Barbara Guziuk-Świca, Grażyna Przechodzka, Agnieszka Roczniak, Maria Zielińska

JĘZYK POLSKI BEZ GRANIC

Podręcznik do nauki języka polskiego jako obcego dla szkół ukraińskich

klasa XI

poziom B2

Barbara Guziuk-Świca, Grażyna Przechodzka,
Agnieszka Roczniak, Maria Zielińska

Język polski bez granic

Podręcznik do nauki języka polskiego jako obcego

dla szkół ukraińskich

klasa XI

poziom B2

Materiał dźwiękowy do pobrania na stronie
http://wspolnotapolska.org.pl/index.php

Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”

Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Lublin 2018

© Copyright by Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”, Warszawa 2018

Recenzja:
dr hab. Aleksandra Achtelik
dr hab. Agata Małyska

Opracowanie graficzne i skład:
Katarzyna Cichosz

Ścieżka dźwiękowa:
Anita Godlewska

Przy nagrywaniu ścieżki dźwiękowej swoich głosów użyczyli:
Jacek Brzeziński, Barbara Guziuk-Świca, Bartłomiej Maliszewski, Grażyna Przechodzka, Agnieszka Roczniak

Konsultacje merytoryczne:
Ogólnoukraińskie Koordynacyjno-Metodyczne Centrum Nauczania Języka i Kultury Polskiej w Drohobyczu

ISBN:
978-83-64206-33-7

Podręcznik został sfinansowany ze środków otrzymanych z Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach konkursu na realizację zadań publicznych w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą w 2018 r. za pośrednictwem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”.

Spis treści

8 Wstęp

Lekcja 1. Matura i co dalej?

9 ***Blog***

10 ***Już za rok matura*** – piosenka.

10 ***Matura***: *Co musisz wiedzieć przed maturą; Jak uczyć się efektywnie; Zwyczaje i przesądy maturalne* (czytanie)

13 ***Kącik literacki***: A. Mickiewicz *Pan Tadeusz* – opis poloneza z XII księgi (słuchanie)

16 ***Studia***: słownictwo związane z tematem (ćwiczenia leksykalne); *Patrz i mów* (czy warto studiować); *Jakie studia wybrać* (czytanie i słuchanie)

19 ***Gramatyka***: imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne (ćwiczenia)

23 ***Akademia Krakowska*** – czytanie

25 ***Podanie*** – pisanie

27 ***Projekt***

Lekcja 2. Wynalazki i odkrycia

28 ***Blog***

29 ***Wynalazki:*** *Wynalazki, które zmieniły bieg historii* (czytanie i słuchanie); krzyżówka;

34 ***Polskie wynalazki*** – czytanie

36 ***Odkrycia***: polscy odkrywcy (czytanie)

37 ***Kącik literacki***: wiersz Wisławy Szymborskiej *Odkrycie* (czytanie, mówienie)

39 ***Gramatyka***: strona bierna (ćwiczenia)

43 ***Opis przedmiotu:*** słownictwo związane z tematem (ćwiczenia leksykalne); forma ustna i pisemna opisu

49 ***Rzeczy w życiu człowieka***: *Patrz i mów* (funkcje rzeczy); piosenka zespołu Zakopower *Boso*

51 ***Projekt***

Lekcja 3. Pod wielkim dachem nieba

52 ***Blog***

53 ***Dzień Ziemi***: zagrożenia dla planety (czytanie); *Patrz i mów* - zanieczyszczenie środowiska; *Dzień Ziemi na co dzień* (słuchanie); *Patrz i mów* – dług ekologiczny

58 ***Ochrona środowiska***: zwierzęta chronione (czytanie); Zbigniew Herbert *Niedźwiedzie* (słuchanie); geoinżynieria (słuchanie)

62 ***Gramatyka***: imiesłowy przysłówkowe współczesne i uprzednie (ćwiczenia)

64 ***Jaki będzie nasz świat***: piosenka *Nadzy na mróz* (słuchanie)

65 ***Tekst argumentacyjny (rozprawka)***: przygotowanie do pisania rozprawki (ćwiczenia w pisaniu)
68 ***Projekt***

Lekcja 4. Szerokiej drogi!

69 ***Blog***
70 ***Środki transportu:*** słownictwo związane z tematem (ćwiczenia leksykalne); *Transport w przyszłości* (czytanie)
73 ***Podróżowanie***: podróże Polaków (mówienie); *Tanie podróżowanie* (czytanie); piosenka *Autostop* (słuchanie)
77 ***Wakacyjne podróże:*** *Patrz i mów* (Polacy na wakacjach); *10 miejsc w Polsce, które warto odwiedzić* (słuchanie)
79 ***Leonid Teliga – pierwszy polski żeglarz samotnik*** – czytanie
81 ***Gramatyka***: czasowniki ruchu (ćwiczenia)
83 ***Kącik literacki***: K.I. Gałczyński *Prośba o wyspy szczęśliwe* (słuchanie)
83 ***Relacja z podróży*** – pisanie
85 ***Krzyżówka***
85 ***Projekt***

Lekcja 5. Problemy współczesnej młodzieży

86 ***Blog***
87 ***Konflikty pokoleniowe***: ćwiczenie komunikacyjne - *Kto to mówi?*; piosenka *Vademecum skauta* (słuchanie)
88 ***Młodzież i media cyfrowe***: wywiad z socjologiem młodzieży (czytanie)
90 ***Uzależnienia***: *Patrz i mów* – problemy współczesnej młodzieży; *Nierozłączni, czyli smartfon i jego nastolatek* (czytanie); psychotest: *Czy jestem uzależniony od telefonu komórkowego?*
94 ***Depresja:*** *Depresja wśród nastolatków* (słuchanie); *Hikikomori – japoński wirus samotności i wyobcowania* (czytanie)
95 ***Gramatyka:*** liczebniki główne; użycie rzeczownika z liczebnikiem w M. lm. w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym (funkcja podmiotu), wyrazy określające ilość (ćwiczenia)
102 ***Charakterystyka porównawcza*** – pisanie
104 ***Projekt***

Lekcja 6. Zdrowy styl życia

105 ***Blog***
106 ***Zasady zdrowego stylu życia***: *10 zasad* (czytanie); *Sześciu najlepszych lekarzy na świecie* (pisanie – notatka)
108 ***Zdrowe odżywianie***: *11 niezdrowych produktów* (czytanie); Nasze *otyłe dzieci* (mówienie); *Dlaczego Polacy próbują zmienić styl życia?* (słuchanie)
112 ***Cienie mody na bycie fit:*** *Bycie fit* (czytanie); *Patrz i mów* (kult ciała)
115 ***Gramatyka***: odmiana liczebników głównych (ćwiczenia)
119 ***Odpoczynek czynny i bierny*** – mówienie, ćwiczenia komunikacyjne
120 ***Instagramowa rzeczywistość*** – czytanie
120 ***Kącik literacki*** – Julian Tuwim *Życie* (czytanie)
121 ***Reklama zdrowego stylu życia*** – ćwiczenia leksykalno-stylistyczne
123 ***Projekt***

Lekcja 7. Mieć czy być?

124 ***Blog***

125 ***Społeczeństwo konsumpcyjne***: *Konsumpcjonizm Polaków* (czytanie); *Na czym polega minimalistyczny styl życia* (czytanie); *Patrz i mów* – konsumpcyjny styl życia

128 ***Nastolatki i zakupy:*** zakupy nastolatek (słuchanie i mówienie)

128 ***Dlaczego warto pomagać:*** wolontariat (czytanie); *Patrz i mów* – pomaganie ludziom i zwierzętom; *Komu zaufali Polacy?* (czytanie); *Akcje charytatywne* (słuchanie)

134 ***Gramatyka***: liczebniki zbiorowe (ćwiczenia)

137 ***Kącik literacki:*** Stefan Żeromski *Ludzie bezdomni* (fragment) – czytanie i mówienie

139 ***Komu bije dzwon*** – piosenka (słuchanie)

140 ***Wypracowanie (esej szkolny)*** – pisanie

140 ***Projekt***

Lekcja 8. Nie samym chlebem człowiek żyje

141 ***Blog***

142 ***Kultura wysoka a kultura masowa***: charakterystyka rodzajów kultury (czytanie); *Symbole popkultury* – quiz

144 ***Życie kulturalne***: placówki kulturalne – rodzaje (słownictwo); *Jak wygląda życie kulturalne i czas wolny Polaków?* (słuchanie); *Czy kultura musi być droga?* (czytanie); *Patrz i mów* – rodzaje imprez kulturalnych

149 ***Sztuki plastyczne:*** słownictwo związane z tematem – ćwiczenia leksykalne; *Malarstwo polskie* (słuchanie)

151 ***Kącik literacki:*** Sławomir Mrożek *Cierpienia młodego Werthera* (czytanie)

153 ***Gramatyka:*** odmiana imion i nazwisk (ćwiczenia)

156 ***Film:*** *Krzyżówka* – słownictwo związane z filmem; *Polscy laureaci Oscarów* (słuchanie)

157 ***Recenzja:*** recenzja filmu *Sala samobójców* – czytanie i pisanie

159 ***Projekt***

Lekcja 9. Nic o nas bez nas

160 ***Blog***

161 ***Demokracja:*** słownictwo związane z tematem (ćwiczenia leksykalne); *Patrz i mów* – system demokratyczny; *Zalety i wady demokracji* (słuchanie)

164 ***Społeczeństwo obywatelskie*** – czytanie

165 ***Okrągły stół:*** informacja o zmianie ustroju w Polsce w 1989 roku; piosenka *Jeszcze będzie przepięknie* (słuchanie)

166 ***Organizacje pozarządowe:*** słownictwo związane z tematem (ćwiczenia leksykalne); przegląd organizacji pozarządowych (czytanie); *Wścibskie psy* (czytanie)

171 ***Gramatyka:*** formy bezosobowe (ćwiczenia)

174 ***Unia Europejska:*** *Patrz i mów* – struktura i cele UE

175 ***Krzyżówka***

175 ***Kącik literacki:*** *Nowy podział świata* – fragment wywiadu z Ryszardem Kapuścińskim (czytanie)

176 ***Streszczenie*** – ćwiczenia w pisaniu

178 ***Projekt***

Lekcja 10. Zgodnie z prawem

179 ***Blog***

180 ***Przestępczość:*** słownictwo związane z tematem (ćwiczenia leksykalne); opisy przestępstw z kronik policyjnych (czytanie); *Oszustwo na wnuczka* (czytanie); *Cyberprzestępczość* (słuchanie)

183 ***Zagadka kryminalna*** – czytanie

185 ***Gramatyka:*** odmiana wybranych rzeczowników nieregularnych (ćwiczenia)

187 ***Przed sądem:*** słownictwo związane z tematem (ćwiczenia leksykalne); *Patrz i mów* – ściganie i karanie przestępców

190 ***Mobbing w szkole***: *Co to jest mobbing?* (czytanie); piosenka *Kiedy już będę dobrym człowiekiem* (słuchanie)

193 ***Opis sytuacji*** – ćwiczenia w pisaniu

195 ***Kącik literacki*** – Grzegorz Kasdepke *Detektyw Pozytywka: Zagadka trzynasta, czyli kto popsuł latawiec?!* (słuchanie)

196 ***Projekt***

Lekcja 11. Życie bez mediów jest (nie)możliwe…

197 ***Blog***

198 ***Historia mediów:*** *Od pisma obrazkowego do Internetu* (czytanie); *Krótka historia książki* (czytanie); *Prasa tradycyjna i elektroniczna* (słuchanie); *Patrz i mów* – rola książek w życiu człowieka

201 ***Media społecznościowe*** – czytanie

202 ***Plotka w mediach:*** *Plotka stworzyła człowieka* (słuchanie); *Fake news* (czytanie)

204 ***My i media*** – czytanie; *Patrz i mów* – miejsce mediów w naszym życiu

207 ***Gramatyka:*** zamiana zdań złożonych na pojedyncze (ćwiczenia)

209 ***Kącik literacki:*** Stanisław Lem *Tragedia pralnicza* (fragment) – czytanie

211 ***Magia kina*** – piosenka *Scenariusz dla moich sąsiadów* (słuchanie)

211 ***E-mail*** – pisanie

214 ***Projekt***

Lekcja 12. Plany i marzenia

215 ***Blog***

216 ***Warto marzyć:*** *Wywiad z Ewą Kosińską, psychologiem i terapeutą* (czytanie); *Opinie na temat planów i marzeń* (słuchanie); *Patrz i mów* – realizacja planów i marzeń

220 ***Aspiracje i plany młodzieży:*** badania CBOS (czytanie); *Moje plany na przyszłość* (czytanie)

222 ***Będziesz moją panią*** – piosenka (słuchanie)

223 ***Kącik literacki*** – Bolesław Prus *Lalka* (fragment) – czytanie

226 ***Gramatyka:*** zdania warunkowe (ćwiczenia)

229 ***Opowiadanie*** – ćwiczenia wdrażające do pisania opowiadania

232 ***Projekt***

233 Klucz

281 Test biegłości z języka polskiego jako obcego poziom B2

307 Klucz do testu biegłości z języka polskiego jako obcego poziom B2

314 Spis nagrań

Wstęp

Podręcznik do nauki języka polskiego jako obcego przeznaczony dla XI klasy w szkołach ukraińskich jest ostatnią pozycją z planowanej serii pomocy dydaktycznych pod wspólnym tytułem *Język polski bez granic*. Zgodnie z rozkładem materiału, począwszy od klasy V, podręcznik do klasy XI zawiera treści programowe na poziomie nauczania B2. Adresowany jest więc do osób posiadających podstawowy poziom kompetencji językowej (B1).

Podręcznik składa się z 12 rozbudowanych jednostek, z których każda jest przewidziana na 4-5 godzin lekcyjnych. Lekcje posiadają zróżnicowaną strukturę, jednak celem każdej jest rozwijanie sprawności receptywnych (czytania i słuchania) oraz produktywnych (mówienia i pisania), poszerzanie zasobu leksykalnego, utrwalanie i rozwijanie poprawności gramatycznej, a także wzbogacanie kompetencji socjokulturowej. Problematyka lekcji dostosowana jest do zainteresowań i potrzeb młodego odbiorcy, a ściślej – ucznia kończącego szkołę średnią i planującego podjęcie studiów lub pracy.

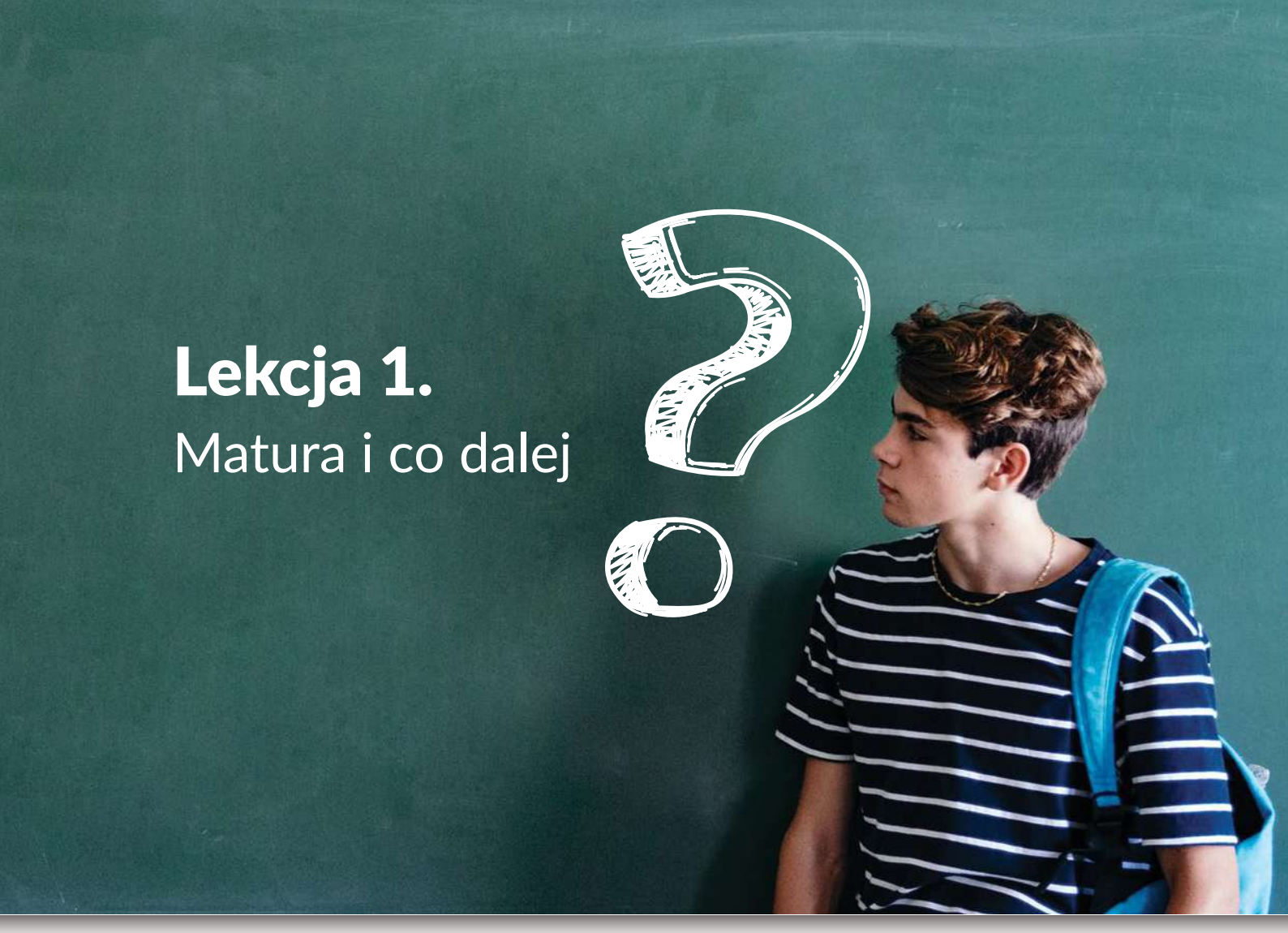
Podręcznik zawiera szeroki wybór tekstów publicystycznych na aktualne tematy, opracowanych w formie ćwiczeń na rozumienie tekstu pisanego i słuchanego. Stwarza także okazje do wypowiedzi ustnych i pisemnych w zakresie omawianej problematyki – służy temu na przykład tzw. materiał stymulujący, czyli ćwiczenia w tworzeniu dłuższych wypowiedzi zawierających elementy opinii i komentarza (w podręczniku występują pod tytułem *Patrz i mów*). W każdej jednostce lekcyjnej pojawiają się także treści kulturowe, takie jak *Kącik literacki*, zawierający krótką prezentację utworu polskiego twórcy oraz piosenka – zwykle w formie ćwiczenia do słuchania. Zwieńczeniem lekcji jest *Projekt*, czyli propozycja twórczego wykorzystania wprowadzonych w jednostce treści i umiejętności językowych. Atrakcyjność materiału edukacyjnego podkreśla i uzupełnia bogata szata graficzna.

Końcową część podręcznika stanowi *Klucz*, zawierający rozwiązania ćwiczeń oraz transkrypcje tekstów do słuchania. Do podręcznika dołączony został test sprawdzający na poziomie B2 (uwzględniający treści językowe zawarte w podręczniku) oraz nagrania dźwiękowe do ćwiczeń na rozumienie ze słuchu.

Mamy nadzieję, że przygotowany przez nas podręcznik okaże się przydatną pomocą w nauczaniu języka polskiego jako obcego w szkołach ukraińskich.

Autorki

Lekcja 1.
Matura i co dalej

www.coslychac.pl

W szkole oczywiście od samego początku straszą nas maturą. Ledwie zaczął się rok szkolny, a tu już każdy nauczyciel mówi o egzaminach. I w kółko tylko: „Bo na maturze...” albo „Potem na studiach...” A ja jeszcze nie mam pojęcia, na jakie studia się wybrać. Właściwie w wakacje myślałem o tym, żeby w ogóle nie studiować, ale rodzice urządzili mi taką awanturę, że dla świętego spokoju powiedziałem im, że pójdę. Chociaż, jak myślę o kolejnych latach siedzenia w książkach... Z drugiej strony taka automatyka i robotyka brzmi ciekawie. Albo bioinżynieria. W każdym razie nie wiem, czym ci dorośli się tak przejmują. Przecież dopiero wrzesień. Do maja jest jeszcze mnóstwo czasu! Zdążę się i nauczyć, i wybrać kierunek studiów, zwłaszcza że z polskim i matmą nie mam problemów. Co prawda muszę jeszcze wybrać dodatkowe przedmioty, ale mam czas do końca września. Coś się wymyśli.

Skomentuj @follow Udostępnij

Już za rok matura

Tekst: Jerzy Kossela
Muzyka: Krzysztof Klenczon
Wykonanie: Czerwone Gitary

Hej, za rok matura,
Za pół roku,
Już niedługo, coraz bliżej,
Za pół roku.

Minęła studniówka
Z wielkim hukiem.
Czas ucieka i matura
Coraz bliżej.

Za miesiąc matura,
Dwa tygodnie,
Już niedługo, coraz bliżej,
Dwa tygodnie.

Oj, za dzień matura (Ojejku, co to będzie!),
Za godzinę,
Już niedługo, coraz bliżej,
Już za chwilę.

I co dalej?

Znów za rok matura,
Za rok cały,
Już niedługo, coraz bliżej,
Za rok cały...
Już niedługo, coraz bliżej,
(lecz)
Za rok cały!

Porozmawiajmy

1. Co czujesz w związku ze zbliżającą się maturą?
2. Dlaczego zdanie matury jest tak ważne?
3. Jaki jest twój sposób na osiągnięcie dobrych wyników na egzaminach maturalnych?

Matura

Sprawdź, czy rozumiesz

matura / egzamin maturalny / egzamin dojrzałości / zdać maturę / nie zdać matury (pot. oblać maturę)
szkoła podstawowa / szkoła średnia / liceum / technikum / wykształcenie podstawowe, średnie, wyższe
lekcja / klasówka / kartkówka / sprawdzian

I. Proszę przeczytać tekst i znaleźć w nim jedenaście niepotrzebnych wyrazów.

Matura to koniec świata – powie ~~***duża***~~[o] większość zdających w danym roku. I jest w tym sporo prawdy, ponieważ studencki egzamin maturalny wyznacza ważną, graniczną datę w edukacji, zamykając długi ciąg lekcji od ósmej do szesnastej czy pisanie ustnych kartkówek, klasówek oraz wypracowań, tak dobrze znanych z przedszkola, szkoły podstawowej i średniej. Matura to też zupełnie inna bajka niż wcześniejsze egzaminy – jest większa, dłuższa i trudniejsza. To koniec świata wam znanego, który nieprzerwanie trwa zwykle od 4 do 24 maja z przerwami.
Jednak, jeśli spojrzy się na to z dystansu, matura to tylko bardzo duża klasówka, na którą wybierają się wszyscy twoi młodsi rówieśnicy. Kilka dni wysiłku umysłowego i czekają cię najdłuższe wakacje w życiu, trwające aż do końca października, a potem zupełnie nowa, ciekawsza przyszłość – studia z zajęciami, które czasami zaczynają się dopiero po południu,

intrygujące znajomości, nowe pasje. Koniec świata, jakim jest matura, gdy tak naprawdę jest początkiem czegoś lepszego. Wystarczy tylko przeżyć do końca maja i zdać wszystkie egzaminy. Szansa na to, że coś pójdzie nie tak, jest naprawdę minimalnie znikoma. Oblanie matury zdarza się nadzwyczaj rzadko. Zresztą, dlaczego miałbyś nie zdać? Naprawdę tak niskie masz chyba o sobie mniemanie? Poza tym, matura to tylko duża klasówka, a to oznacza, że zawsze można ją lepiej poprawić. Nie jesteś jedyny, nie jesteś jedyna – powtarzają i mają rację. Każdy, kto był w liceum musiał przejść przez maturę. Robiły to poprzednie roczniki i będą robiły następne lata. Życie toczy się dalej, a ty za rok będziesz machać ręką i mówić: Eeee tam, matura. Łatwizna. Teraz studiuję i maturę mam co pół roku! To się nazywa sesja...

http://www.otouczelnie.pl

II. Proszę ustawić we właściwej kolejności etapy w procesie efektywnego uczenia się.

Jak uczyć się efektywnie?

1

Określ jasno cele, czyli to, czego masz się nauczyć. Pamiętaj zawsze, by upewnić się, że jest to osiągalne w czasie, którym dysponujesz. Zachowaj w tym względzie rozsądek.

....

Najpierw przystąp do opanowania pierwszego zagadnienia na twojej liście. Upewnij się, że podczas nauki nie myślisz o niczym innym. Nie koncentruj się na tym, co przed tobą, nie myśl o innych tematach i egzaminach. Skup się wyłącznie na tym, co masz przed sobą.

....

Wróć do punktu piątego i powtarzaj następne czynności, aż do momentu, gdy wykonasz wszystkie wyznaczone sobie zadania. Kilkakrotnie wypróbuj tę technikę, a z pewnością wyrobisz w sobie zdolność efektywnego uczenia się.

....

Znajdź miejsce, w którym nic nie będzie cię rozpraszać. Odpowiednie miejsce do nauki zależy od indywidualnych potrzeb każdego człowieka. Część ludzi preferuje ciche miejsce, gdzie nie ma zbyt dużego tłoku (np. czytelnia), inni zaś lepiej uczą się w pokoju pełnym ludzi, ze słuchawkami na uszach. Najważniejsze, byś ty znalazł takie otoczenie, jakie będzie najlepsze właśnie dla ciebie.

....

Gdy opanujesz pierwsze zagadnienie, zrób sobie krótką przerwę. Zrób coś, co odwróci twoją uwagę od nauki. Możesz pogadać z przyjacielem, posiedzieć chwilę w Internecie lub przygotować sobie przekąskę. Cel to odprężenie umysłu, zanim przejdziesz do następnego zadania. Zawsze jednak ustal z góry, ile trwa przerwa. Jeżeli tego nie zrobisz, może się ona przedłużyć na cały dzień.

....

Zanim zaczniesz, upewnij się, że masz wszystkie potrzebne materiały. Nic nie wpłynie równie niekorzystnie na twoją naukę, jak brak materiałów i konieczność przetrząsania całego domu w ich poszukiwaniu.

....

Odpowiednio podziel naukę, by mieć wystarczająco dużo czasu na wszystkie zadania. Przykładowo – zaplanuj czytanie notatek tak, by mieć czas na ponowne ich przejrzenie przed egzaminem.

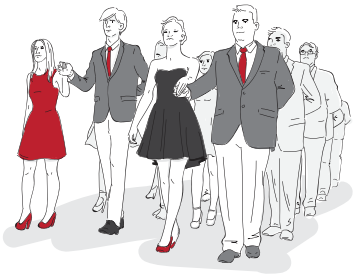
http://www.tipy.interia.pl/

III. **Proszę dopasować rysunki oznaczone cyframi do odpowiednich tekstów oznaczonych kolejnymi literami alfabetu zgodnie z podanym przykładem.**

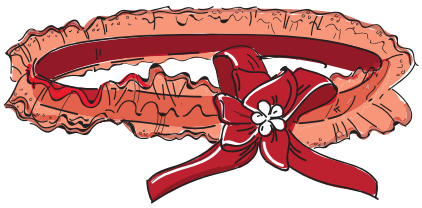
Zwyczaje i przesądy maturalne

0

1

2

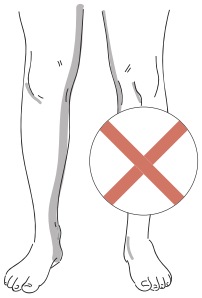
3

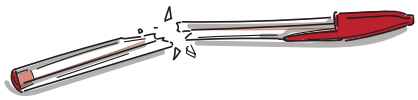
4

5

6

7

A **Czerwone podwiązki**
Dziewczęta zakładają je na studniówkę, a potem na maturę. Dlaczego akurat kolor czerwony? Według symboliki barw czerwień oznacza silną osobowość i pewność siebie, a to na pewno przydaje się na maturze.

B **Wiedza pod poduszką**
Napływ wiedzy do głowy może zapewnić włożenie pod poduszkę podręczników i notatek na noc przed egzaminem, a ich zawartość przeniknie do mózgu.

C **Fryzura i zarost**
Biblijny Samson był bardzo silnym mężczyzną, jednak tylko wtedy, gdy posiadał długie włosy. To one były symbolem mądrości. Dlatego według jednego z przesądów, ścinanie włosów przed egzaminem maturalnym może narazić nas na dużego pecha. Panowie zaś powinni pamiętać, by nie golić się w dniu swego egzaminu.

D **Bez życzeń i dziękowania**
Jeżeli ktoś maturzyście chce życzyć szczęścia, powinien przekazać to w sposób przewrotny, a więc niedopuszczalne są życzenia powodzenia, szczęścia i sukcesu. Maturzyście należy życzyć skręcenia karku, połamania rąk i nóg, ewentualnie – złamania długopisu. I uwaga – za takie życzenia nie wolno dziękować.

E **Polonez**
Taniec ten otwiera każdą studniówkę. Tańczą go maturzyści z zaproszonymi osobami towarzyszącymi oraz nauczycielami. Według studniówkowego przesądu, warto choć raz, tańcząc go, pomylić krok. Dzięki temu możemy zapewnić sobie łut szczęścia podczas matury.

G ***Studniówka***
Jest to bal przedmaturalny, który odbywa się w przybliżeniu sto dni przed maturą, zwykle w styczniu lub w lutym. W balu udział biorą uczniowie klas maturalnych z osobami towarzyszącymi oraz z zaproszonymi przez nich nauczycielami. Obowiązują stroje wieczorowe, a zabawa trwa całą noc.

F **Lewa ręka, prawa noga**
Przed maturą należy wstać prawą nogą. Tą samą należy wejść na egzamin. Pytania jednak należy losować lewą ręką, a jeśli upadną - koniecznie przydeptać prawą nogą.

H **Garnitur**
Powinien być ten sam, w którym było się na własnej studniówce i w którym skumulowała się pozytywna energia. Dawniej uważano, że szczęście na maturze przyniesie pożyczona część garderoby, np. krawat.

Na podstawie: https://www.studia.net/

0	1	2	3	4	5	6	7
G							

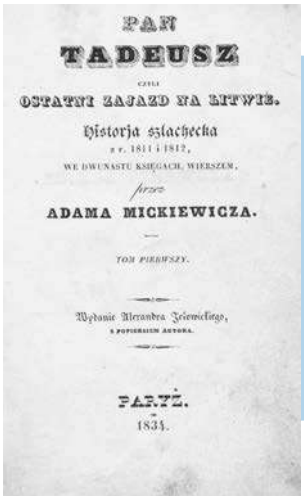
Kącik literacki

I. Spośród trzech wyrazów podanych w nawiasie proszę wybrać ten, który zgadza się z kontekstem.

Polonez zwany też tańcem polskim (traktowany, ***uznawany***, wyznaczany)[0] jest powszechnie za najstarszy polski taniec narodowy. Pierwsze wzmianki o tańcu w (rodzaju, kształcie, wyglądzie)[1] poloneza pochodzą z drugiej połowy XVI i początku XVII wieku. Jego pierwowzorem był taniec pochodzenia ludowego, który z (tempem, duchem, biegiem)[2] czasu stał się znany wśród wszystkich warstw społecznych naszego kraju. W zależności od regionu, w którym był tańczony, (wybierał, przyjmował, nosił)[3] różne nazwy: taniec polski, chodzony, pieszy, łażony, wolny, okrągły, starodawny, chmielowy, gęsi, wielki. Znana do dziś forma poloneza pochodzi z początku XVIII wieku, wtedy (też, już, więc)[4] pojawiła się jego nazwa zapożyczona z języka francuskiego. Aż do pierwszej wojny światowej, a także przez cały (zakres, ciąg, okres)[5] międzywojenny polonez otwierał, a czasami także zamykał wszelkiego rodzaju uroczyste bale. Tradycja ta, z różnym natężeniem w (szczególnych, szczegółowych, poszczególnych)[6] okresach historycznych, trwa do dziś i polonez także współcześnie towarzyszy (poważnym, ważnym, wrażliwym)[7] uroczystościom. Szczególnie obyczaj ten kultywowany jest podczas balów studniówkowych, które zwyczajowo inauguruje uroczyste (potańczenie, odtańczenie, przetańczenie)[8] poloneza.

Pierwszym znanym kompozytorem tego (gatunku, typu, rodzaju)[9] był Michał Kleofas Ogiński, którego polonez pod tytułem „Pożegnanie ojczyzny" od XIX wieku rozbrzmiewał na balach. Dziś jego miejsce zajął polonez Wojciecha Kilara napisany (wyjątkowo, specjalnie, celowo)[10] do filmu Andrzeja Wajdy „Pan Tadeusz". To właśnie opisem poloneza, symbolizującego zapanowanie ładu i zgody w Soplicowie, kończy się ostatnia księga polskiej epopei narodowej Adama Mickiewicza

Na podstawie: https://prawy.pl/

PAN
TADEUSZ
CZYLI
OSTATNI ZAJAZD NA LITWIE.
Historja szlachecka
z r. 1811 i 1812,
WE DWUNASTU KSIĘGACH, WIERSZEM,
przez
ADAMA MICKIEWICZA.
TOM PIERWSZY.
Wydanie Aleksandra Zelowerskiego,
PARYŻ.
1834.

Pan Tadeusz, czyli Ostatni zajazd na Litwie – poemat epicki Adama Mickiewicza wydany w dwóch tomach w 1834 w Paryżu.

Epopeja narodowa z elementami gawędy szlacheckiej powstała w latach 1832–1834 w Paryżu. Składa się z dwunastu ksiąg pisanych wierszem. Czas akcji: pięć dni z roku 1811 i dwa dni z roku 1812.

Epopeja jest stałą pozycją na polskiej liście lektur szkolnych. W 2012 była publicznie odczytywana w akcji społecznej Narodowe Czytanie propagującej znajomość literatury polskiej.

II. Proszę wysłuchać opisu poloneza z *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza i uzupełnić brakujące wyrazy w tekście.

Poloneza czas ***zacząć*** [0]. – Podkomorzy rusza
I z lekka zarzuciwszy wyloty kontusza,
I wąsa .....[1], podał rękę Zosi,
I skłoniwszy się grzecznie, w .....[2] parę prosi.
Za Podkomorzym szereg w pary się gromadzi;
Dano .....[3], zaczęto taniec - on prowadzi.

Nad murawą czerwone połyskają buty,
Bije .....[4] z karabeli, świeci się pas suty,
A on stąpa powoli, niby od niechcenia;
Ale z każdego .....[5], z każdego ruszenia
Można tancerza czucia i myśli wyczytać:
Oto stanął, jak gdyby chciał swą damę pytać,
.....[6] ku niej głowę, chce szepnąć do ucha;
Dama głowę odwraca, wstydzi się, nie słucha,
On zdjął konfederatkę, ...[7] pokornie,
Dama raczyła spojrzeć, lecz milczy upornie;
On krok zwalnia, ...[8] jej spojrzenie śledzi
I zaśmiał się na koniec - rad z jej odpowiedzi,
Stąpa .....[9], pogląda na rywalów z góry
I swą konfederatkę z czaplinymi pióry
To .....[10] zawiesza, to nad czołem wstrząsa,
Aż włożył ją na bakier i podkręcił wąsa.
Brzmią zewsząd .....[11]:
"Ach, to może ostatni! patrzcie, patrzcie, młodzi,
Może ostatni, co tak poloneza wodzi!" (...)

I szły pary po parach .....[12] i wesoło,
Rozkręcało się, znowu skręcało się koło,
Jak .....[13] olbrzymi, w tysiąc łamiący się zwojów;
Mieni się cętkowata, różna barwa strojów
Damskich, pańskich, ...[14], jak łuska błyszcząca,
Wyzłocona promieńmi zachodniego słońca
I odbita o ciemne murawy wezgłowia.
Wre taniec, ...[15] muzyka, oklaski i zdrowia!

III. Na podstawie poniższej ilustracji oraz fragmentu filmu Andrzeja Wajdy *Pan Tadeusz* proszę opisać tradycyjny strój szlachecki.

Proszę sprawdzić w słowniku języka polskiego znaczenie słów: *kontusz, konfederatka, karabela.*

źródło: wikipedia

Studia

I. Proszę dopasować dyscypliny naukowe z ramki do dziedzin nauki podanych w tabeli.

~~***historia***~~ / pielęgniarstwo / ekonomia / astronomia / psychologia / geografia / biotechnologia
dyrygentura / filologia angielska / informatyka / nauki polityczne / rzeźba / farmacja / dziennikarstwo
fizjoterapia / reżyseria teatralna / filozofia

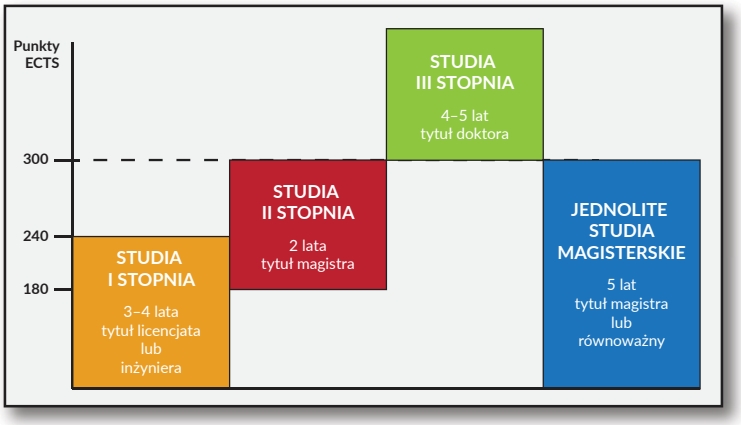
Dziedzina nauki	Kierunki studiów
Nauki humanistyczne	historia,
Nauki społeczne	
Nauki przyrodnicze	
Nauki ścisłe	
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu	
Dziedzina sztuki	

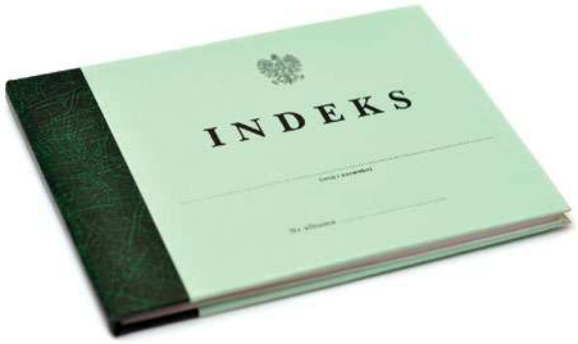
Sprawdź, czy rozumiesz

dostać się na studia, zdać egzamin wstępny na studia / studia stacjonarne (dzienne), zaoczne
studia pierwszego stopnia – licencjackie / tytuł licencjata, zrobić licencjat
studia drugiego stopnia – magisterskie, tytuł magistra, magisterium
studia doktoranckie / doktorat / doktorant, -ka
studia podyplomowe / wydział, fakultet, kierunek studiów / zajęcia na studiach (ćwiczenia, wykłady)
sprawdzian, kolokwium / sesja egzaminacyjna, poprawkowa

Patrz i mów

II. Na podstawie zdjęć i informacji zamieszczonych poniżej proszę wypowiedzieć się na temat studiowania.

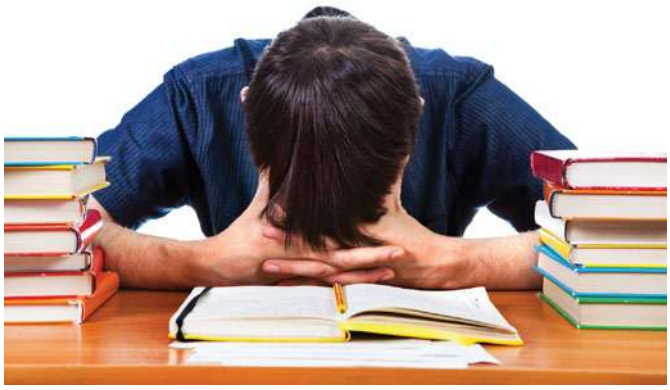

NAJPOPULARNIEJSZE KIERUNKI STUDIÓW

	REKRUTACJA 2014/2015	REKRUTACJA 2017/2018
1	Informatyka	Informatyka
2	Prawo	Zarządzanie
3	Zarządzanie	Psychologia
4	Ekonomia	Ekonomia
5	Budownictwo	Prawo
6	Mechanika i budowa maszyn	Automatyka i robotyka
7	Finanse i Rachunkowość	Finanse i Rachunkowość
8	Automatyka i robotyka	Filologia angielska
9	Psychologia	Budownictwo
10	Pedagogika	Pedagogika

Czy warto iść na studia?

III. **Proszę wstawić do tekstu usunięte fragmenty zgodnie z podanym przykładem.**

Jakie studia wybrać?

Studia to kwalifikacje dające możliwość znalezienia pracy w konkretnej branży. Dlatego warto uważnie wybierać nie tylko uczelnie, ale też określone typy studiów.

[0 – A] Czasami jednak trudno przyporządkować kierunek pod jedną z tych dwóch kategorii, ponieważ wiele wykładanych na uczelniach przedmiotów łączy w sobie cechy obu tych działów. Przykłady? [1 – …] Architekci łączą technikę budowlaną z wyobraźnią i kreatywnością, A studia morskie mogą równie dobrze oznaczać ratowanie zagrożonych gatunków, jak budowę statków. Jak więc wybrać studia, które przyniosą nam i satysfakcję i pracę?

Ważne jest, by zachować równowagę między tym, co podpowiada nam serce, a tym, jakie są wymagania i oczekiwania rynku. [2 – …] To może być na przykład informatyka, logistyka albo finanse. Ta droga sprawdza się dla niektórych, ale dla innych kończy się zmianą kierunku w trakcie nauki – należy pamiętać, że jest to pięć lat czasami bardzo intensywnego i czasochłonnego studiowania. [3 – …]

Czy należy więc kierować się sercem? Tak, jednak jeśli postawimy na kierunek, który nie jest specjalnie poszukiwany na rynku pracy, musimy zdawać sobie sprawę, że znalezienie pracy w zawodzie będzie wymagało od nas więcej starań i wysiłku. [4 – …] Tutaj rozwiązaniem mogą być dodatkowe kursy i szkolenia, a także studia podyplomowe. Trudności zawodowe dotyczą także kierunków artystycznych, w których zaistniejemy nie tylko talentem, ale przede wszystkim przebojowością i aktywnością zawodową.

[5 – …] Ich sława jest o tyle istotna, że są również lepiej finansowane od mniejszych uczelni i mogą pozwolić sobie na prowadzenie zajęć przez ekspertów, nowoczesny sprzęt czy wysyłanie studentów na praktyki za granicę. To wszystko procentuje w przyszłości.

[6 – …] Te trzy elementy, połączone w odpowiedni sposób, zapewnią nam zawodowy sukces w przyszłości.

http://www.otouczelnie.pl/

A: Zazwyczaj dzieli się studia na humanistyczne oraz ścisłe, i jest w tym sporo racji.
B: Warto również postarać się o jak najlepsze wyniki maturalne, które pozwolą dostać się na najbardziej renomowane uczelnie.
C: Wiele osób decyduje się na studiowanie kierunku, który daje prawie stuprocentową pewność znalezienia pracy.
D: Podsumowując, wybierając studia należy zwracać uwagę na to, co nas interesuje, na zapotrzebowanie i prognozy rynku pracy oraz na ofertę wybranej przez nas uczelni.
E: Graficy komputerowi muszą być tak samo uzdolnieni informatycznie, jak artystycznie.
F: Dotyczy to głównie studiów humanistycznych, np. socjologii czy psychologii, ponieważ zbyt wielu absolwentów jest obecnie na rynku.
G: Jeśli temat studiów nas nie interesuje i jest dla nas niezrozumiały, może się okazać, że upór i oczekiwania rynku to za mało.

IV. Proszę wysłuchać nagrania, a następnie zaproponować dla scharakteryzowanych osób odpowiedni typ studiów, wybierając go spośród kierunków podanych w ramce. Uwaga! Niektóre propozycje są zbędne.

biochemia / prawo / dziennikarstwo / architektura / psychologia / marketing i zarządzanie
technologia żywności i żywienia / ~~***informatyka***~~ / logistyka / socjologia
sztuki plastyczne / filologia romańska

Przykład:

Andrzej – ***informatyka***

Kasia – .....

Artur – .....

Tomek – .....

Aśka – .....

Łukasz – .....

Franek – .....

Magda – .....

Gramatyka

Imiesłowy przymiotnikowe

Imiesłowy przymiotnikowe to formy czasownika, które przypominają przymiotniki i podobnie jak one odmieniają się przez przypadki, liczby i rodzaje. Wyróżniamy dwa rodzaje imiesłowów przymiotnikowych: imiesłowy przymiotnikowe czynne oraz imiesłowy przymiotnikowe bierne.

Imiesłowy przymiotnikowe czynne tworzy się tylko od czasowników niedokonanych przez dodanie do tematu 3. osoby l.mn. czasu teraźniejszego przyrostków ***-ący*** (r.m.), ***-ąca*** (r.ż.) i ***-ące*** (r.n.), np.:

bezokolicznik	3. osoba l.mn. czasu teraźniejszego	imiesłów przymiotnikowy czynny
czytać	*czytaj-ą*	*czytający, -a, -e*
kupować	*kupuj-ą*	*kupujący, -a, - e*
mówić	*mówi-ą*	*mówiący, -a, -e*
jeść	*jedz-ą*	*jedzący,-a, -e*
móc	*mog-ą*	*mogący, -a, -e*
mieć	*maj-ą*	*mający, -a, -e*

Uwaga!

1. Imiesłów przymiotnikowy czynny utworzony od czasownika ***być*** ma formę ***będący***, ***będąca***, ***będące***.
2. W liczbie mnogiej imiesłowy przymiotnikowe czynne, tak jak przymiotniki, występują w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym, np.:
   czytający uczniowie – czytające uczennice; kupujący klienci – kupujące klientki

I. Podkreślone fragmenty zdań proszę zastąpić imiesłowem przymiotnikowym czynnym zgodnie z podanym przykładem.

0. Na ławce siedzi kobieta, która czyta / ***czytająca*** książkę.

1. Dzieci, które biegały / ..... po podwórku, robiły dużo hałasu.
2. Ćwiczenia, które są / ..... w teście, mogą być trudne.
3. Pasażerom, którzy jechali / ..... pociągiem ekspresowym, podano ciepłe napoje.
4. W przychodni jest dużo pacjentów, którzy chorują / ..... na grypę.
5. Ludzi, którzy stali / ..... w kolejce, było bardzo dużo.
6. Sfotografował kobiety, które szły / ..... do fabryki.
7. Studenci, którzy będą brali / ..... udział w konkursie, otrzymają nagrody książkowe.
8. Patrzył na dziewczynę, która stała / ..... przy ścianie.
9. Sąsiadom, którzy mieszkali / ..... obok nas, ukradziono samochód.
10. Nie lubię ludzi, którzy myślą / ..... tylko o sobie.

Imiesłów przymiotnikowy bierny tworzy się od czasowników przechodnich zarówno dokonanych, jak i niedokonanych za pomocą przyrostków:

- ***-ny, -na, -ne***
- ***-ony, -ona, -one***
- ***-ty, -ta, -te***

-ny, -na, -ne	*W czasownikach o tematach bezokolicznika zakończonych na* ***-a-*** *(czyta-ć) ,* ***-e-*** *(widzie-ć)*	*do tematu 3. osoby l.p. czasu przeszłego dodajemy przyrostek* ***-ny, -na, -ne****, np.:* ***czyta-ł → czyta-ny*** ***widzia-ł → widzia-ny***
-ony, -ona, -one	*W czasownikach o tematach bezokolicznika zakończonych na* ***-y-*** *(liczy-ć),* ***-i-*** *(zrobi-ć) oraz w czasownikach, których bezokoliczniki kończą się na* ***-ść*** *(nie-ść),* ***-źć*** *(wie-źć) lub* ***-c*** *(pie-c)*	*do tematu czasu teraźniejszego w 2. osobie l.p. dodajemy przyrostek* ***-ony, -ona, -one****, np.:* ***licz-ysz → licz-ony*** ***zrob-isz → zrobi-ony*** ***niesi-esz → niesi-ony*** ***wiezi-esz → wiezi-ony*** ***piecz-esz → piecz-ony*** **Wyjątek:** ***lub-ić → lubi-any***
-ty, -ta, -te	*W czasownikach o tematach bezokolicznika zakończonych na* ***-ą-*** *(zaczą-ć) oraz* ***-y-*** *(my-ć),* ***-i-*** *(bi-ć),* ***-u-*** *(ku-ć) należących do rdzenia, a także w czasownikach typu trze-ć, drze-ć*	*do tematu 3. osoby l.mn. czasu przeszłego dodajemy przyrostki* ***-ty, -ta, -te****, np.:* ***zaczę-li → zaczę-ty*** ***my-li → my-ty*** ***bi-li → bi-ty*** ***ku-li → ku-ty*** ***tar-li → tar-ty*** ***dar-li → dar-ty***

Uwaga!
Imiesłowy przymiotnikowe bierne zakończone w l.p. rodzaju męskiego na ***–ony*** w mianowniku l.mn. rodzaju męskoosobowego kończą się na ***-eni***, np.:
zmęczony robotnik – zmęczeni robotnicy,
zasmucony chłopiec – zasmuceni chłopcy

II. Czasowniki podane w nawiasach proszę przekształcić na imiesłowy przymiotnikowe bierne i w odpowiedniej formie wstawić do zdań zgodnie z podanym przykładem.

0. Ludzie stali przed ***spalonym*** (spalić) domem.
1. Matka postawiła na stole ciasto ..... (upiec) dla gości.
2. Sportowcy ..... (zmęczyć się) treningiem usiedli na trawie.
3. Nasze dziecko zawsze zasypia przy ..... (zapalić) lampce.
4. Rodzice byli bardzo ..... (zmartwić) chorobą dziecka.
5. Portfel ..... (znaleźć) przez sprzątaczkę znajduje się u kierowniczki akademika.
6. ..... (Wyróżnić) uczniom wręczono nagrody i dyplomy.
7. Pacjent ..... (przyjąć) do szpitala z objawami gruźlicy leży w izolatce.
8. Marcin nie był ..... (lubić) przez kolegów z klasy.
9. Dziecko wróciło do domu w ..... (podrzeć) spodniach.
10. Anegdoty ..... (opowiedzieć) przez dziadka rozbawiły wszystkich.

III. Czasowniki podane w nawiasach proszę przekształcić na imiesłowy przymiotnikowe czynne lub bierne i w odpowiedniej formie wstawić do zdań zgodnie z podanym przykładem.

Przykład:
Na studentów ***przybywających***[o] (przybywać)[o] do Krakowa czekały specjalnie ***przygotowane***[o] (przygotować)[o] kwatery.

W krakowskim uniwersytecie kształcili się studenci .....[1] (pochodzić)[1] nie tylko z Królestwa Polskiego, ale i spoza jego granic. Nie było jednak oficjalnego podziału na nacje i żadna narodowość nie była .....[2] (wyróżniać)[2]. Językiem uniwersyteckim .....[3] (obowiązywać)[3] i na zajęciach, i w rozmowach prywatnych w bursach była łacina, a używanie języków rodzimych było .....[4] (karać)[4], więc różnice narodowościowe schodziły często na dalszy plan. Niemniej jednak akta .....[5] (spisywać)[5] przez sąd rektorski dostarczają licznych wiadomości o bójkach między żakami różnych narodowości. Szczególnie chętni do bitki byli Węgrzy, najczęściej .....[6] (toczyć)[6] bójki z Niemcami. Z kolei .....[7] (ulubić)[7] obiektem drwin byli Mazurzy .....[8] (wyśmiewać)[8] ze względu na swoją charakterystyczną wymowę.

IV. Czasowniki podane w nawiasach proszę przekształcić na imiesłowy przymiotnikowe czynne lub bierne i w odpowiedniej formie wstawić do zdań zgodnie z podanym przykładem.

Przykład:

Studiowanie przez Internet, czyli tzw. e-learning, to obecnie jeden z najpopularniejszych trendów ***występujących***[0] (występować)[0] na polskich uczelniach. Coraz więcej osób decyduje się na studia ***realizowane***[0] (realizować)[0] tą metodą.

E-learning to sposób nauczania .....[1] (opierać się)[1] na wykorzystywaniu nowoczesnych urządzeń – komputerów, laptopów, smartfonów, tabletów – oraz sieci. Zajęcia odbywają się poprzez specjalnie .....[2] (przygotować)[2] do tego platformę e-learningową .....[3] (umożliwiać)[3] studia przez Internet. To właśnie tam .....[4] (zamieszczać)[4] są materiały, m.in. prezentacje i fragmenty artykułów, z którymi powinni zapoznać się studenci. Polskie szkoły wyższe zwykle proponują 60% zajęć .....[5] (odbywać się)[5] zdalnie i 40% zajęć .....[6] (prowadzić)[6] w systemie stacjonarnym.

E-learning to świetne rozwiązanie dla osób .....[7] (pracować)[7]. To także dobra oferta dla osób .....[8] (nie mieć)[8] dużego budżetu na studia – odchodzą im wtedy koszty dojazdów lub noclegów – oraz dla tych, którzy mieszkają bardzo daleko od .....[9] (wybrać)[9] przez siebie uczelni. E-learning może też zainteresować osoby niepełnosprawne i .....[10] (przebywać)[10] za granicą, dla których cotygodniowe powroty do kraju byłyby zbyt dużym obciążeniem logistycznym i finansowym.

Na podstawie: www.zpsb.pl.

Akademia Krakowska

I. Proszę przeczytać tekst, a następnie ocenić, czy podane zdania są prawdziwe (P) czy fałszywe (F).

Kazimierz Wielki kilkanaście lat czynił starania o utworzenie w Krakowie uniwersytetu. Wreszcie, po uzyskaniu zgody papieża, 12 maja 1364 r. ogłosił powstanie pierwszego uniwersytetu w Polsce, a drugiego w Europie Środkowej (istniał już uniwersytet w Pradze). Składał się on aż z 5 katedr prawa rzymskiego i z 3 katedr prawa kanonicznego, z 2 katedr medycyny i 1 katedry sztuk wyzwolonych[1]. Brakowało katedry teologii, najbardziej prestiżowej w średniowieczu. Królowi zależało przede wszystkim na wydziałach prawa, ponieważ widział potrzebę posiadania wykształconych prawników w dyplomacji i w administracji Królestwa Polskiego. Dlatego organizację uniwersytetu krakowskiego wzorowano na uniwersytetach w Bolonii i w Padwie, które słynęły z nauki prawa. Były one korporacjami studentów i to studenci ze swego grona wybierali rektora. Również w Krakowie przywilej królewski zastrzegał, że rektorem nie może zostać żaden profesor. Także na wzór włoskich uczelni uniwersytet posiadał własne sądownictwo, a dla studentów miasto zapewniało mieszkanie w bursach lub w prywatnych kwaterach.

Uniwersytet krakowski po śmierci fundatora w 1370 r. przestał funkcjonować. Dopiero w latach dziewięćdziesiątych XIV w. wznowił swoją działalność. W 1397 r. dzięki staraniom pary królewskiej, Jadwigi i Władysława Jagiełły, papież zgodził się na powstanie wydziału teologicznego. Wykształconych księży potrzebowała niedawno ochrzczona Litwa. Wreszcie w 1400 r. Władysław Jagiełło wystawił dokument, który porządkował sprawy organizacyjne uczelni. Na jej utrzymanie przekazano klejnoty zmarłej królowej Jadwigi, zgodnie z jej ostatnią wolą.

W XV wieku uniwersytet przeżył jedną z najlepszych faz swego rozwoju. Przyciągał wówczas studentów z całej Europy. Co roku zapisywało się około 200 nowych żaków. Oprócz Polaków studiowali: Rusini, Litwini, Węgrzy, Niemcy, Czesi, Szwajcarzy, Anglicy, Niderlandczycy, Francuzi, Włosi, Hiszpanie, nawet Tatarzy. Słynął zwłaszcza z nauki prawa, matematyki i astronomii. Wśród profesorów tego wieku wymienić należy przede wszystkim znakomitych prawników: Stanisława ze Skarbimierza i Pawła Włodkowica – współtwórców koncepcji prawa międzynarodowego, a także matematyków, astronomów i geografów: Marcina Króla z Żurawicy, Jana z Głogowa, Wojciecha z Brudzewa, Macieja Miechowitę. Wśród ówczesnych studentów znalazł się Mikołaj Kopernik, który wpisał się na studia w roku 1491. W XVI wieku studiowali na uniwersytecie przyszli polscy mężowie stanu, biskupi i twórcy literatury – Mikołaj Rej, Jan Kochanowski, Andrzej Frycz Modrzewski, Stanisław Hozjusz, Marcin Kromer.

Od końca XVI wieku Uniwersytet nazywany był powszechnie Akademią Krakowską. Współczesna nazwa Uniwersytet Jagielloński zaczęła obowiązywać na początku XIX wieku.

https://www.historiaposzukaj.pl/

1 Sztuki (nauki) wyzwolone - siedem dyscyplin wiedzy, które były podstawą wykształcenia w okresie średniowiecza; należały do nich gramatyka, dialektyka, retoryka, muzyka, arytmetyka, geometria, astronomia.

		P	F
0	**Kazimierz Wielki zabiegał o utworzenie uniwersytetu w Krakowie.**	×	
1	Decyzję o otworzeniu uniwersytetu król podjął samodzielnie.		
2	W Krakowie powstał pierwszy uniwersytet w Europie Środkowej.		
3	Początkowo działały fakultety prawa, medycyny i nauk wyzwolonych.		
4	Struktura uniwersytetu była wzorowana na uniwersytetach włoskich.		
5	Rektor mógł być wybierany tylko przez studentów.		
6	Po śmierci Kazimierza Wielkiego uniwersytet przerwał działalność na blisko 30 lat.		
7	Jadwiga i Jagiełło przekazali swoje klejnoty na odnowę uczelni.		
8	W XV wieku uniwersytet słynął głównie z nauk humanistycznych.		
9	Absolwentami Akademii Krakowskiej byli między innymi polscy pisarze renesansowi.		
10	Obecna nazwa uczelni upamiętnia założyciela uniwersytetu.		

II. Proszę wstawić do tekstu synonimy podkreślonych wyrazów, wybierając odpowiednie wyrazy z ramki.

często / zdekonspirować / student / nauka / niezbyt / ~~*pewien*~~ / zakon / rozum / pechowy
niespodziewany / jedynie / kłamca / znakomity / ocena

Dawno temu, za panowania Władysława Jagiełły, na studiach w Akademii Krakowskiej pojawił się niejaki / ***pewien***[0] Andrzej (lub – według innej wersji – Jakub). Był to człowiek tajemniczy i nieszczególnie / .....[1] towarzyski. Mógł jednak poszczycić się czymś, za co każdy z jego rówieśników wiele by oddał: chłonnym, światłym umysłem / .....[2] i nienaganną postawą, dzięki czemu uzyskiwał doskonałe wyniki / .....[3] w nauce. Wydawało się, że wszystko jest w jak najlepszym porządku... Często jednak nieoczekiwane / .....[4] wydarzenia nagle zakłócają harmonię życia codziennego, a wówczas nieraz / .....[5] wychodzą na jaw rzeczy, które pragnęlibyśmy ukryć... A wszystko przez wodę. Lany Poniedziałek okazał się feralnym / .....[6] dniem dla Andrzeja. Kiedy żacy / .....[7] w najlepsze oblewali się wodą, wyszło na jaw, że Andrzej był... kobietą. Oszustem / .....[8] okazała się Nawojka, córka dobrzyńskiego wójta. Jej marzeniem było studiowanie, a jako że krakowska uczelnia była przeznaczona wyłącznie / .....[9] dla chłopców, postanowiła przebrać się za mężczyznę i tym sposobem rozpocząć edukację / .....[10]. Nie przeraził jej nawet fakt, że gdyby ją zdemaskowano / .....[11], najprawdopodobniej zostałaby spalona na stosie. Jakże jednak skazać na śmierć osobę, która świeciła przykładem, miała świetne / .....[12] wyniki i była stawiana za wzór wszystkim? Nawojce udało się uniknąć kary. Ostatecznie wstąpiła do klasztoru / .....[13], a dzisiaj jej imię nosi pierwszy akademik dla kobiet Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Podanie

Podanie to tekst użytkowy o skonwencjonalizowanej formie i perswazyjnym charakterze. Podanie jest oficjalną, urzędową prośbą o coś, składaną na ogół do jakiejś instytucji, władz, urzędu (np. o przyjęcie do pracy, uzyskanie określonej pomocy instytucjonalnej itp.).

Podanie powinno być:

- rzeczowe,
- zwięzłe,
- uprzejme.

Schemat podania

Miejscowość, data

Dane personalne
Imię Nazwisko
Adres
Tel. kontaktowy
e-mail

Dane odbiorcy
Tytuł Imię Nazwisko
Nazwa firmy
Adres firmy

Zwrot grzecznościowy

Tekst podania

Zwracam się z uprzejmą prośbą…

Własnoręczny podpis

Załączniki
1. np. życiorys zawodowy

Schemat podania

- pierwsze zdanie lub akapit to rzeczowe, krótkie sformułowanie prośby, np: *Uprzejmie proszę o ...; Zwracam się z uprzejmą prośbą o ...*
- drugi akapit (zwykle kilkuzdaniowy) to uzasadnienie prośby, np.: *Swoją prośbę motywuję / chciałbym umotywować tym, że ...;*
- trzeci akapit zawiera zakończenie prośby, zwykle formułę, np.: *Proszę o pozytywne ustosunkowanie się do mojej prośby / o pozytywne rozpatrzenie mojej prośby ...;*
- z lewej strony: konwencjonalna formuła grzecznościowa, np.: *Z wyrazami szacunku; Z poważaniem*
- poniżej, z lewej strony: własnoręczny, czytelny podpis autora podania;
- poniżej, z prawej strony: informacja o załącznikach (jeśli są one dołączone do podania).

Przykład:

Lublin, dn. .....

Anna Nowak
(imię i nazwisko)

ul. Złota 21/34; 20-534 Lublin
(adres do korespondencji)

+48 500 000 000; a.nowak@wp.pl
(nr telefonu, adres e-mail)

I rok, semestr letni
(rok studiów/semestr)

Prodziekan
Wydziału Filologicznego
Uniwersytetu
Marii Curie-Skłodowskiej
prof. Jan Kowalski
Plac Marii Curie-Skłodowskiej 5
20-123 Lublin

Zwracam się z prośbą o wyrażenie zgody na przeniesienie sesji egzaminacyjnej z czerwca na wrzesień. Jestem studentką I roku. Studiuję na Wydziale Humanistycznym na kierunku filologia polska.

Swoją prośbę motywuję tym, iż na czerwiec bieżącego roku mam wyznaczony termin operacji. Z tego powodu nie będę mogła przystępować do egzaminów w wyznaczonych terminach.

Proszę o pozytywne ustosunkowanie się do mojej prośby.

Z wyrazami szacunku
Anna Nowak

.....
(podpis studenta)

Załączniki:
1. Ksero / skan skierowania do szpitala

Proszę uporządkować elementy struktury podania tak, żeby powstał spójny i logiczny tekst zgodny z przykładowym podaniem.

1 ..... Lublin, dn. 05.10.2019 r.

..... Dr hab. Jan Kowalski, prof. UMCS
Dziekan Wydziału Humanistycznego
Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie

..... Jan Janowski

..... II rok, I stopień, filologia ukraińska

..... Proszę o pozytywne rozpatrzenie mojej prośby.

..... Zobowiązuję się wpłacać raty czesnego terminowo według ustalonego harmonogramu.

..... Jan Janowski

..... Załączniki:
1) zaświadczenia o dochodach matki
2) zaświadczenie z Urzędu Pracy

..... Zwracam się z uprzejmą prośbą o rozłożenie na raty płatności czesnego za studia stacjonarne na kierunku

..... ul. Baśniowa 23/54, 20-00 Lublin
e-mail: jan.janowski@gmail.com
tel. +48 777 666 555

..... Z wyrazami szacunku

..... filologia słowiańska w semestrze zimowym w roku akademickim 2019/2020 na styczeń 2020.

..... Prośbę swoją motywuję trudną, w chwili obecnej, sytuacją materialną mojej rodziny spowodowaną rozwiązaniem firmy, w której pracował ojciec.

Projekt

Każdy uczeń przygotowuje prezentację wybranego przez siebie kierunku studiów.
W prezentacji należy opisać kierunek oraz uzasadnić swój wybór. Po zakończeniu prezentacji uczniowie wspólnie ustalają listę najpopularniejszych kierunków studiów.

Lekcja 2
Wynalazki i odkrycia

www.coslychac.pl

Wczoraj wieczorem niespodziewanie zabrakło prądu. Tata powiedział, że to przez burzę, która zerwała linię wysokiego napięcia, a mama znalazła w domu świeczki, dzięki którym jakoś przetrwaliśmy te trzy godziny. Ale i tak było koszmarnie! Bateria w telefonie i laptopie szybko mi padła i nie mogłem ani niczego obejrzeć, ani z nikim pogadać. Kuchenka nie działała, wody ciepłej nie było, nie wspominając już o ogrzewaniu. No i ta ciemność! Świeczki jednak dają mało światła, trudno przy nich cokolwiek robić. Nic dziwnego, że ludzie kiedyś chodzili wcześnie spać. W ogóle dopiero teraz zrozumiałem, w jak fatalnych warunkach żyli ludzie w dawnych czasach i jak my mamy teraz dobrze...

Skomentuj @follow Udostępnij

Porozmawiajmy

1. Gdybyś przeniósł się w czasie i żył w XIX wieku, czego brakowałoby ci najbardziej?
2. Po zapoznaniu się z zamieszczoną poniżej informacją proszę powiedzieć, jaka jest różnica między wynalazkiem a odkryciem.
   Wynalazek to stworzenie czegoś, co do tego czasu nie istniało; odkrycie to uzyskanie wiedzy o czymś, co istnieje, ale dotychczas nie było znane. Dzięki wynalazkom i odkryciom człowiek stwarza sobie lepsze warunki życia i coraz więcej wie o otaczającym go świecie.
3. Proszę podać przykłady największych wynalazców i odkrywców.

Wynalazki

Sprawdź, czy rozumiesz

wynaleźć co? / skonstruować, ulepszyć, udoskonalić, zmodernizować co? / wynalazek, -i
wynalazca, -y; wynalazczyni, -e / wynalazczy, -a, -e (talent wynalazczy) / patent
dostać, otrzymać, uzyskać patent na co? / patentowy (urząd patentowy) / opatentować co?

I. Proszę czytać tekst i zaznaczać odpowiedź *a*, *b*, lub *c* zgodnie z podanym przykładem.

Wynalazki, które zmieniły bieg historii

Żyjemy w czasach przepełnionych nowymi technologiami. Ekscytujemy się nowinkami, których dostarczają nam światowe koncerny i wciąż czekamy na więcej. Świat pędzi tak szybko, że wynalazki, które jeszcze wczoraj wydawały się rewolucyjne i przyszłościowe, dziś są niemal bezużyteczne. Jednak są i takie, które na zawsze odmieniły nasze życie i stały się kamieniami milowymi w dziejach świata. Bez nich nie bylibyśmy w stanie osiągnąć tego, czym ludzkość dysponuje dzisiaj.

0. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że
   a) wszystkie dawne wynalazki straciły swoje znaczenie.
   b) wiele dawnych wynalazków straciło swoje znaczenie.
   c) wszystkie ważne wynalazki zachowały swoje znaczenie.
1. *Kamień milowy* to
   a) bezużyteczny wynalazek.
   b) przełomowy wynalazek.
   c) nowinka technologiczna.

Pismo i druk

Można je uznać za fundamenty naszej cywilizacji, które obok mowy, stanowią podstawę komunikacji. Bez nich nie bylibyśmy w stanie przekazać kolejnym pokoleniom swojego dziedzictwa. Jednocześnie jest to jeden z najstarszych dowodów na siłę naszych umysłów. Początkowo pismo zastrzeżone było dla najbardziej rozwiniętych społeczności, ale z każdym kolejnym stuleciem stawało się coraz prostsze i coraz bardziej dostępne dla mas. Prawdziwą rewolucję zapoczątkował Jan Gutenberg – wynalazca druku. W powszechnym użyciu pojawiły się książki, a potem gazety. Dziś drukujemy już niemal wszystko i na wszystkim. I choć słowo drukowane jest wypierane przez e-booki, audiobooki czy elektroniczne wydania gazet, to jednak wciąż funkcjonuje w naszym codziennym życiu.

2. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że wynalazek druku
   a) spowodował rewolucję społeczną.
   b) miał przełomowe znaczenie w dziejach ludzkości.
   c) w czasach mediów elektronicznych stał się bezużyteczny.

Koło
Śmiało można je nazwać ojcem nowoczesnej techniki. Po raz pierwszy powstało najprawdopodobniej w Mezopotamii w połowie czwartego tysiąclecia przed naszą erą. Trudno wymienić wszystkie urządzenia, które powstały dzięki niemu. Dla wielu jest to wynalazek wszech czasów. Koło odnajdziemy nie tylko w technice, ale także jako ważny symbol w wielu religiach czy w kulturze. Bez wątpienia jest to dzieło człowieka, które na dobre rozpędziło rozwój cywilizacji.

3. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że wynalazek koła stanowi podstawę
   a) rozwoju religii.
   b) rozwoju kultury.
   c) rozwoju techniki.

Pieniądz
Bez tego wynalazku, który pojawił się w formie monet w starożytnej Grecji w VII wieku przed naszą erą, nie istniałaby nowoczesna gospodarka. Choć dziś coraz częściej funkcjonuje w sposób wirtualny, zapisany jedynie w bankowych systemach, to jednak wciąż jest niezastąpiony. Tkwi w nim źródło naszej siły, ale także powód do konfliktów i wojen. Ciekawe, jak długo byłby w stanie przeżyć współczesny człowiek, gdyby znów musiał powrócić do czasów, w których podstawą gospodarki była wymiana towarów i usług? A to przecież nie jest jedyna funkcja pieniądza. Jest on równie ważny, gdy trzeba opisać nasz status czy określić wartość jakiegoś przedmiotu. Lista sytuacji, w których jest on niezbędny, mogłaby się ciągnąć niemal w nieskończoność. Pieniądz jest też jedynym wytworem człowieka, który można zamienić na niemal każdą inną rzecz w otaczającym nas świecie.

4. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że pieniądz
   a) zawsze pozytywnie wpływał na rozwój cywilizacji.
   b) nie zawsze pozytywnie wpływał na rozwój cywilizacji.
   c) niekiedy pozytywnie wpływał na rozwój cywilizacji.

Broń jądrowa
Kto wie, czy nie jest to najważniejszy i budzący największe kontrowersje wynalazek XX wieku? Palmę pierwszeństwa może mu odebrać chyba jedynie Internet. Z jednej strony, jest to śmiercionośna broń, która pokazała swoje straszliwe oblicze w ostatnich dniach II wojny światowej. Trudno dziś znaleźć rzeczy, które budzą większy strach niż zawartość nuklearnych arsenałów światowych potęg militarnych. Jednak z drugiej strony, dzięki pracy naukowców nad stworzeniem broni jądrowej, zyskaliśmy dostęp do technologii, która może nam w przyszłości zagwarantować dostęp do energii, gdy skończą się zapasy paliw kopalnych. Warto także pamiętać o tym, jak istotną rolę w dzisiejszej opiece zdrowotnej odgrywa medycyna nuklearna i ile ludzkich istnień udało się dzięki niej uratować.

5. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że opinie na temat tego wynalazku są
   a) podzielone.
   b) jednoznacznie pozytywne.
   c) jednoznacznie negatywne.

6. *Palma pierwszeństwa* to
   a) nagroda za zwycięstwo.
   b) coś, co poprzedza zwycięstwo.
   c) pierwsze, najważniejsze miejsce.

Media
Prasa, radio i telewizja, czyli klasyczne media, co najmniej od stulecia kształtują świadomość człowieka. Choć zawsze były ostro krytykowane, to jednak bez nich trudno sobie dziś wyobrazić nasze życie. Lista ich zalet zdecydowanie przewyższa wady. Potrafią też być groźną bronią, niekiedy o wiele silniejszą niż najpotężniejsze arsenały. Najlepiej wiedzą o tym politycy. Nie bez powodu więc funkcjonuje powiedzenie, że człowieka, podobnie jak muchę, można zabić gazetą.

7. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że media mają
   a) więcej cech negatywnych niż pozytywnych.
   b) więcej cech pozytywnych niż negatywnych.
   c) po równo cech negatywnych i pozytywnych.

Komputery i Internet
Te wynalazki na pewno w największym stopniu odmieniły nasze codzienne życie. Czy ktoś jest w stanie wyliczyć wszystkie wcześniejsze technologie i urządzenia, które dziś zostały zastąpione przez komputery oraz Internet? Dynamiczny rozwój całego sektora elektronicznego i informatycznego sprawił, że do wykonywania wielu czynności człowiek przestał być już niezbędny. Liczba zawodów, które dzięki tej rewolucji zostały odesłane do lamusa, powiększa się z każdą kolejną dekadą. Internet sprawił natomiast, że w zasięgu kilku kliknięć każdy ma dostęp do rzeczy, których nasi przodkowie nie byliby nawet w stanie sobie wyobrazić. Zakupy? Klik i gotowe! Film? Proszę bardzo! Comiesięczne opłaty? Nic prostszego! Wirtualna podróż na koniec świata? Dlaczego nie! I co najważniejsze, ta sieć nie ma granic – poza jedną: naszą wyobraźnią.

8. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że komputeryzacja
   a) wyparła wiele dawnych wynalazków.
   b) usprawniła wiele dawnych wynalazków.
   c) stworzyła wiele nowych zawodów.

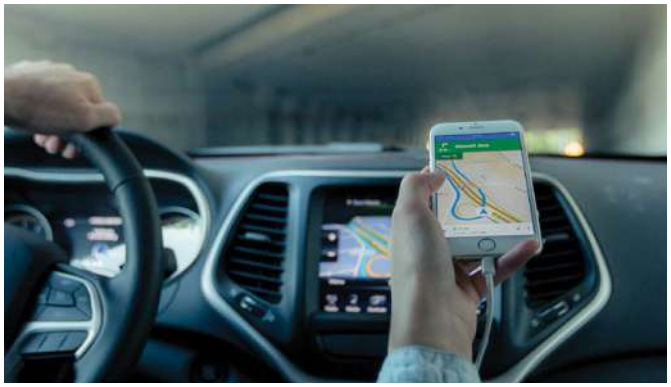
9. *Odesłać do lamusa* to
   a) zrezygnować z czegoś nieaktualnego, przestarzałego.
   b) odłożyć coś na późniejsze czasy.
   c) zniszczyć coś nieprzydatnego.

Telefon
Wynalezienie telefonu przypisuje się Alexandrowi Grahamowi Bellowi. Przez dziesiątki lat telefon pozwalał nam jedynie na rozmowy głosowe. Dziś jest to tylko jedna z wielu funkcji, jakimi dysponują te urządzenia. Jeszcze kilkanaście lat temu, aby sprawdzić najnowsze wiadomości, dowiedzieć się, jaki był wynik meczu naszej ulubionej drużyny czy sprawdzić prognozę pogody, musieliśmy kupić gazetę, włączyć telewizor lub uruchomić komputer. Teraz, dzięki smartfonom wszystkie te informacje są dostępne niemal natychmiast. Ciekawe, czy Alexander Bell spodziewał się tego, że jego wynalazek tak bardzo zmieni swoje oblicze? Jak zareagowałby, gdyby zobaczył, jak wyglądają dzisiejsze telefony? Czy uwierzyłby, że można je obsługiwać, wydając polecenia głosowo?

Na podstawie: https://wiadomosci.onet.pl/

10. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że współczesne telefony
    a) wyparły pozostałe media.
    b) utrudniły dostęp do pozostałych mediów.
    c) mogą zastępować inne media.

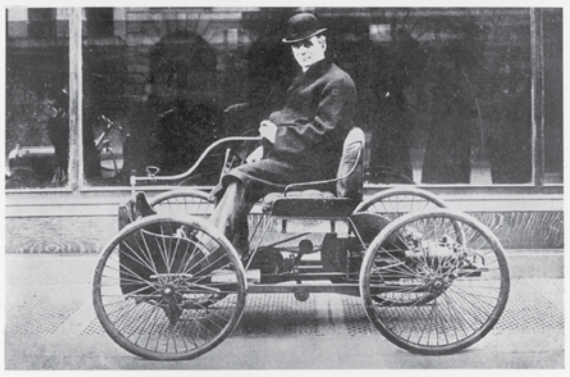
II. Proszę dopasować zdjęcia do wysłuchanych tekstów zgodnie z podanym przykładem.

Przykład: *A – 0*

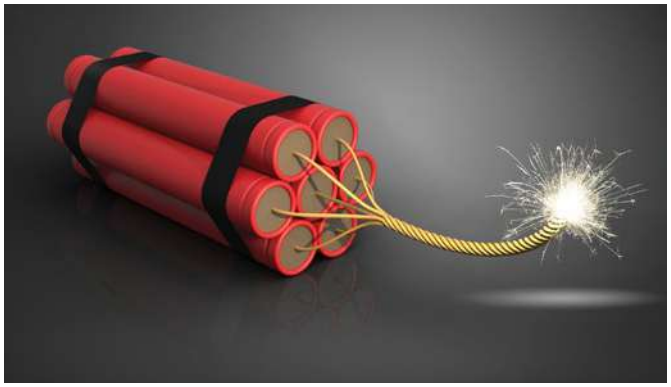
B – .....

C – .....

D – .....

E – .....

F – .....

G – .....

H – .....

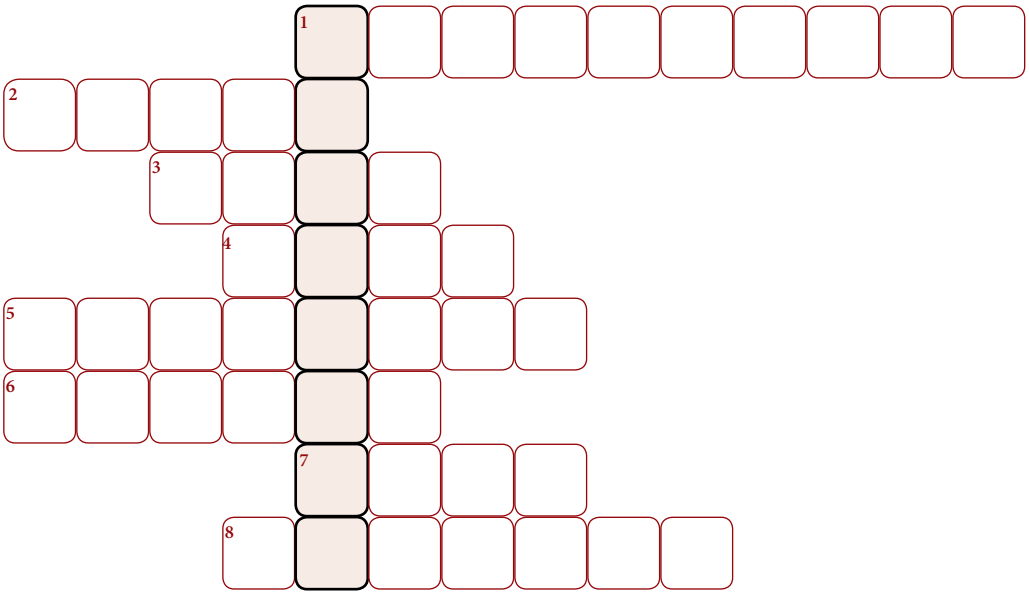

I – .....

Proszę nazwać te wynalazki.

III. Proszę rozwiązać krzyżówkę i wstawić brakujący wyraz do hasła.

1. wynalazek Aleksandra Fleminga, który dokonał rewolucji w medycynie
2. wynalazł je Włoch Gugliemo Marconi
3. wynalazca silnika parowego
4. wynalazek Jana Gutenberga
5. polska nazwa tego urządzenia do kąpieli pochodzi od nazwiska austriackiego wynalazcy (Priessnitz)
6. jeden z wynalazków, który zawdzięczamy Chińczykom
7. wynalazca telefonu
8. jeden z wynalazków Thomasa Edisona

„..... matką wynalazków”

Polskie wynalazki

I. Proszę przeczytać teksty.

1. Monokryształy krzemu

Prace Jana Czochralskiego (1883-1953) stworzyły podstawy do rozwoju współczesnej elektroniki. Wynalazł powszechnie stosowaną do dzisiaj metodę wytwarzania kryształów krzemu (metoda Czochralskiego), która umożliwiła produkcję mikroprocesorów. Dziś uczony jest najczęściej cytowanym Polakiem w świecie techniki. Nikt nie ma wątpliwości, że w pełni zasługuje na miano ojca elektroniki.

2. Semafor

Jan Józef Baranowski jest konstruktorem ważnego wynalazku – semafora. Polak opatentował go w 1857 roku. Dzięki niemu możliwe było usprawnienie ruchu pociągów oraz zautomatyzowanie sygnalizacji świetlnej na torach kolejowych. Semafory błyskawicznie pojawiły się na francuskich, włoskich, a wkrótce także angielskich trasach. Jan Baranowski jest także wynalazcą kasownika do biletów. Pracował głównie w krajach Europy zachodniej, dokąd wyemigrował ze względu na udział w powstaniu listopadowym (1830).

3. Kamizelka kuloodporna

Pierwszą tego typu osłonę ludzkiego ciała wymyśliła dwójka Polaków – Jan Szczepanik i Kazimierz Żegleń. Stworzyli kamizelkę z kilkudziesięciu warstw jedwabiu, które pochłaniały energię niemal każdego pocisku. Sami autorzy byli tak pewni swojego wynalazku, że podczas pokazu w 1901 Szczepanik strzelał do swojego służącego z odległości zaledwie trzech kroków – na szczęście kamizelka spisała się bez zarzutu.

Jako ciekawostkę warto dodać, że wynalazek Szczepanika i Żeglenia – w formie osłony karety – ocalił w 1902 roku od zamachu bombowego Alfonsa XIII, króla Hiszpanii.

Jan Szczepanik jest także twórcą wielu wynalazków z dziedziny fotografii, między innymi jako pierwszy opracował technikę barwnych zdjęć.

4. Wykrywacz min

Wykrywacz min jest wynalazkiem z czasów drugiej wojny światowej. Pomysłodawcą urządzenia był porucznik Józef Kosacki, a jego prototyp powstał między 1941 i 1942 rokiem. Polski wykrywacz nigdy nie został opatentowany – autorzy przekazali swoje dzieło armii brytyjskiej. Ta wdrożyła go do masowej produkcji (do końca wojny wyprodukowano 100 000 egzemplarzy), a potem wykorzystywała aż do lat dziewięćdziesiątych XX wieku.

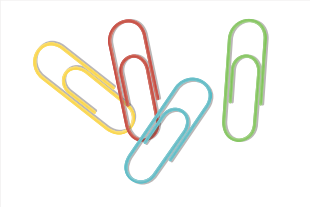
5. Wycieraczki samochodowe

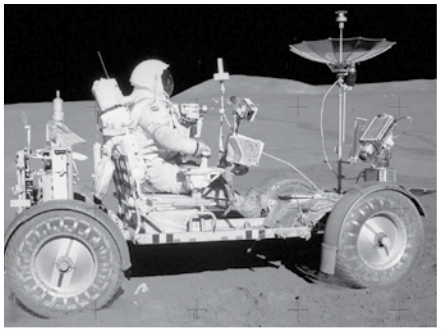
Wybitny kompozytor i pianista Józef Hofmann (1876–1957) po osiedleniu się w Stanach Zjednoczonych kupił popularny samochód Ford T. Stworzył do niego wycieraczki, wzorując się na metronomie, czyli znanym mu świetnie przyrządzie muzycznym służącym do dokładnego podawania tempa utworu.

Pomysłem zainteresował się koncern Forda i wkrótce zaczął stosować wycieraczki Hofmanna w nowych autach. Niestety, wynalazca nie opatentował swego pomysłu, więc prawa do niego przypisują sobie inne osoby.

Józef Hofmann na swoim koncie miał ponad 100 wynalazków, w tym takie jak podwyższany stołek do fortepianu, teleskopy samochodowe, zegar elektryczny, spiralną grzałkę do gotowania wody oraz rozwiązania konstrukcyjne w fortepianach, balonach i samolotach. Zainspirowany kształtem klucza wiolinowego wymyślił także mały przedmiot niezbędny w pracy biurowej – spinacz. Również i ten wynalazek nie został opatentowany przez autora.

6. Łazik księżycowy

W roku 1961 NASA ogłosiła konkurs na skonstruowanie pojazdu, który miałby przewozić kosmonautów po powierzchni Srebrnego Globu. Wyzwanie podjęło m.in. dwóch polskich inżynierów pracujących w USA. Jednym z nich był Mieczysław Bekker, od wielu lat zajmujący się terramechaniką. Według jego koncepcji zbudowano LunarRovingVehicle, którego koła wykonano z ocynkowanego drutu fortepianowego, dzięki czemu pojazd nie zakopywał się w księżycowym pyle. Mógł przewieźć dwóch astronautów wraz z wyposażeniem i próbkami skał na odległość trzydziestu kilometrów.

Konstrukcje naszego rodaka brały udział w trzech misjach na Srebrnym Globie. Po latach czwarta trafiła na Marsa.

Dzisiaj także polscy konstruktorzy cały czas pozostają w ścisłej czołówce najróżniejszych światowych konkursów na budowę łazika, który ma docelowo eksplorować Marsa.

7. Szczepionka przeciw tyfusowi

Rudolf Weigl (1883–1957) polski biolog był wynalazcą pierwszej w świecie skutecznej szczepionki przeciw tyfusowi plamistemu, a także prekursorem zastosowania wszy do hodowli zarazka tyfusu.

Nie ograniczał się wyłącznie do propagowania szczepionki w Polsce, ale wysyłał ją również do wielu krajów na świecie. W czasie wojny doceniali go nawet Sowieci i Niemcy, którzy tolerowali istnienie kierowanego przez niego instytutu w okupowanym Lwowie.

Niemcy wielokrotnie oferowali mu wszelkie możliwe zaszczyty w zamian za przeniesienie się do Berlina. Weigl konsekwentnie odmawiał. Jednocześnie współpracował z konspiracją w przemycie do getta w Warszawie dawek szczepionki. Uratował również setki tzw. „karmicieli wszy", wśród których byli tak wybitni naukowcy jak matematyk Stefan Banach. Dzięki swoim zasługom Weigl nazywany był generałem, który wygrał bezkrwawo jedną z największych bitew XX wieku.

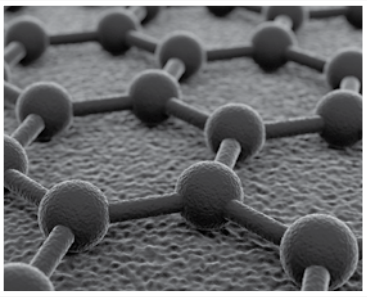
8. Elektroniczna kostka do gry

Poznaniacy Michał Bąk i Patryk Strzelewicz połączyli wirtualną rzeczywistość ze światem tradycyjnej rozrywki. Ich elektroniczna kostka do gier planszowych, która dzięki technologii bezprzewodowej łączy się z tabletem i smartfonem, podbiła szturmem świat. DICE+ ("dice" to po angielsku właśnie kostka do gry) została dopuszczona do sprzedaży w amerykańskim sklepie Apple. Urządzenie jest produkowane w fabryce w Piotrkowie Trybunalskim.

9. Grafen

Dwaj angielscy naukowcy za odkrycie grafenu, czyli najcieńszego, najlżejszego i najmocniejszego materiału będącego odmianą węgla, otrzymali w 2010 roku Nagrodę Nobla. Natomiast zespół polskich naukowców pod kierunkiem Włodzimierza Strupińskiego opracował przemysłową metodę pozyskiwania tego materiału. Pozwala ona na wytwarzanie dużych płatów grafenowych wysokiej jakości.

http://blog.surgepolonia.pl/
https://tech.wp.pl/

II. W oparciu o tekst *Polskie wynalazki* proszę ustalić, do których z nich odnoszą się poniższe stwierdzenia.

0. Wynalazki, które zostały użyte podczas drugiej wojny światowej. *4* *7*
1. Wynalazki, których podstawową funkcją jest ochrona życia. …. …. ….
2. Są autorami więcej niż jednego wynalazku. …. …. ….
3. Wynalazki, które znalazły zastosowanie w ruchu kołowym. …. ….
4. Wynalazki, które można uznać za przedmioty codziennego użytku. …. ….
5. Fortepian był dla nich źródłem inspiracji. …. ….
6. Wynalazki, które dokonały lub mogą dokonać przełomu w rozwoju techniki. …. ….
7. Nie opatentowali swoich prac. …. ….

Odkrycia

Sprawdź, czy rozumiesz

odkrywać, odkryć co? / odkrycie naukowe, geograficzne, epokowe / odkrywca, odkrywczyni odkrywczy, -a, -e / odkrywać / odkryć Amerykę

I. Korzystając z podpowiedzi proszę ustalić, czego dokonali najsłynniejsi polscy odkrywcy.

0 Maria Curie-Skłodowska (1867–1934)

1 Mikołaj Kopernik (1473–1543)

2 Ignacy Domeyko (1802–1889)

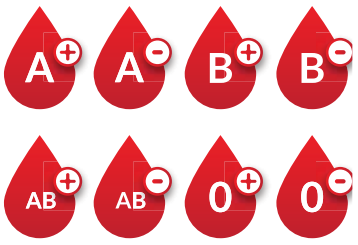
3 Paweł Edmund Strzelecki (1797–1873)

4 Aleksander Wolszczan (ur. 1946)

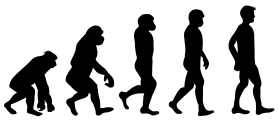
5 Ludwik Hirszfeld (1884–1954)

6 Henryk Arctowski (1871–1958)

7 Bronisław Malinowski (1884–1942)

8 Marian Rajewski (1905–1980)

A matematyk i kryptolog, złamał szyfr Enigmy, najważniejszej maszyny szyfrującej używanej przez hitlerowców podczas II wojny światowej

B antropolog, etnolog, badacz Australii i Oceanii; twórca teorii antropologii społeczno-kulturowej

C geograf, geofizyk, podróżnik, badacz krajów polarnych

D lekarz, serolog; twórca serologii, odkrył prawo dziedziczenia grup krwi; oznaczył grupy krwi

E geograf, geolog, podróżnik, zbadał najwyższe pasmo górskie Australii – Wielkie Góry Wododziałowe, a ich najwyższy szczyt nazwał Góra Kościuszki

F odkrywca heliocentryzmu

G ***odkrywczyni dwóch pierwiastków promieniotwórczych – radu i polonu***

H astronom, odkrył pierwszy układ planetarny poza Układem Słonecznym (1992)

I mineralog, geolog, inżynier górnictwa; odkrył i zbadał bogactwa mineralne Chile, opracował pierwszą mapę geologiczną Chile.

0	1	2	3	4	5	6	7	8
G								

Kącik literacki

Wisława Szymborska (1923–2012) polska poetka, eseistka, tłumaczka, felietonistka; laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury (1996); jej poezja charakteryzuje się prostotą języka i uniwersalizmem treści; jest najczęściej tłumaczonym polskim twórcą.

I. Proszę przeczytać wiersz Wisławy Szymborskiej.

Odkrycie

Wierzę w wielkie odkrycie.
Wierzę w człowieka, który dokona odkrycia
Wierzę w przestrach człowieka, który dokona odkrycia.

Wierzę w bladość jego twarzy,
w mdłości, w zimny pot na wardze.

Wierzę w spalenie notatek,
w spalenie ich na popiół,
w spalenie co do jednej.

Wierzę w rozsypanie liczb,
w rozsypanie ich bez żalu.

Wierzę w pośpiech człowieka,
w dokładność jego ruchów,
w nieprzymuszoną wolę.

Wierzę w utłuczenie tablic,
w wylanie płynów,
w zgaszenie promienia.

Twierdzę, że to się uda
i że nie będzie za późno,
i rzecz rozegra się w nieobecności świadków.

Nikt się nie dowie, jestem tego pewna,
ani żona, ani ściana,
nawet ptak, bo nuż wyśpiewa.

Wierzę w nieprzyłożoną rękę,
wierzę w złamaną karierę,
wierzę w zaprzepaszczoną pracę wielu lat.
Wierzę w sekret zabrany do grobu.

Szybują mi te słowa ponad regułami.
Nie szukają oparcia w jakichkolwiek przykładach.
Moja wiara jest ślepa i bez podstaw.

II. Proszę odpowiedzieć na pytania.

1. Jaką funkcję pełni w wierszu powtarzające się słowo *wierzę*?
2. Jak odkrywca reaguje na to, czego dokonał? Proszę podkreślić nazwy stanów emocjonalnych zgodnych z treścią wiersza.

   radość / smutek / lęk / pośpiech / spokój / zdenerwowanie / równowaga / duma / panika

3. Co jest powodem takiego zachowania naukowca?
4. Co czuje odkrywca, który niszczy wyniki swoich badań? Jak to wpływa na jego życie?
5. Jak wiersz odpowiada na pytanie: Dobro jednostki czy dobro ludzkości?
6. Czy odkrywcy i wynalazcy zawsze mają wpływ na dalsze losy swoich dokonań? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź, podając odpowiednie przykłady.

Gramatyka

W języku polskim występują trzy strony:

1. **strona czynna:** podmiot jest wykonawcą czynności, dopełnienie jest odbiorcą czynności:

***Matka** myje **dziecko**.*
↓ podmiot ↓ dopełnienie

2. **strona bierna:** podmiot jest odbiorcą czynności, dopełnienie jest wykonawcą czynności:

***Dziecko** jest myte **przez matkę**.*
↓ podmiot ↓ dopełnienie

3. **strona zwrotna:** podmiot jest zarówno wykonawcą, jak i odbiorcą czynności:

***Matka** się myje.*

Strona bierna

Strona bierna w języku polskim jest formą złożoną. W jej skład wchodzą formy osobowe czasowników ***być*** lub ***zostać*** oraz imiesłów przymiotnikowy bierny czasownika głównego. Konstrukcje w stronie biernej odmieniają się – w liczbie pojedynczej występują w rodzaju męskim, żeńskim i nijakim, w liczbie mnogiej występują w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym.

Tworzenie strony biernej

Stronę bierną tworzymy tylko od czasowników przechodnich (tranzytywnych).

Czasowniki przechodnie to np.: *czytać – przeczytać, jeść – zjeść, zajmować – zająć.*

Czasowniki nieprzechodnie to np.: *iść – pójść, wracać – wrócić; siadać – usiąść.*

Stronę bierną od czasowników niedokonanych tworzymy przy pomocy czasownika posiłkowego ***być***, np.:
jest czytany; jest myte; byłeś pytany / byłaś pytana; byli witani / były witane;
będzie oglądany / oglądana / oglądane; będziemy przyjmowani / przyjmowane.

Uwaga! Czasownik posiłkowy ***być*** niekiedy jest używany, gdy tworzymy stronę bierną od czasowników dokonanych, np.:
jestem zaproszony, był zbudowany, będą zatrudnieni / zatrudnione.
Natomiast czasownik posiłkowy ***zostać*** występuje tylko w stronie biernej tworzonej od czasowników dokonanych, np.:
zostałem zaproszony / zostałam zaproszona; został umyty / została umyta / zostało umyte;
zostaliśmy przyjęci / zostałyśmy przyjęte; zostanę zatrudniony / zatrudniona; zostaniecie nagrodzeni / nagrodzone

Formy strony biernej występują także w trybie przypuszczającym, np.:
byłbym zapraszany / byłabym zapraszana; byliby zapraszani/ byłyby zapraszane;
zostałbym zaproszony / zostałabym zaproszona; zostaliby zaproszeni / zostałyby zaproszone.

Zamiana strony czynnej na bierną

W zdaniach w stronie biernej funkcję podmiotu pełni dopełnienie ze strony czynnej, natomiast podmiot ze strony czynnej pełni funkcję dopełnienia wyrażonego w bierniku z przyimkiem *przez*, np.:

Uczeń czyta książkę. Książka jest czytana przez ucznia.
Nauczyciele wystawili oceny. Oceny zostały wystawione przez nauczycieli.
Lekarze przyjmą wszystkich pacjentów. Wszyscy pacjenci zostaną przyjęci przez lekarzy.

W przypadku zdań w stronie czynnej z podmiotem domyślnym, w stronie biernej podmiot ten jest wyrażony w dopełnieniu odpowiednią formą zaimka w bierniku, np.:
Czytają codziennie tę gazetę. Ta gazeta codziennie jest czytana ***przez nich****.*
Zrobiła pyszną kolację. Pyszna kolacja została zrobiona ***przez nią****.*
Upiekę ciasto. Ciasto zostanie upieczone ***przeze mnie****.*

Przy zamianie zdań bezpodmiotowych na stronę bierną powstają konstrukcje bez dopełnienia, np.:
Zamyka się bramę. Brama jest zamykana.
Zamykano bramę. Brama była zamykana.
Zamknięto bramę. Brama została zamknięta.

I. Proszę przekształcić zdania w stronie czynnej na zdania w stronie biernej.

0. Uczniowie piszą test.
Test jest pisany przez uczniów.

1. Kolumb odkrył Amerykę.

.....

2. Ogrodnik ścina kwiaty w ogrodzie.

.....

3. Robotnicy będą kończyli pracę o szesnastej.

.....

4. Mój ojciec naprawił zepsutą maszynkę do mięsa.

.....

5. One nie zaprosiły ich na urodziny.

.....

6. Uczniowie przyniosą wypracowania w piątek.

.....

7. Wczoraj zjedliśmy obiad na tarasie.

.....

8. Jury nagrodziło dziesięciu uczestników konkursu.

.....

9. Dyrektor powiadomił pracowników o podwyżce płac.

.....

10. Naszą szkołę zbudowano 100 lat temu.

.....

11. Czy mogłaby pani sprzątać raz w miesiącu moje mieszkanie?

.....

12. Fabryka samochodów zatrudnia wykwalifikowanych inżynierów i techników.

.....

13. Z okazji zaliczenia sesji upiekła pyszną szarlotkę.

.....

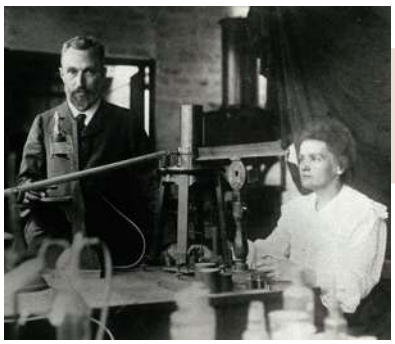
14. Z powodu epidemii grypy zamknięto wiele szkół i przedszkoli.

.....

15. Ci lekarze nie przyjmują pieniędzy od pacjentów.

.....

II. Podkreślone fragmenty zdań proszę przekształcić na stronę bierną.

Maria Skłodowska-Curie (1867–1934)
Piotr Curie (1859–1906)

Maria Curie-Skłodowska rozpoczęła studia na paryskiej Sorbonie[0] w wieku dwudziestu czterech lat. Po ukończeniu studiów poślubiła francuskiego naukowca Piotra Curie. Wspólnie ***prowadzili badania***[1] nad pierwiastkami promieniotwórczymi. ***Państwo Curie odkryli dwa nowe pierwiastki***[2]. ***Pierwszy nazwali polon***[3] na cześć kraju pochodzenia Marii, a drugi – rad. Za to odkrycie ***Akademia w Sztokholmie nagrodziła małżonków Nagrodą Nobla***[4] w 1903 roku. Po tragicznej śmierci męża ***Maria Skłodowska-Curie kontynuowała prace nad radem***[5].

Za efekty tych badań ***przyznano jej drugą Nagrodę Nobla***[6] w 1911 roku.

Przez wiele lat ***polska uczona kierowała katedrą fizyki na Sorbonie***[7]. W Paryżu ***założyła pierwszy instytut radowy***[8], a także ***zapoczątkowała budowę***[9] takiego ośrodka w Warszawie.

Marię Curie-Skłodowską zalicza się[10] do najwybitniejszych przedstawicieli nauki na świecie.

Studia na paryskiej Sorbonie zostały rozpoczęte przez Marię Curie-Skłodowską[0] w wieku dwudziestu czterech lat. Po ukończeniu studiów poślubiła francuskiego naukowca Piotra Curie. Badania nad pierwiastkami promieniotwórczymi .....[1] wspólnie. .....[2]. .....[3] na cześć kraju pochodzenia Marii, a drugi – rad. Za to odkrycie .....[4]. Po tragicznej śmierci męża .....[5]. Za efekty tych badań .....[6] w 1911 roku.

Przez wiele lat .....[7].

W Paryżu .....[8], a także .....[9] takiego ośrodka w Warszawie.

.....[10] do najwybitniejszych przedstawicieli nauki na świecie.

III. Proszę przeczytać tekst, a następnie zamienić podkreślone zdania na stronę bierną.

Ignacy Łukasiewicz (1822–1882)

Klasyczny amerykański western nie może obyć się bez obecności lamp naftowych. Tymczasem pierwsza z nich nie powstała na Dzikim Zachodzie, ale we Lwowie. *Lampę naftową wynalazł Ignacy Łukasiewicz, farmaceuta i przedsiębiorca.*[0] W latach 1852–53 wymyślił sposób na otrzymanie nafty – bezpiecznej, niekopcącej frakcji ropy naftowej, a następnie *wykorzystał ją do zasilania lamp własnego projektu*[1].

Był koniec 1847 roku, gdy Ignacy Łukasiewicz opuścił lwowskie więzienie[2], w którym przesiedział blisko dwa lata za działalność przeciw zaborcy. Wrócił do pracy w aptece, ale czas spędzał nie tylko na sporządzaniu leczniczych mikstur. Z przyjacielem Janem Zehem *badał też wydobywaną w Galicji ropę*[3]. Trafił w gazecie na notkę o „oleju skalnym" występującym w okolicach Gorlic oraz ogłoszenie o wakacie w tamtejszej aptece. Nie wahał się ani chwili. Niemal bez grosza przy duszy wyruszył na spotkanie z przeznaczeniem.

„Ten płyn to przyszłe bogactwo kraju, to dobrobyt i pomyślność jego mieszkańców, to nowe źródło zarobku dla biednego ludu i nowa gałąź przemysłu" – pisał o ropie. Znalazł wspólników, z którymi *zaczął prace wydobywcze na dużą skalę*[4]. Wkrótce „czarne złoto" miało stać się najważniejszym surowcem na ziemi.

Łukasiewicz poszukiwał taniego paliwa[5], które zastąpiłoby stosowane w tamtych czasach ciężkie oleje i ich mieszaniny. Bywało, że wielogodzinne eksperymenty kończyły się pożarem lub nawet wybuchem. Mimo to młodzi zapaleńcy nie poddawali się – i odnieśli sukces! *W marcu 1853 roku ich pracownię rozjaśnił blask pierwszej lampy naftowej*[6]. Już kilka miesięcy później okazało się, jak ogromnym przełomem jest ten wynalazek. Miał moc piętnastu świec, więc kiedy zastosowano go w lwowskim szpitalu, *w środku nocy przeprowadzono operację ratującą życie pacjenta*[7].

Lampa naftowa była tania, wydajna i łatwa w konstrukcji. Stąd już kilka lat później trafiła do powszechnego użytku – nie tylko w Polsce, lecz także na świecie. *Wyparła ją dopiero żarówka elektryczna*[8].

Może w tej chwili to zwykły przedmiot, którego młode pokolenie mogło nawet nie widzieć na własne oczy, jednak *wynalazek Łukasiewicza zapoczątkował rozwój przemysłu naftowego*[9]. Bez niego nie istniałyby współcześnie rafinerie i *nie używalibyśmy dzisiaj licznych produktów wytwarzanych z ropy naftowej*[10].

Na podstawie https://tech.wp.pl

0. ***Lampa naftowa została wynaleziona przez Ignacego Łukasiewicza, farmaceutę i przedsiębiorcę.***

1. .....

.....

2. .....

.....

3. .....

.....

4. .....

.....

5. .....

.....

6. .....

.....

7. .....

.....

8. .....

.....

9. .....

.....

10. .....

.....

Opis przedmiotu

W opisie przedmiotu powinny występować informacje o rodzaju przedmiotu, jego rozmiarach, kształcie i barwie, o materiale, z którego został wykonany, o tym jak jest zbudowany oraz do czego służy lub w jaki sposób jest wykorzystywany.

A. Rodzaj przedmiotu

przedmiot, rzecz / narzędzie / przybór (przybory szkolne, toaletowe) / przyrząd (przyrządy miernicze)
naczynie, pojemnik / urządzenie / mechanizm (część urządzenia) / maszyna / maszynka / aparat, aparatura

B. Wielkość

wielkość, rozmiar / coś jest dużej, średniej, małej wielkości
coś jest dużego, średniego, małego rozmiaru / dużych, średnich, małych rozmiarów
mały, niewielki, drobny, mikroskopijny / duży, spory / wielki, ogromny

C. Materiał

I. Proszę podpisać obrazki przekształcając wyrażenia z ramki na przymiotniki.

~~***z metalu***~~ / z kamienia / z folii / z drewna / z żelaza / z gliny / z wikliny
ze szkła / z plastiku / z porcelany

0 metalowa łyżka

1 .....

2 .....

3 .....

4 .....

5 .....

6 .....

7 .....

8 .....

9 .....

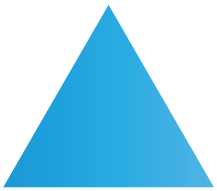
D. Kształt i barwa

I. Proszę dopasować do rysunków nazwy kształtów z ramki, a następnie utworzyć od nich przymiotniki.

~~*kwadrat*~~ / stożek / elipsa / owal / kula / prostokąt / koło / trójkąt / sześcian / walec / cylinder

0 *kwadrat – kwadratowy*

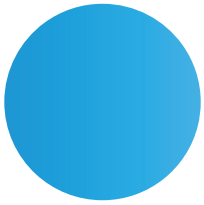
1 .....

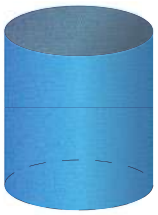
2 .....

3 .....

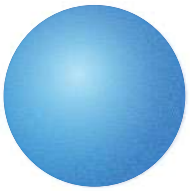
4 .....

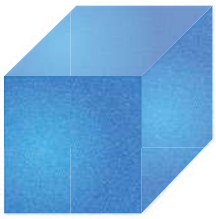
5 .....

6 .....

7 .....

8 .....

II. Proszę wybrać z ramki antonimy podanych wyrazów.

wypukły / zaokrąglony / krótki / ~~nieregularny~~ / rozszerzony / chropowaty / błyszczący
przyciemniony / puszysty / dolny / przedni / wewnętrzny

0. *regularny* ≠ ***nieregularny***

1. wklęsły ≠ .....
2. długi ≠ .....
3. przezroczysty ≠ .....
4. szpiczasty ≠ .....
5. zewnętrzny ≠ .....
6. zwężony ≠ .....
7. matowy ≠ .....
8. górny ≠ .....
9. szorstki ≠ .....
10. gładki ≠ .....
11. tylny ≠ .....

E. Budowa

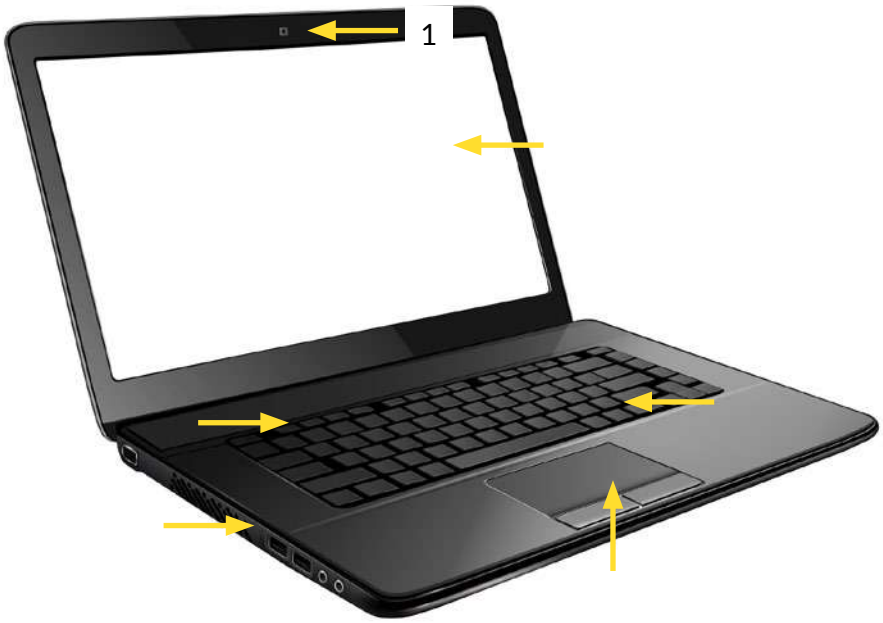
I. Proszę dokończyć zdania, wybierając odpowiedni wyraz z ramki.

uchwyt / rękojeść / trzonek / ~~*rączka*~~ / ucho / uszko / klamka

0. Parasol ma *rączkę*
1. Dzbanek ma .....
2. Filiżanka ma .....
3. Młotek ma .....
4. Nóż ma .....
5. Szuflada ma .....
6. Drzwi mają .....

II. Proszę oznaczyć części komputera odpowiednimi numerami.

1. ***kamera***
2. obudowa
3. klawiatura
4. klawisz / przycisk
5. myszka
6. ekran

III. Proszę dopasować przedmiot do odpowiedniego nakrycia.

1. butelka wina – ~~pokrywka~~ *korek*
2. słoik – kapsel .....
3. długopis – zakrętka .....
4. garnek – skuwka *pokrywka*
5. butelka piwa – ~~korek~~ .....

F. Przeznaczenie

Czasowniki podane w nawiasach proszę wstawić do zdań w stronie czynnej lub biernej.

1. Młotek ..... do wbijania gwoździ. (służyć)
2. Kiedy pracuję przy komputerze, ... myszki. (używać)
3. ..... z blendera, gdy robię zupę-krem. (korzystać)
4. Stolnica ..... do zagniatania ciasta. (przeznaczyć)
5. Spinacze ..... do spinania kartek papieru. (wykorzystywać)
6. Dzisiaj nafta ..... do celów kosmetycznych. (stosować)
7. Grafen w przyszłości ..... w wielu gałęziach przemysłu. (używać)

G.

I. Proszę zgromadzić słownictwo do opisu poniższych przedmiotów zgodnie z podanym przykładem.

Przykład:

1. Rodzaj przedmiotu: *naczynie*
2. Wielkość: *średniej wielkości*
3. Materiał: *porcelanowy lub fajansowy*
4. Kształt i barwa: *cylindryczny / walcowaty; półokrągły uchwyt; na zewnątrz czerwony, wewnątrz biały; gładki*
5. Budowa: *przedmiot jednoczęściowy; cylindryczny pojemnik otwarty u góry; z boku walca uszko*
6. Przeznaczenie: *służy do picia zimnych i ciepłych napojów*

1. Rodzaj przedmiotu: .....
2. Wielkość: .....
3. Materiał: .....
4. Kształt i barwa: .....

   .....
5. Budowa: .....

   .....
6. Przeznaczenie: .....

   .....

1. Rodzaj przedmiotu: .....
2. Wielkość: .....
3. Materiał: .....
4. Kształt i barwa: .....
   .....
5. Budowa: .....
   .....
6. Przeznaczenie: .....
   .....

1. Rodzaj przedmiotu: .....
2. Wielkość: .....
3. Materiał: .....
4. Kształt i barwa: .....
   .....
5. Budowa: .....
   .....
6. Przeznaczenie: .....
   .....

1. Rodzaj przedmiotu: .....
2. Wielkość: .....
3. Materiał: .....
4. Kształt i barwa: .....
   .....
5. Budowa: .....
   .....
6. Przeznaczenie: .....
   .....

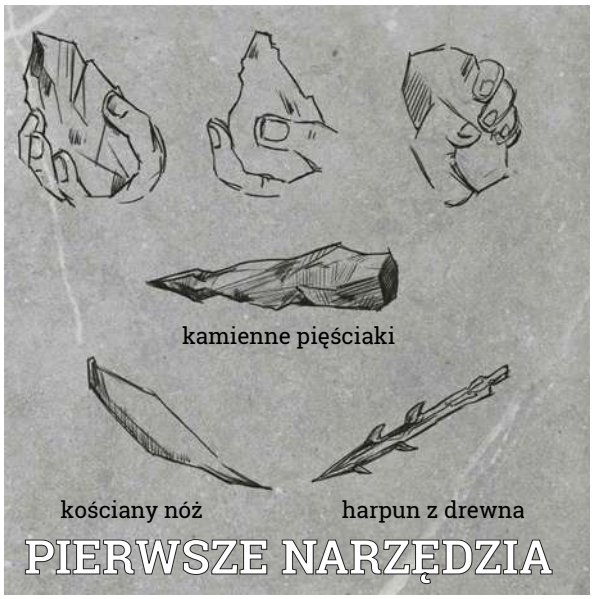
II. Wykorzystując zebrane informacje, proszę ustnie opisać przedmioty z ćwiczenia G.

III. Proszę wybrać jedną z propozycji i opisz przedmiot,

a) do którego masz szczególny, emocjonalny stosunek.
b) który sprawia ci najwięcej kłopotów w codziennym życiu.
c) który istnieje od bardzo dawna i w ogóle się nie starzeje.

Patrz i mów

Na podstawie zdjęć i informacji zamieszczonych poniżej proszę wypowiedzieć się na temat roli, jaką rzeczy odgrywają w naszym życiu.

Amerykanin **Jason Mecier** tworzy portrety znanych osób techniką kolażu, przy użyciu różnego rodzaju przedmiotów codziennego użytku.

Bardzo popularne jest wstawianie do nowoczesnych wnętrz mebli wygrzebanych na strychu lub znalezionych na śmietniku.

Epoka pięknych śmieci. Wszystko szybko się psuje.

Proszę wysłuchać piosenki i odpowiedzieć na pytania.

Boso

Tekst: Bartłomiej Kudasik, Sebastian Karpiel-Bułecka
Muzyka: Mateusz Pospieszalski
Wykonanie: Zakopower

Nieużyty frak, dziurawy płaszcz
Znoszony but
Zapomniany szal zaszył się w kąt
Niemodny już

Każda rzecz o czymś śni
Odstawiona
Jeszcze chce modna być
Zanim cicho skona

I dopiero gdy zawoła Bóg
To pożegnam wszystkie te rzeczy i znów
Pójdę boso, pójdę boso
Pójdę boso, pójdę boso

Zagubiony gdzieś parasol, z nim
Czekam na deszcz
Zegar nie wie jak bez moich rąk
Ma życie wieść
W wielki stos piętrzą się odłożone
Każda chce, żeby ją
Wziąć na drugą stronę

I dopiero gdy zawoła Bóg
To pożegnam wszystkie te rzeczy i znów
Pójdę boso, pójdę boso
Pójdę boso, pójdę boso

Zamkną za mną drzwi
Pójdę boso, boso
Nie zabiorę nic
Pójdę boso, boso
I dopiero gdy zawoła Bóg
To pożegnam wszystkie te rzeczy i znów
Pójdę boso, pójdę boso
Pójdę boso, pójdę boso

1. Jak w piosence zostało przedstawione życie przedmiotów?
2. W których fragmentach tekstu przedmioty posiadają cechy ludzkie? Proszę je wskazać.
3. Jakie prawdy o ludzkim życiu można odnaleźć w piosence?

Projekt

I. Proszę wykonać (w grupach) portret znanego wynalazcy lub odkrywcy techniką collage'u z różnych przedmiotów codziennego użytku. Podczas prezentacji prac proszę przeprowadzić konkurs na rozpoznawanie przedmiotów, z których zostały wykonane portrety, a następnie wybrać najbardziej oryginalną pracę.

II. Proszę ustalić ranking dziesięciu największych wynalazców i odkrywców. W tym celu każdy uczeń prezentuje dwóch kandydatów (jednego wynalazcę i jednego odkrywcę), uzasadniając swój wybór. Trzyosobowa komisja po zakończeniu prezentacji ustala listę i ogłasza wyniki.

Lekcja 3
Pod wielkim dachem nieba

www.coslychac.pl

Znowu musiałem wyrzucać śmieci. Uważam, że to zwykły wyzysk i niewolnictwo, bo rodzice po prostu wykorzystują mnie do prac, których sami nie chcą robić. I żeby chociaż dało się te wszystkie śmieci wyrzucić raz a porządnie. Gdzie tam! Dostałem kilka worków i jeszcze każdy musiałem wrzucić do osobnego pojemnika. Kto to wymyślił?! Ta cała segregacja jest zupełnie zbędna. Wiem, wiem, ochrona środowiska i te sprawy. Ale przecież nie zamierzam wycinać lasów czy strzelać do zagrożonych gatunków. Chodzi tylko o śmieci - trafią na wysypisko i tyle. Po co jeszcze komplikować ludziom życie?

Skomentuj @follow Udostępnij

Porozmawiajmy

1. Czy też uważasz, że segregacja śmieci jest niepotrzebna? Dlaczego?
2. Czy w twoim domu segregujecie śmieci? W jaki sposób?
3. Jak uważasz, czy powinniśmy chronić środowisko? Dlaczego?
4. W jaki sposób każdy z nas może dbać o ochronę środowiska?

Dzień Ziemi

Sprawdź, czy rozumiesz.

środowisko naturalne / ochrona środowiska / zanieczyszczenie / skażenie środowiska, powietrza, ziemi, wody
ekosystem / bioróżnorodność / atmosfera / smog / kwaśny deszcz / globalne ocieplenie
efekt cieplarniany / zmiany klimatyczne / odpady

I. Proszę czytać teksty i zaznaczać prawidłową odpowiedź *a*, *b* lub *c*.

Dzień Ziemi obchodzony jest 22 kwietnia w 192 krajach na świecie. Pierwszy raz świętowano go 21 marca 1970 roku w Nowym Jorku. Termin marcowy miał związek z równonocą wiosenną, która zwykle przypada właśnie na 20 lub 21 marca. Uznano, że to doskonała data na urodziny naszej planety i przez wiele lat w ten dzień je obchodzono. Jednak w 2009 r. ONZ (Organizacja Narodów Zjednoczonych) ogłosiło, że Dzień Ziemi będzie odtąd przypadał na 22 kwietnia. Skąd ta data? Ma ona upamiętniać ogromną manifestację ekologiczną (brało w niej udział ok. 20 milionów ludzi), która odbyła się 22 kwietnia 1970 r. w Stanach Zjednoczonych.

0. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że

a) Dzień Ziemi świętujemy w marcu.
b) ***do 2009 r. Dzień Ziemi wypadał w równonoc wiosenną.***
c) 22 kwietnia 1970 r. świętowano Dzień Ziemi po raz pierwszy.

Dzień Ziemi ma uświadamiać nam, jak ważna jest troska o środowisko naturalne. Tego dnia organizowane są specjalne akcje, różnego rodzaju wykłady, a także zbiórki, na przykład elektrośmieci. Obchody Dnia Ziemi bardzo często organizowane są w szkołach. Podczas specjalnie przygotowanych zajęć uczniowie wychodzą na zewnątrz i razem z opiekunami oczyszczają wybrany teren z odpadków i śmieci. Zazwyczaj są to lasy, łąki lub tereny zielone w miastach. W wielu miastach w Polsce z okazji Dnia Ziemi organizowane jest także wspólne sadzenie drzew.

1. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że z okazji Dnia Ziemi

a) organizuje się różne akcje, ale tylko w szkołach.
b) uczniowie wspólnie z nauczycielami sadzą drzewa.
c) uczniowie często sprzątają wybraną okolicę.

Dzień Ziemi jest też świetną okazją, aby przypomnieć o największych zagrożeniach dla naszej planety. Oto niektóre z nich:

I. Zanieczyszczenie powietrza: według oceny Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) 90% ludzi na świecie wdycha powietrze, w którym poziom zanieczyszczeń przekracza normę. Każdego roku na świecie umiera z tego powodu około 9 milionów osób. Również w Polsce jakość powietrza, którym oddychamy, jest zła, a nawet należy do najgorszych w Europie. Na 50 najbardziej zanieczyszczonych miast w Unii Europejskiej aż 36 to miasta znajdujące się w naszym kraju.

2. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że
   a) mieszkańcy wielu polskich miast oddychają zanieczyszczonym powietrzem.
   b) 90 % ludzi traci zdrowie z powodu zanieczyszczonego powietrza.
   c) najbardziej zanieczyszczone powietrze jest w Polsce.

II. Odpady: śmieci są niestety znakiem rozpoznawczym ludzkości. Mimo świadomości zagrożenia wciąż produkujemy ich gigantyczne ilości i nierzadko nieodpowiednio je składujemy. Śmieciowe wyspy na oceanach są widoczne nawet z kosmosu! Sprawy nie ułatwia fakt, że na odpadach można doskonale zarobić. Poza tym ludzkość musi sobie jakoś poradzić także z odpadami radioaktywnymi, które są jeszcze bardziej niebezpieczne.

3. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że
   a) najmniejszy problem stanowią odpady radioaktywne.
   b) handel odpadami jest zjawiskiem pozytywnym.
   c) śmieci jest zbyt dużo i ludzie źle je przechowują.

III. Wycieki: to kolejny duży problem ludzkości. Wystarczy przypomnieć sobie katastrofę platformy wiertniczej w Zatoce Meksykańskiej w 2010 roku. Plama ropy, która rozlała się wtedy po morzu, miała powierzchnię 6500 km^2. W wodzie znalazło się około 698 milionów litrów ropy. Ile gatunków zwierząt ucierpiało? Tego nie da się policzyć. Katastrofa w Zatoce Meksykańskiej nie była niestety ani pierwszym, ani ostatnim spektakularnym wyciekiem. W przyszłości możemy obawiać się kolejnych, bo większość naszej cywilizacji wciąż nie może obyć się bez ropy. Zresztą sprawa nie dotyczy tylko ropy, bo nadal korzystamy przecież z ogromnej ilości chemikaliów, które podróżują w cysternach czy kontenerowcach.

4. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że
   a) wycieki ropy naftowej należą do przeszłości.
   b) chemikalia powinno się przewozić w cysternach lub kontenerowcach.
   c) wyciek ropy w Zatoce Meksykańskiej był tragiczny w skutkach dla fauny.

IV. Wycinanie lasów: najłatwiej zabić każde żywe stworzenie po prostu je dusząc. Z planetą jest to samo. Niszcząc jej zielone płuca, wydajemy na siebie wyrok. Ludzkość doskonale zdaje sobie z tego sprawę, a mimo to wciąż trwa wycinka w lasach deszczowych, gdzie dżungla zmienia się w pola uprawne i pastwiska. Wciąż w wielu regionach świata niszczy się drzewa i lasy pod różnymi pretekstami, czasami nawet pod pretekstem ich ochrony. Problem w tym, że pastwiska i pola uprawne nie mają tak zbawiennego wpływu na atmosferę jak las. A niszczenie lasów, by w ich miejsce powstały drogi czy centra handlowe nie pomoże naszej planecie w ogóle.

5. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że
   a) ludzie wiedzą, jak ważne są lasy, a jednak je wycinają.
   b) tylko lasy deszczowe wpływają na jakość powietrza na Ziemi.
   c) musimy wycinać drzewa, aby budować drogi i centra handlowe.

V. Niszczenie bioróżnorodności: różnorodność biologiczna pozwala na utrzymanie równowagi w przyrodzie. Problem polega na tym, że ludzkość lubi tę różnorodność dostosowywać do swoich potrzeb, nie zwracając uwagi na całość. I tak na przykład człowiek sprowadza zwierzęta hodowlane lub ozdobne gatunki roślin, z których część rozprzestrzenia się, dziczeje i często wypiera miejscowe gatunki. Z kolei współczesne rolnictwo często polega na uprawie jednego gatunku rośliny na dużym obszarze, co prowadzi do zaniku wielu lokalnych, wartościowych odmian roślin oraz ras zwierząt. Na dodatek stosowane przez człowieka nawozy oraz środki chwastobójcze i owadobójcze powodują niszczenie także innych przedstawicieli fauny i flory.

6. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że
   a) działania człowieka nie wpływają na istotne zmiany w ekosystemie.
   b) współczesne rolnictwo przyczynia się do zaniku bioróżnorodności.
   c) sprowadzenie nowych gatunków flory i fauny powoduje dziczenie miejscowych gatunków.

VI. Globalne ocieplenie: zmiany klimatyczne spowodowane wprowadzaniem do atmosfery tzw. gazów cieplarnianych, czyli dwutlenku węgla i metanu, są niestety faktem. Naukowcy uważają, że nawet nieznaczny wzrost temperatury oznacza poważne problemy dla rolnictwa, zasobów wodnych, a także całej światowej gospodarki. Należy do nich obserwowane już (i coraz szybsze) topnienie lodowców, które spowoduje podniesienie poziomu mórz i oceanów, a w konsekwencji zalanie wielu obszarów lądowych. Najbardziej świadome tego zagrożenia są Malediwy, gdyż większość wysp tego turystycznego raju znajduje się zaledwie 90 cm powyżej poziomu morza. Z tego powodu władze Malediwów już od kilku lat szukają nowego terytorium dla swoich obywateli.

7. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że
   a) zagrożenie dla Malediwów wynika z położenia poniżej poziomu morza.
   b) jednym z efektów globalnego ocieplenia jest wzrost poziomu wód.
   c) problemy gospodarki światowej wynikają ze zmian klimatycznych.

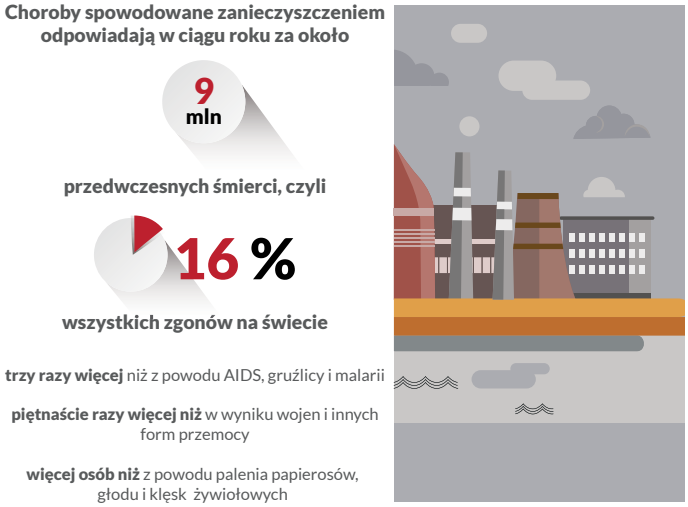
Na podstawie: http://www.national-geographic.pl/

Patrz i mów

II. **Na podstawie zdjęć i informacji zamieszczonych poniżej proszę wypowiedzieć się na temat wpływu zanieczyszczenia środowiska na żywe organizmy.**

III. Proszę wysłuchać tekstu *Jak obchodzić Dzień Ziemi na co dzień?*, a następnie do każdego fragmentu dopasować zdanie podsumowujące jego treść zgodnie z podanym przykładem.

A. Wybierz prysznic
B. Segreguj odpady
C. NIE dla jednorazówek!
D. Warzywa też są smaczne
E. Pozwól żyć drzewom
F. Porzuć cztery kółka
G. **Nie kupuj za dużo**
H. Nie świeć bez sensu
I. Daj ubraniom drugie życie
J. Nie marnuj żywności

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
G									

IV. Proszę odpowiedzieć na pytania, używając wyrazów podanych w nawiasie.

0. Na czym polegają odpowiedzialne zakupy? (za dużo, wyrzucać)
Odpowiedzialne zakupy polegają na tym, aby nie kupować za dużo produktów, gdyż wiele z nich potem się wyrzuca.

1. W jaki sposób nie marnować jedzenia? (resztki, mrożenie).

.....

.....

2. Dlaczego warto nosić na zakupy własną torbę? (torebki foliowe, rozkładać się)

.....

.....

3. W jaki sposób możemy oszczędzać prąd? (żarówki, puste pomieszczenia)

.....

.....

4. W jaki sposób możemy oszczędzać wodę? (kran, prysznic)

.....

.....

5. W jaki sposób korzystanie z Internetu pomaga środowisku? (papier, drzewa)

.....

.....

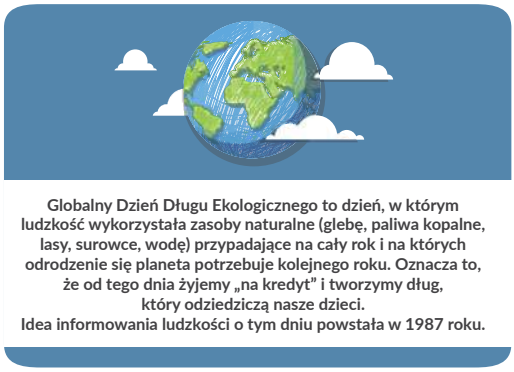
6. Dlaczego warto zostać wegetarianinem? (gazy cieplarniane, lasy)

.....

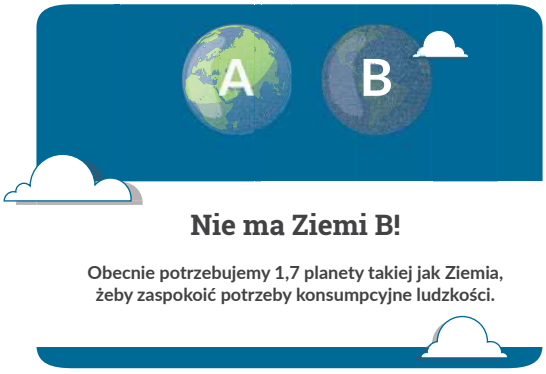
.....

Patrz i mów

V. Na podstawie zdjęć i informacji zamieszczonych poniżej wyjaśnij, czy twoim zdaniem idea Dnia Długu Ekologicznego jest potrzebna? Dlaczego?

Globalny Dzień Długu Ekologicznego to dzień, w którym ludzkość wykorzystała zasoby naturalne (glebę, paliwa kopalne, lasy, surowce, wodę) przypadające na cały rok i na których odrodzenie się planeta potrzebuje kolejnego roku. Oznacza to, że od tego dnia żyjemy „na kredyt" i tworzymy dług, który odziedziczą nasze dzieci.
Idea informowania ludzkości o tym dniu powstała w 1987 roku.

Nie ma Ziemi B!

Obecnie potrzebujemy 1,7 planety takiej jak Ziemia, żeby zaspokoić potrzeby konsumpcyjne ludzkości.

Ochrona środowiska

Sprawdź, czy rozumiesz.

gatunek: zagrożony wyginięciem; ginący, wymierający; wymarły; chroniony
ochrona roślin, zwierząt, przyrody / chronić, ochraniać kogo? co? (lasy, środowisko, zagrożone gatunki zwierząt)
objąć czym? (ochroną) / park narodowy / rezerwat przyrody

I. Proszę połączyć pojęcia z definicjami.

0	***jadowity***	**A**	zwierzę żywiące się roślinami
1	osobnik	**B**	ostry, zakrzywiony pazur ptaków drapieżnych
2	drapieżnik	**C**	las o dużej powierzchni, bez śladów działalności człowieka
3	gryzoń	***D***	***mający w sobie jad, czyli substancję trującą***
4	sierść	**E**	pióra pokrywające ciało ptaków
5	szpony	**F**	zwierzę żywiące się mięsem innych zwierząt
6	odnóża	**G**	niedawno urodzony ptak
7	puszcza	**H**	owłosienie większości ssaków; futro
8	roślinożerca	**I**	jednostkowy okaz gatunku
9	pisklę	**J**	część ciała stawonogów będąca narządem ruchu
10	upierzenie	**K**	ssak mający parę bardzo silnych, stale rosnących siekaczy (zębów)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
D										

II. Proszę przeczytać opis zwierząt, które są w Polsce objęte ścisłą ochroną i połączyć opis z właściwą nazwą zwierzęcia zgodnie z podanym przykładem.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
H												

0 rzekotka drzewka

1 kozica

3 wilk

2 żubr

4 ryś

6 łabędź

7 puszczyk

5 gacek szary

8 bocian

11 wąż Eskulapa

9 orzeł

10 wróbel

12 modliszka zwyczajna

A

W Polsce zobaczymy go tylko w Bieszczadach, ale nawet tam trudno go spotkać, gdyż w naszym kraju zostało niewiele ponad sto osobników tego gatunku. Zjada myszy, jaszczurki, małe ptaki, ale nie jest jadowity – owija się wokół ofiary i dusi ją. Jego głowa oraz całe ciało są brunatne, a podbrzusze jasnożółte. Może mierzyć nawet ponad 2 metry długości, a co ciekawe (i rzadko spotykane u tego typu zwierząt) samce są dłuższe niż samice.

B

Uważany jest za jeden z symboli Polski. Mimo sympatycznego wyglądu jest drapieżnikiem, polującym głównie na owady i gryzonie, ale nie pogardzi nawet wężem. Wbrew popularnej opinii żaby zjada rzadko. Zimuje w Afryce, w Polsce zjawia się wiosną, zakłada tutaj gniazda i wychowuje młode.

C

To piękne zwierzę jest jednym z największych drapieżników Europy. W Polsce żyje już tylko ok. 300 osobników tego gatunku, gdyż potrzebują one dużych i dzikich terenów leśnych, po których mogłyby swobodnie wędrować. Mają czarno-rudo-żółtą sierść z brunatnymi plamami i biały brzuch. Poza tym w ich wyglądzie od razu zwracają uwagę charakterystyczne „pędzelki" na uszach.

D

Lubi mocno nasłonecznione polany i brzegi lasów sosnowych. Poluje na inne owady lub pająki, siedząc nieruchomo na niskich roślinach i czekając, aż ofiara przybliży się na tyle, żeby można było chwycić ją parą przednich odnóży. Niezwykłą cechą samic jest to, że potrafią kręcić trójkątną głową bez poruszania całym ciałem, co zresztą ułatwia im pożeranie samców.

E

Jest żywym symbolem Tatr podziwianym za zwinność i szybkość, z jaką skacze po górach. Żyje wysoko, pośród hal, najchętniej na wysokości 1800-2000 m n.p.m. Nie lubi samotności, woli przebywać w stadach liczących 5-15 osobników. Żywi się roślinami. Dawniej na te zwierzęta polowano, przez co po drugiej wojnie światowej zostało ich w Polsce zaledwie 26. Obecnie ich liczebność wzrosła do ok. 1200 osobników żyjących w całych Tatrach (polskich i słowackich).

F

Zakłada gniazda na niedostępnych półkach skalnych lub wysokich drzewach. Potrzebuje ciszy i spokoju, gdyż młode często umierają – zazwyczaj przeżywa tylko jedno pisklę. W Polsce żyje zaledwie ok. 30 par tych ptaków, a spotkać je można w Tatrach, Pieninach lub Bieszczadach. To drapieżniki, polujące głównie na małe ssaki, choć są w stanie zapolować na lisa, owcę czy małą kozicę. Mają świetny wzrok, za pomocą którego potrafią wypatrzeć ofiarę z kilku kilometrów. Następnie (po szybkim locie w dół) chwytają ją już na ziemi za pomocą długich i ostrych szponów.

G

Nazywany bywa „królem puszczy" i nie bez powodu, bo jest olbrzymim zwierzęciem z charakterystycznym garbem na plecach. Samce mogą ważyć nawet 900 kg! Nic dziwnego, że ci sympatyczni roślinożercy potrzebują do życia olbrzymiej przestrzeni leśnej. Niestety ludzie zniszczyli te zwierzęta niemal całkowicie – w 1923 r. na całym świecie zostało ich zaledwie 54. Dzięki ogromnej pracy udało się ten gatunek częściowo odratować i obecnie w Polsce żyje ok. 1800 osobników.

H

Można ją spotkać na skraju lasów i w zaroślach, lubi siedzieć na gałęziach drzew i krzewów. Jest niewielka, zwykle jasnozielona (ale dostosowuje barwę do otoczenia), a boki jej ciała zdobi charakterystyczna ciemna pręga. Ma wyłupiaste oczy o żółtym zabarwieniu. Żywi się owadami i donośnie rechocze.

I

Jeszcze w XIX i XX wieku należał do najpowszechniej występujących gatunków w Polsce. Jest mały, szary i nie potrafi chodzić po ziemi, zamiast tego skacze. Żywi się głównie nasionami i małymi owadami. Nie boi się ludzi i często mieszka w miastach. Niestety na skutek działalności człowieka liczba tych ptaków stale się zmniejsza – mają obecnie ograniczone możliwości budowania gniazd i zdobywania pożywienia.

J

Jest jedynym ssakiem zdolnym do lotu i prowadzi nocny tryb życia. Ma charakterystyczne wielkie uszy, które pomagają mu zdobywać pożywienie, a zjada głównie owady. Jest gatunkiem, który związał swój los z ludźmi, latem ukrywa się w różnych budynkach, a zimuje w piwnicach. Jest objęty nie tylko ścisłą ochroną, ale i zakazem fotografowania, filmowania i obserwacji, które mogłyby go niepokoić.

K

W wielu kulturach jest uważany za wroga człowieka, choć tak naprawdę zwierzę to unika ludzi i ich nie atakuje, chyba że czuje się zagrożone i osaczone. Nawet na zwierzęta hodowlane zaczyna polować dopiero wtedy, gdy zabraknie mu naturalnego pożywienia. Żyje w stadach zwanych watahami, w których panuje ściśle określony podział ról. Zwierzęta te polują wspólnie, głównie na jelenie, dziki i sarny. Do życia potrzebują dużego terytorium oddalonego od ludzi.

L

Prowadzi nocny tryb życia i jest drapieżnikiem polującym przede wszystkim na gryzonie, choć zdarza mu się zjadać pisklęta innych ptaków albo nietoperze. Specyficzny kształt piór pozwala mu na bezszelestne latanie. Mieszka w dziuplach, najchętniej bukowych. Jeśli pisklę wypadnie z dziupli, próbuje do niej wrócić „na piechotę", w czym pomagają mu ostre szpony.

Ł

Są symbolem miłości jako zwierzęta, które łączą się w pary na całe życie, co naukowcy częściowo potwierdzili. Mają piękne, białe upierzenie i długą szyję. Żyją w okolicach jezior i stawów, żywiąc się roślinnością wodną. Ludzie często dokarmiają je chlebem, ale taka dieta może prowadzić u tych ptaków do chorób stawów. Pisklęta w przeciwieństwie do rodziców są szare i rzeczywiście przypominają „brzydkie kaczątka".

III. Proszę wysłuchać utworu Zbigniewa Herberta *Niedźwiedzie* i uzupełnić brakujące słowa.

Zbigniew Herbert (1924–1998) – polski poeta i eseista, autor utworów dramatycznych i słuchowisk. Z wykształcenia ekonomista, prawnik i filozof. Jako poeta debiutował w 1950, jednak pierwszy tom poezji (*Struna światła*) wydał dopiero w 1956 roku. Do najbardziej cenionych dzieł Herberta należy cykl utworów o Panu Cogito. Był laureatem ponad dwudziestu nagród literackich, a pośmiertnie został odznaczony najstarszym i najwyższym odznaczeniem państwowym RP, czyli Orderem Orła Białego.

Zbigniew Herbert *Niedźwiedzie*

Niedźwiedzie *dzielą się*[0] na brunatne i białe oraz .....[1], głowę i tułów. .....[2] mają dobre, a oczka małe. One lubią bardzo .....[3]. Do szkoły nie chcą chodzić, ale spać w lesie – to .....[4] bardzo. Jak mają mało miodu, to .....[5] rękami za głowy i są takie smutne, takie smutne, że .....[6]. Dzieci, które kochają Kubusia Puchatka dałyby .....[7] wszystko, ale po lesie chodzi .....[8] i celuje z fuzji między tych .....[9] małych oczu.

Hermes, pies i gwiazda, 1957

IV. Proszę odpowiedzieć na pytania.

1. Obecnie niedźwiedzie również znajdują się w Polsce pod ochroną. Jak myślisz, dlaczego ludzie zaczęli chronić zwierzęta, które mogą im zagrażać?
2. Czy znasz inne zwierzęta, które również znajdują się pod ochroną? Jakie?
3. Czy twoim zdaniem myślistwo powinno być zakazane? Uzasadnij swoją odpowiedź.

V. Co to za zwierzę?

Proszę przeprowadzić zabawę w odgadywanie nazwy zwierzęcia. Jedna osoba wybiera sobie zwierzę z ćwiczenia II, a pozostali muszą zgadnąć, o które z nich chodzi. Mogą zadawać pytania, ale muszą być one sformułowane w taki sposób, aby odpowiedź brzmiała „tak", „nie", „nie ma to znaczenia".

VI. Proszę wysłuchać tekstu *Pięć niezwykłych pomysłów na ochłodzenie Ziemi*, a następnie wskazać 4 prawdziwe zdania zgodnie z przykładem.

Lp.		P
0	**Geoinżynierowie mają zamiar zmienić klimat na Ziemi.**	✕
1	Geoinżynierowie uważają, że ocieplenie klimatu uratuje naszą planetę.	
2	Użycie dronów spowoduje, że globalne ocieplenie nasili się.	
3	Aby zmniejszyć temperaturę na Ziemi trzeba sprawić, żeby chmury stały się bielsze.	
4	Ratunkiem dla naszej planety ma być powieszenie nad nią luster.	
5	Geoinżynierowie sądzą, że orbitalne zwierciadła wchłoną światło, co pomoże planecie.	
6	Efekt cieplarniany może zmniejszyć większa liczba drzew na Ziemi.	
7	Dwutlenek węgla w powietrzu mogą wyłapać tylko sztuczne drzewa.	
8	Kolejnym sposobem ratowania naszej planety jest ograniczenie ilości alg.	
9	Rozwiązania zaproponowane przez geoinżynierów zostaną wkrótce wdrożone.	
10	Geoinżynieryjne pomysły nie mogą być realizowane tylko w jednym miejscu.	

Gramatyka

Imiesłowy przysłówkowe

Imiesłów przysłówkowy to nieodmienna i nieosobowa forma czasownika, która ma cechy przysłówka.

Wyróżniamy dwa typy imiesłowów przysłówkowych:

współczesny

- wskazuje na dwie czynności wykonywane w tym samym czasie
- tworzy się go tylko od czasowników niedokonanych; do tematu 3. osoby liczby mnogiej czasu teraźniejszego dodajemy końcówkę ***-ąc***, *np.*:

czytaj-ą – czytaj-ąc
pisz-ą – pisz-ąc
robi-ą - robiąc
***Czytając** książkę, jadłam kanapkę.*

uprzedni

- wskazuje czynność wcześniejszą niż inna
- tworzy się go tylko od czasowników dokonanych; do tematu 3. osoby liczby pojedynczej rodzaju męskiego czasu przeszłego dodajemy:
  - ***-wszy***, gdy temat czasownika kończy się na samogłoskę, np.:
    przeczyta-ł – przeczyta-wszy
    zrobi-ł – zrobi-wszy
    zaczą-ł –zaczą-wszy
  - ***-łszy***, gdy temat czasownika kończy się na spółgłoskę, np.:
    zjad-ł – zjad-łszy
    wytar-ł – wytar-łszy

***Zjadłszy** obiad, poszedłem do kolegi.*

Uwagi:

1. W zdaniach z użyciem imiesłowu przysłówkowego może być tylko jeden podmiot (tzn. wykonawca czynności wyrażonej imiesłowem i osobową formą czasownika musi być ten sam).
   a) *Kiedy jadł obiad, słuchał radia.* (w obu zdaniach podmiot domyślny *on*)
   Jedząc obiad, słuchał radia.
   b) *Kiedy jadł obiad, zaczęła się burza.* (dwa podmioty – *on* i *burza*; użycie imiesłowu nie jest możliwe)

2. Imiesłowy przysłówkowe z „nie” pisze się oddzielnie, np.: *nie jedząc*, *nie zjadłszy*.

I. Proszę uzupełnić tabelę.

czasownik	imiesłów przysłówkowy współczesny	imiesłów przysłówkowy uprzedni
czytać - przeczytać	**czytając**	**przeczytawszy**
jeść - zjeść		
mówić - powiedzieć		
pokazywać - pokazać		
biec - pobiec		

dawać - dać		
mieć		
siadać - usiąść		
brać - wziąć		
zamykać - zamknąć		
przynosić - przynieść		

II. Proszę uzupełnić luki w zdaniach odpowiednim imiesłowem przysłówkowym współczesnym lub uprzednim utworzonym od czasowników z ramki.

myśleć – pomyśleć / wychodzić – wyjść / ~~pisać – napisać~~ / budować – zbudować
grać – zagrać / zawozić – zawieźć / jeść – zjeść

1. **Kasia, *pisząc* wypracowanie, jadła jabłko.**
2. **Kasia, *napisawszy* wypracowanie, poszła do kina.**
3. ..... ze szkoły, Adam zobaczył, że pada deszcz.
4. ..... ze szkoły, Adam zgubił portfel.
5. Karolina kupiła tę książkę, ..., że Oli się ona spodoba.
6. ..... chwilę, zrezygnowałam z pójścia na koncert.
7. Dominik często czyta książki, ... obiad.
8. ..... lekką kolację, wybraliśmy się na spacer z psem.
9. ..... domek z klocków, Piotruś położył się spać.
10. ..... domek z klocków, Piotruś świetnie się bawił.
11. Magda czuła radość, ... na fortepianie.
12. ..... w tym filmie, porzucił aktorstwo.
13. ..... dzieci samochodem do szkoły, Karol głośno śpiewa.
14. ..... dzieci do szkoły, Karol pojechał do pracy.

III. Proszę przekształcić zdania tak, aby zawierały imiesłów przysłówkowy. Uwaga! Nie we wszystkich zdaniach takie przekształcenia są możliwe.

0. **Kiedy przechodzisz przez ulicę, zachowaj ostrożność.**

Przechodząc przez ulicę, zachowaj ostrożność.

Kiedy przyjedziesz do Lublina, udaj się na Zamek Lubelski.

Przyjechawszy do Lublina, udaj się na Zamek Lubelski.

1. Kiedy skończyłam występ, pojechałam autobusem do domu.

.....

2. Gdy wracałem do domu, spotkałem moją babcię.

.....

3. Kiedy odrabiałam lekcje, marzyłam o spacerze.

.....

4. Kiedy miałem dziesięć lat, rodzice kupili mi rower.

.....

5. Gdy tata ugotował obiad, zaczął czytać gazetę.

.....

6. Kiedy zauważyliśmy nauczyciela, od razu przestaliśmy rozmawiać.

.....

7. Gdy kąpiesz się pod prysznicem, zużywasz mniej wody.

.....

8. Kiedy będziesz kserował materiały obustronnie, będzie więcej drzew.

.....

9. Gdy używasz zmywarki, oszczędzasz prąd i wodę.

.....

10. Gdy palimy węglem w piecu, przyczyniamy się do powstawania smogu.

.....

IV. Proszę uzupełnić tekst przekształcając czasowniki w nawiasach w imiesłowy przysłówkowe zgodnie z podanym przykładem.

(Chcieć[0]) *Chcąc*[0] dbać o środowisko naturalne, ludzie muszą pamiętać między innymi o ochronie zwierząt i roślin. (Obejmować[1]) .....[1] je ochroną, mamy na celu zachowanie gatunku. Jeśli to możliwe, chroni się dany gatunek w jego naturalnym środowisku, jeśli nie, robi się to na przykład w ogrodach zoologicznych. (Wiedzieć[2]) .....[2] jednak, że skuteczna ochrona przyrody jest możliwa tylko przez zabezpieczenie całych ekosystemów, ludzie stworzyli parki narodowe i rezerwaty. (Zwiedzać[3]) .....[3] teren takiego parku, należy dostosować się do zasad tam panujących. Musimy więc spacerować, (unikać[4]) .....[4] m.in.: niszczenia gniazd czy nor, straszenia zwierząt, a czasami nawet fotografowania i filmowania. Niestety wiele gatunków zwierząt i roślin możemy obecnie zobaczyć jedynie (przebywać[5]) .....[5] w parku narodowym lub rezerwacie. Dlatego (wrócić[6]) .....[6] z takiej wycieczki, warto pomyśleć, co jeszcze można zrobić, aby ratować przyrodę.

Jaki będzie nasz świat

I. Proszę, słuchając piosenki, zaznaczać nieprawidłowe wyrazy i zastępować je właściwymi

Nadzy na mróz

Słowa: Kuba Kawalec
Muzyka: Happysad
Wykonanie: Happysad

Jacy ~~***jesteśmy***~~ **będziemy** .....
Jakie wywiesimy sztandary .....
Nad jednym z naszych miast .....

Jaki będzie nasz świat .....
I czy w ogóle będzie wasz .....
I czy w ogóle będzie świat .....
Kiedy pojedziemy .....

Nadzy na mróz .....
Na mróz (3×) .....

Kto z nami zostanie .....
Z tych co za nami sznurem .....
I za kolejną z naszych szans .....
Jaki będzie nasz wkład .....
I czy w ogóle będzie nasz .....
Kiedy rozbłysną nasze słońca .....
Kiedy pójdziemy .....
Kiedy pójdziemy .....

Nadzy na mróz .....
Na mróz (3×) .....

Na zbyt twardy lód .....

Tekst argumentacyjny (rozprawka)

Tekst argumentacyjny (nazywany też rozprawką) to forma wypowiedzi pisemnej, w której prowadzimy rozważania na jakiś temat. W rozprawce musimy coś udowodnić, przekonać kogoś do czegoś lub rozwiać jakieś wątpliwości.

Rozprawka musi mieć budowę trójdzielną, a więc zawierać:

- **wstęp**, w którym wprowadzimy w temat, a następnie sformułujemy tezę lub hipotezę;
- **rozwinięcie**, w którym przedstawimy nasze argumenty;
- **zakończenie**, w którym dokonamy podsumowania argumentacji i uzasadnimy lub obalimy tezę, albo (jeżeli zaczynaliśmy od hipotezy) rozwiejemy wątpliwości i postawimy tezę.

Teza – jest to twierdzenie, sformułowanie, o którym jesteśmy przekonani, że jest prawdziwe.
Przykładem tezy są zdania: *Dbając o środowisko naturalne, ratujemy naszą planetę*; *Globalne ocieplenie to fikcja*.

Hipoteza – jest to przypuszczenie; sformułowanie, o którego prawdziwości nie jesteśmy przekonani.
Przykładem hipotezy są zdania: *Czy warto zakładać parki narodowe?*; *Ogrody zoologiczne mogą pomóc w ochronie zagrożonych gatunków zwierząt*.

Argument – to wypowiedź potwierdzająca lub obalająca czyjś sąd o czymś, zdanie uzasadniające tezę, dowód. Argument powinien być poparty przykładem. W tekście rozprawki argumenty powinny być ułożone w logicznej kolejności, na przykład od najmniej ważnego do najważniejszego.
Przykładem argumentu może być zdanie: *Nie powinniśmy wycinać lasów, ponieważ drzewa dostarczają nam tlenu, bez którego nie możemy żyć.*

Rozprawkę możemy pisać na dwa sposoby.

Sposób I

We wstępie formułujemy tezę, w rozwinięciu przedstawiamy argumenty, które ją udowadniają, a w zakończeniu potwierdzamy ją raz jeszcze.

Sposób II

We wstępie formułujemy hipotezę, natomiast w zakończeniu musimy z niej wyłonić tezę. Rozwinięcie, a więc nasza argumentacja, może przebiegać na trzy sposoby:

1. zakładamy, że hipoteza jest nieprawdziwa i przedstawiamy tylko argumenty, które ją obalają;
2. zakładamy, że hipoteza jest prawdziwa i przedstawiamy tylko argumenty, które ją udowadniają;
3. nie jesteśmy pewni prawdziwości hipotezy, więc przytaczamy argumenty „za" i „przeciw". W tym przypadku w zakończeniu musimy ocenić, które argumenty są ważniejsze i na ich podstawie sformułować tezę.

Słownictwo przydatne podczas pisania rozprawki

porządkujące argumenty (kolejność wypowiedzi)	po pierwsze..., po drugie... z jednej strony..., z drugiej strony... kolejnym / następnym argumentem jest / będzie... kolejną sprawą, którą chcę poruszyć... nie można zapominać o... warto również zauważyć, że... należy zaznaczyć, że... pragnę też zwrócić uwagę na...	
wyrażające opinię piszącego	myślę, że... uważam, iż... moim zdaniem według mnie z całą pewnością jestem przekonany, że... bez wątpienia	nie jestem pewien, czy... nie przemawia do mnie argument nie podzielam zdania / opinii prawdopodobnie możliwe, że... przypuszczam wydaje mi się
wprowadzające cytaty	moje zdanie najlepiej potwierdzą słowa powołam się na słowa / zdanie / opinię... świadczą o tym słowa rację ma ....., mówiąc aby poprzeć moje zdanie przytoczę słowa najlepiej / doskonale ilustrują to słowa	
sygnalizujące podsumowanie	podsumowując moje rozważania zgromadzone przeze mnie argumenty udowadniają / potwierdzają że... z rozważań wynika to pozwala wyciągnąć wniosek, że...	
zapewniające spójność wypowiedzi	ponadto poza tym oprócz tego przede wszystkim natomiast chociaż choć	mimo to mimo tego mimo że przy tym otóż zatem na dodatek

Przykładowa rozprawka

TEMAT: *Jaka jest rola drzew w życiu człowieka?*

Istnienie drzew wydaje nam się czymś oczywistym. Są częścią natury i towarzyszą człowiekowi niemalże wszędzie, nawet w miastach. Na co dzień nie poświęcamy im jednak wiele uwagi, często też nie przejmujemy się, gdy nagle któreś z nich zostaje wycięte. A przecież drzewa są nam niezbędne do życia. — TEZA

Nie jest to zbyt śmiałe stwierdzenie i mogę je łatwo udowodnić. Po pierwsze, to drzewa produkują tlen i żadne inne rośliny nie zapewniają go w takich ilościach. Jedno drzewo w ciągu roku wytwarza tlen dla 10 osób. Trawa czy zboża nam tego nie dadzą. — ARGUMENT I

Po drugie, obecność drzew wpływa na różnorodność biologiczną środowiska naturalnego. To one tworzą środowisko, w którym żyje wiele gatunków roślin i zwierząt, czyli las. — ARGUMENT II

Kolejną sprawą, którą chcę poruszyć, jest fakt, iż drzewa regulują klimat na Ziemi. To one utrzymują odpowiednią wilgotność w atmosferze, a także stanowią naturalną zaporę dla zanieczyszczeń w powietrzu, a poprzez swoje korzenie również dla zanieczyszczeń w wodzie. — ARGUMENT III

Zgromadzone przeze mnie argumenty w zupełności potwierdzają tezę, iż bez drzew nie moglibyśmy żyć. Dlatego dbajmy o nasze lasy i nie pozwalajmy na ich wycinanie. — POTWIERDZENIE TEZY

I. Proszę sformułować trzy argumenty do tezy: *Warto czytać książki*.

1. .....
2. .....
3. .....

II. Na podstawie poniższych stwierdzeń proszę sformułować tezę.

1. Dzielenie śmieci na szkło, plastik i papier pozwala na ich późniejsze przetwarzanie. Mieszanie ich ze sobą sprawia, że trafiają na wysypiska i tam już zostają.

   teza: .....
2. Jazda samochodem powoduje, że do atmosfery dostają się spaliny. Poza tym jest nieekonomiczna, gdyż często samochodem porusza się tylko jedna osoba.

   teza: .....
3. Tworzenie terenów przeznaczonych wyłącznie dla dzikich zwierząt ogranicza przestrzeń dla ludzi i przemysłu. Nie po to człowiek stworzył cywilizację, żeby z niej teraz rezygnować.

   teza: .....

III. Proszę dokończyć zdania tak, aby zawierały jakiś problem do rozwiązania.

Przykład: Warto rozważyć problem dotyczący roli ptaków w życiu człowieka.

1. Myślę, że ważne jest .....
2. Od dawna zastanawiam się .....
3. Od jakiegoś czasu nurtuje mnie pytanie .....

IV. Do każdego z wymyślonych w ćw. III problemów proszę sformułować hipotezę.

Przykład: Ptaki mogą odgrywać dużą rolę w życiu człowieka.

1. .....
2. .....
3. .....

V. Proszę wybrać jedną ze sformułowanych przez siebie w ćw. IV hipotez, a następnie ułożyć do niej argumenty „za" i „przeciw".

hipoteza: .....

argumenty za	argumenty przeciw (kontrargumenty)
1.	1. .....
.....	.....
2.	2. .....
.....	.....
3.	3. .....
.....	.....

VI. Proszę podzielić się na dwie grupy - zwolenników i przeciwników tezy: „Ogrody zoologiczne wykorzystują zwierzęta, aby na nich zarobić". Każda grupa przygotuje swoje argumenty, a następnie publicznie je przedstawi.

VII. Na podstawie materiału przedstawionego w ćwiczeniu VI. proszę samodzielnie napisać rozprawkę.

Projekt

Proszę podzielić się na grupy i przygotować prezentację o znajdujących się pod ochroną na Ukrainie:

a) ssakach
b) ptakach
c) płazach i gadach
d) owadach
f) roślinach

Po prezentacji swojej pracy każda grupa przeprowadzi przygotowany przez siebie quiz (dotyczący przedstawionego tematu) i wyłoni jego zwycięzcę.

Lekcja 4
Szerokiej drogi!

www.coslychac.pl

Kilka lat temu mój tata postanowił, że musimy poznać wszystkie najciekawsze zakątki Polski. Stworzył sobie taką specjalną mapę i listę miejsc wartych obejrzenia (jego zdaniem oczywiście). No i teraz w każdej wolnej chwili jeździmy po Polsce i odhaczamy kolejne miejsca z listy. Nie powiem, niektóre były nawet ciekawe – inscenizacja bitwy pod Grunwaldem bardzo mi się podobała, chodzenie po górach też lubię, więc zaliczanie Tatr, Pienin, Karkonoszy czy Bieszczad było całkiem fajne. Ale te starówki w różnych miastach są dla mnie śmiertelnie nudne. I na dodatek wszystkie wyglądają tak samo. Czasem zastanawiam się, czy w innych krajach też tak jest. Może kiedyś to sprawdzę, bo póki co tata twierdzi, że w Polsce zostało nam jeszcze dużo do obejrzenia, więc za granicę się nie wybieramy. Trochę szkoda.

Skomentuj @follow Udostępnij

Porozmawiajmy!

1. Czy lubisz podróżować? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.
2. Dokąd i w jakim celu podróżujesz najczęściej?

Środki transportu

I. Proszę zapoznać się z poniższym diagramem i odpowiedzieć na pytania.

1. Które środki transportu są dzisiaj najczęściej używane – lądowe, powietrzne czy wodne?
2. Które środki lokomocji są uważane za najbardziej bezpieczne, a które za najmniej bezpieczne?
3. Którym ze środków transportu wybrałabyś się / wybrałbyś się w podróż dookoła świata i dlaczego?
2. Jak ludzie będą podróżować w przyszłości?

II. Proszę uzupełnić luki w zdaniach, wybierając z ramki odpowiednie nazwy środków transportu.

parowiec / barka / ~~*katamaran*~~ / psi zaprzęg / riksza / prom kosmiczny / żaglowiec
rower wodny / balon / karawana / TIR

0. Statek lub łódź z dwoma kadłubami to ***katamaran***.

1. Krzysztof Kolumb popłynął do Ameryki .....

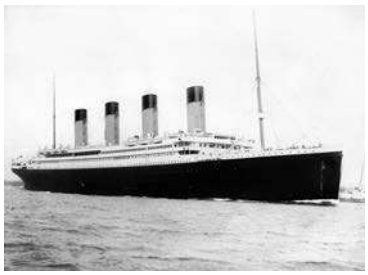
2. Mieszkańcy wielu miast Azji często poruszają się .....

3. Transport towarów rzekami odbywa się .....

4. „Titanic" to najsłynniejszy w świecie .....

5. Dawniej do przewozu ludzi i towarów na trasach arktycznych wykorzystywano .....

6. Atrakcją turystyczną Sahary są ..... wielbłądów.

7. W 1981 roku odbył się lot w kosmos ..... „Columbia".

8. Podziwianie krajobrazów zapewnia turystom lot .....

9. Do przewozu ładunków wykorzystuje się najczęściej .....

10. Po jeziorach mazurskich urlopowicze pływają .....

Sprawdź, czy rozumiesz.

jezdnia, szosa, autostrada / rondo, skrzyżowanie / drogowskaz, znaki drogowe / dworzec autobusowy / stanowisko / postój taksówek; przystanek autobusowy, tramwajowy / dworzec kolejowy, stacja kolejowa, peron, tor / poczekalnia, przechowalnia bagażu / przedział, wagon (sypialny, restauracyjny), kuszetka; miejscówka / podróżny, podróżna; podróżnik, podróżniczka / pasażer, pasażerka; pasażerski kierowca, szofer

III. Proszę wstawić do tekstu usunięte fragmenty.

Transport jest w obecnych czasach jedną z najważniejszych dziedzin życia. Bez nowoczesnych samochodów, samolotów i pociągów nasza cywilizacja rozwijałaby się znacznie wolniej. Dzięki nim każdego dnia transportowane są miliony osób [A – 7] Oto zmiany, do jakich powinniśmy się przygotować w nadchodzących latach. Dzięki nowym technologiom już wkrótce będzie codziennością pociąg jadący z prędkością 574 km/h, samolot zamiast taksówki, weekend w kosmosie. Turystyka wirtualna, czyli podróże dokąd tylko zechcemy i do dowolnej epoki historycznej, również będzie standardem [B – ...] lub alarmujących, kiedy przy cofaniu zbliżamy się do niezauważonych przeszkód. Coraz częściej – na razie eksperymentalnie – w samochodach montuje się autopiloty na wzór tych w samolotach, ale w nieodległym okresie samoprowadzące się samochody będą powszechnie spotykane na drogach. [C – ...] wzrostowi mocy komputerów oraz postępowi w dziedzinie sztucznej inteligencji. Poza autopilotami w samochodach z całą pewnością zajdzie o [D – ...]

Transport kolejowy również zmienia się na naszych oczach. W wielu krajach świata szybka kolej już dziś jest jednym z najpopularniejszych środków transportu. Tego rodzaju pociągi jednak nie osiągnęły jeszcze szczytów swoich możliwości. Dzięki [E – ...] Już teraz najszybsze pociągi pokonują barierę 550 km/h, a TGV (pol. Pociąg o Dużej Prędkości) sunie z prędkością 574,8 km/h.

Specjaliści od lotnictwa pasażerskiego także nie próżnują, a pasażerom marzą się zdecydowanie krótsze podróże na trasach międzykontynentalnych. Czy podróż z Nowego Jorku do Sydney w 2,5 godziny będzie możliwa? Czy szybko doczekamy się takiego luksusu? [F – ...] ponaddźwiękowego samolotu pasażerskiego. Maszyny podróżujące z prędkością pięciokrotnie większą od dźwięku są więc w naszym zasięgu. Dzięki takiej „kosmicznej taksówce" lot z Nowego Jorku do Sydney trwałby jedynie 2,5 godziny! Obecnie czas takiej podróży wynosi aż 21 godzin.

Dzięki szybkiemu rozwojowi technologii rewolucja czeka nas także w turystyce. Firmy będą nam bowiem oferować ... weekend w kosmosie. Do tej pory tylko garstka osób mogła cieszyć się widokiem naszej planety, wiszącej we wszechświecie, a [G– ....] Znajdzie się tam miejsce dla 7 osób, które zanim wyruszą w podróż życia, będą jednak musiały przejść specjalny trening, przygotowujący je do tej przygody. Jak zapewnia firma, zainteresowani będą mogli w kosmicznym hotelu przebywać od trzech dni do sześciu miesięcy. Jej prezes ma również nadzieję, że pewnego dnia stacja stanie się tylko bazą postojową dla ludzi, których będzie czekała jeszcze większa atrakcja, czyli ... wycieczka dookoła Księżyca. Brzmi zachęcająco...

Co jeszcze nas czeka w niedalekiej przyszłości? Pomyślmy. Prawie każdy ma ogólne pojęcie o tym, jak szybko ewoluuje grafika w grach komputerowych. Światy zaprojektowane w nich przez artystów są nierzadko tak bardzo realistyczne, że przypominają filmy. Jaka technologia skorzysta na tym najbardziej w kolejnych latach? Oczywiście wirtualna rzeczywistość, [H – ....] Nie powinniśmy być zaskoczeni, jeżeli do roku 2021 dostępne będą symulatory zmysłu dotyku, smaku i węchu. Taka podróż dostarczy więc naprawdę ciekawych przeżyć. Najlepsze w tym wszystkim jest to, że będziemy mogli stać się turystami na tropikalnej plaży, nie ruszając się z domu...

Na przestrzeni lat doświadczyliśmy więc ogromnych zmian. W nadchodzących dekadach jeszcze bardziej je odczujemy... Dzięki nim podróże będą [I – ...]

Na podstawie https://nt.interia.pl/

Fragmenty tekstu

1. wiele więcej zmian, które uczynią z nich pojazdy niemal całkowicie nierozpoznawalne dla osoby żyjącej w latach 60-tych XX wieku. Opisane zmiany opierają się na istniejących już technologiach, a kto wie, co jeszcze wymyślą, czy odkryją naukowcy w najbliższych latach...

2. Niewykluczone. Zaledwie rok temu NASA ujawniła szczegóły dotyczące odrzutowca przyszłości. Najbardziej znana agencja kosmiczna na świecie część swojego budżetu postanowiła przeznaczyć na budowę

3. Ale po kolei. Najpierw samochody. Jednym z urządzeń, które niebawem pojawi się w samochodzie będzie autopilot. Już teraz wiele najnowszych modeli luksusowych aut jest wyposażanych w przeróżne czujniki, całkiem nieźle radzące sobie we wspomaganiu kierowcy podczas parkowania

4. chętnych oglądania jej z tej perspektywy przecież nie brakuje. Z tego powodu firma Orbital Technologies już za 5 lat planuje otworzyć pierwszy kosmiczny hotel znajdujący się 400 kilometrów nad powierzchnią Ziemi.
5. bezpieczniejsze, wygodniejsze i... tańsze. Nowe technologie zapewnią nam również wiele ekscytujących wrażeń, które sprawią, że codzienne życie stanie się naprawdę kolorowe.
6. zastosowaniu najnowocześniejszych technologii mogą być jeszcze szybsze, wydajniejsze, a także bardziej bezpieczne niż obecnie.
7. ***i towarów. Ogromne odległości, dzielące poszczególne miasta, a nawet kraje i kontynenty, nie są w obecnych czasach problemem. Ludzie nie spoczywają jednak na laurach i stawiają sobie coraz ambitniejsze cele.***
8. kreowanie świata za pomocą komputera, wirtualne podróżowanie, bo liczba zastosowań dla tej technologii jest praktycznie nieograniczona. W odbywanie takich podróży będzie zaangażowanych wiele zmysłów.
9. Początkowo urządzenia te pojawią się w pojazdach pokonujących duże odległości i należących do firm transportowych, aby ostatecznie dać nam możliwość korzystania z autopilota na zatłoczonych ulicach miast. Nastąpi to dzięki

Podróżowanie

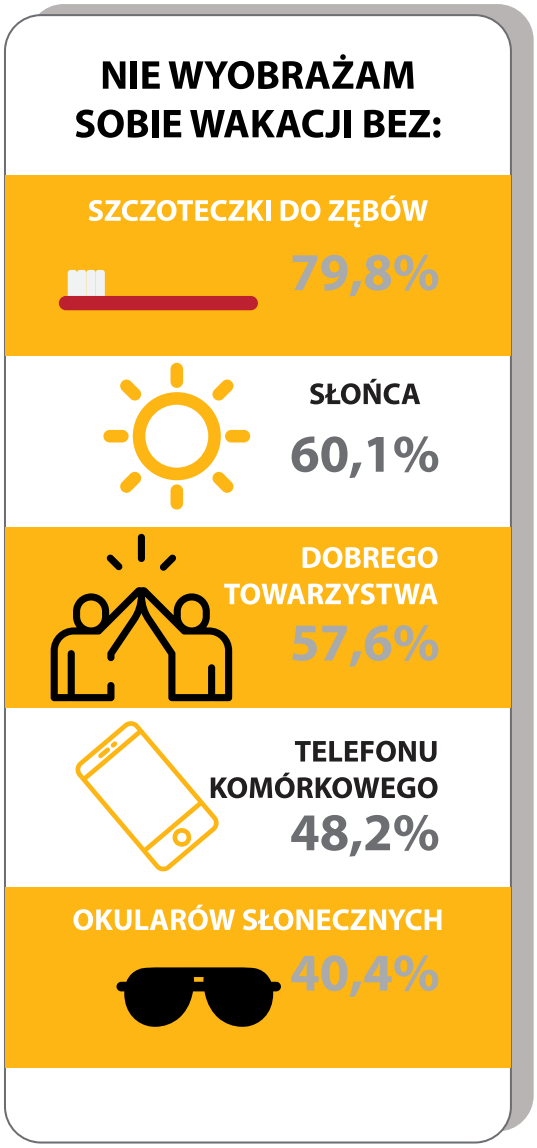
I. Na podstawie diagramu proszę powiedzieć, dlaczego ludzie lubią podróżować, czego się obawiają i jak się czują po podróżach.

Proszę powiedzieć o swoich motywacjach i obawach związanych z podróżowaniem.

II. Bez czego nie wyobrażasz sobie podróży?

Jakie rzeczy według ciebie są niezbędne w podróży. Podaj 3 przykłady i uzasadnij swój wybór.

III. Proszę przeczytać tekst i zaznaczać właściwą odpowiedź *a*, *b* lub *c* zgodnie z przykładem.

Tanie podróżowanie

Chciałbyś zobaczyć wiele zakamarków naszego kraju, ale ciągle brakuje ci na to funduszy? Podróżowanie nie musi być drogie! Mamy dla ciebie 7 sposobów na tanie podróżowanie po Polsce, dzięki którym zobaczysz swoje wymarzone miejsca i nie stracisz fortuny.

Polska jest piękna od północy aż po południe. Warto dowiedzieć się, jakie atrakcje znajdują się w twojej okolicy - ciekawe muzeum, stary zabytkowy kościół, a może malownicza ścieżka przyrodnicza idealna na weekendowy spacer. Wokół nas jest wiele interesujących miejsc, o których nie mamy pojęcia. Warto wybrać się do Punktu Informacji Turystycznej w naszym mieście, aby wyjść z niego z głową pełną nowych pomysłów.

0. Tekst informuje o tym, że
   a) w twojej okolicy znajdują się malownicze ścieżki spacerowe.
   b) Punkty Informacji Turystycznej znajdują się przy zabytkowych kościołach.
   c) ***zwiedzanie warto zacząć od najbliższej okolicy.***

Poznawanie okolicy jest korzystne dla naszego portfela. Przede wszystkim jest blisko, więc możemy wszędzie dojechać rowerem, autobusem lub wybrać się pieszo. Nie musimy również martwić się o nocleg i konieczność brania urlopu. Jednodniowe wycieczki sprawiają, że odpoczywamy od codziennych obowiązków i wracamy do domu wypoczęci.

1. Tekst informuje o tym, że
   a) na jednodniowe wycieczki najlepiej wybrać się rowerem.
   b) zwiedzanie okolicy wymaga zarezerwowania miejsca w hotelu.
   c) krótkie wycieczki po okolicy nie wymagają dużych wydatków.

Zwiedzanie muzeów może być dla nas darmową atrakcją. Wystarczy dowiedzieć się wcześniej, czy miejsce, do którego się wybieramy, posiada w swojej ofercie bezpłatne wejścia. Wiele obiektów w Polsce raz w tygodniu oferuje zwiedzającym taką możliwość. Świetną inicjatywą są także coroczne Noce Muzeów. Podczas tej ogólnopolskiej akcji wybrane muzea w kraju są otwarte dla odwiedzających w godzinach wieczornych i nocnych całkowicie za darmo.

2. Tekst informuje o tym, że
   a) za zwiedzanie muzeów nie zawsze trzeba płacić.
   b) Noce Muzeów są raz w tygodniu.
   c) za zwiedzanie muzeów trzeba płacić raz w tygodniu.

Nawet podróż w odległe miejsca w kraju nie musi wiązać się z dużymi wydatkami. Wystarczy śledzić ceny pociągów, autobusów a nawet samolotów. Obecni na polskim rynku przewoźnicy oferują rozmaite promocje mające przyciągnąć klientów. Jeśli będziecie polować na najlepsze ceny, to bez problemu dojedziecie z jednego końca kraju na drugi za symboliczną złotówkę. Także linie lotnicze potrafią zaskoczyć nas niesamowitymi cenami lotów krajowych, np. za 9 zł w obie strony.

3. Tekst informuje o tym, że
   a) przewoźnicy zachęcają do kupowania biletów po złotówce.
   b) podróżowanie wymaga dużych pieniędzy.
   c) warto obserwować oferty przewoźników.

Coraz więcej miast w Polsce przystępuje do akcji *Za pół ceny*. Kilka razy w roku możecie zwiedzać muzea, skorzystać z wielu atrakcji dla dzieci, zjeść w wielu lokalnych restauracjach, a nawet przenocować za połowę standardowej ceny. Jeśli więc interesuje was tanie podróżowanie po Polsce, koniecznie sprawdźcie, czy miasto, do którego chcecie się wybrać bierze udział w tej interesującej akcji. Jeśli tak, to koniecznie zaplanujcie swój wyjazd właśnie w tym terminie.

4. Tekst informuje o tym, że
   a) wszystkie miasta w Polsce uczestniczą w akcji *Za pół ceny*.
   b) akcja *Za pół ceny* jest korzystna dla naszych portfeli.
   c) akcja *Za pół ceny* jest atrakcją dla dzieci.

Ważną sprawą jest oczywiście nocleg. Tu także mamy sporo okazji do zaoszczędzenia. Pierwsza z nich to korzystanie z promocji oferowanych przez hotele bezpośrednio na ich stronach. Poza sezonem obiekty potrafią przyciągać naprawdę świetnymi obniżkami cen. W Internecie znajdziemy też oferty noclegów obniżone nawet o połowę. Dla mniej wymagających polecamy hostele, gdzie ceny w pokojach wieloosobowych mogą wynosić nawet kilkanaście złotych za noc. Na stronach internetowych możemy też znaleźć osoby mieszkające w różnych częściach kraju (a także świata), które proponują nocleg u siebie w domu za darmo.

5. Tekst informuje o tym, że
   a) w hostelach można przenocować za darmo.
   b) z najlepszych cen można skorzystać po zakończeniu sezonu.
   c) hotele obniżają ceny tylko poza sezonem.

Właściciele lokali oferują także wspólne spędzenie czasu, np. na zwiedzaniu. Kto, jak nie osoba mieszkająca w danej miejscowości, pokaże nam najciekawsze miejsca? Jeśli więc nie chcemy płacić za usługę przewodnika, to otwórzmy się na proponowaną przez miejscowych ofertę wspólnego zwiedzania.

Źródło: https://polskazachwyca.pl/

6. Tekst informuje o tym, że
   a) zwiedzanie jest możliwe bez przewodnika.
   b) niektórzy przewodnicy oferują bezpłatne zwiedzanie.
   c) dzięki rodzinie można wynająć bezpłatnych przewodników.

IV. Czy wiecie, co to jest autostop?

Jest to najtańsza, bo bezpłatna forma podróżowania. W Polsce stała się bardzo popularna na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX wieku. Była wtedy odpowiednio zorganizowana. Należało wykupić specjalną książeczkę autostopu, która identyfikowała autostopowicza. Za każdy przejazd wręczano kierowcy kupon, a ci, którzy zebrali ich najwięcej otrzymywali nagrody. Taka forma podróżowania dawała poczucie wolności, ale także rozwijała samodzielność i odpowiedzialność. Dla wielu młodych ludzi stała się prawdziwą szkołą życia. Autostop był tak popularny, że w czasie wakacji na poboczach stały tłumy młodzieży z plecakami, czekające na swój pojazd. O autostopie śpiewano piosenki, a najpopularniejszą wylansowała Karin Stanek.

Proszę wysłuchać piosenki *Autostop* i zaznaczyć miejsca, w których tekst jest zgodny z nagraniem, a w których nie. Podczas drugiego słuchania proszę zapisać poprawną formę zmienionych fragmentów.

Autostop

Muzyka: Mateusz Święcicki
Słowa: Bogusław Choiński, Jan Gałkowski
Wykonanie: Karin Stanek

	Tekst	dobrze	źle	Poprawny tekst
0	***Jedziemy autostopem,***	×		
0	***Jedziemy autostopem,***	×		
0	***W ten bracie możesz sposób,***		×	*W ten sposób możesz bracie*
1	Przejechać Europę.			
2	Gdzie biała szosy nić,			
3	Tam bracie śmiało wyjdź			
4	I nie martw się, co potem będzie.			
5	Autostop, autostop			
6	Wsiadaj, bracie, dalej, hop.			
7	Rusza wóz, będzie wiózł,			
8	Będzie wiózł nas dziś ten wóz. (2x)			
9	Jedziemy autostopem,			
10	Jedziemy autostopem,			
11	Ech, nam się dzisiaj udał			
12	Wóz i ten jego szofer.			
13	Choć mżyć zaczyna deszcz,			
14	Nam biała szosy nić,			
15	Ucieka spod kół wciąż galopem.			
16	Autostop, autostop…			
17	Jedziemy autostopem,			
18	Jedziemy autostopem,			
19	Cóż pociąg dla nas znaczy			
20	Na z samolotem spółkę.			
21	Biała gdzie szosy nić,			
22	Tam żyć chce bracie się,			
23	Czy jedziesz naprzód, czy z powrotem			
24	Autostop, autostop…			

Wakacyjne podróże

I. **Na podstawie ilustracji i informacji znajdujących się poniżej, proszę wypowiedzieć się na temat wakacyjnych podróży Polaków.**

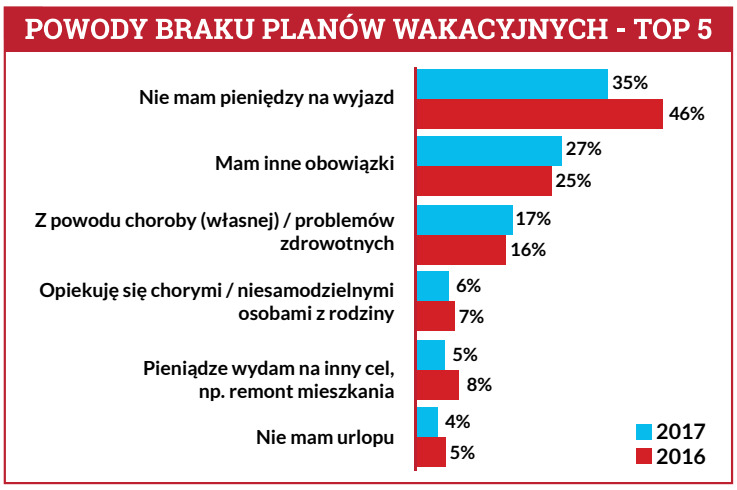

II. **Proszę wysłuchać nagrań i dopasować numer tekstu do ilustracji zgodnie z przykładem.**

10 miejsc w Polsce, które warto odwiedzić

A - 0. Puszcza Białowieska

B - .....

C - .....

D - .....

E - .....

F - .....

G - .....

H - .....

I - .....

J - .....

K - .....

III. Proszę przeczytać tekst, a następnie zaznaczyć, czy podane pod nim zdania są P (prawdziwe) czy F (fałszywe).

Leonid Teliga – pierwszy polski żeglarz-samotnik

Urodził się 28 maja 1917 roku w Wiaźmie w Rosji. Rodzice ukończyli w Moskwie studia medyczne. Matka po odzyskaniu przez Polskę niepodległości wraz z dwójką synów powróciła do ojczyzny.

Leonid już jako nastolatek pochłaniał książki opisujące przygody wielkich żeglarzy. Fascynowali go zwłaszcza ci, którzy opływali ziemię w samotności, oddając się przy tym w pełni morskiej pasji. To właśnie te opowieści sprawiły, iż w młodym sercu zaczęło rodzić się marzenie o wielkiej podróży.

W 1935 roku Leonid podjął naukę w szkole oficerskiej. Kilka lat później zdobył uprawnienia sternika morskiego na kursie żeglarskim. W czasie II wojny światowej z Armią Polską przedostał się do Wielkiej Brytanii. Podobnie jak wielu innych żeglarzy, został skierowany do lotnictwa jako osoba o szczególnie przydatnych cechach, takich jak: samodzielność, silny charakter, umiejętność panowania nad sprzętem i żywiołami, a przede wszystkim znajomość nawigacji. Latał w polskim Dywizjonie Bombowym Ziemi Mazowieckiej 300 jako strzelec pokładowy. W 1947 roku wrócił do Polski. Tu pracował jako dziennikarz, autor i tłumacz oraz aktor, a także jako instruktor żeglarstwa – najpierw w Warszawie, a potem w Gdyni. Pływał jako dziennikarz z polskimi rybakami, a także pracował w misjach ONZ w Korei i Laosie oraz we Włoszech jako attaché prasowy ambasady polskiej. Całe życie podporządkował pasji i wielkiemu marzeniu o opłynięciu samotnie Ziemi.

Swoje marzenie zrealizował dopiero w wieku 50 lat. Rejs „Opty" rozpoczął się 25 stycznia 1967. Trasa wiodła z Casablanki na zachód, często uczęszczanymi szlakami. W tamtych czasach tego typu wyprawy należały do rzadkości i o rejsie Teligi było na tyle głośno, że wszędzie był uroczyście witany. Mianowano go honorowym członkiem znajdujących się na jego trasie jachtklubów, a na oceanach był często rozpoznawany przez załogi jachtów i statków wszystkich możliwych bander. Choć już sam samotny rejs dookoła świata był w tamtych czasach niezwykłym osiągnięciem, to wyprawa Teligi przeszła do historii również dzięki pobiciu rekordu czasu trwania nieprzerwalnej samotnej żeglugi oceanicznej bez zawijania do portów. Teliga ponad dwukrotnie pobił należący od 85 lat do Bernarda

Gilboya rekord świata. Dystans 13 260 mil z Fidżi do Dakaru przebył w 165 dni. Zdecydował się na taki krok z przyczyn administracyjnych – nie dostał wizy, która pozwoliłaby mu przybić do Australii. Jednocześnie rejs „Opty" dopisał Teligę do listy kilkunastu żeglarzy z pięciu krajów, którzy przed nim opłynęli samotnie kulę ziemską. Zajęło mu to 2 lata i 2 miesiące. Rejs zakończył się 30 kwietnia 1969 w Casablance.

Wyprawa była przedsięwzięciem prawie całkowicie indywidualnym. Teliga starał się nie uzależniać od żadnej instytucji w przygotowaniach do rejsu, nie chciał również, aby pomagano mu w trakcie samej wyprawy. Warto również pamiętać, że podczas całego rejsu żeglarz walczył nie tylko z morzem, ale i z chorobą – zmagał się z nowotworem, do walki z którym mobilizowała go chęć odbycia samotnego rejsu. Dla uczczenia pamięci wielkiego żeglarza redakcja miesięcznika „Żagle" od roku 1971 corocznie przyznaje Nagrodę im. Leonida Teligi za zasługi w popularyzacji żeglarstwa. Wiele miast polskich ma ulice nazwane jego imieniem.

O swojej pasji pisał: „Morze ma to do siebie, że za jego wypukłym horyzontem można zobaczyć wszystko, czego dusza zapragnie... Dlatego uciekam na morze, żeby mieć tę rzeczywistość, która nadaje życiu smak - przyprawia je pieprzem niebezpieczeństwa, solą wody morskiej, świeżością wiatru, wysiłkiem mięśni, przestrzenią dla oczu i duszy... O to właśnie chodzi."

Na podstawie: https://klubpodroznikow.com/

Lp.		P	F
0	**Rodzice Leonida powrócili do Polski po odzyskaniu niepodległości.**		×
1	Leonid zainteresował się żeglarstwem pod wpływem książek podróżniczych.		
2	Leonid Teliga uzyskał stopień oficera w 1935 roku.		
3	W czasie wojny w bitwie o Anglię latał jako pilot w dywizjonie 300.		
4	Zakończenie wojny Leonid Teliga świętował w Polsce.		
5	Leonid Teliga pracował jako instruktor żeglarstwa, aktor i dyplomata.		
6	W samotny rejs wyruszył z Casablanki zupełnie nową trasą.		
7	Podczas rejsu po morzach i oceanach Teliga nie był anonimowym żeglarzem.		
8	Bernard Gilboy przepłynął trasę z Fidżi do Dakaru w ciągu 165 dni.		
9	Teliga był pierwszym żeglarzem, który opłynął kulę ziemską w 165 dni.		
10	Ostatnim portem było miasto, od którego rozpoczął rejs.		
11	Wyprawa była możliwa dzięki pomocy finansowej różnych instytucji.		
12	Mimo ciężkiej choroby nie przerwał samotnego rejsu dookoła świata.		

Gramatyka

Czasowniki ruchu

- **Czasowniki jednokrotne i wielokrotne (powtórzenie)**

Czasowniki ruchu możemy podzielić na jednokrotne i wielokrotne. Jednokrotne oznaczają czynność jednorazową, wielokrotne – powtarzającą się. Czasowniki wielokrotne nie stanowią dużej grupy. Należą do nich, np.: *jeździć, chodzić, nosić, pływać, latać, wozić, biegać*. Mają one swoje odpowiedniki jednokrotne: *jechać – jeździć; iść – chodzić; nieść – nosić; płynąć – pływać; lecieć – latać; wieźć – wozić, biec – biegać*. Czasowniki jednokrotne oznaczają ruch ukierunkowany, zaś wielokrotne – ruch nieokreślony co do kierunku.

I. Proszę uzupełnić zdania poprawnymi formami czasowników podanych w nawiasach zgodnie z przykładem.

Przykład: Dzisiaj ***idę*** po zakupy do supermarketu, chociaż w ogóle nie lubię tam ***chodzić*** (chodzić / iść).

1. Zawsze ..... do szkoły autobusem, ale dziś ..... taksówką (jeździć / jechać).
2. Dziś mama ..... dzieci do przedszkola, chociaż zwykle ..... je ojciec (wozić / wieźć).
3. Stado łabędzi ..... po jeziorze, jeden się odłączył i ..... do brzegu (pływać / płynąć).
4. W tym tygodniu z Lublina do Kijowa ..... tylko jeden samolot, do tej pory ..... dwa tygodniowo (latać / lecieć).
5. Kiedy Ania wieczorem ..... w parku, jej pies zawsze ..... za nią (biegać / biec).

- **Czasowniki ruchu z prefiksami**

Czasowniki ruchu wielokrotne po dodaniu prefiksów pozostają niedokonane, zaś jednokrotne zmieniają aspekt z niedokonanego na dokonany, tworząc pary aspektowe, np.: *wychodzić – wyjść; zawozić – zawieźć; przypływać – przypłynąć:*

*Piotr zwykle **wychodzi** z domu przed siódmą, a dzisiaj **wyszedł** dopiero wpół do ósmej.*

*Do portu **przypływa** codziennie wiele statków, ale dzisiaj **przypłynęły** tylko dwa.*

Dodanie prefiksu do czasownika modyfikuje jego znaczenie pod względem miejsca w przestrzeni, kierunku lub rodzaju ruchu.

Znaczenie wybranych prefiksów w czasownikach ruchu

do-	zbliżanie się do jakiegoś punktu w przestrzeni lub w czasie: *Dojechali do celu w nocy.*
od(e)-	oddalanie się od jakiegoś punktu: *Autobus odjechał z przystanku.*
w(e)-	ruch do wnętrza lub do góry: *Samochód wjechał do garażu. Kot wszedł na dach.*
wy-	ruch na zewnątrz: *Samochód wyjechał z garażu.*
na-	ruch na jakieś miejsce lub przedmiot: *Najechał na kamień.*
po-	robienie czegoś przez jakiś czas: *Lubię rano pobiegać po parku.*
nad(e)-	zbliżanie się do celu: *W końcu nadjechał spóźniony tramwaj.*
pod(e)-	zbliżanie się do obiektu / pod obiekt: *Podbiegła do płaczącego dziecka.*
za-	dotarcie do obiektu; zagrodzenie, zatarasowanie czegoś: *Zajdę do was, wracając z pracy. Zajechał mu drogę i spowodował wypadek.*
przy-	dotarcie do jakiegoś punktu: *Bociany przylatują do Polski w kwietniu.*
prze-	przebycie jakiegoś odcinka: *Przeszedł przez jezdnię.*
ob(e)-	ruch dookoła jakiegoś obiektu: *Obeszły plac dookoła.*

roz(e)-	ruch od jednego punktu, np. od środka, w różnych kierunkach: *Studenci rozjechali się do domów.*
u-	przebycie pewnego odcinka drogi: *Ujechał zaledwie parę kilometrów i zepsuł się.*
z(e)-	ruch z góry na dół; zboczenie z drogi; zebranie się w jednym miejscu: *Zeszła po schodach, bo winda nie działa. Zjechał z autostrady.*

Uwaga! Dodanie prefiksu może zmienić znaczenie czasownika, np.: *rozchodzić się / rozejść się:*

a) iść, pójść w różnych kierunkach – *Po koncercie ludzie rozeszli się do domów. Za wsią droga rozchodziła się w dwóch kierunkach.*
b) o małżeństwie: brać / wziąć rozwód – *Po kilku latach małżeństwa kobieta postanowiła rozejść się z mężem.*
c) o pieniądzach: wydać, roztrwonić, rozproszyć przez wydanie – *Stypendium rozeszło się w ciągu kilku dni.*
d) o towarach: szybko sprzedać – *Najnowszy model telefonu tej firmy rozszedł się jak świeże bułeczki.*

II. Proszę dopisać do czasowników prefiksy znajdujące się w ramce zgodnie z przykładem. Uwaga! Każdy z prefiksów może być użyty tylko raz.

we- / z- / do- / przy- / roz- / za- / u- / od- / s- / prze- / ~~po-~~ / wy- / obe- / w-

Przykład: W sobotę ***po***jechaliśmy do domku nad jeziorem, żeby odpocząć.

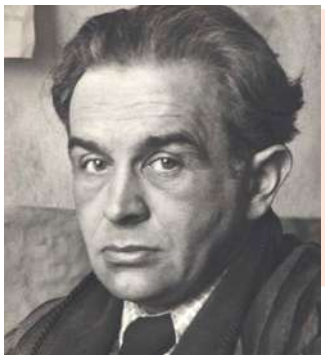
1. Na olimpiadzie zawodnik z Polski .....płynął dystans 200 m w najkrótszym czasie.
2. Wczoraj doszło do kolizji, bo jeden kierowca .....jechał drogę innemu.
3. Dzieci .....biegły ze szkoły po zakończeniu lekcji.
4. Samolot .....leciał do celu z godzinnym opóźnieniem.
5. Turyści .....szli Plac Zamkowy dookoła.
6. Po dyskotece .....szliśmy się do domów.
7. Zdążyliśmy .....jechać tylko 20 km, kiedy zepsuł się nasz samochód.
8. .....szliśmy do kina pół godziny przed seansem.
9. Do portu .....płynął tankowiec, który .....wiózł ropę naftową z Afryki.
10. Mama rano .....prowadziła dzieci do przedszkola.
11. Dziadek powoli .....chodził po schodach, trzymając się poręczy.
12. Tragarze .....nieśli już na dół wszystkie meble.

III. Proszę dodać odpowiedni prefiks do niepełnych form czasownika zgodnie z podanym przykładem.

Ostatni tydzień wakacji spędziliśmy na Mazurach. Chcieliśmy ***wy***jechać[0] z domu w sobotę o 6.00 rano, ale w końcu ....ruszyliśmy[1] z półgodzinnym opóźnieniem. ....jechaliśmy[2] samochodem, bo tata postanowił ....wieźć[3] nas na miejsce. Z powodu korków i postoju na obiad podróż trwała ponad 5 godzin. Do celu ....jechaliśmy[4] około 14.00. Niestety, okazało się, że na kempingu, który wybraliśmy, brakuje już wolnych miejsc. Postanowiliśmy ....płynąć[5] promem na drugi brzeg jeziora, bo tam podobno było nieco lepiej. Rzeczywiście znaleźliśmy tam miejsce. ....biliśmy[6] namiot, ...pakowaliśmy[7] rzeczy, zjedliśmy i ....biegliśmy[8] nad jezioro. Następnego dnia postanowiliśmy wypożyczyć rowery wodne i ....płynąć[9] je dookoła. Jezioro było dosyć duże, a pogoda wymarzona. Na krótki odpoczynek ....płynęliśmy[10] do małej zatoczki. Cisza i spokój, oprócz nas nikogo tylko ptaki ....latające[11] nad naszymi głowami i kaczki pływające po jeziorze. Jedna z nich śmiesznie ....nurkowała[12],

ale po chwili ....płynęła[13] na powierzchnię. Siedzieliśmy tak dwie godziny i podziwialiśmy przyrodę. Potem ....płynęliśmy[14] od brzegu i kontynuowaliśmy rejs. Na kemping wróciliśmy pod wieczór. Po kolacji szybko poszliśmy spać, zmęczeni całodziennym pedałowaniem. Rano przy śniadaniu zastanowimy się, jak spędzimy następne dni. Może zwiedzimy Mikołajki albo ....jeździmy[15] po okolicy.

Kącik literacki

Konstanty Ildefons Gałczyński (1905–1953) – polski poeta, satyryk i tłumacz. Oprócz liryki osobistej i refleksyjnej, tworzył poezję patriotyczną i satyrę drwiącą z tradycyjnych polskich kompleksów narodowych i inteligencko-mieszczańskich. Znany jest jako twórca humoresek z cyklu *Teatrzyk Zielona Gęś*, w których posłużył się humorem absurdalnym; wiele jego wierszy zostało spopularyzowanych jako piosenki.

Proszę posłuchać wiersza i uzupełnić brakujące prefiksy w czasownikach.

Prośba o wyspy szczęśliwe

A ty mnie na wyspy szczęśliwe ....wieź,
wiatrem łagodnym włosy jak kwiaty ....wiej, ...całuj,
ty mnie ....kołysz i ....śpij, snem muzykalnym ....syp, otumań,
we śnie na wyspach szczęśliwych nie ....budź ze snu.

....każ mi wody ogromne i wody ciche,
rozmowy gwiazd na gałęziach pozwól mi słyszeć zielonych,
dużo motyli mi ....każ, serca motyli ....bliż i ....tul,
myśli spokojne ponad wodami ....chyl miłością.

Jak można rozumieć metaforę wysp szczęśliwych?

Relacja z podróży

Jest to sprawozdanie z przebiegu podróży przekazane przez jej uczestnika lub obserwatora.
Każda relacja powinna zawierać informacje na temat:
- miejsca i czasu wydarzenia,
- uczestników wydarzenia,
- przebiegu wydarzenia,
- skutków / efektów / korzyści z wydarzenia.

I. Proszę wybrać wyraz najbardziej zgodny z kontekstem.

20 i 21 września uczniowie najstarszych klas naszej szkoły (zajechali, odjechali, ***pojechali***)[0] na dwudniową wycieczkę do Warszawy. Zwiedziliśmy najciekawsze miejsca stolicy, które (zaciągają, przyciągają, odciągają)[1] turystów z całego świata.

We wtorek o godzinie 5.50 wszyscy uczestnicy wycieczki (wybrali się, zebrali się, zabrali się)[2] przed szkołą. (Przejechaliśmy, Pojechaliśmy, Wyjechaliśmy)[3] autokarem ok. 6.30 „naładowani" pozytywną energią, chęcią zwiedzenia stolicy i poznania nowych, nieznanych miejsc. Podróż minęła szybko, rozmawialiśmy, żartowaliśmy, śpiewaliśmy piosenki.

Pierwszym obiektem zwracającym szczególną uwagę zaraz po wjeździe do metropolii był sławny Stadion Narodowy, następnym Stadion Pepsi Arena (potocznie zwanym Stadionem Legii) oraz Most Świętokrzyski i Śląsko-Dąbrowski, które (wyróżniały się, odróżniały się, rozróżniały się)[4] swoją nadzwyczajną konstrukcją. Zwiedzanie zaczęliśmy od Centrum Nauki Kopernik, gdzie spędziliśmy około czterech godzin. Cały obiekt to sześć tematycznych galerii: *Świat w ruchu*, *Człowiek i środowisko*, *Strefa światła*, *Korzenie cywilizacji*. (Odchodząc, Rozchodząc się, Przechodząc)[5] po trzypiętrowym budynku, zaczęliśmy wspaniałą, pouczającą zabawę! Mogliśmy między innymi: (poznać, zaznać, wyznać)[6] anatomię człowieka, samodzielnie (dokonać, pokonać, wykonać)[7] doświadczenia z dziedzin fizyki i chemii. Niektórzy skorzystali również z możliwości grania na laserowej harfie. Kolejnymi atrakcjami było przebywanie w mydlanej bańce, trzęsienie ziemi i rozmowa z robotem. Około godziny 18.00 zmęczeni, ale pełni wrażeń, (wytarliśmy, przetarliśmy, dotarliśmy)[8] do pensjonatu „Pod dębem". Po zakwaterowaniu i zjedzeniu pysznej kolacji (udaliśmy się, podaliśmy się, oddaliśmy się)[9] do swoich pokojów.

W środę, po śniadaniu, o godzinie 9.00 (zapuściliśmy, opuściliśmy, wypuściliśmy)[10] pensjonat i kontynuowaliśmy zwiedzanie stolicy. Zaczęliśmy od „Łazienek". Największą atrakcją okazały się grające ławki, na których mogliśmy (wysiąść, wsiąść, usiąść)[11] i wysłuchać jednego z polonezów Fryderyka Chopina (ławeczki te zamontowano w Warszawie, w 2010 r. z okazji 200 rocznicy urodzin kompozytora). (Obeszliśmy, Weszliśmy, Zaszliśmy)[12] cały park, podziwiając zabytki Łazienek: „Teatr na wyspie" i „Pałac na wodzie", a także chodzące po parku pawie oraz wiewiórki. Następnie (skierowaliśmy się, nakierowaliśmy się, pokierowaliśmy się)[13] na Stare Miasto. Byliśmy na rynku, w Kościele św. Jana, widzieliśmy również Kolumnę Zygmunta oraz pomnik Syrenki Warszawskiej. Po godzinnym spacerze mieliśmy czas na zjedzenie posiłku oraz zakup pamiątek. Około godziny 16.30 pełni wrażeń, usatysfakcjonowani, ale i smutni, ponieważ wycieczka trwała zdecydowanie za krótko, (wyruszyliśmy, poruszyliśmy, naruszyliśmy)[14] w drogę powrotną, (odbierając, zbierając, zabierając)[15] ze sobą, oprócz pamiątek i zbiorów, wspaniałe wspomnienie miłej atmosfery oraz wspólnie zwiedzanych miejsc.

Po drodze (wstrzymaliśmy się, zatrzymaliśmy się, przytrzymaliśmy się)[16] jeszcze w restauracji McDonald's, bo przecież bez tego żadna wyprawa nie jest prawdziwą wycieczką!

O godzinie 22.30 szczęśliwie (ujechaliśmy, zajechaliśmy, wjechaliśmy)[17] pod szkołę i (rozeszliśmy się, przeszliśmy się, zeszliśmy się)[18] do swoich domów.

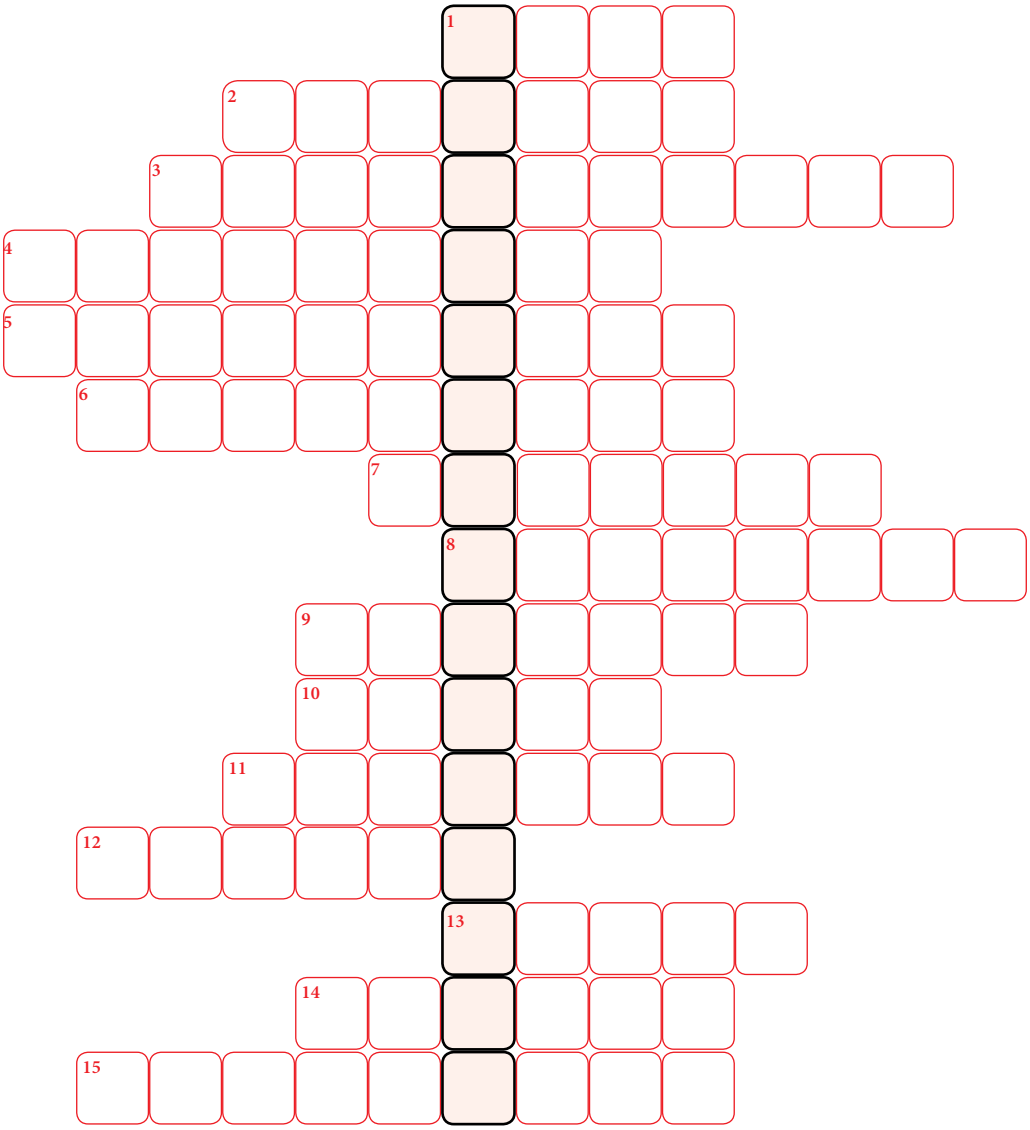
To była jedna z tych wycieczek, których się nie zapomina. Wszyscy mamy nadzieję, że kiedyś jeszcze raz (wyżyjemy, przeżyjemy, zażyjemy)[19] coś tak wspaniałego!

Ewa Nowak

Na podstawie: www.435-edukacyjna-wycieczka-do-warszawy-relacja

II. Proszę napisać relację z wybranego wydarzenia kulturalnego, sportowego lub turystycznego, w którym brałeś / brałaś udział.

Krzyżówka

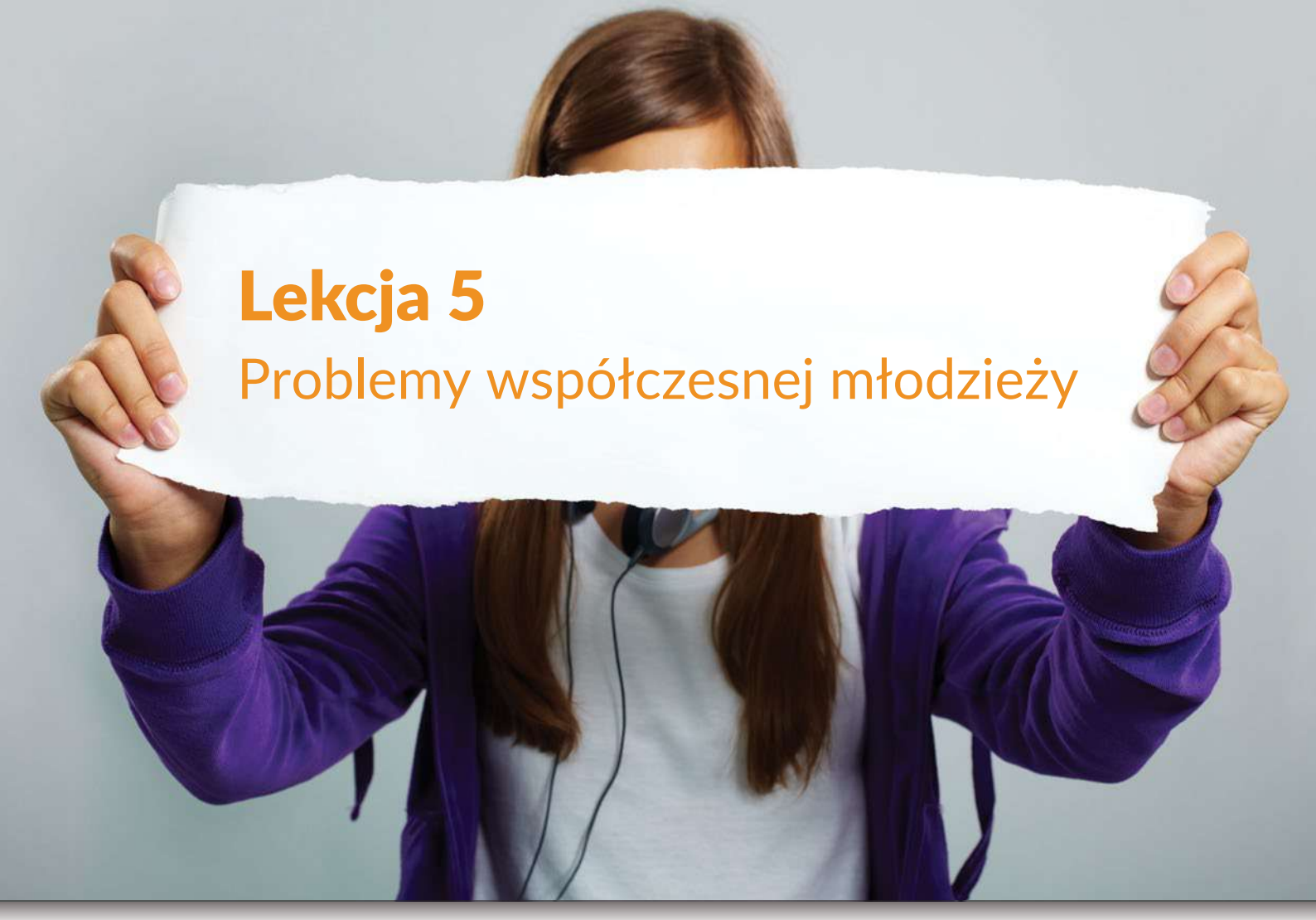

1. używany w zaprzęgach
2. najszybszy środek transportu
3. można polecieć nim w kosmos
4. podobny do tratwy
5. służy do przewozu towarów
6. był nim Marco Polo
7. część ulicy dla pojazdów
8. można nią podróżować po pustyni
9. korzysta ze środków transportu
10. warto je zwiedzać
11. w nim nosi się pieniądze
12. ulubiony kraj polskich turystów
13. można nią pływać
14. potrzebny w długiej podróży
15. kiedy ich mało, podróżujemy autostopem

Hasło: ....

Projekt

Proszę przygotować trasę trzydniowej wycieczki po Ukrainie dla kolegów z Polski, uwzględniając wykorzystane środki transportu, zwiedzane zabytki, atrakcje. Proszę przedstawić ją całej klasie w formie prezentacji multimedialnej (praca w grupach).

Lekcja 5
Problemy współczesnej młodzieży

www.coslychac.pl

Moi rodzice są okropni. Niedługo będę dorosły, a oni wciąż traktują mnie jak małe dziecko! Wczoraj poszedłem z kumplami ze szkoły do kina i już po dwóch godzinach mama zaczęła do mnie wydzwaniać z pytaniami, o której wrócę. Co za wstyd! Przecież mówiłem jej, że film się skończy o 22.00, a potem idziemy jeszcze na pizzę. Do nikogo innego rodzice nie dzwonili. Tylko do mnie. A na dodatek o 23.00 pod pizzerię podjechał mój ojciec i kazał mi wracać do domu. Normalnie obciach! Próbowałem być twardy, ale zagroził, że odetnie mi Internet, więc co miałem robić. Dobrze, że dzisiaj sobota, może do poniedziałku wszyscy o tym zapomną…*

* obciach (pot.) – wstyd, kompromitacja

Skomentuj @follow Udostępnij

Porozmawiajmy

1. Czy kłócisz się z dorosłymi? Co bywa powodem konfliktów?
2. Czy twoim zdaniem konfliktu pokoleń można uniknąć? W jaki sposób?
3. Jak wpłynąć na dorosłych, żeby zaczęli doceniać młodych ludzi i przestali zauważać tylko ich błędy?
4. Czy twoi rodzice / dziadkowie / nauczyciele korzystają z Internetu i aplikacji internetowych? Jeśli tak, to w jakim celu?

Konflikty pokoleniowe

Sprawdź, czy rozumiesz

pokolenie, generacja; pokoleniowy, generacyjny / konflikt pokoleniowy, generacyjny
kłócić się, spierać się z kim?, o co? / kłótnia, spór / kłótliwy człowiek; sporna kwestia

I. Proszę uporządkować zdania wypowiadane przez dorosłych i młodzież zgodnie z podanym przykładem.

Kto to mówi?

Dorośli o młodzieży	Młodzież o dorosłych
2, 3	*1, 3*

1. Uważają, że nigdy nie popełniali błędów.
2. Nie chcą z nami rozmawiać.
3. Nie umieją z nami rozmawiać.
4. Stawiają siebie za wzór.
5. Zależy im tylko na dobrych stopniach.
6. Twierdzą, że wszystko robią dla nas.
7. Ciągle narzekają.
8. Nie słuchają naszych rad.
9. Zajmują się tylko graniem na komputerze.
10. Nie mają żadnych autorytetów.
11. Uważają, że dobrze było tylko w czasach ich młodości.
12. Zauważają tylko popełniane przez nas błędy.
13. Uważają, że wszystko wiedzą najlepiej.
14. Nie mają dla nas czasu.
15. Liczą się dla nich tylko koledzy.
16. Ważna dla nich jest tylko praca.

II. Proszę wysłuchać nagrania i uzupełnić luki w tekście piosenki.

Vademecum skauta

Słowa: Andrzej Mogielnicki
Muzyka: Jan Borysewicz
Wykonanie: Lady Pank

Nie pamiętam od ..*kiedy*..[0]
Tak mnie nagle pokochał świat
Wyciągając .....[1] z biedy
Całą masą bezcennych rad

.....[2] ktoś mnie poucza
Z różnych ambon i z różnych stron
Stale w uszach mi buczy
Jednostajny, ...[3] ton

Szanuj czas i pieniądz
Zęby myj, ...[4] złom
Dobry bądź dla zwierząt
One też .....[5] ciebie chcą

Noś garnitur w niedzielę
Nie .....[6] jabłek z nie swoich drzew
Bądź pokorny jak cielę
Wygrasz więcej, gdy .....[7] mniej

Szanuj czas i pieniądz...

Nie ma dnia bez .....[8] od rana
Nie ma szansy ucieczki na aut
Trzeba .....[9] to masło maślane
Honorowo jak skaut

Ciągle gdzieś tam się biedzą
Zawsze chętni, by .....[10] bić
Tacy, co lepiej wiedzą
Jak .....[11] poprawnie żyć
Szanuj czas i pieniądz... ×2
Nie ma dnia bez nauki od rana... ×2

III. Proszę odpowiedzieć na pytania.

1. Czy identyfikujesz się ze słowami piosenki? Dlaczego?
2. W jakich sytuacjach czujesz się niepotrzebnie pouczany/a?
3. Które rady z piosenki są, twoim zdaniem, słuszne, a które nie?

Młodzież i media cyfrowe

I. Proszę połączyć pojęcia z definicjami.

0 płaszczyzna
1 epizodycznie
2 uproszczenie
3 sfrustrowany
4 koordynacja
5 nieobliczalny
6 pismo klinowe
7 buszować
8 osąd
9 wandal
10 zachłystywać się
11 skryba
12 bezeceństwo
13 bezkarny

A harmonijny przebieg lub funkcjonowanie czegoś
B jedna z najstarszych na świecie odmian pisma, powstała na Bliskim Wschodzie
C dawniej urzędnik, którego praca polegała na pisaniu np. dokumentów
D taki, któremu przewinienia uchodzą bez kary
E reagujący w sposób niedający się przewidzieć lub wytłumaczyć
F rozgoryczony, zgorzkniały
G zachwycać się, rozkoszować, upajać się czymś
H postępowanie, czyn budzący odrazę
I rzadko i nieregularnie
J ocena, sąd, wydanie opinii o czymś
K szukać, szperać, przeszukiwać
L sfera kompetencji, dziedzina, pole do działania
Ł ujęcie czegoś w sposób prymitywny, powierzchowny
M człowiek umyślnie niszczący czyjąś lub wspólną własność

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
L													

II. Proszę przeczytać tekst i wykonać zamieszczone pod nim ćwiczenie.

Wywiad z socjologiem młodzieży, profesorem Jackiem Kurzępą

Mało ambitni, agresywni, głupi – tak dorośli często myślą o młodzieży. Tymczasem młodzież jest mądrzejsza od starszych pokoleń – ocenia prof. Jacek Kurzępa.

Lubimy narzekać, że dzisiejsza młodzież jest okropna...

Młodzież zawsze jest nieobliczalna i popełnia błędy. Z kolei dorosłość to stan, w którym człowiekowi wydaje się, że wszystko już wie i rozwiązał wszelkie zagadki świata. Nic dziwnego, że bardzo trudno i jednej, i drugiej stronie spojrzeć na życie oczyma tych drugich. Jest to tym trudniejsze, że dziś pomiędzy pokoleniami murem staje technika. Młodzi ludzie funkcjonują na kilku płaszczyznach naraz: tu rozmawiają z nami, tam wysyłają SMS-a, jednocześnie piszą do kolegi na portalu społecznościowym, a na dodatek robią zakupy w e-sklepie. Pokolenie czterdziesto-, pięćdziesięciolatków nie rozpoznaje tego świata.

Kiedy odszyfrowano pismo klinowe Sumerów, na jednej z tabliczek odczytano tekst zatytułowany „Skryba i jego zepsuty syn". To dialog ojca z synem, w którym rodzic narzeka na dziecko, że się leni, że nie ma szacunku dla niego ani dla nauczycieli, że się nie uczy... Jak widać, problemy sprzed ponad 4 tys. lat są wciąż żywe.

Zgadza się. Chyba każdy kiedyś usłyszał coś podobnego z ust swoich rodziców. Jednak świat się ciągle zmienia i przyczyny konfliktu pokoleń bywają inne. Obecnie jednym z powodów jest to, że zmiany kulturowe oraz technologiczne wychodzą głównie od ludzi młodych. Na to nakłada się jeszcze konflikt między metropolią a prowincją, która wciąż jest opóźniona technologicznie i kulturalnie. Młodzież z prowincji gromadnie wyjeżdża do dużych miast, gdzie najpierw przeżywa szok, a potem zachłystuje się tamtejszym stylem życia. Dzisiaj, kiedy o 5.20 wysiadłem na dworcu w Warszawie, pierwszymi osobami, jakie zobaczyłem, były śliczne, młode dziewczyny, niestety zupełnie nietrzeźwe. To jest dzisiejszy styl życia młodzieży.

Teraz to pan przesadził. Myślałby kto, że nigdy nie wracał pan wczesnym rankiem z imprezy do domu.

Pewnie, że wracałem, niejeden raz, z różnych imprez. Jednak co innego małe miasteczko czy wieś, a co innego stolica. Chodzi o anonimowość, a więc bezkarność, brak kontroli. Wychowałem się w małej miejscowości i dlatego mój ojciec miał pewność, że się dowie, co wyprawiałem i będzie mógł mnie przywrócić do pionu. Teraz w świecie, którego scenariusze tworzą młodzi, to dorośli muszą się dostosowywać. Nie tylko udowadniać, że zachowują młodą sylwetkę, ale także nadrabiać technologiczne zaległości, co przychodzi im z dużym trudem. Są wyjątki, oczywiście, ale to są właśnie wyjątki. Zwykle jednak starsi patrzą na młodzież buszującą w wirtualnym świecie z podejrzliwością, bo nie wiadomo, co oni tam wyprawiają. Pewnie jakieś bezeceństwa. Tymczasem z badań wynika, że to nasze dzieci w sieci zachowują się racjonalnie, używają Internetu do komunikowania się, nauki, słuchania muzyki. Natomiast dorośli traktują go rozrywkowo – plotkują na portalach społecznościowych albo szukają wiadomości sportowych...

Powszechnie uważa się, że młodzi tylko grają w głupie gry komputerowe, przez co stają się sfrustrowani i agresywni. Tymczasem przy grach jest potrzebna tzw. agresja funkcjonalna niezbędna także przy wykonywaniu różnych zadań w rzeczywistym świecie. Jest więc czymś pozytywnym, w przeciwieństwie do agresji emocjonalnej, która może znaleźć ujście na ulicach.

To niezrozumienie bierze się stąd, że dorosły tylko

25 **Wywiady...**

epizodycznie ma kontakt ze światem młodego człowieka, np. zaglądając mu przez ramię, kiedy ten robi coś na swoim komputerze czy tablecie. I jeśli widzi tam jakieś strzały czy krew, zaczyna się martwić i denerwować. Gdyby zapytał: „Po co w to grasz?", pewnie usłyszałby odpowiedź typu „Jak sobie pogram, to jest mi lżej, złość ze mnie schodzi". Ale nie spyta, tylko myśli, że w grze chodzi o czystą przemoc. A przecież pokonywanie poszczególnych poziomów wymaga pomysłowości, wypracowania pewnej strategii, nie mówiąc o zręczności i koordynacji ręka – oko. W sposób wirtualny człowiek uczy się pewnych zachowań, które może wykorzystać w realnym życiu. Dorośli jednak mają tendencję do uproszczeń w wydawaniu osądów. Dlatego często nie doceniamy młodych.

Zgadzam się z panem. Zamiast przyznać, że młodzi są w czymś lepsi, wolimy narzekać, że nie mają ambicji, a w głowie mają tylko głupoty. Że są agresywni, że za moich czasów...

Bo zbyt rzadko, także w mediach czy w publicznych debatach, pokazujemy w obiektywnym świetle świat wartości młodego pokolenia. Skrajności wszelkiego rodzaju bardziej interesują szeroką publiczność, więc lepiej sprzeda się młody-zły, uliczny wandal, łobuz atakujący nauczycieli. Dobro nie jest tak atrakcyjne. Bardzo bym chciał, żeby więcej się mówiło o osobach takich, jak moi studenci, o ludziach, którzy dążą do tego, żeby uzyskać dyplom, często przy tym jeszcze pracując. Oni mają określone cele, swoje idee, ale o nich nie usłyszymy w mediach.

Na podstawie: http://www.gazetaprawna.pl/

Proszę zaznaczyć, czy poniższe stwierdzenia są P – prawdziwe, czy F – fałszywe.

		P	F
0	***Nastolatki często popełniają błędy.***	×	
1	Jedną z przyczyn obecnego konfliktu pokoleń jest rozwój technologii.		
2	Ludzie dojrzali nie są tak biegli jak młodzież w posługiwaniu się najnowszą technologią.		
3	W małych miejscowościach młodzież może być bezkarna.		
4	W Internecie ludzie dorośli zachowują się rozsądniej.		
5	Agresja funkcjonalna i agresja emocjonalna są tak samo groźne.		
6	Rodzice rzadko i nieregularnie próbują wejść w świat swoich dzieci.		
7	Gry komputerowe pomagają rozładować napięcie.		
8	Ocena młodzieży przez dorosłych często ma charakter powierzchowny.		
9	Dorośli w młodzieży doszukują się głównie wad.		
10	W mediach dominuje pozytywny obraz młodego człowieka.		

Uzależnienia

Sprawdź, czy rozumiesz

uzależnienie, nałóg / uzależnienie od (narkotyków, alkoholu, nikotyny, papierosów, Internetu, zakupów, telefonu) / narkomania, alkoholizm, nikotynizm, zakupoholizm, fonoholizm
być uzależnionym/ą od czego / uzależniać się / uzależnić się od czego
używka, -i / narkotyk, -i / narkotyczny (stan, środek) / narkotykowy (diler, przemysł) / narkoman/narkomanka
brać, zażywać narkotyki; ćpać (pot.) / ćpun/ćpunka (pot.)
przedawkować co? / odwyk / odstawić narkotyki / wyjść z nałogu

Internet / internauta/internautka / internetowy (portal, strona) / mieć dostęp do czego?
przeglądać co? (strony) / pobierać; ściągać co? (filmy, muzykę, pliki) / pobierać; ściągać z Internetu / ze strony
hejt / hejter/hejterka / hejtować (pot.)

Patrz i mów

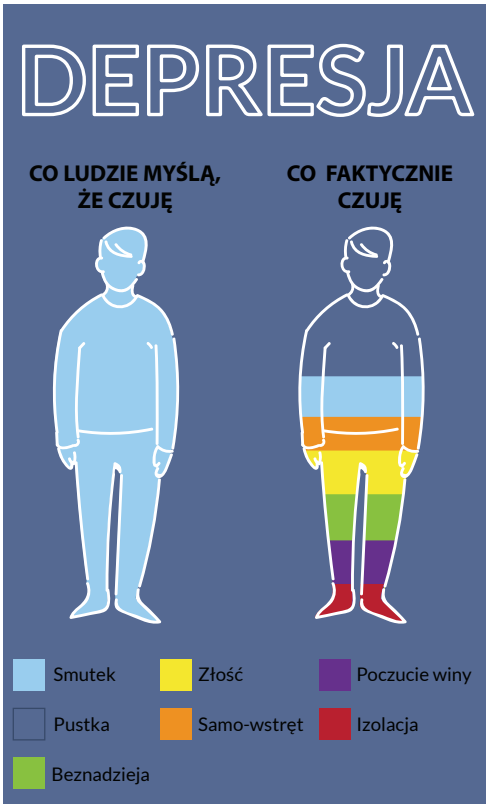
I. Na podstawie zdjęć i rysunków proszę wypowiedzieć się na temat problemów współczesnej młodzieży.

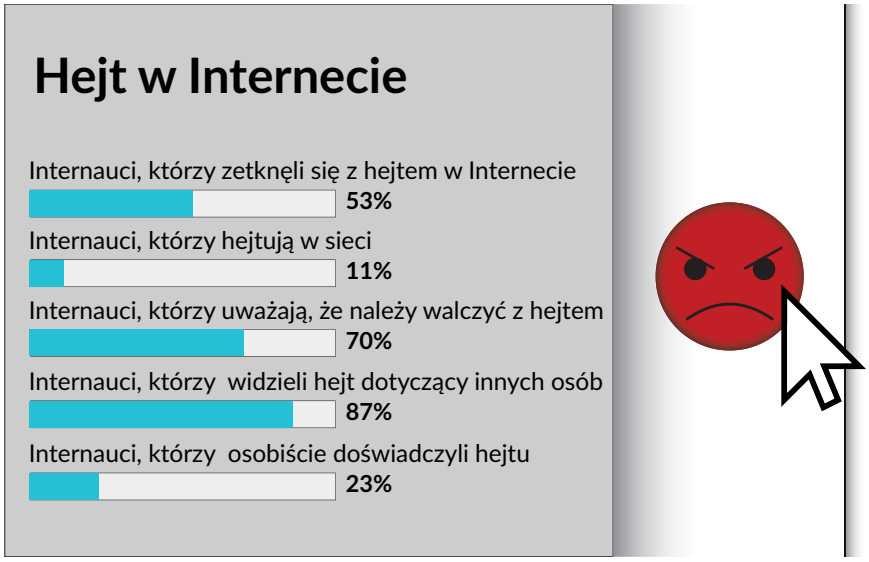

II. Proszę czytać teksty i zaznaczać prawidłową odpowiedź *a*, *b* lub *c*.

Nierozłączni, czyli smartfon i jego nastolatek

13-latek pobił matkę, bo chciała zabrać mu smartfona. 17-latka przez trzy dni chodziła poirytowana, bo nie mogła zalogować się na Facebooka. Uzależnienie od mediów cyfrowych deklaruje nawet 23% młodzieży w Polsce.

0. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że

a) młodzież staje się coraz bardziej agresywna.

b) nastolatkowie przestali szanować swoich rodziców.

c) agresja młodych ludzi może być spowodowana uzależnieniem od mediów cyfrowych.

Według najnowszych badań Fundacji Dbam o Mój Z@sięg z tych 23% młodzieży prawie 3% nadużywa mediów cyfrowych. Aż 50% badanych, będąc w domu, komunikuje się z rodziną za pomocą telefonu i Internetu oraz nie rozstaje się ze smartfonem nawet nocą.

1. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że
   a) większość nastolatków śpi ze smartfonem.
   b) uzależnienie od mediów cyfrowych dotyczy głównie dorosłych.
   c) 50% badanych to osoby bardzo leniwe.

Maciej Dębski, założyciel fundacji, przekonuje, że 3% to dzieci, które wymagają natychmiastowego leczenia. Jak opowiada, po jednym ze spotkań z rodzicami w szkole podeszła do niego zapłakana matka i powiedziała, że jej 14-letni syn ją pobił, bo zabrała mu konsolę do gry. Według Dębskiego krzyki, agresja słowna, szarpanie, ale też drżenie rąk, potliwość, obniżony nastrój to typowe objawy odstawienne. Takie same symptomy występują u alkoholika czy narkomana.

2. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że uzależnienie od mediów cyfrowych
   a) dotyczy głównie 14-latków.
   b) jest uzależnieniem podobnym do alkoholizmu lub narkomanii.
   c) powodują przede wszystkim konsole do gier.

Socjolog twierdzi też, że największą winę za problemy dzieci i młodzieży z mediami cyfrowymi ponoszą dorośli. – *To rodzice dają kilkumiesięcznemu dziecku smartfon z bajką, nie zdając sobie sprawy, jak blisko jest od „Świnki Peppy" do filmu pornograficznego. To rodzice kupują dzieciom nocniki czy wózki z wysięgnikiem na tablet, najnowszy smartfon na komunię, a w wieku 8 lat zakładają im konto na Facebooku* – wymienia.

3. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że
   a) rodzice są odpowiedzialni za uzależnianie się dzieci od mediów cyfrowych.
   b) dzieci nie powinny oglądać bajki „Świnka Peppa".
   c) założenie konta na Facebooku to dobry prezent dla 8-latka.

Dębski przekonuje, że odcięcie dzieci od mediów cyfrowych nie rozwiąże problemu z uzależnieniami. – *Osoby urodzone po 1995 roku nie znają życia bez Internetu. Jeśli odetniemy dziecko od sieci, pozbawimy je nie tylko rozrywki, ale i możliwości kontaktu z ludźmi* – mówi. Według badań fundacji nadużywanie mediów cyfrowych w ogóle nie wpływa bowiem na poczucie samotności. – *To nie media cyfrowe niszczą więzi. Skoro jest źle, to znaczy, że te więzi już wcześniej musiały być nadszarpnięte* – podkreśla Dębski.

4. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że
   a) tylko osoby dorosłe potrafią funkcjonować bez dostępu do Internetu.
   b) uzależnienie od mediów cyfrowych wyleczymy, odcinając nastolatków od sieci.
   c) bez dostępu do Internetu młodzież będzie pozbawiona kontaktu z przyjaciółmi.

Zdaniem socjologa najważniejsze jest wprowadzanie zasad korzystania z urządzeń elektronicznych w domu i w szkole oraz przede wszystkim wspólne używanie mediów cyfrowych przez dzieci i rodziców. – *Co czwarty badany przez nas nastolatek wskazuje, że jego rodzic nie ma pojęcia, do czego dziecko wykorzystuje Internet i smartfon. Tyle samo nastolatków deklaruje, że gdyby coś złego przytrafiło im się w sieci, to nie mogliby liczyć na pomoc swoich rodziców* – informuje Dębski.

5. Z tego fragmentu dowiadujemy się, że aby leczyć uzależnienie
   a) rodzice powinni reagować, gdy dziecko spotka się z przemocą w Internecie.
   b) w domu i w szkole powinny być stosowane reguły korzystania z urządzeń cyfrowych.
   c) rodzice muszą wiedzieć, jakie strony internetowe przeglądają ich dzieci.

Na podstawie: http://weekend.gazeta.pl/

Czy jestem uzależniony/-a od telefonu komórkowego?

III. Proszę rozwiązać psychotest.

1. Jeżeli nie mam przy sobie telefonu:
   a) na początku czuję się dziwnie, ale przyzwyczajam się do tej sytuacji i skupiam na czymś innym. (1 p.)
   b) nie mogę się skoncentrować, denerwuję się. (2 p.)
   c) w ogóle mi to nie przeszkadza. (0 p.)
2. W nocy mój telefon:
   a) leży przy mnie w zasięgu ręki, najlepiej pod poduszką. (2 p.)
   b) leży gdzieś w domu, nie zwracam nawet uwagi gdzie. (0 p.)
   c) leży w stałym miejscu, ale nie obok łóżka. (1 p.)
3. Gdy dostaję SMS-a lub inną wiadomość, to:
   a) odpisuję dopiero wtedy, gdy mam czas i ochotę. (0 p.)
   b) odpisuję szybko, ale tylko wybranym osobom. (1 p.)
   c) odpisuję każdej osobie jak najszybciej, nawet jeśli jestem w tym czasie np. na lekcji. (2 p.)
4. Jeśli wyjdę z domu i zorientuję się, że zapomniałem/łam telefonu, to:
   a) wzruszam ramionami i idę tam, gdzie zaplanowałem/łam. (0 p.)
   b) natychmiast wracam do domu, nawet jeśli miałoby to spowodować przykre konsekwencje. (2 p.)
   c) jeśli mam taką możliwość, to wracam po telefon, jeśli nie, to nie wracam. (1 p.)
5. Zdarza mi się kontaktować z innymi osobami, gdy przebywaliśmy w jednym miejscu, np. w domu:
   a) nigdy (0 p.) b) rzadko (1 p.) c) często (2 p.)
6. Gdy rozładuje ci się bateria w telefonie:
   a) nie muszę się o to martwić, gdyż zawsze noszę ze sobą ładowarkę i power bank. (2 p.)
   b) zwykle zauważam to dopiero po jakimś czasie. (0 p.)
   c) przyzwyczaiłem/łam się, że takie sytuacje się zdarzają i spokojnie szukam ładowarki. (1 p.)
7. Zdarza mi się słyszeć dźwięk telefonu, choć tak naprawdę nie dzwonił:
   a) nigdy (0 p.) b) kilka razy (1 p.) c) często (2 p.)
8. Gdy mój telefon milczy:
   a) nie zwracam na niego uwagi. (0 p.)
   b) co chwilę sprawdzam, czy nie przyszła nowa wiadomość. (2 p.)
   c) zdarza mi się zerknąć, czy ktoś nie dzwonił, ale rzadko. (1 p.)
9. Jeśli okoliczności tego wymagają, wyłączam telefon:
   a) oczywiście, że tak. (0 p.)
   b) zdarza mi się go tylko wyciszyć, jeśli czekam na ważne informacje. (1 p.)
   c) nie ma takich okoliczności, które skłoniłyby mnie do wyłączenia telefonu. (2 p.)

10. Życie bez telefonu komórkowego:
    a) jest niemożliwe. (2 p.)
    b) jest mniej wygodne, ale dobrze czasami „się zerwać ze smyczy”. (1 p.)
    c) jest moim marzeniem. (0 p.)

Wyniki na dole strony.

Depresja

Sprawdź, czy rozumiesz

depresja / depresyjny / mieć depresję / choroba, schorzenie, dolegliwość

I. Słuchając tekstu, proszę zaznaczać wyrazy niewłaściwe i zastępować je prawidłowymi. Nieprawidłowych wyrazów jest 16.

Kiedyś uważano, że depresja to choroba dorosłych. Obecnie szacuje się, że problem ten może dotyczyć nawet 20 proc. ~~**dzieci**~~ **nastolatków**.

Okres dojrzewania to burzliwy czas, kiedy młoda osoba musi sprostać wielu nowym i ciężkim sytuacjom. Do tego dochodzi konfrontacja z tym, w jaki sposób zmienia się wygląd. Nastolatek musi odnaleźć się w tej nowej rzeczywistości i odpowiedzieć sobie na pytanie: kim jestem? Natłok tylu zjawisk może przyczynić się do rozwoju depresji, zwłaszcza w przypadku bardzo wrażliwych osób.

Depresja, która pojawia się u młodych osób, jest trudna do rozpoznania, ponieważ dorośli często mylą ją z objawami typowymi dla okresu dojrzewania.

Tymczasem rodzice powinni zwrócić uwagę na sytuacje, gdy ich dziecko:

- rezygnuje z aktywności i zainteresowań, które do tej pory sprawiały mu radość,
- izoluje się od innych i zrywa kontakty z rówieśnikami,
- większość czasu spędza w swoim pokoju,
- bardzo często jest zdenerwowane,
- ma większe niż do tej pory problemy z nauką,
- skarży się na zaburzenia koncentracji,
- ma mniej energii,
- nagle chudnie,
- towarzyszy mu poczucie bezradności oraz brak nadziei,
- ciągle czuje się senne lub w ogóle nie potrzebuje snu.

Zlekceważenie tego problemu wiąże się z wieloma niebezpiecznymi sytuacjami. Wraz z rozwojem choroby dziecko przerywa naukę, ma problemy w szkole. Może uzależnić się od narkotyków lub alkoholu. W najgorszych przypadkach dochodzi także do samobójstw.

Co ciekawe, depresja częściej dotyka dziewczyn niż chłopców. Mają one niższą samoocenę niż chłopcy, co wypływa z różnych powodów. Jednym z nich jest fakt, iż znacznie bardziej odczuwają nacisk ze strony otoczenia na bycie atrakcyjną fizycznie. A wiadomo, że w okresie dojrzewania ciało się

Twój wynik:
12–20 p. – niestety, wykazujesz objawy uzależnienia od telefonu
6–11 p. – nie jesteś uzależniony/a od telefonu, ale odgrywa on ważną rolę w twoim życiu
0–5 p. – brawo! telefon jest dla ciebie po prostu narzędziem

zmienia. Młode dziewczyny często mają trudności z zaakceptowaniem tych zmian. Na dodatek media na ogół promują niemożliwe do osiągnięcia ideały urody. Dla nastolatek jednak ten wzór staje się ważny i wiele dziewcząt zamartwia się, że ich ciało nie spełnia wyśrubowanych „norm". Do tego ktoś, kto nie jest zadbany, nie ubiera się modnie, jest często traktowany gorzej przez otoczenie.

Leczenie depresji u dzieci i młodzieży zależy od stopnia zaawansowania dolegliwości. Często sama terapia nie wystarczy, dlatego że depresja mogła przyczynić się do zmian w funkcjonowaniu mózgu. Bardzo ważna w tym procesie jest także rola rówieśników, którzy muszą szczególnie mocno okazać dziecku wsparcie oraz zainteresowanie.

Na podstawie: http://www.edziecko.pl/

Gramatyka

Liczebniki główne

Liczebniki główne odpowiadają na pytanie ***ile***? lub ***ilu***?
Liczebnik ***jeden*** występuje w trzech rodzajach i odmienia się przez przypadki według deklinacji przymiotnikowej:

	rodzaj męski	**rodzaj żeński**	**rodzaj nijaki**
1	*jeden*	*jedna*	*jedno*

Uwaga! Formy liczby mnogiej *jedni*, *jedne* pełnią funkcje przymiotników o znaczeniu *pewni*, *pewne*, np.: *jedni panowie*, *jedne panie*.
Pozostałe liczebniki występują w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym.
Liczebnik ***dwa*** posiada także formę rodzaju żeńskiego:

	rodzaj męskoosobowy	**rodzaj żeński**	**rodzaj niemęskoosobowy i nijaki**
2	*dwaj, dwóch*	*dwie*	*dwa*

Liczebniki 2–19:

	rodzaj męskoosobowy	**rodzaj niemęskoosobowy**
3	*trzej, trzech*	*trzy*
4	*czterej, czterech*	*cztery*
5	*pięciu*	*pięć*
6	*sześciu*	*sześć*
7	*siedmiu*	*siedem*
8	*ośmiu*	*osiem*
9	*dziewięciu*	*dziewięć*
10	*dziesięciu*	*dziesięć*
11	*jedenastu*	*jedenaście*
12	*dwunastu*	*dwanaście*
13	*trzynastu*	*trzynaście*
14	*czternastu*	*czternaście*
15	*piętnastu*	*piętnaście*
16	*szesnastu*	*szesnaście*
17	*siedemnastu*	*siedemnaście*
18	*osiemnastu*	*osiemnaście*
19	*dziewiętnastu*	*dziewiętnaście*

Liczebniki 20–90:

	rodzaj męskoosobowy	**rodzaj niemęskoosobowy**
20	*dwudziestu*	*dwadzieścia*
30	*trzydziestu*	*trzydzieści*
40	*czterdziestu*	*czterdzieści*
50	*pięćdziesięciu*	*pięćdziesiąt*
60	*sześćdziesięciu*	*sześćdziesiąt*
70	*siedemdziesięciu*	*siedemdziesiąt*
80	*osiemdziesięciu*	*osiemdziesiąt*
90	*dziewięćdziesięciu*	*dziewięćdziesiąt*

Liczebniki 100–900:

	rodzaj męskoosobowy	rodzaj niemęskoosobowy
100	stu	sto
200	dwustu	dwieście
300	trzystu	trzysta
400	czterystu	czterysta
500	pięciuset	pięćset
600	sześciuset	sześćset
700	siedmiuset	siedemset
800	ośmiuset	osiemset
900	dziewięciuset	dziewięćset

Liczebniki ***tysiąc***, ***milion***, ***miliard*** w lp. odmieniają się jak rzeczowniki rodzaju męskiego, w lm. – jak rzeczowniki rodzaju niemęskoosobowego.

1. Użycie liczebnika z rzeczownikiem w mianowniku liczby mnogiej (funkcja podmiotu) w rodzaju niemęskoosobowym.

Jeżeli mamy liczebnik	rzeczownik stoi	czasownik stoi
2, 3,4 ; 22, 23, 24; 32, 33, 34; (...) 72, 73, 74; (...) 122, 123, 124 itd. ***Dwa*** ***Trzydzieści cztery***	w mianowniku lm., np.: ***samochody*** ***samochody***	w 3. osobie lm. czasu teraźniejszego, przeszłego lub przyszłego, np.: ***jadą / jechały / będą jechały.*** ***jadą / jechały / będą jechały.***
od 5 do 21, od 25 do 31 (...) od 65 do 71 (...) od 95 do 101 ... ***Pięć*** ***Sto dwadzieścia jeden***	w dopełniaczu lm., np.: ***samochodów*** ***samochodów***	w 3. osobie lp. czasu teraźniejszego, przeszłego, przyszłego, np.: ***jedzie / jechało / będzie jechało.*** ***jedzie / jechało / będzie jechało.***

Uwaga! Liczebnik jeden znajdujący się na końcu liczby, niezależnie od rodzaju rzeczownika, zawsze stawiamy w rodzaju męskim, np.: *dwadzieścia jeden okien, trzydzieści jeden kobiet, czterdzieści jeden stron.*

I. Proszę wykonać ćwiczenie zgodnie z podanym przykładem.

0. 4 – okno: cztery okna

0. 5 – ćwiczenie: pięć ćwiczeń

1. 2 – róża: .....
2. 3 – pies: .....
3. 7 – książka: .....
4. 9 – list: .....
5. 13 – kredka: .....
6. 15 – tydzień: .....
7. 31 – lekcja : .....
8. 42 – tysiąc: .....
9. 128 – rok: .....
10. 3745 – drzewo: .....

II. Proszę wykonać ćwiczenie zgodnie z podanym przykładem.

0. W domu są okna.
- a) **W domu *są cztery okna*. (4)**
- b) **W domu *jest sześć okien*. (6)**

1. Pies leży na trawie.
   - a) ..... (3)
   - b) ..... (5)

2. Książka stoi na półce.
   - a) ..... (12)
   - b) ..... (21)

3. Kot śpi na kanapie.
   - a) ..... (2)
   - b) ..... (9)

4. W ogrodzie kwitną jabłonie.
   - a) ..... (4)
   - b) ..... (17)

5. Dzisiaj mam ciekawe lekcje.
   - a) ..... (1)
   - b) ..... (6)

6. Ola zrobiła zdjęcie.
   - a) ..... (119)
   - b) ..... (24)

7. Autobusy jeżdżą po mieście.
   - a) ..... (21)
   - b) ..... (133)

8. Obraz wisi na ścianie.
   - a) ..... (11)
   - b) ..... (3)

9. Dziewczynki idą do parku.
   - a) ..... (4)
   - b) ..... (15)

10. Na łące rosną kwiaty.
    - a) ..... (13)
    - b) ..... (32)

2. Użycie liczebnika z rzeczownikiem w mianowniku liczby mnogiej (funkcja podmiotu) w rodzaju męskoosobowym.

Liczebniki ***2***, ***3***, ***4*** w mianowniku lm. występują w dwóch formach: *dwaj – dwóch, trzej – trzech, czterej – czterech.*

Jeżeli mamy liczebnik	rzeczownik stoi	czasownik stoi
dwaj, trzej lub czterej ***Dwaj***	w mianowniku lm., np.: ***robotnicy***	w 3. osobie lm. czasu teraźniejszego, przeszłego lub przyszłego, np.: ***pracują / pracowali / będą pracowali***
dwóch, trzech lub czterech ***Dwóch***	w dopełniaczu lm., np.: ***robotników***	w 3. osobie lp. czasu teraźniejszego, przeszłego, przyszłego, np.: ***pracuje / pracowało / będzie pracowało.***

Liczebniki większe niż 4 łączą się zawsze z rzeczownikiem w dopełniaczu lm., a w zdaniach, w których liczebnik z rzeczownikiem pełni funkcję podmiotu, czasownik (orzeczenie) stoi w 3. osobie lp., np.:
Pięciu robotników pracuje / pracowało / będzie pracowało.
Trzydziestu dwóch studentów zdaje / zdawało / będzie zdawało egzamin.
Stu czterech sportowców pojedzie / pojechało na olimpiadę.

III. Proszę wykonać ćwiczenie zgodnie z podanym przykładem.

0. Lekarz operował pacjenta 2 godziny. (4, 5)
   a) *Czterech lekarzy operowało pacjenta 2 godziny.*
   b) *Czterej lekarze operowali pacjenta 2 godziny.*
   c) *Pięciu lekarzy operowało pacjenta 2 godziny.*

1. Pisarz napisał nową powieść. (2, 7)
   a) .....
   b) .....
   c) .....

2. Artysta zdobył nagrodę. (3, 112)
   a) .....
   b) .....
   c) .....

3. Nastolatek powiedział wiersz. (4, 9)
   a) .....
   b) .....
   c) .....

4. Hejter obraża ludzi w Internecie. (2, 11)
   a) .....
   b) .....
   c) .....

5. Zawodnik wygra wyścig. (3, 21)
   a) .....
   b) .....
   c) .....

6. Piosenkarz będzie śpiewał podczas festiwalu. (2, 74)
   a) .....
   b) .....
   c) .....

7. Laureat konkursu zrezygnował z nagrody. (4, 18)
   a) .....
   b) .....
   c) .....

8. Sportowiec biegnie po boisku. (3, 32)
   a) .....
   b) .....
   c) .....

9. Hydraulik będzie naprawiał kran. (2, 14)
   a) .....
   b) .....
   c) .....

10. Uczeń nie przygotował się do sprawdzianu. (4, 13)
    a) .....
    b) .....
    c) .....

IV. Proszę uzupełnić tekst odpowiednią formą wyrazów podanych w nawiasach – liczebniki proszę napisać słowami.

Przykład: W naszej klasie jest *trzynastu chłopaków*[0] **(13 + chłopak)**[0] i *jedenaście dziewczyn*[0] **(11 + dziewczyna)**[0]. Postanowiliśmy przeprowadzić ankietę na temat tego, w jaki sposób korzystamy z telefonów komórkowych i uzyskaliśmy następujące wyniki. Aż .....[1] .....[2] (22 + osoba)[1–2] codziennie .....[3] (korzystać)[3] z telefonów komórkowych. Poza tym .....[4] .....[5] (8 + uczennica)[4–5] oraz .....[6] .....[7] (3 + uczeń)[6–7] przyznało, że w ich domach nie ma żadnych zasad korzystania z telefonów komórkowych. W naszej klasie znajduje się także .....[8] .....[9] (15 + osoba)[8–9], które zawsze wrócą po telefon, gdy go zapomną zabrać ze sobą. Na dodatek .....[10] .....[11] (4 + nastolatek)[10–11] .....[12] (ujawnić – cz. przeszły)[12], że przyjmuje do grona znajomych na Facebooku osoby nieznane. Z kolei .....[13] .....[14] (7 + dziewczyna)[13–14] .....[15] (napisać)[15] w ankiecie, że przynajmniej raz dziennie zamieszcza w Internecie swoje zdjęcie. Okazało się również, że .....[16] .....[17] (6 + osoba) z naszej klasy .....[18] (otrzymywać – cz. przeszły)[18] obraźliwe wiadomości przez telefon. Poza tym .....[19] .....[20] (7 + uczeń) uważa, że na SMS-a należy odpowiedzieć natychmiast, nawet na lekcji. Wyniki tej ankiety chyba nie spodobają się naszym nauczycielom i rodzicom.

3. Wyrazy określające ilość

Wyrazy określające ilość mogą być odmienne, np.:
wielu / ***wiele***, ***ilu*** / ***ile***, ***paru*** / ***parę***, ***kilku*** / ***kilka***, ***kilkunastu*** / ***kilkanaście***, ***kilkuset*** / ***kilkaset***,
lub nieodmienne, np.:
dużo, ***mało***, ***trochę***, ***sporo***, ***mnóstwo***.
Wyrazy te zawsze łączą się z rzeczownikiem w dopełniaczu l. mnogiej lub l. pojedynczej (dla rzeczowników niepoliczalnych typu *czas*, *woda*, *cukier*), np.:
Na parkingu stało kilkanaście samochodów.
W sali siedzi kilkunastu studentów.
Tu jest dużo ludzi.
Przeczytał mnóstwo książek.
Zaprosił paru kolegów i parę koleżanek.
Praca ta zajęła mu mało czasu.
Dodałaś za dużo cukru.

V. Wyrazy podane w nawiasach proszę połączyć z podkreślonym wyrażeniem, zgodnie z podanym przykładem.

Przykład:
0. Na talerzu leżą jabłka. (dużo)
Na talerzu ***leży dużo jabłek***.
0. Znam te kobiety. (wielu / wiele)
Znam ***wiele tych kobiet***.

1. W tym budynku są rozbite okna. (kilku / kilka)

.....

2. Czytanie książek zajmuje czas. (mnóstwo)

.....

3. Moje koleżanki lubią dostawać kwiaty. (wielu / wiele)

.....

4. Praca nad tym projektem zajęła godziny. (kilkuset / kilkaset)

.....

5. Na egzamin przyszły studentki. (kilkunastu / kilkanaście)

.....

6. Twoi znajomi mają dziwne pomysły. (sporo)

.....

7. Te osoby były wczoraj nieobecne. (parę / paru)

.....

8. Codziennie sypię ptakom okruchy chleba. (trochę)

.....

9. Wasi przyjaciele kupili w tej okolicy dom. (wielu / wiele)

.....

10. Nasze psy są bardzo groźne. (kilkunastu / kilkanaście)

.....

VI. Z podanych elementów proszę ułożyć zdania w czasie przeszłym. Liczebnik proszę zapisać słowami.

Przykład: *2, zeszyty, leżeć, na, półka.* ***Dwa zeszyty leżały na półce.***

1. na, urodziny, zaprosić (ja), tylko, kilka, dobry, kolega

.....

2. 3, marynarz, wrócić, do, dom

.....

3. w, kino, kilkaset, osoba, oglądać, film

.....

4. 17, kobieta, z, moja, praca, dostać, dzisiaj, kwiaty

.....

5. wielu,-e, nastolatka, zamieszczać, zdjęcia, w, Internet

.....

6. bardzo, dużo, dzieci, cierpieć, na, depresja

.....

7. 4, górnik, odejść, z, praca

.....

8. ile, znajomy, przyjść, do, ty, na, urodziny

.....

9. 274, dziewczęta, przyjechać, na, obóz

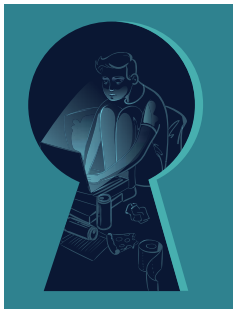
.....

10. na, spacer, w, las, zobaczyć, (ja), parę,-u, zwierzęta

.....

Hikikomori – japoński wirus samotności i wyobcowania

I. Czytając tekst, proszę podkreślić słowa zgodne z kontekstem.

Nastolatki lubią (*wymykać się, zamykać się, przemykać się*)[0] w swoim pokoju i mieć tajemnice. Rodzice zazwyczaj starają się uszanować rodzącą się potrzebę (wolności, własności, prywatności)[1] swej pociechy. Problem pojawia się w momencie, gdy dziecko – często dorastające – przestaje wychodzić z pokoju w ogóle. Zjawisko to (nazywa się, wyraża się, mówi się)[2] hikikomori.

Zaburzenie zostało odkryte w Japonii, ale obecnie stwierdzane jest także w Polsce. Termin "hikikomorii" tłumaczy się jako "oddzielenie". Osoba (chora, odczuwająca, dotknięta)[3] tym zaburzeniem izoluje się od społeczeństwa w skrajnym stopniu. Nie chodzi do szkoły, na

uczelnię czy do pracy. Nie (prowadzi, utrzymuje, urządza)[4] relacji towarzyskich. Nie wychodzi na spacer czy na zakupy. Mało tego – nie wychodzi z pokoju nawet do toalety. By załatwiać swoje potrzeby fizjologiczne, używa butelek lub innych naczyń. Czasem wymyka się w nocy, zawsze uważając, by nikogo nie spotkać po drodze. Co zatem robi całe dnie? Często gra w gry komputerowe, czasem nawiązuje relacje wirtualne. Chorobliwie (ucieka, zabrania, unika)[5] bezpośrednich kontaktów z ludźmi, komunikuje się tylko przez telefon i Internet.

Hikikomori dotyka przede wszystkim osoby młode – mężczyzn częściej niż kobiety – pozostające na utrzymaniu rodziców. Co powoduje powstawanie zaburzenia? W Japonii, gdzie zdiagnozowano i opisano hikikomori, panuje bardzo silna (presja, nacisk, konieczność)[6] sukcesu. Trzeba go odnosić już od najmłodszych lat i jak najwcześniej stanąć do wyścigu (myszy, szczurów, kotów)[7], czyli bardzo dużo się uczyć, rozwijać, rywalizować w szkole, a wszystko to kosztem zabawy, odpoczynku, korzystania z życia. Dzięki temu po studiach istnieje szansa na dobrą pracę. Jednak potem zostaje już tylko mozolne pięcie się po szczeblach (sukcesu, pracy, kariery)[8] i bezwzględne podporządkowanie się szefowi aż do śmierci, bo etos pracy w Japonii jest bardzo wysoki. Taka perspektywa rzeczywiście może niektórych przerażać.

Postawa młodych osób dotkniętych hikikomori bywa więc postrzegana jako rodzaj buntu związanego z konfliktem pokoleń. Młodzi ludzie (próbują się, zajmują się, boją się)[9] w ten sposób przeciwstawić obowiązującemu modelowi życia. Starsi zaś uważają hikikomori za modę.

Jednak podstawowe znaczenie tego słowa to określenie zaburzenia, które powoduje bolesne, często długotrwałe wykluczenie z życia młodych ludzi. Według szacunków może dotyczyć ono ponad miliona osób żyjących w Kraju Kwitnącej Wiśni. Saito, japoński psycholog i twórca pojęcia hikikomori, uważa, że na to schorzenie może (cierpieć, męczyć się, boleć)[10] nawet jedna na dziesięć osób w młodym wieku, a około pięćset tysięcy Japończyków wycofuje się z funkcjonowania w społeczeństwie na 20–30 lat.

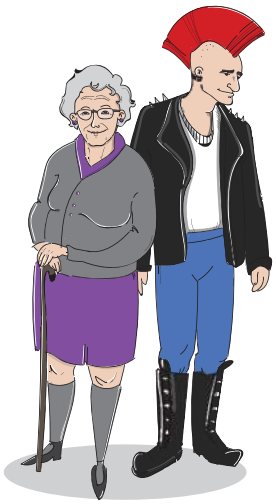
Psychoterapia hikikomori polega na dotarciu do osoby komunikującej się z ludźmi tylko przez Internet poprzez celowe podstawienie jej przyjaciela w sieci. Po nawiązaniu kontaktu i (wybudowaniu, zabudowaniu, zbudowaniu)[11] wirtualnej relacji przyjaciel nakłania do spotkania w realu, a następnie do podjęcia terapii. Leczenie odbywa się w (wyjątkowych, niezwykłych, specjalnych)[12] ośrodkach i trwa około roku. Skuteczność terapii jest oceniana na 30-70 procent.

Na podstawie: http://www.uzaleznieniabehawioralne.pl/

Charakterystyka porównawcza

Charakterystyka porównawcza to rodzaj wypowiedzi, w której opisujemy co najmniej dwie osoby i wskazujemy podobieństwa oraz różnice między nimi. Tak jak w zwykłej charakterystyce należy zawrzeć w opisie:

- przedstawienie postaci (jak się nazywa, kim jest, co robi, skąd pochodzi itp.),
- wygląd zewnętrzny (wzrost, kolor włosów, sylwetka itp.),
- cechy charakteru,
- stosunek do otoczenia,
- ocenę postaci.

Charakterystykę porównawczą można napisać na dwa sposoby.

SPOSÓB I – opisujemy każdą postać osobno, a potem wskazujemy łączące je podobieństwa i dzielące je różnice.

Przykład:

Karol jest uczniem 3. klasy liceum i mieszka w Lublinie. Jest wysokim blondynem o niebieskich oczach i wysportowanej sylwetce. Jest miły i uczynny, zawsze można na niego liczyć. Lubi swoją szkołę i nigdy nie narzeka na nauczycieli. To po prostu dobry chłopak.

Adam również jest uczniem 3. klasy liceum i mieszka w Lublinie. To niezbyt wysoki brunet o brązowych oczach. Często ma zły humor i zwykle lekceważy pozostałych kolegów z klasy. Uczy się dobrze, ale chętnie krytykuje nauczycieli. Trudno go polubić.

Karola i Adama łączy miejsce zamieszkania i szkoła do której uczęszczają. Jednak z wyglądu są zupełnie różni. Również charakter mają inny. Dzieli ich także stosunek do innych osób – Karol jest zwykle miły, a Adam nie. A mimo to są przyjaciółmi.

SPOSÓB II – opisujemy wszystkie postaci od razu, wykazując podobieństwa i różnice między nimi.

Przykład:

Karol i Adam to uczniowie 3. klasy liceum w Lublinie. Obaj są też mieszkańcami tego miasta. Wyglądają jednak zupełnie inaczej – Karol jest wysoki, a Adam niski, Karol jest blondynem, a Adam brunetem, Karol ma niebieskie oczy, a Adam brązowe. Również charakter mają inny. Karol jest miły i uczynny. Zawsze można na niego liczyć. Adam odwrotnie – zwykle ma zły humor i nikomu nie pomaga, więc niewiele osób w klasie go lubi. Obaj mają też inny stosunek do nauczycieli – Karol ich szanuje i docenia, a Adam krytykuje. Mimo tych wszystkich różnic Karol i Adam są przyjaciółmi.

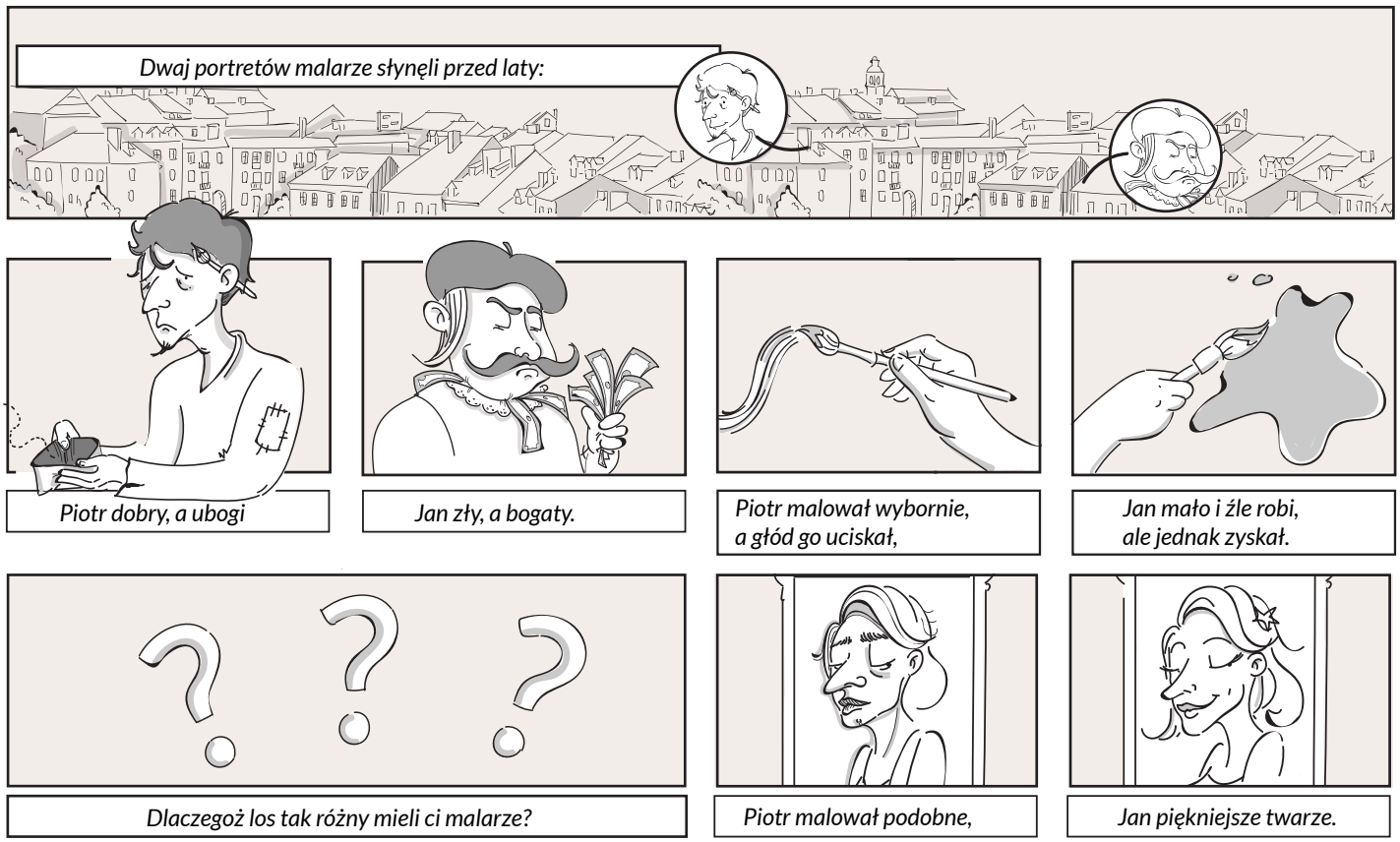
I. Słownictwo przydatne w pisaniu charakterystyki porównawczej.

wyrażające podobieństwo	wyrażające różnice
podobnie jak	inny (niż)
tak samo jak	różny (od)
również	odmienny (od)
także	różni ich/je
łączy ich/je	dzieli ich/je
… mają ze sobą wiele wspólnego	odwrotnie niż
taki sam, jak	w przeciwieństwie do
zarówno…, jak i….	inaczej niż
	ale
	jednak
	mimo to

II. Przeczytaj komiks oparty na tekście bajki Ignacego Krasickiego *Malarze*, a następnie uzupełnij zdania, wybierając odpowiednie zwroty z tabelki ze słownictwem.

Ignacy Krasicki (1735–1801) – polski poeta okresu oświecenia, zwany „księciem poetów polskich". Był dostojnikiem kościelnym (biskupem warmińskim, arcybiskupem gnieźnieńskim) i bliskim współpracownikiem króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Pisał bajki, satyry i poematy heroikomiczne. Był autorem pierwszej polskiej powieści nowożytnej (*Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki*) i współtwórcą jednego z pierwszych polskich czasopism – „Monitora".

Malarze

1. ..... Piotr, ... Jan są bohaterami bajki napisanej przez I. Krasickiego.
2. Bohaterów bajki ..... to, że są malarzami.
3. Piotr, ... Jan, malował portrety.
4. Poza tym wszystko ich .....
5. Jan był ..... Piotr.
6. ..... Jana Piotr był dobrym malarzem.
7. Piotr i Jan malowali w ..... sposób.
8. Jan, ... Piotr, malował wiernie wygląd portretowanej osoby.
9. Piotr ..... zarabiał więcej, ponieważ upiększał wygląd portretowanych osób.
10. Dlatego życie obu malarzy było tak .....

III. Napisz charakterystykę porównawczą na temat: „Ja i moi rówieśnicy, a nasi rodzice”.

Projekt

Proszę podzielić się na 3–4 osobowe grupy i nakręcić wspólnie krótki film (telefonem komórkowym) na jeden z wybranych tematów. Po zaprezentowaniu filmów proszę przeprowadzić dyskusję na ich temat i wybrać najlepszy z nich.

1. Młodzi ludzie, których dorośli powinni doceniać.
2. Kto jest autorytetem dla dzisiejszej młodzieży?
3. Jak spędzają czas współczesne nastolatki?

Lekcja 6
Zdrowy styl życia

www.coslychac.pl

Jak ja tęsknię za hamburgerem! Dzisiaj mi się nawet śnił... A wszystko przez moją mamę, która nagle postanowiła, że musimy zacząć się zdrowo odżywiać. I teraz nie mam w domu NIC normalnego do jedzenia! W lodówce leży chyba milion różnych sałat i jakieś kiełki – kto w ogóle je coś takiego?! Zniknęła nie tylko coca-cola, ale nawet soki i napoje! Nikt (poza moją mamą) nie wie, gdzie jest sól i cukier. Dzisiaj do szkoły dostałem kanapkę z rzodkiewką i szczypiorkiem, a do tego kilka małych marchewek, jabłko i wodę. Jak poprosiłem o pieniądze na drożdżówkę, to dostałem wykład na temat prawidłowego odżywiania się w okresie dorastania. Tato oczywiście powiedział, że mama ma rację i musimy się przyzwyczaić do nowych smaków, ale jestem pewien, że potajemnie je coś na mieście. Ale przecież się nie przyzna, a kieszonkowe już wydałem, więc nawet nie mogę nigdzie pójść i kupić sobie czegoś porządnego do jedzenia... Z głodu już nawet zacząłem jeść te marchewki. Nie są takie złe, no ale ile można? Poza tym, co jest złego w hamburgerze?!

Skomentuj @follow Udostępnij

Porozmawiajmy

1. Na czym polega zdrowy styl życia?
2. Jaki styl życia dominuje w twoim otoczeniu?
3. Jakie są zagrożenia związane z niezdrowymi przyzwyczajeniami?

Zasady zdrowego stylu życia

I. Proszę wybrać z ramki odpowiednie wyrazy do podanych niżej definicji.

kaloria / miażdżyca / przekąska / obrzęk / metabolizm / nawyk / ciecierzyca / komórka / ~~***dotlenienie***~~

0. ***dotlenienie*** – dostarczenie komuś lub czemuś dodatkowej ilości tlenu
1. ..... – jednostka wartości energetycznej pokarmu
2. ..... – jedzenie spożywane między regularnymi posiłkami
3. ..... – najmniejsza cząstka żywego organizmu
4. ..... – przemiana materii
5. ..... – przewlekła choroba objawiająca się stwardnieniem i zwężeniem tętnic
6. ..... – przyzwyczajenie do czegoś
7. ..... – roślina o jadalnych nasionach podobnych do grochu; cieciorka
8. ..... – spuchnięcie jakiegoś miejsca na ciele; opuchlizna

II. Proszę dopasować teksty z II kolumny do tytułów z I kolumny.

1	***Rozpocznij dzień od sycącego posiłku***	A	Im bardziej przetworzony produkt, tym mniej wartości odżywczych. Słodycze to źródło pustych kalorii, łatwo przyswajalnego cukru i tłuszczów powodujących miażdżycę. Z kolei słone przekąski, zupki chińskie i dania gotowe zasypują nas solą, glutaminianem sodu, a także innymi szkodliwymi substancjami.
2	Jedz regularnie	B	Zastanów się, ile razy krytykowałeś siebie, obwiniałeś się o rzeczy, na które nie masz wpływu, a na komplementy reagowałeś alergicznie. Pomyśl, czy zwracałabyś się tak do dziecka? Znajdź swoje wewnętrzne dziecko i przynajmniej raz dziennie pochwal się za to, co udało ci się dzisiaj zrobić.
3	Urozmaicaj!	C	Aby zrekompensować codzienne straty wody z organizmu, powinniśmy wypijać jej co najmniej od 1,5 do 2 litrów dziennie. Odpowiednie nawodnienie komórek umożliwia prawidłowe funkcjonowanie organizmu i zapobiega też powstawaniu obrzęków. Składamy się w 70% z wody! Nie zapominajmy o tym.
4	Unikaj gotowych produktów i sklepowych słodyczy	D	Ciągle słyszymy o pięciu posiłkach dziennie co 3 godziny. Ale to naprawdę niezwykle istotne. Jedzenie o stałych porach pozwala regulować pracę organizmu, nadaje tempo metabolizmowi i ogranicza napady głodu, podczas których jesteśmy w stanie pochłonąć wszystko, co mamy pod ręką.
5	Pij odpowiednią ilość wody	E	Znajdź czas tylko dla siebie. Poczytaj książkę, posłuchaj ulubionej muzyki, umów się z przyjaciółmi. Tylko nie rozmawiajcie ciągle o problemach! Takie proste rzeczy naprawdę pomagają utrzymać równowagę psychiczną.

6	Wprowadź aktywność fizyczną	F	Nie pozwól, aby życie w biegu tobą zawładnęło i wygospodaruj odpowiednią ilość godzin na sen. Nie tylko będziesz fizycznie zdrowszy, ale również radośniejszy, bardziej skoncentrowany i efektywny w nauce i pracy.
7	Zadbaj o relaks	G	Nie od razu Rzym zbudowano. I nie od razu uda ci się zmienić swój styl życia na zdrowy. Staraj się stopniowo eliminować zachowania, które ci nie służą. Od czego zacząć? Na przykład nie sól pomidora na kanapce, przygotuj zdrową sałatkę na kolację, 2 razy w tygodniu poświęć godzinę na odpoczynek po ciężkim dniu w szkole. Z czasem pozbycie się dotychczasowych złych nawyków będzie stanowiło coraz mniejszy problem.
8	Pracuj nad poczuciem własnej wartości	***H***	***Na śniadanie najlepsze są produkty pełnoziarniste, które powoli będą dostarczać ci energii przez cały poranek. Wybieraj kanapki z pełnoziarnistego pieczywa, płatki owsiane z orzechami lub pastę z ciecierzycy.***
9	Wysypiaj się	I	Wysiłek fizyczny to relaks dla umysłu. Jeśli nie masz czasu na aerobik, wyjdź na spacer, pojedź do szkoły na rowerze, a w weekend wybierz się na basen, zamiast siedzieć przed komputerem. Regularne, umiarkowane ćwiczenia fizyczne poprawiają wydolność organizmu, dotleniają mózg i komórki ciała, a także przyczyniają się do polepszenia stanu psychicznego.
10	Wprowadzaj zmiany małymi krokami	J	Zadbaj, aby każdy twój posiłek zawierał różnorodne produkty. Staraj się nie jeść chleba z szynką na śniadanie, drugie śniadanie i kolację. Przygotowuj różnego rodzaju pasty, twarożki i sałatki. Jedz surowe warzywa jak najczęściej, najlepiej 5 razy dziennie i pamiętaj, aby twój talerz był zawsze kolorowy. Jedzenie różnokolorowych produktów zapewnia dostarczenie składników odżywczych i witamin z różnych grup.

https://dietetycy.org.pl/

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
H									

III. Proszę napisać, dlaczego poniższe pojęcia można uznać za lekarzy.

Sześciu najlepszych lekarzy na świecie

Przykład:

Słońce jest lekarzem, bo:
- dotlenia i poprawia krążenie krwi
- dostarcza witaminy D
- wpływa na optymistyczny nastrój

Woda jest lekarzem, bo:

.....

.....

.....

.....

.....

Sen jest lekarzem, bo:

.....

.....

.....

.....

.....

Świeże powietrze jest lekarzem, bo:

.....

.....

.....

.....

.....

Ruch jest lekarzem, bo:

.....

.....

.....

.....

.....

Zdrowa dieta jest lekarzem, bo:

.....

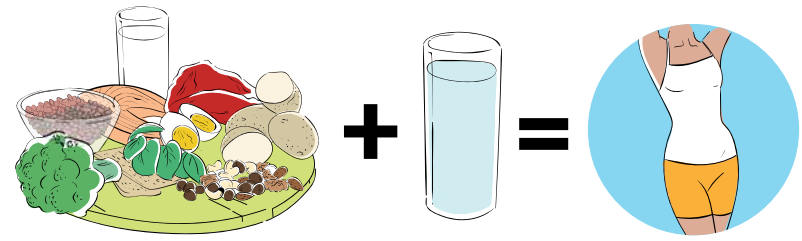
.....

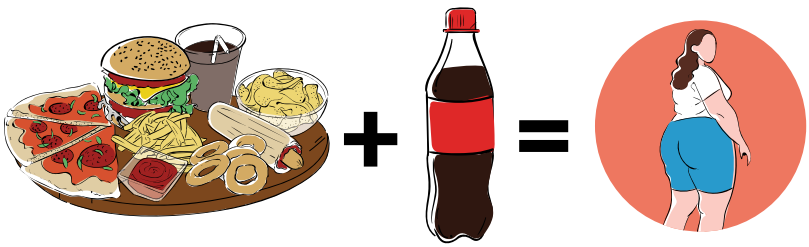
.....

.....

.....

Zdrowe odżywianie

Sprawdź, czy rozumiesz.

odżywiać się czym?, jak?; odżywianie; odżywczy / żywić się; żywienie / spożywać; spożywczy żywność, jedzenie, pokarm; żywnościowy / składniki pokarmowe (białko, węglowodany, skrobia, tłuszcze, błonnik, cukry, składniki mineralne) / tyć – utyć; tycie; otyłość; otyły / chudnąć – schudnąć; chudy

I. Proszę dopasować zdjęcia do podanych informacji.

11 niezdrowych produktów

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

A W popularnych sieciówkach ten słynny kotlet ma w swoim składzie jedynie 2 proc. mięsa. Reszta to woda, tkanki łączne, zmielone kości i „chemikalia”.

B Podczas smażenia ich w głębokim tłuszczu uwalniają się substancje toksyczne.

C Są to bomby węglowodanowe. Dwie kromki podnoszą poziom cukru we krwi w podobnym stopniu, co czekoladowy batonik. Nadmiar węglowodanów jest przetwarzany w tłuszcz, a więc sprzyja otyłości.

D Wysoko przetworzone utwardzone oleje roślinne zawierają tłuszcze trans, które zwiększają ryzyko niepłodności, chorób serca, depresji i nowotworów.

E Większość żywności w restauracjach szybkiej obsługi jest produkowana masowo i ma niewielką wartość odżywczą.

F Produkt silnie uzależniający. Badania dowodzą, że związek między spożywaniem go a otyłością jest silniejszy niż w przypadku innych produktów spożywczych.

G Najgroźniejszy w nim jest cholesterol, który powoduje niedrożność żył i zakłóca swobodne krążenie krwi po organizmie.

H Spożywana w ilości powyżej 5 g dziennie (niecała łyżeczka) zaburza przyswajanie substancji odżywczych i prawidłowe funkcje organizmu.

I Należy do produktów uzależniających. Można jej używać do przetykania rur i usuwania rdzy z metalowych przedmiotów.

J Uwielbiają go komórki nowotworowe. Gwałtownie podnosi poziom insuliny i przyczynia się do rozwoju wielu chorób.

K Najgorsze są zamknięte w foliowych opakowaniach. Pełno w nich substancji konserwujących o działaniu rakotwórczym.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
F										

II. Proszę odpowiedzieć na pytania, używając wyrazów podanych w nawiasie.

0. Dlaczego spożywanie białego pieczywa jest niezdrowe? (węglowodany, otyłość)

Jedzenie białego pieczywa, które ma dużą zawartość węglowodanów, może powodować otyłość.

1. Co łączy coca colę i chipsy? (produkt uzależniający, podobnie)

.....

.....

2. Jakie niekorzystne działanie na organizm może mieć majonez? (cholesterol, żyły)

.....

.....

3. Dlaczego powinniśmy unikać foliowanych wędlin? (konserwanty, rakotwórczy)

.....

.....

4. Jakie szkodliwe substancje występują w margarynie? (tłuszcze trans, choroby)

.....

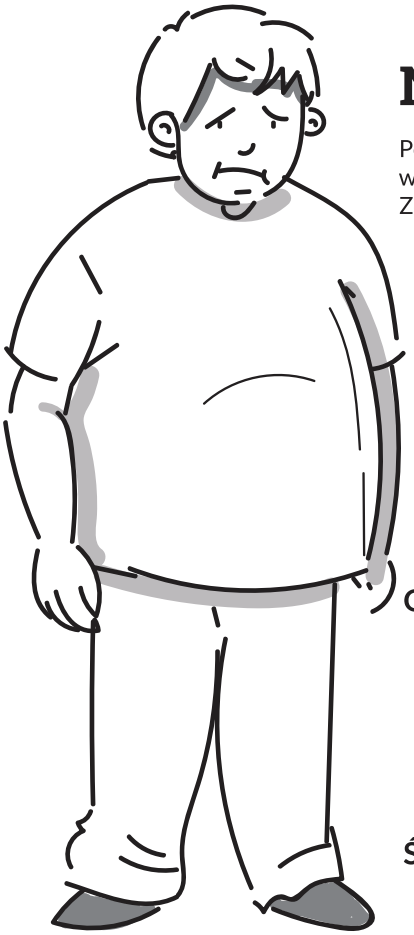
.....

5. Dlaczego jedzenie fast foodów nie jest korzystne dla zdrowia? (jakość, substancje toksyczne)

.....

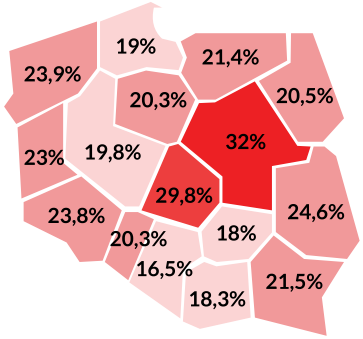
.....

III. **Proszę omówić poniższy diagram. Proszę powiedzieć, jakie są przyczyny otyłości wśród dzieci w Polsce i w innych krajach.**

NASZE OTYŁE DZIECI

Polskie dzieci tyją najszybciej w Europie. W których województwach uczniowie mają największą nadwagę? Zobacz na naszej mapie.

ODSETEK UCZNIÓW Z NADWAGĄ

- powyżej 30%
- 20%-25%
- 25,1%-30%
- poniżej 20%

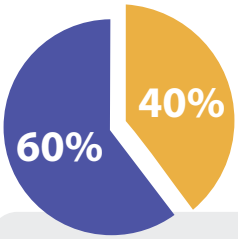
Średnia dla całego kraju: **22,3%**

IV. **Proszę wstawić do pustych ramek zamienniki niezdrowych produktów.**

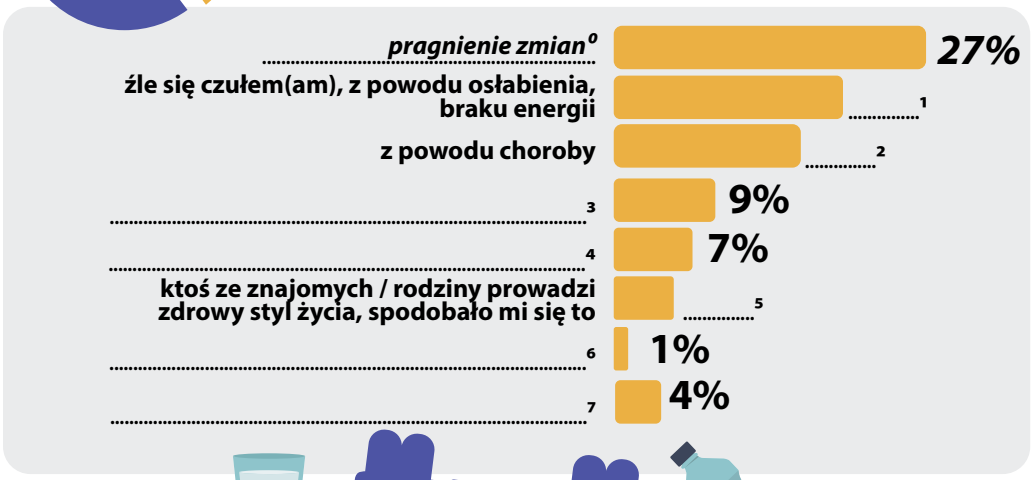
coca cola → woda	ziemniaki →	czerwone mięso →	białe pieczywo →
cukier biały →	majonez →	margaryna →	puszka brzoskwiń →

V. Proszę wysłuchać nagrania i uzupełnić brakujące dane w diagramie.

Dlaczego Polacy próbują zmienić styl życia?

Próby podjęcia zmian w stylu życia deklaruje 40% Polaków. Decyzja o zmianach jest podejmowana z powodu pragnienia samych zmian (27%), ale także z powodu złego samopoczucia czy osłabienia / braku energii (20%).

Cienie mody na bycie fit

Sprawdź, czy rozumiesz.

dieta (odchudzająca, zdrowotna), dieta cud / być na diecie, stosować dietę / dietetyk
środki farmakologiczne (suplementy diety, anaboliki, sterydy)
odchudzać się / odchudzanie; odchudzający

I. Proszę przeczytać poniższy tekst, a następnie wykonać ćwiczenie.

Od pewnego czasu rozprzestrzenia się moda na zdrowe odżywianie i posiadanie umięśnionej oraz zgrabnej figury. Fala trendu na tak zwane „bycie fit" dotarła również do Polski i zaraziła wielu ludzi. Siłownie i kluby fitness pękają w szwach, a dietetycy i trenerzy personalni nie narzekają na brak pracy. Również na portalach społecznościowych powstają poradniki zawierające wskazówki, jak osiągnąć wymarzoną sylwetkę.

Chociaż pozytywów wynikających z mody na zdrowy styl życia jest wiele, to niestety obecnie można zaobserwować szereg niepokojących skutków ubocznych, które wiążą się z tym trendem.

Jednym z nich jest oczywiście przesada. Szaleńczy wyścig o najlepsze efekty podsycany jest przez publiczność w mediach społecznościowych. Wielu osobom nie wystarcza zdrowa, smukła sylwetka dla własnej satysfakcji. Coraz częściej ludzie chorobliwie uzależniają się od opinii obserwatorów na Instagramie lub innych portalach.

O ile dorośli ludzie podejmują decyzję o zmianie swojego ciała w miarę świadomie, o tyle młode osoby, zainspirowane idolami z mediów, dążą do perfekcyjnej sylwetki wszelkimi możliwymi (nie zawsze dobrymi) metodami. Chłopcy często sięgają po środki farmakologiczne działające silnie anabolicznie, a dziewczynki testują coraz to nowsze diety cud mające dać wymarzony efekt. Takie niebezpieczne wybory podejmowane w okresie dojrzewania mogą mieć negatywny wpływ zarówno na ciało, jak i sferę psychologiczną.

W aspekcie zaburzeń odżywiania wiele mówi się o anoreksji i bulimii. To wciąż ogromny problem, który w różnym natężeniu dotyka osoby zanadto zaangażowane w odchudzanie. Pojawiły się jednak inne schorzenia mające źródło w silnej potrzebie bycia fit.

Chorobliwe liczenie każdej dostarczanej kalorii i pozbywanie się z jadłospisu kolejnych „niezdrowych" produktów może prowadzić do schorzenia nazywanego ortoreksją. Ortoreksja jest rodzajem obsesji na punkcie zdrowego odżywiania, która objawia się poprzez stosowanie coraz mniej urozmaiconej diety i eliminowanie kolejnych grup produktów pod pretekstem doniesień o ich potencjalnie szkodliwym wpływie na zdrowie.

Kolejnym mniej znanym zaburzeniem odżywiania jest bigoreksja, czyli dysmorfia mięśniowa. Nadrzędnym celem osoby dotkniętej bigoreksją jest budowa masy mięśniowej. W konsekwencji stosuje ona kompulsywny trening siłowy, wysokoenergetyczną dietę, liczne suplementy, a w skrajnych wypadkach – również sterydy anaboliczne.

Poza opisanymi zaburzeniami odżywiania moda na bycie fit może także wprowadzać w kompleksy ludzi, którzy z różnych przyczyn nie wyglądają tak, jak dyktują trendy. Wszechobecna obróbka zdjęć, przekłamywanie rzeczywistości i wypaczone proporcje manekinów w sklepowych witrynach doprowadzają wiele z nich do negatywnego postrzegania własnego ciała.

Granica między dbaniem o siebie a popadaniem w szkodliwą przesadę jest bardzo cienka. Warto znać konsekwencje skrajności, aby świadomie im zapobiegać. Prowadząc zdrowy styl życia, pamiętajmy o zachowaniu umiaru i zdrowego rozsądku.

https://kulinaria.trojmiasto.pl/

Proszę ocenić, czy poniższe zdania są prawdziwe (P) czy fałszywe (F).

0	***Moda na bycie fit zrodziła się w Polsce.***	P	***F***
1	Moda na zdrowy styl życia jest propagowana w Internecie.	P	F
2	Trend ten jest oceniany bardzo pozytywnie.	P	F
3	Dla osób, które chcą być fit, ważna jest tylko satysfakcja ze swojej sylwetki.	P	F
4	Osoby dojrzałe, zmieniając swoją sylwetkę, zawsze kierują się zdrowym rozsądkiem.	P	F
5	Młodzież, stosując modę na zgrabną sylwetkę, często ulega medialnej presji.	P	F
6	Przyczyną ortoreksji, podobnie jak anoreksji, jest odchudzanie się.	P	F
7	Chorzy na bigoreksję sięgają po leki bardzo szkodliwe dla zdrowia.	P	F
8	Manekiny na wystawach sklepowych mają właściwe proporcje.	P	F
9	Kult idealnego ciała źle działa na psychikę osób, których wygląd nie jest zgodny z panującą modą.	P	F
10	Prowadząc zdrowy styl życia, nie należy popadać w skrajności.	P	F

Patrz i mów

II. **Na podstawie zdjęć i informacji zamieszczonych poniżej proszę wypowiedzieć się na temat mody na zgrabną sylwetkę.**

SKUTKI ODCHUDZANIA W MŁODYM WIEKU:

- osteoporoza
- wychudzenie organizmu
- zaburzenia płodności
- zmniejszenie odporności
- depresja
- niedożywienie organizmu

Gramatyka

Odmiana liczebników głównych

1. Odmiana liczebnika *dwa*

	Forma męskoosobowa	Forma męska nieosobowa i forma nijaka	Forma żeńska
M.	*dwaj panowie / dwóch panów/ dwu panów*	*dwa koty, okna*	*dwie panie*
D.	*dwóch / dwu panów, kotów, okien, pań*		
C.	*dwóm / dwom / dwu panom, kotom, oknom, paniom*		
B.	*dwóch / dwu panów*	*dwa koty, okna*	*dwie panie*
N.	*dwoma panami, kotami, oknami*		*dwiema / dwoma paniami*
Mc.	*dwóch / dwu panach, kotach, oknach, paniach*		

Uwaga! Forma *dwu* występuje rzadziej niż pozostałe.

2. Odmiana liczebników *trzy* i *cztery*

	Forma męskoosobowa	Forma niemęskoosobowa
M.	*trzej panowie / trzech panów* *czterej panowie / czterech panów*	*trzy koty, okna, panie* *cztery koty, okna, panie*
D.	*trzech panów, kotów, okien, pań* *czterech panów, kotów, okien, pań*	
C.	*trzem panom, kotom, oknom, paniom* *czterem panom, kotom, oknom, paniom*	
B.	*trzech panów* *czterech panów*	*trzy koty, okna, panie* *cztery koty, okna, panie*
N.	*trzema panami, kotami, oknami, paniami* *czterema panami, kotami, oknami, paniami*	
Mc.	*trzech panach, kotach, oknach, paniach* *czterech panach, kotach, oknach, paniach*	

3. Odmiana liczebników powyżej 5:

a) odmiana liczebników *pięć* i *dziewięć*

	Forma męskoosobowa	Forma niemęskoosobowa
M.	*pięciu panów* *dziewięciu panów*	*pięć kotów, okien, pań* *dziewięć kotów, okien, pań*
D.	*pięciu panów, kotów, okien, pań* *dziewięciu panów, kotów, okien, pań*	
C.	*pięciu panom, kotom, oknom, paniom* *dziewięciu panom, kotom, oknom, paniom*	
B.	*pięciu panów* *dziewięciu panów*	*pięć kotów, okien, pań* *dziewięć kotów, okien, pań*
N.	*pięcioma panami, kotami, oknami, paniami* *dziewięcioma panami, kotami, oknami, paniami*	
Mc.	*pięciu panach, kotach, oknach, paniach* *dziewięciu panach, kotach, oknach, paniach*	

Uwaga! Odmieniając liczebniki powyżej 5, tylko w mianowniku i bierniku jest rozróżnienie na formy męskoosobowe i niemęskoosobowe.

b) *liczebniki od 10 do 19, liczebniki dziesiątkowe – 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 oraz liczebniki 100, 200, 300, 400:*

– odmieniają się tak, jak liczebniki 5 – 9;

– w odmianie liczebników *dwanaście* i *dwadzieścia* występuje alternacja samogłoskowa *a // u*: *dwanaście – dwunastu, dwadzieścia – dwudziestu, dwunastoma, dwudziestoma;*

– w odmianie liczebnika *dwieście* występuje alternacja samogłoskowa *e // u*: *dwieście – dwustu – dwustoma;*

c) w liczebnikach 500 – 900:

– odmienia się tylko pierwsza część, a druga część – *set* jest nieodmienna: *pięciuset, ośmiuset, dziewięciuset*;

– w narzędniku występuje tylko końcówka *–u* (*sześciuset panami, siedmiuset stronami*).

d) liczebniki tysiąc, milion, miliard odmieniają się jak rzeczowniki rodzaju męskiego.

4. W liczebnikach będących połączeniem dziesiątek i jedności, np. 25, 38, 73, odmieniają się obydwa liczebniki: *dwudziestu pięciu, trzydziestoma ośmioma, siedemdziesięciu trzem.*

Wyjątkiem są połączenia z liczebnikiem *jeden*, który, niezależnie od rodzaju rzeczownika, zawsze występuje w formie męskiej i pozostaje nieodmienny, np.:

dwadzieścia jeden kobiet, czterdziestu jeden studentom, z pięćdziesięcioma jeden stronami

5. Liczebniki nieokreślone typu *kilka, kilkanaście, kilkadziesiąt, kilkaset, wiele, parę* odmieniają się tak, jak liczebniki *pięć – dziewięć*, np.:

M. kilkanaście, kilkunastu; D. kilkunastu; C. kilkunastu; B. kilkanaście, kilkunastu; N. kilkunastoma; Mc. kilkunastu.

I. Proszę wstawić do zdań liczebniki w odpowiedniej formie. Liczebniki proszę napisać słowami.

0. Spotkałem się z ***pięcioma*** (5) kolegami.

1. W naszej szkole w tym roku przybyło ..... (9) nowych uczniów.
2. Od ..... (6) lat staram się o lepszą pracę.
3. Razem z ..... (3) kolegami wybieramy się na wycieczkę w góry.
4. Mam (2) ..... braci i (1) ..... siostrę.
5. W książce brakowało ..... (21) stron.
6. Awarię usuwali ..... (4) fachowcy.
7. Oddzwonię do ciebie za ..... (kilka) minut.
8. Poznaliśmy się przed ..... (wiele) laty.
9. Samochód zepsuł się po ..... (50) kilometrach drogi.
10. Dyrektor wręczył świadectwa ..... (143) uczniom.

II. Wyrazy i liczebniki podane w nawiasach proszę wstawić do tekstu w odpowiedniej formie. Liczebniki proszę napisać słowami.

0. Spotkałem się z ***pięcioma kolegami*** (5, kolega).

1. Podziwiam ..... (ta, 2, pani).
2. Przekazaliśmy pozdrowienia ..... (ten, 3, mężczyzna).
3. Dałem jedzenie ..... (6, mały, kot).
4. Około ..... (30, samochód) zderzyło się na autostradzie.

5. Na wycieczce byliśmy w .... (4, muzeum, historyczne).
6. Zaprosiłam na urodziny .... (kilkanaście, moje, koleżanki).
7. Wręczono dyplomy .... (101, uczestnik) kursu.
8. Polska odzyskała niepodległość po .... (123, rok) niewoli.
9. Wczasy nad morzem będą nas kosztowały od .... (1500) do .... (1700) złotych.
10. W manifestacji wzięło udział ponad .... (5, tysiąc, człowiek).

III. Wyrazy i liczebniki podane w nawiasach proszę wstawić do tekstu w odpowiedniej formie. Liczebniki proszę napisać słowami.

Zielone koktajle

Od ***kilku***[0] ***lat***[0] (kilka, rok)[0] zielone koktajle są prawdziwym hitem wśród fanów zdrowego odżywiania.

Do ich przygotowania używa się .....[1] .....[2] (wiele, warzywa)[1-2] i .....[3] (owoce)[3] w proporcji od .....[4] (40)[4] do .....[5] (50)[5] procent.

Mnóstwo .....[6] (przepis)[6] można znaleźć w Internecie. Ich przygotowanie jest bardzo proste i zajmuje zaledwie .....[7] .....[8] (kilkanaście, minuta)[7-8]. Oto jeden z nich. .....[9] .....[10] (2, szklanka)[9-10] liści szpinaku zmiksować z wodą. Zwykle dodaje się jej około .....[11] .....[12] (2, szklanka)[11-12]. Otrzymany płyn zmiksować z .....[13] .....[14] (2, szklanka)[13-14] zielonych winogron i z .....[15] .....[16] (3, brzoskwinia).

IV. Wyrazy i liczebniki podane w nawiasach proszę wstawić do tekstu w odpowiedniej formie. Liczebniki proszę napisać słowami.

Razem z ***kilkoma osobami***[0] (kilka, osoba)[0] z mojej klasy postanowiłam prowadzić zdrowy styl życia. Zaczęło się od tego, że wstawiłam na fejsie post „Żyjmy zdrowo!". Odpowiedziało na niego .....[1] .....[2] (2, kolega)[1-2] i .....[3] .....[4] (5, koleżanka)[3-4]. Mój pomysł spodobał się więc .....[5] .....[6] (7, osoba)[5-6]. .....[7] .....[8] (Kilka, dzień)[7-8] później spotkałam się z .....[9] .....[10] (5, dziewczyna)[9-10] i .....[11] .....[12] (2, chłopak)[11-12], żeby ustalić plan działania. Nam, czyli .....[13] .....[14] (6, dziewczyna)[13-14], przypadło w udziale ułożenie jadłospisu na .....[15] .....[16] (2, tydzień)[15-16] zgodnego z zasadami zdrowego odżywiania. .....[17] .....[18] (2, chłopiec)[17-18] dostali zadanie opracowania różnych form rekreacji ruchowej na świeżym powie-

trzu. Postanowiliśmy także ograniczyć czas spędzany przy komputerze z .....[19] .....[20] (4, godzina)[19-20] do .....[21] (1)[21] dziennie. .....[22] .....[23] (Wiele, znajomy)[22-23] kpiło z naszego projektu. Nie przejęliśmy się tym i po .....[24] .....[25] (10, dzień)[24-25] stwierdziliśmy, że nasz nowy tryb życia jest wspaniały. Mamy mnóstwo .....[26] (energia)[26], jesteśmy pełni optymizmu i o wiele lepiej radzimy sobie z codziennymi problemami. Okazało się też, że chce do nas dołączyć jeszcze .....[27] .....[28] (parę, uczeń)[27-28] z innych klas.

V. Proszę uzupełnić tekst poprawnymi formami słów podanych w nawiasach zgodnie z przykładem. Cyfry proszę napisać słowami.

Zdrowy tryb życia to uprawianie sportu i dużo ***ruchu***[0] (ruch)[0], dlatego w naszej szkole często organizuje się zawody sportowe. Ostatnie odbyły się .....[1] .....[2] (2 + miesiąc)[1–2] temu. W zawodach wzięło udział .....[3] .....[4] (wiele + uczeń)[3–4]. Chłopcy z naszej klasy startowali w .....[5] .....[6] (5 + dyscyplina), a dziewczyny w .....[7] (4)[7]. Nasza klasa zdobyła sporo .....[8] (medal)[8], w tym aż .....[9] .....[10] (6 + złoty)[9–10]! Wszyscy byliśmy dumni z naszych zawodników.

VI. Proszę uzupełnić tekst e-maila poprawnymi formami słów podanych w nawiasach zgodnie z przykładem. Liczebniki proszę napisać słowami.

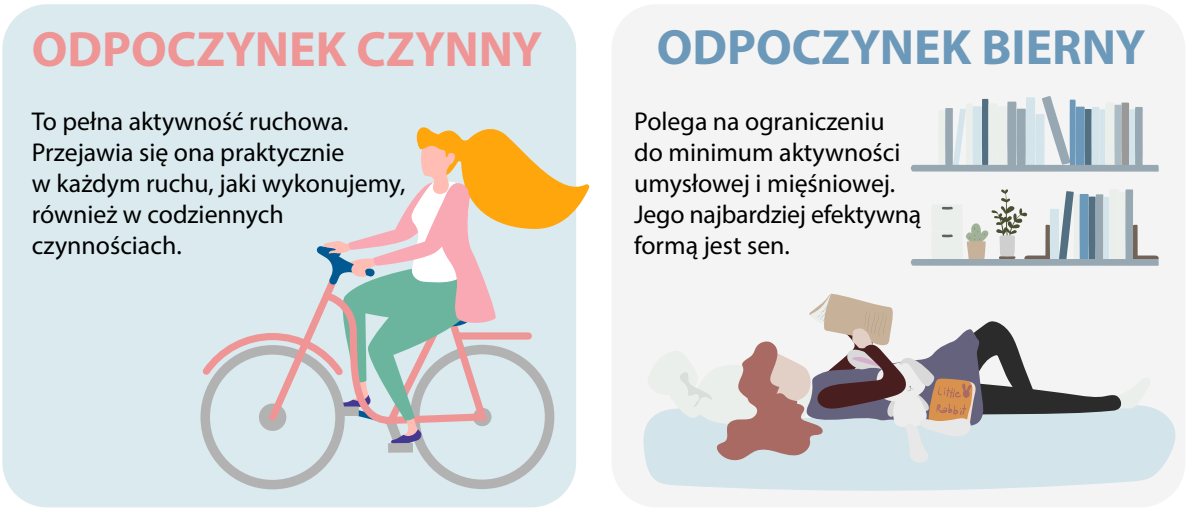
Droga Jolu!

Wyobraź sobie, że udało mi się wreszcie schudnąć. W ciągu ostatniego miesiąca zrzuciłam ***kilka***[0] ***kilogramów***[0] (kilka + kilogram). Nareszcie znalazłam dobrą dietę! Jem .....[1] .....[2] (6 + posiłek)[1–2] dziennie. Wczoraj na śniadanie zjadłam .....[3] .....[4] (1 + kanapka)[3–4] z chudą szynką i .....[5] .....[6] (2 + jajko)[5–6]. Do tego zielona herbata bez cukru. Na drugie śniadanie zrobiłam sobie sałatkę warzywną z .....[7] .....[8] (2 + ogórek)[7–8], ...[9] .....[10] (kilkanaście + liść)[9–10] zielonej sałaty z .....[11] .....[12] (parę + kropla)[11–12] oliwy z oliwek i soku z cytryny. Wszystko bez soli. Na obiad zjadłam trochę .....[13] (kasza)[13] i kawałek .....[14] (mięso)[14] z kurczaka z .....[15] .....[16] (kilka + gałązka)[15–16] zielonej pietruszki. Jest bardzo zdrowa i oczyszcza organizm. O podwieczorku i kolacji napiszę jutro, bo teraz idę trochę pobiegać. Staram się biegać codziennie około .....[17] .....[18] (30 + minuta)[17–18]. Tyle wystarczy, żeby się nie zmęczyć. Jeśli chcesz, to opiszę Ci cały mój tygodniowy jadłospis. Oczywiście nie jadam słodyczy, a za to dużo .....[19] (warzywo)[19] i .....[20] (owoc)[20]. Jak widzisz, dieta nie jest straszna. Prawda?

Uściski

Ania

Odpoczynek czynny i bierny

Obie formy odpoczynku, zarówno bierna, jak i czynna, powinny - biorąc pod uwagę tryb życia - harmonijnie ze sobą współgrać i wzajemnie się uzupełniać.

Proszę wskazać w zamieszczonych poniżej dialogach przykłady biernego i czynnego wypoczynku.

1.

– Wojtek! Wstawaj z fotela. Jest piękna pogoda. Idziemy na spacer.

– Aniu, jestem strasznie zmęczony. Miałem dzisiaj sześć godzin zajęć i ciężkie kolokwium. Może obejrzymy jakiś film.

– Zapewniam cię, że na zmęczenie najlepiej pomaga oddychanie świeżym powietrzem. Po pół godzinie spaceru odzyskasz energię. A film obejrzymy wieczorem, jak wrócimy z basenu.

– No dobrze, chodźmy. Zobaczymy, czy twoja terapia się sprawdzi.

2.

– Cześć Łukasz! Byliśmy umówieni wczoraj na rower. Czekałem pół godziny i w końcu sam pojechałem.

– Oj, przepraszam. Miałem do ciebie zadzwonić, ale zupełnie zapomniałem. Wiesz, Olek kupił nową grę i tak nas wciągnęła, że spędziliśmy przy niej pięć godzin. Nawet o kolacji zapomnieliśmy – mieliśmy tylko colę i czipsy.

– To może dzisiaj wybierzesz się ze mną. Odkryłem świetną trasę rowerową wokół jeziora.

– Pojechałbym z tobą chętnie, ale jestem już umówiony z Olkiem – zostało nam kilka poziomów do przejścia.

– Aha, rozumiem. Nie zapomnij tylko kupić coli i czipsów. Cześć!

3.

– Nie chciałaś się zgodzić na powieszenie hamaka w ogrodzie, a Tomek codziennie po obiedzie leży w nim i czyta książki albo słucha muzyki.

– Rzeczywiście, muszę przyznać, że to był jednak dobry pomysł. Ty też lubisz po południu przejrzeć sobie prasę w swoim fotelu. Zdarza ci się nawet w nim zdrzemnąć.

– To prawda, ale śpię najwyżej pół godziny. Potem mam więcej sił na marsz z kijkami. A ty przez trzy godziny siedzisz przed telewizorem i oglądasz te swoje seriale.

– Każdy powinien odpoczywać tak, jak lubi. Idź już na ten spacer, bo przecież na siódmą jesteśmy zaproszeni do Nowaków.

Odpoczynek bierny	Odpoczynek czynny
oglądanie filmów	*spacer*

Które formy odpoczynku przedstawione w dialogach można uznać za negatywne?

Instagramowa rzeczywistość

Proszę czytać tekst i wybierać spośród trzech podanych wyrazów te, które zgadzają się z kontekstem.

W tym świecie dziecięce (obrusy, firanki, ***kocyki***)[0] są zawsze ułożone w równe kwadraty, a na kawie (maluje się, rysuje się, rzeźbi się)[1] idealna jodełka z piany. Patrzą na nas zdziwione i (zawsze, teraz, kiedyś)[2] słodkie twarze kobiet z lekkim wytrzeszczem oczu okolonych (brwiami, rzęsami, powiekami)[3] jak szczotki. Dzieci kwilą w stylowych wózkach, nikt nie umiera, a smutny bywa jedynie z powodu (zepsucia, złamania, załamania)[4] pogody. Kontury są wygładzone, brak niepokojących zestawień, kolorystyka raczej (kontrastowa, ciemna, pastelowa)[5] – przyjemne, cieszące oko obrazki. Instagramowa rzeczywistość.

Nie ma nic złego w samodoskonaleniu i (dążeniu, zmierzaniu, podążaniu)[6] do piękna. Nie od dziś wiadomo, że poranna przebieżka na świeżym powietrzu i (przemiana, zamiana, odmiana)[7] ginu z tonikiem na soki z jarmużem jest rozsądnym krokiem pod względem zdrowotnym. Problem pojawia się (zaraz, naraz, wraz)[8] z infantylnym przekonaniem, że to jest jedyny prawidłowy model życia, a ci, którzy się w (niego, nią, nie)[9] nie wpisują, to życiowe niedojdy, leniwe i uzależnione od lodówki i telewizora. Niebezpiecznym nurtem jest (proponowanie, promowanie, oferowanie)[10] powszechnej szczęśliwości, nowego, wspaniałego insta-świata, którego gwarantem mają być sojowe latte, pastelowe wnętrza i poranne (wyciąganie, zaciąganie, rozciąganie)[11]. Szczęście to nie jest sytuacja sfotografowana w ładnym kadrze, ale proces. „Szczęście (oznacza, wyraża, nazywa)[12] walkę. Wyrasta z problemów. Radość nie rozkwita z ziemi jak kwiaty i tęcza. Prawdziwe, poważne, życiowe spełnienie i (uczucie, poczucie, przekonanie)[13] sensu muszą wynikać z podjętych wyborów i z poradzenia sobie z walką" (Mark Manson).

Kącik literacki

Julian Tuwim (1894–1953) – polski poeta, jeden z najpopularniejszych twórców dwudziestolecia międzywojennego. Był współzałożycielem grupy poetyckiej Skamander, która w swoich utworach wyrażała radość z odzyskanej wolności w 1918 roku. Pisał także skecze kabaretowe i piosenki oraz humorystyczne wiersze dla dzieci (np. *Lokomotywa*, *Pan Maluśkiewicz*). W swej twórczości podejmował też ważne, społeczne tematy, nierzadko budzące kontrowersje (np. *Do prostego człowieka*). Poza tym tłumaczył na język polski poezję rosyjską, francuską, niemiecką i łacińską.

I. Proszę połączyć wyraz z jego znaczeniem:

1. rozprężyć, rozprężać	A. strumień powietrza
2. wiew	B. pochylić się
3. skłonić się	C. rozciągnąć, rozciągać

II. Proszę na chwilę „stać się" poetą i samodzielnie uzupełnić tekst wiersza.

Życie

Życie?---
Rozprężę szeroko .....[1],
Nabiorę w .....[2] porannego wiewu,
W .....[3] się skłonię błękitnemu niebu
I .....[4], radośnie .....[5]:
– Jakie to .....[6], że krew jest .....[7]!

III. Proszę porównać swoją wersję wiersza z wersjami innych uczniów. Czy wasze teksty bardzo różnią się od siebie?

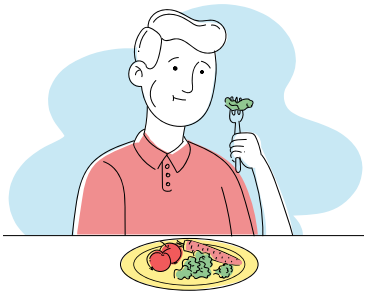
IV. Proszę wysłuchać oryginalnej wersji wiersza Juliana Tuwima, a następnie powiedzieć, w jaki sposób poeta opisuje życie.

Reklama zdrowego stylu życia

I. Proszę przekształcić podpisy pod zdjęciami tak, aby powstały poprawne slogany reklamujące zdrowy styl życia.

Przykład: Lubię, bo biegam. /***Biegam, bo lubię!***

1. Przez zdrowie do żołądka / .....

2. Zdrowy stres redukuje sen / .....

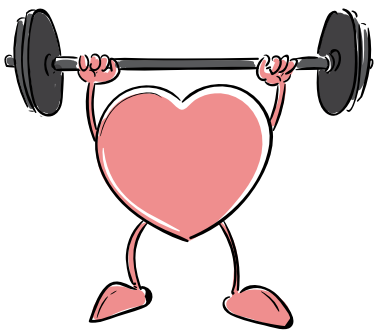
3. Jem więcej – wiem zdrowo / .....

4. Tylko zdrowie wody doda / .....

5. Pokonaj formę i trzymaj stres / .....

6. W zdrowym duchu, zdrowe ciało / .....

II. Proszę zaproponować własne slogany do podanych niżej zdjęć / rysunków (praca w parach).

.....

.....

.....

.....

.....

Projekt

Proszę podzielić się na kilka grup liczących 3–4 osoby. Każda z grup opracowuje plakat reklamujący zdrowy styl życia. Po zakończeniu pracy proszę przeprowadzić konkurs na najlepszy plakat.

Lekcja 7
Mieć czy być?

www.coslychac.pl

Dzisiaj pokłóciłem się z moimi rodzicami. Najpierw z mamą, a potem również z tatą. Poszło o buty. Po prostu powiedziałem, że muszę kupić tenisówki. Mama najpierw się zgodziła i nawet poszła ze mną do sklepu, co już było irytujące, bo przecież potrafię kupić sobie buty, no ale niech jej będzie. A w sklepie tylko popatrzyła na półki i stwierdziła, że nie, że absolutnie mi ich nie kupi, że normalne tenisówki tyle nie kosztują. Ja rozumiem, że te buty są drogie, no ale to przecież vansy! Próbowałem ją przekonać, ale to nic nie dało. Wróciłem do domu wściekły i poszedłem pogadać z tatą, bo myślałem, że mnie zrozumie. Gdzie tam! Usłyszałem pogadankę o tym, że jak zacznę pracować, to sobie będę mógł kupować buty, jakie będę chciał, ale póki oni mnie utrzymują, muszę się dostosować. Zupełnie jakby sam przed tygodniem nie kłócił się z mamą o kupno najnowszej plazmy albo jakby ona nie ględziła o nowym ekspresie do kawy, choć stary jeszcze działa. I gdzie tu sprawiedliwość!*

* ględzić (pot.) - mówić, gadać.

Skomentuj @follow Udostępnij

Porozmawiajmy

1. Co lubisz kupować, a czego nie?
2. Czy zdarzyło ci się kupić coś niepotrzebnego i drogiego jednocześnie? Co to było i dlaczego to kupiłeś/-łaś?
3. Co sądzisz o produktach markowych?
4. Czy zdarzyło ci się żałować tego, co kupiłeś/-łaś? Co wtedy zrobiłeś/-łaś?

Społeczeństwo konsumpcyjne

Sprawdź, czy rozumiesz

społeczeństwo / społeczność / społecznik, społeczniczka / społeczny (działacz społeczny, praca społeczna)
konsumpcja / konsumpcyjny model życia / konsumpcjonizm / konsument, konsumentka

I. Proszę przeczytać tekst, a następnie wykonać zamieszczone pod nim zadanie.

Kupujemy rzeczy, których nie potrzebujemy, za pieniądze, których nie mamy, żeby zaimponować ludziom, których nie lubimy. (Will Rogers) W tych ironicznych słowach kryje się gorzka prawda o współczesnym społeczeństwie. Nie da się bowiem ukryć, że jesteśmy społeczeństwem konsumpcyjnym, czyli takim, w którym wyznacznikiem człowieczeństwa stają się posiadane przez nas rzeczy. Jeszcze kilkadziesiąt lat temu konsumpcjonizm był widoczny tylko u najbogatszych ludzi, jednak z biegiem czasu rozpowszechnił się nie tylko wśród klasy średniej, ale nawet w tej najbiedniejszej. To dlatego biegniemy do sklepu kupić najmodniejszą w tym sezonie apaszkę czy najnowszy model smartfona, mimo że te, które kupiliśmy kilka miesięcy wcześniej, wciąż się nie zniszczyły. To dlatego cenimy produkty opatrzone odpowiednim logo, choć oczywiście obecnie musi być ono dyskretne (ten, kto powinien i tak je rozpozna). Współcześni socjolodzy nie mają wątpliwości – jako społeczeństwo wolimy „mieć" niż „być".

Inna sprawa, że Polacy stali się społeczeństwem konsumpcyjnym stosunkowo niedawno. Przez dziesięciolecia nasze zainteresowania skoncentrowane były wokół innych wartości, gdyż dobra materialne były po prostu niedostępne ze względu na panujący ustrój polityczny i sytuację ekonomiczną. Dopiero po upadku socjalizmu zyskaliśmy dostęp do dóbr uznawanych wcześniej za luksusowe, zobaczyliśmy, jak żyją ludzie w Europie Zachodniej i zapragnęliśmy do tych standardów dorównać. W przemianie w społeczeństwo konsumpcyjne „pomogły" nam również wyrastające jak grzyby po deszczu hipermarkety, które kuszą obfitością oferowanych produktów i pozornie niskimi cenami. Do tego wszystkiego dołączyła jeszcze wszechobecna reklama kształtująca nasze potrzeby materialne.

Naukowcy uważają jednak, że jako naród Polacy nie osiągnęli jeszcze satysfakcjonującego poziomu życia, dlatego nasz konsumpcjonizm jest w pewnym stopniu uzasadniony. Twierdzą również, że istnieje granica, po przekroczeniu której następuje przesyt dobrami materialnymi. Ich zdaniem, gdy konsumpcja osiąga zrównoważony poziom, społeczeństwa zwracają się ku innym wartościom. Takie tendencje widać przede wszystkim w krajach Zachodu, ale również w Polsce pojawiają się

już głosy mówiące o świadomych zakupach, ostrzegające przed manipulacjami hipermarketów czy propagujące minimalistyczny styl życia.

Na podstawie: https://medianarodowe.com/ oraz: https://zdrowie.tvn.pl

Proszę zaznaczyć, czy poniższe stwierdzenia są P – prawdziwe, czy F – fałszywe.

		P	F
0	**Ludzi często nie stać na rzeczy, które kupują.**	×	
1	Dla współczesnego człowieka najważniejsze są przedmioty, które posiada.		
2	Obecnie konsumpcjonizm dotyczy ludzi ze wszystkich warstw społecznych.		
3	Ludzie kupują nowe rzeczy dopiero wtedy, gdy stare się zużyją.		
4	Dla współczesnych ludzi bardzo ważna jest marka produktu, który nabywają.		
5	Polacy od wieków są społeczeństwem konsumpcyjnym.		
6	Zmiana ustroju wpłynęła na nawyki zakupowe Polaków.		
7	Na postawy konsumpcyjne mają wpływ niskie ceny w hipermarketach.		
8	Reklama podsyca rozwój konsumpcjonizmu.		
9	Naukowcy rozumieją, dlaczego przedmioty materialne są ważne dla Polaków.		
10	Odejście od konsumpcjonizmu jest widoczne tylko w krajach zachodnich.		

II. Proszę przeczytać tekst i znaleźć w nim 11 niepotrzebnych wyrazów.

Na czym polega minimalistyczny styl życia

Minimalizm to koncepcja głosząca, że wartościowe życie ***~~zawsze~~***[0] nie ma wiele wspólnego z ilością rzeczy i pieniędzy, które posiadamy. Jest ono raczej wynikiem głębokiej czarnej refleksji nad tym, na ile nasze proste wybory są samodzielnymi decyzjami, a na ile efektem wzrastania w danej kulturze czy środowisku naturalnym. Niektórzy porównują stosowanie minimalizmu w życiu jak do rzeźbienia w bezkształtnej bryle, z której drogą eliminacji usuwamy zbędne elementy, tworząc dzieło sztuki.

Według minimalistów gromadzenie świadczy o lęku. Kiedy człowiek gubi się w tym, czego pragnie i kim naprawdę jest, szuka ratunku w rzeczach. Kupowaniem coraz to już nowszych sprzętów, ubrań i gadżetów zagłusza strach przed sobą, przed śmiercią, przed koniecznością wyboru.

Dlatego bycie minimalistą to stale nieustanny proces oczyszczania swojego świata z nadmiaru przedmiotów i bezcelowych działań, których efektem są tylko zmarnowane pieniądze i zyskany czas. To nauczenie się odróżniania tego, co jest rzeczywiście dla nas ważne, od tego, co zdaniem innych powinno być. To uświadomienie sobie, że nasz czas na tej planecie nie jest nieograniczony i najwyższa pora na ustalenie najważniejszych priorytetów.

Wbrew niesłusznej opinii, od minimalisty nie oczekuje się wyprzedania cudzego majątku i życia w skromności i ascezie. Chodzi jedynie o wywołanie ulotnej zadumy, czy rzeczy, które posiadamy i sposób, w jaki spędzamy czas, wnoszą coś pozytywnego w nasze życie, czy tylko odciągają uwagę od spraw naprawdę istotnych. Dlatego minimaliści zaczynają od porządkowania domu i usuwania z niego wszystkich zbędnych przedmiotów. I przekonują, że nawet jeśli minimalistyczny styl życia do nas nie przekonuje, to pozbycie się nadmiaru rzeczy przynajmniej sprawi, że będziemy mieli mniej więcej sprzątania.

Na podstawie: https://verdum.pl/minimalizm-w-zyciu-korzysci/

III. Proszę odpowiedzieć na pytania.

1. Czy zgadzasz się z cytatem o społeczeństwie konsumpcyjnym rozpoczynającym tekst z ćw. I.? Dlaczego?
2. Jak rozumiesz słowa, że ludzie wolą „mieć” niż „być”? Co dla ciebie jest ważniejsze i dlaczego?
3. Czy, twoim zdaniem, konsumpcjonizm jest zjawiskiem negatywnym czy pozytywnym? Uzasadnij swoją odpowiedź.
4. Co sądzisz o minimalistycznym stylu życia?
5. Pomyśl o swoim pokoju. Jakie przedmioty uważasz za niepotrzebne, a których nie byłbyś/ -łabyś w stanie wyrzucić?

IV. Na podstawie zdjęć i rysunków proszę wypowiedzieć się na temat konsumpcyjnego stylu życia.

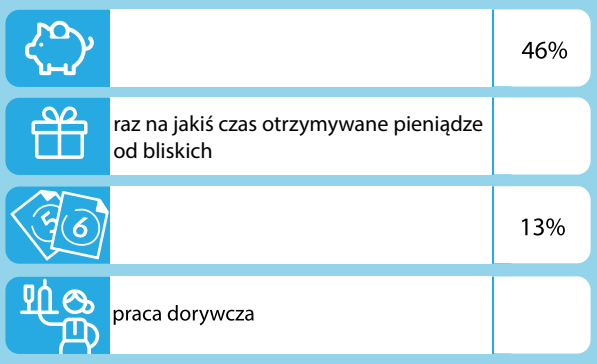

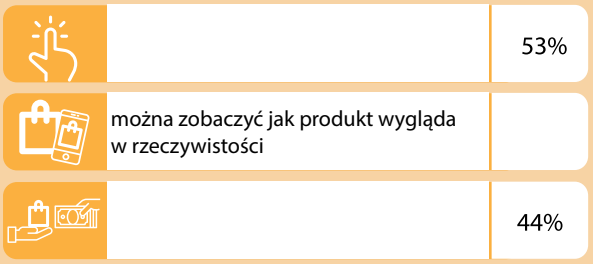
Nastolatki i zakupy

I. Proszę wysłuchać nagrania, a następnie uzupełnić brakujące dane w diagramach.

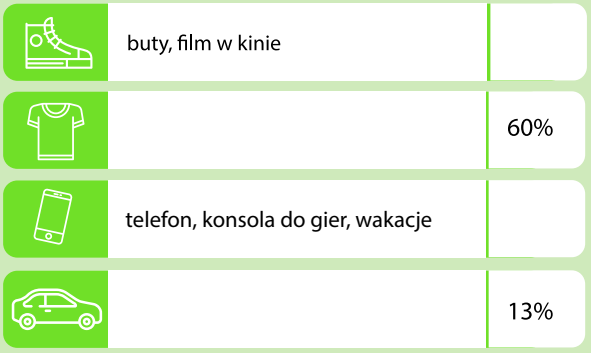
Skąd nastolatki biorą pieniądze?

Co nastolatki lubią w sklepach stacjonarnych?

Wpływ nastolatków na decyzje zakupowe rodziców

II. Proszę odpowiedzieć na pytania.

1. Czy masz swoje pieniądze? Skąd je bierzesz?
2. Wymień wady i zalety kupowania w sklepach internetowych.
3. Na co najczęściej wydajesz swoje pieniądze?
4. Na jakie decyzje rodziców o zakupach miałeś/miałaś wpływ?

Dlaczego warto pomagać?

I. Czytając tekst, podkreśl słowa zgodne z kontekstem.

Czy (*zamyśliłeś się*, *zastanawiałeś się*, *namyślałeś się*)[0] kiedyś, dlaczego ludzie sobie pomagają? Może często pomagasz innym i jest to dla ciebie czymś tak oczywistym jak oddychanie. A może nie pomagasz nigdy, bo uważasz, że jedna osoba niczego na (lepsze, gorsze, inne)[1] nie zmieni. A może jeszcze inaczej – nie pomagasz, bo inni w ogóle cię nie (przejmują, martwią, obchodzą)[2].

Tak naprawdę ludzkość rozwinęła się (oprócz, również, wcale)[3] dlatego, że ludzie potrafili sobie pomagać. Dlatego wzajemne wspieranie się jest obecne w każdej kulturze, a naukowcy (mówią, przemówią, wymówią)[4] wręcz, że jest zaprogramowane w naszym mózgu i w naszych genach.

Dlaczego pomagamy? Na podstawowym (egoistycznym tak naprawdę) poziomie pomaganie po prostu budzi w (was, nas, nich)[5] pozytywne emocje. Sprawia, że czujemy się potrzebni, wartościowi i dobrzy, więc daje nam radość i satysfakcję. Na wyższym poziomie pomaganie staje się (ceną, wartością, wagą)[6] samą w sobie. Pomagamy, bo tak powinno się robić. Bo pragniemy żyć w świecie, w którym można na siebie (liczyć, polegać, wierzyć)[7], a ludzie są ogólnie dobrzy. Bo jesteśmy świadomi niesprawiedliwości, które dzieją się wokół nas i chcemy coś zmienić.

Pomaganie jest więc częścią (istnienia, posiadania, bycia)[8] człowiekiem. Dlatego nie zastanawiaj się, czy warto pomagać, tylko to rób. Nie jest to trudne ani skomplikowane – wystarczy mieć oczy (szeroko, mocno, bardzo)[9] otwarte i zrobić pierwszy krok: zapytać sąsiadkę, czy nie potrzebuje pomocy przy wniesieniu po schodach zakupów, (dotrzymać, przytrzymać, zatrzymać)[10] drzwi sąsiadowi wprowadzającemu rower, pomóc maluchowi na podwórku zawiązać sznurowadła. To są czynności, które zajmują chwilę, ale niosą pomoc.

Jeśli natomiast masz (niewiele, trochę, mało)[11] wolnego czasu, warto spróbować wolontariatu. To nieprawda, że jesteś za młody, że jeszcze nic nie umiesz i że nikomu się nie przydasz. Pomoc wolontariuszy w świetlicach środowiskowych, hospicjach, ośrodkach opieki społecznej czy schroniskach dla zwierząt nie jest (trudną, łatwą, żadną)[12] filozofią, wystarczy mieć dwie ręce i głowę chętną do pomocy. Dla każdego, kto naprawdę chce pomagać, znajdzie się odpowiednie zajęcie.

Poza tym wolontariat jest (szansą, możliwością, okazją)[13] na zdobycie nowej wiedzy i nowych umiejętności. Pomaganie przy zbiórkach charytatywnych w hospicjach czy w organizacjach działających na rzecz zwierząt lub środowiska pozwoli nawiązać ciekawe znajomości z ludźmi wyznającymi podobne (cechy, wartości, umiejętności)[14]. Możesz zyskać prawdziwych przyjaciół, a także rozwinąć umiejętności interpersonalne i społeczne, co jest niezwykle przydatne w poszukiwaniu dobrej pracy.

Pracując na rzecz organizacji charytatywnych, schronisk czy placówek medycznych, możesz nauczyć się zawodu pod (nosem, okiem, ręką)[15] profesjonalistów. Wolontariat uczy sprawnej organizacji obowiązków, zarządzania czasem, wystąpień publicznych i pracy zespołowej. Dodatkowo zyskasz umiejętność radzenia sobie w stresujących sytuacjach, staniesz się bardziej odpowiedzialny i opanowany. Takie kompetencje ułatwią znalezienie pracy, dlatego warto (napisać, opisać, wpisać)[16] udział w wolontariacie w CV.

Jeśli więc nie wiesz, co zrobić z wolnym czasem, chcesz rozwijać swoje zainteresowania i czujesz potrzebę pomagania, wolontariat jest (wygodnym, doskonałym, cennym)[17] rozwiązaniem dla ciebie. Poświęcając swój czas dla innych, nie tylko zyskujesz wiele nowych umiejętności, ale przede wszystkim podejmujesz nowe wyzwanie, które przyniesie ci satysfakcję i radość.

Na podstawie:
http://dokariery.pl/ http://www.komech.pl/

II. Na podstawie zdjęć i rysunków proszę wypowiedzieć się na temat pomagania innym.

Patrz i mów

III. Proszę przeczytać tekst, a następnie uzupełnić zamieszczoną pod nim tabelę, wpisując odpowiedni numer fundacji.

KOMU ZAUFALI POLACY?

Zgodnie z informacjami opublikowanymi przez Ministerstwo Finansów, Polacy przekazali ponad 558 mln złotych w ramach 1% podatku dochodowego*. Komu zaufali?

Fundacja Dzieciom „Zdążyć z pomocą” działa od 1998 roku. Od początku istnienia za cel obrała sobie ratowanie życia dzieci, przywracanie im zdrowia, ale także niesienie pomocy w trudnych warunkach materialnych. W zeszłym roku dostała od Polaków najwięcej pieniędzy. Organizuje ona celową pomoc dla konkretnych chorych dzieci, którym zakłada indywidualne subkonta. Swoim zasięgiem obejmuje ponad 28 tys. dzieci.

Fundacja Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Słoneczko” została powołana w 2004 roku jako organizacja pożytku publicznego niosąca pomoc dzieciom niepełnosprawnym. Jej działalność koncentruje się na pozyskiwaniu środków potrzebnych na rehabilitację, leczenie oraz zakup odpowiedniego sprzętu.

Fundacja Avalon istnieje od 2006 roku. Jej działalność koncentruje się wokół osób niepełnosprawnych (obecnie liczba podopiecznych wynosi 4500). Celem organizacji jest m.in. spełnianie marzeń osób chorych, poprawa jakości ich życia oraz wszelkie działania pozwalające na zwiększenie samodzielności życiowej podopiecznych. I właśnie na realizację tych celów idą pozyskiwane od darczyńców środki.

Caritas to organizacja dobroczynna Konferencji Episkopatu Polski, która została reaktywowana w 1990 roku, a status organizacji pożytku publicznego posiada od 2004 roku. Ma na swoim koncie wiele akcji, dzięki którym pozyskane środki finansowe przeznacza na wsparcie osobom potrzebującym. Wspomaga bezdomnych, niepełnosprawnych, osoby niedożywione, itp.

Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy (WOŚP) powstała, by działać w zakresie ochrony zdrowia i ratowania życia (szczególnie dzieci) oraz prowadzić działania w zakresie profilaktyki zdrowia. Pozyskiwane od darczyńców środki (także w ramach corocznego Finału WOŚP) przeznaczane są m.in. na zakup sprzętu medycznego dla szpitali w całej Polsce.

Polski Czerwony Krzyż (PCK) to najstarsza, a zarazem największa organizacja humanitarna w Polsce. Jej celem jest zapobieganie ludzkiemu cierpieniu oraz łagodzenie jego skutków. Organizacja pomaga m.in. ofiarom klęsk żywiołowych także poza granicami Polski.

Fundacja TVN „Nie jesteś sam” to organizacja, która istnieje od 2001 roku. W związku z tym, że stacja telewizyjna w całości pokrywa koszty prowadzenia fundacji, wszystkie pozyskane od darczyńców środki przekazywane są podopiecznym. Celem organizacji jest niesienie pomocy osobom chorym, a także niepełnosprawnym. Zdobyte pieniądze przeznaczane są m.in. na zakup sprzętu medycznego, ale także na remonty szpitali specjalistycznych.

* 1% to jedna setna część podatku dochodowego od osób fizycznych, którą podatnik może przekazać wybranej przez siebie organizacji pożytku publicznego.

8 **Fundacja Polsat** to jedna z największych organizacji pożytku publicznego. Została powołana 18 lat temu i od początku działalności koncentruje się na niesieniu pomocy chorym dzieciom. Fundacja objęła swoją pomocą ponad 26 tys. małych pacjentów. Pozyskiwane od darczyńców pieniądze przeznacza m.in. na zabiegi, operacje, terapie, rehabilitacje.

9 **Stowarzyszenie Wiosna** powstało z myślą o tym, by pomagać innym ludziom nieść wzajemną pomoc. Ma na swoim koncie akcje charytatywne, które opierają się na mechanizmie pośredniczenia. Stowarzyszenie samo nie udziela pomocy, jednak udostępnia narzędzia i struktury, dzięki którym wolontariusze i darczyńcy mogą nieść pomoc osobom tego potrzebującym.

10 **Polska Akcja Humanitarna** (PAH) to organizacja, która koncentruje się wokół niesienia pomocy humanitarnej, rozwojowej oraz prowadzenia edukacji. Pozyskane od darczyńców pieniądze pozwalają na prowadzenie akcji m.in. w Syrii, Nepalu, na Ukrainie. Ponadto PAH pomaga uzyskać środki przeznaczone na walkę z niedożywieniem dzieci.

Na podstawie: http://informator.zumi.pl/

		numer fundacji
0	***Pomaga przede wszystkim chorym dzieciom.***	1, 2, 5, 8
1	Wspiera potrzebujących w innych krajach.	
2	Pomaga szpitalom.	
3	Nie prowadzi bezpośredniej działalności charytatywnej.	
4	Wspiera walkę z niedożywieniem dzieci.	
5	Jej najważniejszym celem jest pomoc osobom niepełnosprawnym.	
6	Pomaga osobom, które straciły dach nad głową.	
7	Polacy wsparli ją najhojniej.	
8	Pomaga osobom chorym, spełniając ich marzenia.	

IV. **Proszę wysłuchać nagrania, a następnie wskazać numer akcji charytatywnej, o której jest mowa.**

A

0

B

C

D

E

F

G

H

I

Gramatyka

Liczebniki zbiorowe

W języku polskim występuje specjalna kategoria liczebników – liczebniki zbiorowe.

2	*dwoje (oboje)*
3	*troje*
4	*czworo*
5	*pięcioro*
6	*sześcioro*
7	*siedmioro*
8	*ośmioro*
9	*dziewięcioro*
10	*dziesięcioro*

11	*jedenaścioro*
12	*dwanaścioro*
13	*trzynaścioro*
14	*czternaścioro*
15	*piętnaścioro*
16	*szesnaścioro*
17	*siedemnaścioro*
18	*osiemnaścioro*
19	*dziewiętnaścioro*

20	*dwadzieścioro*
30	*trzydzieścioro*
40	*czterdzieścioro*
50	*pięćdziesięcioro*
60	*sześćdziesięcioro*
70	*siedemdziesięcioro*
80	*osiemdziesięcioro*
90	*dziewięćdziesięcioro*

Liczebniki zbiorowe łączą się z następującymi grupami rzeczowników:

a) z rzeczownikami oznaczającymi niedorosłe osoby lub małe zwierzęta, które w M. l.p. kończą się na *-ę*, np.: *niemowlę* – ***troje niemowląt***, *źrebię* – ***czworo źrebiąt***, *kurczę* – ***dziesięcioro kurcząt***

Uwaga! Nazwy niedorosłych istot niezakończonych na *-ę* łączą się z liczebnikami głównymi, np.: źrebak – ***dwa źrebaki***, *kurczątko* – ***trzy kurczątka***

b) z rzeczownikiem *dziecko*, np.: ***dwoje, sześcioro, piętnaścioro dzieci***

c) z rzeczownikami, które występują tylko w liczbie mnogiej, np.: ***troje drzwi, ośmioro skrzypiec*** (wyjątek: *dwie pary spodni*, *majtek*)

d) z rzeczownikami oznaczającymi osoby obu płci, np.: ***czworo ludzi, siedmioro studentów***

e) z rzeczownikami *oczy*, *uszy*, *ręce*, np.: ***dwoje oczu, dwoje uszu, dwoje rąk*** (także *dwie ręce*)

Odmiana liczebników zbiorowych

mianownik *kto? co?*	***dwoje dzieci***	***pięcioro szczeniąt***
dopełniacz *kogo? czego?*	***dwojga dzieci***	***pięciorga szczeniąt***
celownik *komu? czemu?*	***dwojgu dzieciom***	***pięciorgu szczeniętom***
biernik *kogo? co?*	***dwoje dzieci***	***pięcioro szczeniąt***
narzędnik *(z) kim? (z) czym?*	***dwojgiem dzieci***	***pięciorgiem szczeniąt***
miejscownik *(o) kim? (o) czym?*	***dwojgu dzieciach***	***pięciorgu szczeniętach***
wołacz *(o!)*	***dwoje dzieci!***	***pięcioro szczeniąt!***

Analogiczną odmianę mają zaimki występujące w formie zbiorowej takie, jak:

– ***kilkoro, kilkanaścioro,***
– ***oboje***

Uwaga! Kiedy rzeczownik z liczebnikiem zbiorowym pełni funkcję podmiotu, orzeczenie jest wyrażone czasownikiem w trzeciej osobie liczby pojedynczej, np.:

– ***Dzieci biegają*** *w parku.* ***Pięcioro dzieci biega*** *w parku.*
– ***Dzieci biegały*** *w parku.* ***Pięcioro dzieci biegało*** *w parku.*
– ***Dzieci będą biegały*** *w parku.* ***Pięcioro dzieci będzie biegało*** *w parku.*

I. Proszę uzupełnić zdania liczebnikiem zbiorowym podanym w nawiasie.

Przykład: W koszyku leżą kocięta. (6)
W koszyku *leży sześcioro kociąt*.

1. Po parku biegają dzieci. (3)

.....

2. Do tego pokoju prowadzą drzwi. (2)

.....

3. Nagrodę zdobyli aktorzy. (7)

.....

4. Po stawie pływają kaczęta. (14)

.....

5. Do kina poszli przyjaciele. (8)

.....

6. Babcia kupiła prosię. (5)

.....

7. Na zebranie przyszli rodzice. (17)

.....

8. Na wycieczkę pojechali uczniowie. (39)

.....

9. Na koncercie grali muzycy. (10)

.....

10. Na scenę weszli laureaci. (kilkanaście)

.....

II. Proszę uzupełnić zdania liczebnikiem zbiorowym i wyrazem podanym w nawiasie.

Przykład: Dostaliśmy od babci *czworo szczeniąt* (4, szczenię)

1. Profesor umówił się na spotkanie z ..... (7, student)
2. W tym hipermarkecie klientów obsługuje ..... (26, sprzedawca)
3. W nocy do kurnika wpadł lis i zagryzł ..... (11, kurczę)
4. W naszym gospodarstwie urodziło się ..... (8, prosię)
5. W te wakacje zaginęło w górach ..... (19, turysta)
6. Przewodniczący jury gorąco dziękował ..... (6, laureat)
7. Poskarżyłem się ..... (12, znajomy) na nieuprzejmego sprzedawcę.
8. Adam napisał podanie do ..... (3, urzędnik)
9. Nauczyciel obiecał ..... (15, uczeń) pomoc w rozwiązywaniu zadań z matematyki.
10. Dominika napisała wypracowanie o ..... (2, niemowlę)

III. Proszę uzupełnić tekst odpowiednią formą liczebnika zbiorowego i wyrazu podanego w nawiasach.

Przykład: Dostaliśmy od babci *czworo szczeniąt* (4, szczenię)

Do mojej klasy chodzi .....[1] (29, uczeń)[1].
(17)[2] .....[2] z nich otrzymuje dobre stopnie,
(8)[3] .....[3] takie sobie,
a (4)[4] .....[4] uczy się po prostu fatalnie.
Na szczęście dla .....[5] (kilkoro, nauczyciel)
nie stanowi to żadnego problemu. Niestety, pani od matematyki uważa, iż nawet tym
.....[6] (4, nieuk) można pomóc. Dlatego katuje
całą klasę mnóstwem zadań, których nikomu nie chce się rozwiązywać. Nie mówię tu oczywiście
o .....[7] (3, kujon), którzy zawsze muszą być we
wszystkim najlepsi. Podobnie jest też z .....
[8] (6, sportowiec), bo oni potrzebują dobrych ocen, aby móc startować w zawodach. Ale reszta
klasy matmy bardzo nie lubi. Dlatego właśnie pani od matematyki widzi na lekcjach zwykle
.....[9] (9, uczeń)[9].

IV. Proszę uzupełnić podany tekst odpowiednią formą wyrazów podanych w nawiasach – liczebniki proszę napisać słowami.

Przykład: Na wycieczkę pojechało **dwudziestu uczniów** (20 + uczeń) z **dwojgiem opiekunów** (2 + opiekun – oni i one).

Nasza szkoła bierze udział w różnych akcjach charytatywnych. Zimą
.....[1] (31 + wolontariusz – oni i one)[1] organizuje zbiórkę
darów w ramach akcji Szlachetna Paczka oraz Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimę. Przez cały rok szkolny
wszyscy uczniowie, a jest ich .....[2] (428),
zbierają plastikowe nakrętki dla Hospicjum im. Małego Księcia w Lublinie. Natomiast niedawno
.....[3] (3 + przyjaciel – oni i one) z klasy II A zorganizowało
wyjazd do Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Lublinie. Oczywiście nie udali się tam z pustymi rękami.
Pojechali z .....[4] (74 + opakowanie) suchej karmy,
.....[5] (33 + koc) oraz
.....[6] (19 + kosmetyk) do pielęgnacji zwierząt. Na miejscu
naszych uczniów szczególnie poruszył widok .....[7] (12 +
szczenię), które zostały porzucone w lesie. Z zachwytem przyglądali się także
.....[8] (kilkanaście + papuga)[8]
i .....[9] (2 + cielak)[9], których widok wszystkich zaskoczył.
Po powrocie uczniowie opowiadali jeszcze o .....[10] (9 + kocię)[10]
i .....[11] (kilka + wąż)[11], które zrobiły na nich szczególne
wrażenie. Co ciekawe, aż .....[12] (15 + podopieczny – oni
i one) schroniska znalazło dzięki tej wizycie nowy dom!

Kącik literacki

Stefan Żeromski (1864–1925) – polski prozaik, dramaturg i publicysta. Jest twórcą literatury społecznie zaangażowanej i z tego powodu nazywano go „sumieniem polskiej literatury" i „sumieniem narodu". Był prezesem Związku Zawodowego Pisarzy Polskich, uczestniczył też w zakładaniu Akademii Literatury, Straży Piśmiennictwa Polskiego oraz Pen Clubu. Najbardziej znana w jego twórczości jest wizja „szklanych domów", czyli przedstawienie w *Przedwiośniu* Polski jako kraju idealnego, czego symbolem mają być domy ze szkła.

Ludzie bezdomni – wydana w 1900 r. powieść S. Żeromskiego. Jej głównym bohaterem jest młody lekarz Tomasz Judym. Pochodzi z biednej rodziny, ale udaje mu się zdobyć wykształcenie i wysoką pozycję społeczną. Angażuje się w pomaganie ludziom biednym. Poniższy fragment przedstawia scenę rozstania Tomasza Judyma z dziewczyną, w której jest zakochany – Joanną Podborską.

I. Proszę połączyć wyrazy z ich wyjaśnieniem.

0	***motłoch, hołota***	A	szeroka droga wiejska
1	furmanka, bryka, powóz	B	dokuczliwe, powtarzające się zjawiska
2	gościniec	C	grupa społeczna wyróżniająca się bogactwem, przywilejami, specjalnością zawodową
3	dorobkiewicz	***D***	***pogardliwie o ludziach biednych***
4	kasta	E	mieszanina minerałów stanowiąca rudę cynku
5	galman	F	pojazdy konne
6	zmory	G	pogardliwie o kimś, kto zarobił dużo pieniędzy, niekoniecznie uczciwą pracą

II. Proszę przeczytać fragment powieści z podziałem na role – narratora, Tomasza Judyma i Joasi Podborskiej.

Stefan Żeromski LUDZIE BEZDOMNI *(fragment)*

— Widzisz… Ja jestem z motłochu, z ostatniej hołoty. Ty nie możesz mieć wyobrażenia, jaki jest motłoch. Nie możesz nawet objąć tego dalekim przeczuciem, co leży w jego sercu. Jesteś z innej kasty… Kto sam z tego pochodzi, kto przeżył wszystko, wie wszystko… Tu ludzie w trzydziestym roku życia umierają, bo już są starcami. Dzieci ich — to idioci.

— Ale cóż to ma do nas?

— Przecie to ja jestem za to wszystko odpowiedzialny! Ja jestem!

— Ty… odpowiedzialny?

— Tak! Jestem odpowiedzialny przed moim duchem, który we mnie krzyczy: nie pozwalam! Jeżeli tego nie zrobię ja, lekarz, to któż to uczyni? Tego nikt…

— Tylko ty jeden?

— Otrzymałem wszystko, co potrzeba… Muszę to oddać, com wziął. Ten dług przeklęty… Nie mogę mieć ani ojca, ani matki, ani żony, ani jednej rzeczy, którą bym przycisnął do serca z miłością, dopóki z oblicza ziemi nie znikną te podłe zmory. Muszę wyrzec się szczęścia. Muszę być sam jeden. Żeby obok mnie nikt nie był, nikt mię nie trzymał!

Joasia stanęła w miejscu. Powieki jej były spuszczone, twarz martwa. Nozdrza chwytały powietrze. Z ust padło krótkie słowo:

— Ja cię nie wstrzymam…

Były to wyrazy ciche i oblane krwią wstydu. Zdawało się, że z żył, gdy to mówiła, krew rozpalona wytryśnie.

Judym odrzekł:

— Ty mię nie wstrzymasz, ale ja sam nie będę mógł odejść. Zakiełkuje we mnie przyschłe nasienie dorobkiewicza. Ja siebie znam. A zresztą… nie ma już co mówić…

Wzdrygnęła się, jakby ją to słowo w tył pchnęło. Szli obok siebie w milczeniu, daleko, daleko…

Ciągnęły obok nich furmanki z rudą galmanu, przeróżne bryki, powozy… Szło dużo ludzi… Nie widzieli tego wszystkiego. Gościniec zaprowadził ich do lasu. Tam usiedli pod drzewem.

Joasia uczuła, że ramię Judyma wsparło się o jej ramię, widziała jego głowę zwieszoną na piersi. Nie była w stanie poruszyć ręką. Siedziała jakby w twardy sen pogrążona, kiedy wypijamy morze boleści, nie mając siły wydać jednego westchnienia.

W pewnej chwili Judym usłyszał jej płacz samotny, jedyny, płacz przed obliczem Boga.

Nie dźwignął głowy.

O jakiejś godzinie usłyszał jej głos cichy z głębi łez:

— Szczęść ci, Boże.

Nie mógł odpowiedzieć sam za siebie, ale jakiś głos obcy, tak jakby Dajmonion, o którym pisał przed śmiercią Korzecki, wymówił z głębi jego serca:

— Daj, Panie Boże.

Joasia wstała.

Przez chwilę widział spod bezwładnych, ciężkich, obwisłych powiek jej twarz bolesną. Była, jak maska pośmiertna z gipsu.

Za chwilę stracił ją z oczu.

Odeszła szosą w stronę miasta, w stronę dworca kolei…

III. Proszę odpowiedzieć na pytania.

1. Dlaczego Tomasz Judym rezygnuje z osobistego szczęścia?
2. Jak jego decyzję przyjmuje Joasia?
3. Jak myślisz, czy pomocy innym ludziom nie da się pogodzić z życiem rodzinnym?
4. Czy twoim zdaniem Tomasz Judym podjął dobrą decyzję?

Komu bije dzwon

I. Proszę wysłuchać nagrania i uzupełnić luki w tekście piosenki.

Komu bije dzwon

Słowa: Kazik Staszewski
Muzyka: Kult
Wykonanie: Kult

Znowu ***dziś***[0] widzę zachód słońca
Znowu .....[1] doczekać końca
Mniej .....[2] mieli, ilu ich było
Wielu, nawet .....[3] nie liczyłem

Codzienne .....[4] swoje zbieram
Kres podróży .....[5] dnia
Być czy mieć? – takie dwa pytania
Bliżej ku .....[6] posiadania

Nie mam potrzeby .....[7] wiele wiedzieć
Nie mam potrzeby wiedzieć zbyt wiele
Gdy .....[8] skończy się jak myślałem
.....[9] mnie do ziemi, stąd przyjechałem

Bim-bom, bam-bim-bom
Skąd wiedzieć wszystko, komu bije dzwon (4x)
Więc głowa do góry, gdy .....[10] wstaje rano
Od tego są nogi, by .....[11] na nich
We dni, czy gorsze, czy lepsze
.....[12] jest ostatni, który nie pierwszy

Brzdęk, ...[13] czara pełna goryczy
.....[14] kropel już nie policzę
Który dzień .....[15] ten dzień ostatni
Byłem czy miałem? – dwie .....[16]

Nie mam potrzeby (...)

Tak, bim-bom, bam-bim-bom
Skąd wiedzieć wszystko, komu bije dzwon (4x)

Wypracowanie (esej szkolny)

Wypracowanie to po prostu dłuższa wypowiedź pisemna na określony temat. W zasadzie każda długa wypowiedź pisemna wymagana w szkole może zostać nazwana wypracowaniem (a nie na przykład opisem czy charakterystyką). Często jednak wypracowanie ma charakter otwarty i wymaga snucia rozważań filozoficznych, etycznych lub estetycznych, a także przywołania własnych refleksji i opinii na dany temat. Mówimy wtedy o pisaniu eseju szkolnego.

Wypracowanie musi być spójne i logiczne, poprawne pod względem języka, stylu, ortografii i interpunkcji oraz zgodne z tematem. Szkolne prace pisemne często związane są z tekstami literackimi, dlatego wypracowanie musi być także poprawne pod względem merytorycznym (czyli nie może zawierać błędów rzeczowych – informacji niezgodnych z danym utworem).

Poza tym wypracowanie musi posiadać jasną kompozycję, zawierającą:

- wstęp – w którym pojawi się krótkie wprowadzenie do tematu,
- rozwinięcie – które jest najważniejszą częścią wypracowania i zawiera szczegółowe omówienie tematu,
- zakończenie – w którym dokonujemy zwięzłego podsumowania.

Pisząc wypracowanie, zawsze warto najpierw dokładnie przeanalizować temat (zwłaszcza, jeśli mamy kilka tematów do wyboru), a następnie napisać plan swojej wypowiedzi, ponieważ pozwoli nam to na uporządkowanie myśli i ułożenie właściwej kompozycji pracy. Plan pozwoli także na uniknięcie dygresji (czyli pisania nie na temat) oraz tzw. lania wody (czyli pisania o niczym).

I. **Proszę ułożyć plan wypracowania na temat: „Bohaterowie literaccy, którzy są dla mnie wzorem.”**

II. **Proszę podzielić się na 4-osobowe grupy i porównać w nich napisane przez siebie plany wypracowania z zadania I. Po zakończeniu pracy proszę wyjaśnić, które postaci literackie w waszej grupie się powtarzają, a które nie. Na koniec wspólnie opracujcie ranking bohaterów ważnych dla waszej klasy.**

III. **Na podstawie materiału zgromadzonego podczas wykonywania zadania 1. i 2. proszę samodzielnie napisać wypracowanie na temat: „Bohaterowie literaccy, którzy są dla mnie wzorem.”**

Projekt

Proszę podzielić się na 4-osobowe grupy i zaplanować akcję wolontariacką możliwą do przeprowadzenia w waszej szkole. Proszę określić cel akcji, sposób jej przeprowadzenia, potrzebne materiały itp. Każda grupa zaprezentuje swój pomysł klasie. Po omówieniu wszystkich pomysłów proszę wybrać jeden z nich i wspólnie go zrealizować.

Lekcja 8
Nie samym chlebem człowiek żyje

www.coslychac.pl

Dzisiaj byliśmy całą klasą w operze. Co za strata czasu! Nudy okropne. Fabuła jak z telenoweli – ona kocha jego, on ją niby też, ale żeni się z inną, a we wszystko wmieszany jest jeszcze ten drugi, który kocha się w tej pierwszej, tylko bez wzajemności. A na dodatek aktorzy cały czas śpiewają! Jakby nie mogli normalnie porozmawiać. Poza tym używają jakichś dziwacznych słów i niczego nie da się zrozumieć. Owszem, sztuka pochodzi z połowy XIX wieku, ale czy nie można jej było jakoś uwspółcześnić? A już zupełnie nie rozumiem zachwytu niektórych dziewczyn. Kilka się nawet popłakało, jak główna bohaterka rzuciła się do rzeki! Jedyny plus tej całej wycieczki, to to, że nie siedzieliśmy w szkole. Wiem też na pewno, że więcej nikt mnie do opery nie zaciągnie. Wolę iść do kina na porządny film, w którym coś się dzieje.

Skomentuj @follow Udostępnij

Porozmawiajmy

1. Jak rozumiesz powiedzenie „nie samym chlebem człowiek żyje”?
2. Jak wygląda życie kulturalne współczesnego człowieka?
3. W jakich formach życia kulturalnego regularnie uczestniczysz?

Kultura wysoka a kultura masowa

Kultura wysoka (inaczej elitarna) i **kultura masowa** (inaczej popularna) to jakby dwie strony tego samego medalu – obie tworzą produkty materialne i niematerialne przeznaczone jednak dla innych grup odbiorców.

I. Proszę zdecydować, które zdania odnoszą się do kultury wysokiej, a które do kultury masowej i wykonać zadanie zgodnie z podanym przykładem.

Kultura wysoka	Kultura masowa
2,	*1,*

1. Dostarcza prostej i łatwej rozrywki.

2. Trafia do zdecydowanie mniejszej grupy odbiorców.

4. Częściej nastawiona jest na ilość niż na jakość.

3. Czeka na odbiorców w specjalnych placówkach.

6. Zmusza do wysiłku intelektualnego.

5. Często jest traktowana dość krytycznie.

8. Odbiorcy mają wyrobiony gust i wysokie wymagania wobec prezentowanych treści.

7. Jest kierowana do jak najszerszego grona odbiorców.

9. Jest nastawiona na zysk.

10. Jest powszechnie dostępna.

11. Łatwo ulega panującym trendom i modom.

12. Jej odbiór zależy od posiadanej wiedzy i poziomu inteligencji.

13. Priorytetem jest dla niej wartość artystyczna utworu.

14. Może wywierać wpływ na odbiorców i manipulować nimi.

15. Jest traktowana jak towar.

16. Porusza tematy złożone i poważne.

II. Do podkreślonych wyrazów proszę dobrać wyraz bliskoznaczny z ramki i w odpowiedniej formie wstawić go do tekstu.

rezultat / powaga / wyznawca / ~~*tylko*~~ / oponent / dzieło / adresat / placówka / potrzeba
emisja / telenowela / przedstawienie / zniszczyć / osiągalny / współistnienie / sytuacja

W dawnych czasach w życiu kulturalnym mogły uczestniczyć *jedynie*/ ***tylko***[0] osoby o wyższym statusie społecznym. Dzisiaj sprawa/ .....[1] wygląda inaczej.

Do rozrywki dostęp ma każdy, głównie w związku z upowszechnieniem się kultury masowej. Telewizja, prasa, Internet stały się głównymi źródłami przekazu /.....[2] treści rozrywkowych. Jednak kultura masowa nie unicestwiła / .....[3] kultury wysokiej. Stąd też stale

ze sobą rywalizują i niestety kultura popularna najczęściej wygrywa, jeśli chodzi o liczbę zwolenników/ .....[4]. Można by zapytać: Dlaczego? Z pewnością przyczyn jest wiele. Chociażby dlatego, że jest łatwiej dostępna/ .....[5], prostsza w odbiorze, nie wymaga wysiłku intelektualnego. Jeden z przeciwników/ .....[6] popkultury w massmediach stwierdził kiedyś, że jest to kolorowa papka i trudno się z tym nie zgodzić. Tymczasem kultura elitarna, sztuka, filozofia wymaga od odbiorcy/ .....[7] zaangażowania, nierzadko pewnej wiedzy i inteligencji. Jednak w dzisiejszych czasach ośrodki / .....[8] takie jak teatr, opera czy muzea zaczęły wychodzić naprzeciw oczekiwaniom / .....[9] klientów. Stąd też w telewizji pojawiają się transmisje ze spektakli/ .....[10] teatralnych i operowych czy organizowane są akcje Nocy Muzeów w całej Polsce. Kultura wysoka stara się zejść z piedestału, nie tracąc przy tym nic ze swojej dostojności/ .....[11] i znaczenia. Trudno powiedzieć czy owa walka między kulturą dla mas, a kulturą wyższą kiedykolwiek zostanie zakończona. Jeszcze trudniej przewidzieć jej wynik / .....[12]. Być może dojdzie do pewnego rodzaju przemieszania, synkretyzmu/ .....[13] obu typów. Początki tego procesu są już widoczne. Ślady sztuki, filozofii widać nawet w najgłupszych serialach telewizyjnych/ .....[14]. Z drugiej zaś strony teatry także starają się proponować swoim odbiorcom nieco lżejsze utwory / .....[15] niż „Makbet" czy „Śluby panieńskie".

http://mysliciel.com/

III. Proszę rozwiązać quiz.

1		Czyje to jest logo? a) firmy Mercedes, b) firmy McIntosh, c) firmy McDonald's.
2		Kiedy pojawił się symbol zwany „pacyfką"? a) po I wojnie światowej, b) po II wojnie światowej, c) po upadku komunizmu.
3		Który z kultowych zespołów rockowych posługuje się tym logo? a) Rolling Stones, b) Queen, c) The Purple.
4		Z jakiej filozofii starożytnej wywodzi się yin yang – symbol równowagi sił? a) hinduskiej, b) chińskiej, c) greckiej.
5		Jaki styl w sztuce reprezentuje obraz Andy'ego Warhola? a) kubizm, b) surrealizm, c) pop-art.

6		Który z bohaterów filmów i komiksów nosił ten znak? a) Superman, b) Spiderman, c) Batman.
7		Kto jest autorem tego symbolu? a) Salvador Dali, b) Pablo Picasso, c) Leonardo da Vinci.
8		Z którym muzykiem kojarzy się ten typ okularów? a) z Michelem Jacksonem, b) z Davidem Boovie, c) z Johnem Lennonem.
9		Czego symbolem jest dzisiaj lalka Barbie? a) kiczu, b) dobrego gustu, c) idealnych proporcji.
10		Gdzie najpierw pojawiła się postać Kubusia Puchatka? a) w komiksie, b) w filmie animowanym, c) w książce.

Proszę wymienić inne symbole popkultury.

Życie kulturalne

I. Proszę połączyć rodzaj wydarzenia kulturalnego z odpowiednią placówką zgodnie z podanym przykładem.

1	Juliusz Słowacki *Balladyna*	A	filharmonia
2	Stanisław Moniuszko *Halka*	B	teatr muzyczny
3	Andrzej Wajda *Pan Tadeusz*	***C***	***amfiteatr***
4	Henryk Mikołaj Górecki *III Symfonia*	D	teatr dramatyczny
5	Jan Matejko, obrazy	E	kino
6	Johann Strauss *Baron cygański*	F	opera
7	***Maryla Rodowicz, recital***	G	galeria
8	Magdalena Abakanowicz, wystawa	H	muzeum

1 –	2 –	3 –	4 –	5 –	6 –	***7 – C***	8 –

III. Proszę posłuchać nagrania i uzupełnić tabelę.

Formy spędzania wolnego czasu	
Przeglądanie stron internetowych	75%
..... 1	66%
Aktywność kulturalna Polaków	
Czytanie książek	48%
Udział w wydarzeniach plenerowych	 2
Udział w seansach kinowych	 3
..... 4	24%
Udział w wydarzeniach sportowych	14%
Oglądanie spektakli w teatrze	 5
Wizyty w galeriach	 6
..... 7	9%
Wyjścia do opery	4%
..... 8	21%

Preferencje kulturalne w zależności od płci		
Rodzaj aktywności kulturalnej	**Kobiety**	**Mężczyźni**
Czytanie książek	 9	27%
Udział w wydarzeniach plenerowych	48%	25%
Oglądanie spektakli w teatrze	17%	 10
..... 11	13%	 12

III. Proszę czytać fragmenty tekstu i wybierać właściwą odpowiedź *a*, *b* lub *c* zgodnie z podanym przykładem.

Czy kultura musi być droga?

Bilety do teatru są za drogie, a organizowane promocje wymagają spędzenia całego dnia w kolejce do kasy? Można łatwiej i prościej. Teatr Wielki w Warszawie stworzył platformę, na której można oglądać niektóre obecnie grane spektakle. Na stronie www.vod.teatrwielki.pl dostępne są między innymi opera Stanisława Moniuszki *Straszny dwór* czy balet według *Burzy* Williama Szekspira.

0. *Na stronie internetowej Teatru Wielkiego w Warszawie można obejrzeć*
   a) *wszystkie spektakle będące w repertuarze.*
   b) *wybrane spektakle z aktualnego repertuaru.*
   c) *spektakle, na które są promocyjne ceny biletów.*

Ten, kto zajrzy na stronę ninateka.pl. może stracić poczucie czasu. W Ninatece jest wszystko – polskie animacje, polskie filmy fabularne, polskie dokumenty, spektakle teatralne, opera, balet, słuchowiska, audycje radiowe, wywiady, koncerty – ponad 6 tysięcy filmów i audycji. 98 proc. tego materiału można obejrzeć za darmo, bez reklam. Te dwa procent, które jest płatne, wymaga od widza 3,60 zł za film lub 30 zł za miesięczny karnet.

1. W Ninatece dostępne są
   a) tylko materiały filmowe.
   b) wyłącznie materiały przeznaczone do słuchania.
   c) materiały do oglądania i do słuchania.

Czujemy przesyt polskiej sztuki i pragniemy zagranicznego repertuaru, ale nie stać nas na bilet lotniczy? British Council i Multikino połączyły siły i już od kilku lat przybliżają polskim widzom brytyjskie życie teatralne. Transmisje i retransmisje spektakli wystawianych na londyńskich scenach można obejrzeć nie tylko w Warszawie, ale również w kilkunastu innych polskich miastach. Pokazy odbywają się w salach kinowych i teatralnych. Transmisje są dla tych, którym angielski nie sprawia kłopotu, natomiast retransmisje opatrzone są w polskie napisy.

2. Londyńskie spektakle można oglądać
   a) w wersji oryginalnej lub z polskim dubbingiem.
   b) z polskimi lub angielskimi napisami.
   c) na żywo lub z nagrania.

Jeżeli chcemy odkrywać zupełnie nowe horyzonty w kinie, poznawać filmy z całego świata oraz delektować się perełkami kinematografii, najlepszym wyborem jest serwis streamingowy Mubi. Pozwala nam na niesamowitą podróż dookoła świata, ponieważ codziennie otrzymujemy kultowe, klasyczne, niezależne oraz wielokrotnie nagradzane filmy – od Japonii po Argentynę. Uwaga! Mamy zaledwie 30 dni na obejrzenie danego filmu. Po tym czasie dzieło znika, a na jego miejsce pojawia się następne. Serwis dostępny jest w Polsce bez problemu za 20 złotych miesięcznie. Co ciekawe, projekt ten jest dofinansowywany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu *Kreatywna Europa*.

3. Projekt *Kreatywna Europa*
   a) promuje nie tylko kinematografię europejską,
   b) jest zaplanowany na 30 dni.
   c) kosztuje 20 zł miesięcznie.

W przypadku wystawy w galerii tłum przychodzi na wernisaż, a potem jest pustka. Sztuka na ulicznym płocie jest obecna cały czas i prowokuje widza, aby się z nią zetknął - mówi Leszek Mądzik, kurator nowej plenerowej „Galerii na płocie". W Lublinie przy Alejach Racławickich na ogrodzeniu Parku Saskiego regularnie pojawiają się wystawy prac wybitnych polskich fotografików i twórców plakatu.

4. Wystawy plenerowe
   a) pojawiają się zawsze na płotach.
   b) ułatwiają kontakt ze sztuką.
   c) zastępują wernisaże w galeriach.

Biblioteka online to pomysł na miarę nagrody Nobla. Legimi to dostęp do ponad 20000 e-booków z poziomu aplikacji i to po jednym kliknięciu. Wśród oferty znajdziemy coś dla każdego, od słynnych kryminałów, zajmujących pierwsze miejsca list bestsellerów po najnowszą fantastykę. Cena natomiast to 40 zł miesięcznie bez umowy. Za koszt jednej nowej książki otrzymujemy dostęp do całej księgarni, a dodatkowo za 5 złotych miesięcznie otrzymujemy nielimitowany dostęp do audiobooków.

5. Internetowa księgarnia Legimi
   a) została wyróżniona nagrodą Nobla.
   b) udostępnia książki elektroniczne.
   c) sprzedaje audiobooki po 5 złotych.

https://dyskusja.biz/

Proszę podać inne przykłady taniego uczestnictwa w życiu kulturalnym.

IV. Proszę posłuchać piosenki i poprawić błędy w wyrazach zgodnie z podanym przykładem.

Hey – teksański

Tekst: Katarzyna Nosowska
Muzyka: Piotr Banach
Wykonanie: Hey i Kasia Nosowska

Herbata stygnie ~~*zapała*~~ mrok
A pod piórem ciągnie nic

Obowiązek obowiązkiem jest
Piosenka kusi posiadać tekst
Gdyby chociaż muza zjawiła się
Mogłabym ją nabić a później to opisać

W moich słowach słota czai się
Nie znaczą nic

Jeśli stukasz sensu prawdy w nich
Zawieziesz się

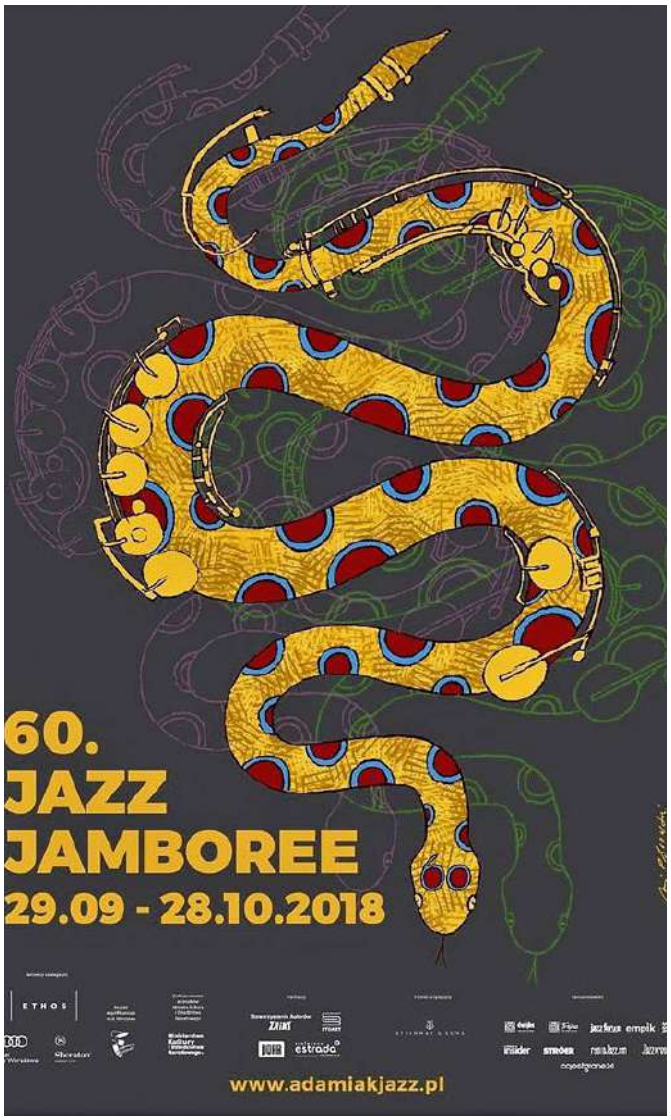
A może zmienić zasady gdy
Chcesz usłyszeć słowa
To tam je sobie wymyśl

Zabij diabła, chmurę śmierci weź
Pomoże mi
Wnet twe myśli w słowa zmierzą się
Wyśpiewasz je sam – ×2

zapada

Patrz i mów

V. Na podstawie zdjęć i informacji zamieszczonych poniżej proszę wypowiedzieć się na temat różnych form uczestnictwa w życiu kulturalnym.

WARSZAWSKA JESIEŃ
Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej
International Festival of Contemporary Music
WARSAW AUTUMN

Sztuki plastyczne

Sprawdź, czy rozumiesz.

malarstwo; malarz, malarka; malarski / obraz olejny; akwarela; pastel
grafika; grafik, graficzka; graficzny; grafika komputerowa / sztuka plakatu
rysunek; rysownik, rysowniczka; rysunkowy / rysunek ołówkiem, węglem, kredką, tuszem
szkic; szkicowy; szkicownik / rzeźba; rzeźbiarz, rzeźbiarka; rzeźbiarski; płaskorzeźba / relief
rzeźbić w kamieniu, w drewnie, w glinie

I. Proszę odszyfrować nazwy przedstawionych na zdjęciach przedmiotów zgodnie z przykładem, a następnie uzupełnić zdania.

0. elatpa / paleta

1. gęwlei / .....

2. ulaszgat / .....

3. bafra / .....

4. ołdut / .....

5. lędezp / .....

6. kłomet / .....

7. kedark / .....

Malarz używa: (0) ***palety***, (2) ..... (3) .....
(5) .....
Rysownik używa: (1) ..... (7) .....
Rzeźbiarz używa: (4) ..... (6) .....

II. Proszę określić typ obrazu, wybierając odpowiednią nazwę z ramki. Uwaga! Dwie nazwy nie mają zastosowania; proszę wyjaśnić ich znaczenie.

martwa natura / ~~*autoportret*~~ / pejzaż / scena obyczajowa / obraz historyczny, akt / kompozycja abstrakcyjna / szkic / obraz batalistyczny / rysunek / portret

0. autoportret

Jacek Malczewski „Autoportret w zbroi”

1. .....

.....

2. .....

.....

3. .....

.....

4. .....

.....

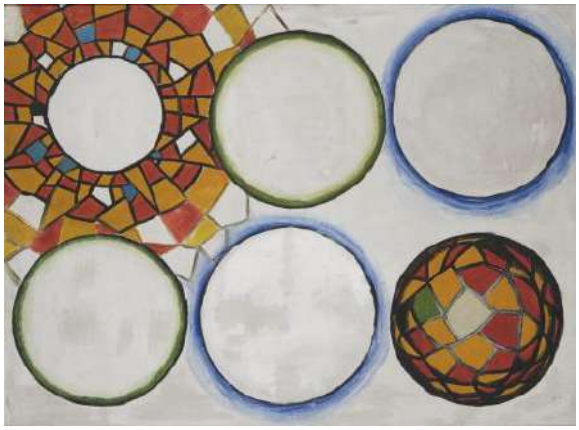
5. .....

.....

6. .....

.....

7. .....

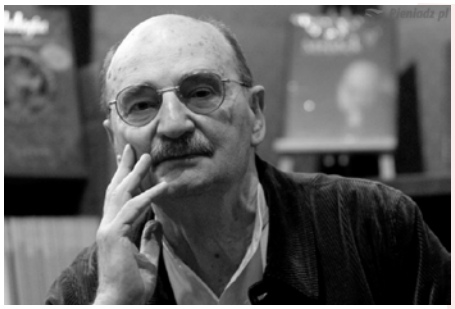
.....

8. .....

.....

III. Proszę posłuchać nagrania i podpisać obrazy z ćwiczenia II, podając imię i nazwisko malarza oraz tytuł jego dzieła.

Kącik literacki

Sławomir Mrożek (1930–2013) – polski dramatopisarz, prozaik oraz rysownik. Autor wielu satyrycznych opowiadań i utworów dramatycznych o tematyce filozoficznej, politycznej, obyczajowej i psychologicznej. Jako dramaturg zaliczany do nurtu teatru absurdu. Do najbardziej znanych utworów pisarza należą dramaty *Tango*, *Emigranci*, *Policja* oraz opowiadania *Słoń*, *Lew*, *Wesele w Atomicach*, *Dwa listy*.

I. Proszę wstawić w odpowiednich miejscach wypowiedzi usunięte z dialogu zgodnie z podanym przykładem.

Sławomir Mrożek *Cierpienia młodego Werthera*

Dyrektor filharmonii przyjął nas uprzejmie.

– *[0 – A]* – zapytał.

– Należy się nam pięćdziesiąt tysięcy.

– To jest zupełnie możliwe, niemniej nie jestem pewien, czy się orientuję, z jakiego to powodu. **[1 – .....]**

– Jako zaliczka – wyjaśniłem.

– Owszem, to się praktykuje. Ale zaliczka na poczet czego?

– **[2 – .....]**

– Tak, to już jest pewna podstawa. Jednakże, o ile mnie pamięć nie myli, widzimy się po raz pierwszy. **[3 – .....]**

– Jeszcze nie, ale możemy zaraz podpisać.

– Niewątpliwie. Chciałbym tylko poznać zarys waszej propozycji. **[4 – .....]**

– Chwilowo nie, ale będziemy.

– **[5 – .....]**

– To się okaże, kiedy nauczymy się grać.

– Grać?

– Na jakichś instrumentach muzycznych, oczywiście.

Tępota tego osobnika zaczęła mnie irytować.

– **[6 – .....]**

– Jeszcze czy już, co za różnica? Przyszłość i tak należy do nas. **[7 – .....]**

– O, na pewno. Czy wolno mi jednak coś zasugerować? Najpierw panowie nauczą się grać, potem trochę pograją, a potem zobaczymy. **[8 – .....]**

I nie dał nam zaliczki faszysta. Wyszliśmy pokrzywdzeni społecznie. Na murze był afisz, że dają grać jakiemuś Mozartowi.

– Kto to jest? – zapytał... ale nie pamiętam, który z nas, bo mi pamięć nie dopisuje, zwłaszcza przed południem.

– **[9 – .....]**

Przestaliśmy myśleć o sztuce i zajęliśmy się robieniem bomby. Trzeba ją będzie podłożyć w filharmonii. Walka o sprawiedliwość ma pierwszeństwo.

A: *Czym mogę służyć?*
B: To panowie jeszcze nie umieją?
C: Panowie są zespołem muzycznym?
D: Czy mógłbym prosić o wyjaśnienie?
E: A jaki repertuar, mniej więcej?
F: Naszego występu w filharmonii.
G: Pewnie jakiś stary.
H: Przyszłość niewątpliwie do was należy.
I: Nie widzi pan, że jesteśmy młodzi?
J: Czyżbyśmy podpisali kontrakt zaocznie?

II. Z humoreski Sławomira Mrożka wypływa kilka morałów. Spośród podanych niżej zdań proszę wybrać te, które można uznać za morały utworu.

Nie wszystko co stare jest złe. Wszystko co stare jest złe.

Przyszłość należy do młodych. Przyszłość należy nie tylko do młodych.

Ważne są chęci, a nie umiejętności. Chęci bez konkretnych umiejętności nic nie znaczą.

Przyszłość nie tylko należy do młodych, ale także od nich zależy.

Źle pojęte poczucie niesprawiedliwości może być groźne.

Proszę sformułować swój morał.

Gramatyka

Odmiana imion

Imiona żeńskie odmieniają się, jeżeli są zakończone na samogłoskę **–*a***, np.: *Maria*, *Marysia*, *Aleksandra*, *Beata*, *Zuzanna*. Wszystkie pozostałe, a więc te, które kończą się na spółgłoskę (*Susan*, *Megan*, *Carmen*) lub na samogłoskę inną niż **–*a*** *(Marie*, *Kathy*, *Cleo)* nie odmieniają się.

Imiona męskie zakończone na spółgłoskę (*Henryk*, *Tomek*, *Roman*, *Czesław*) lub samogłoskę **–*o*** (*Henio*, *Jasio*, *Bruno)* i **–*a*** (*Jarema*, *Kola*, *Dima*) odmieniają się tak, jak rzeczowniki. Imiona męskie zakończone na **–*i*** **(***Antoni*, *Jeremi*, *Henri)* lub **–*y*** (*Jerzy*, *Ignacy*, *Harry*) odmieniają się tak, jak przymiotniki. Imiona męskie zakończone w wymowie na **–*e*** (*Rene*) lub **–*u*** *(Andrew*, *Matthew)* nie odmieniają się.

Odmiana nazwisk

W języku polskim odmieniamy wszystkie nazwiska, które można zakwalifikować do któregoś wzorca deklinacyjnego. Nie odmieniają się tylko te nazwiska, których nie można dopasować do istniejących wzorów odmiany, np.: *Delacroix*, *Pompidou*.

Nazwiska żeńskie:

1. Odmieniają się jak przymiotniki, jeżeli:
a) są zakończone na **–*ska*, *-cka*, *-dzka*,** np.: *Kowalska*, *Nowacka*, *Domaradzka*,
b) są zakończone na **–*owa*, *-ova*, *-ewa*,** np.: *Nowakowa*, *Navratilova*, *Rabcewa*,
c) mają postać przymiotników, np.: *Mądra*, *Czarna*, *Chuda*.
2. Odmieniają się jak rzeczowniki, jeżeli:
a) są zakończone na **–*a*,** np.: *Bonda*, *Żmuda*, *Kempa*, *Janda*,
b) są zakończone na **–*ówna*, *-anka*,** np.: *Kraftówna*, *Skubalanka*.
3. Nie odmieniają się, jeżeli:
a) są zakończone na spółgłoskę, np.: *Nowak*, *Bardot*, *Merkel*,
b) są zakończone na samogłoskę inną niż **–*a***, np.: *Maleszko*, *Aleksiejenko*, *Monroe*.

Nazwiska męskie:

1. Odmieniają się jak przymiotniki, jeżeli:
a) są zakończone na **–*ski*, *-cki*, *-dzki*,** np.: *Kowalski*, *Nowacki*, *Domaradzki*,
b) mają postać przymiotników, np.: *Mądry*, *Czarny*, *Chudy*,
c) są zakończone na **–*i*** lub **–*y***, np.: *Fellini*, *Zanussi*, *Bratny*,
d) są zakończone na **–*e*** (*Lange*, *Cabre*, *Goethe)* lub są zakończone w wymowie na **–*e***, np.: *Rabelais* (rable).
2. Odmieniają się jak rzeczowniki:
a) rodzaju męskiego, jeżeli są zakończone na spółgłoskę, np.: *Nowak*, *Lem*, *Rolland*, *Lennon*,
b) rodzaju żeńskiego, jeżeli są zakończone na samogłoskę **–*a*** , stojącą po spółgłosce twardej, np.: *Wajda*, *Duda*, *Kurosawa*,
c) rodzaju żeńskiego, jeżeli są zakończone na samogłoskę **–*o***, stojącą po spółgłosce twardej, np.: *Kościuszko*, *Matejko*, *Poroszenko*,
d) rodzaju męskiego, jeżeli są zakończone na **-*a*** lub **-*o***, ale stojące po spółgłosce miękkiej, np.: *Puzio*, *Kania*, *Kulesza*.

Liczba pojedyncza			Liczba mnoga		
M	*Kowalski*	*Kowalska*	M	*Kowalscy*	*Kowalskie*
D	*Kowalskiego*	*Kowalskiej*	D	*Kowalskich*	
C	*Kowalskiemu*	*Kowalskiej*	C	*Kowalskim*	
B	*Kowalskiego*	*Kowalską*	B	*Kowalskich*	*Kowalskie*
N	*Kowalskim*	*Kowalską*	N	*Kowalskimi*	
Mc	*Kowalskim*	*Kowalskiej*	Mc	*Kowalskich*	

	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga		Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M	*Nowak*	*Nowakowie*	M	*Kościuszko*	*Kościuszkowie*
D	*Nowaka*	*Nowaków*	D	*Kościuszki*	*Kościuszków*
C	*Nowakowi*	*Nowakom*	C	*Kościuszce*	*Kościuszkom*
B	*Nowaka*	*Nowaków*	B	*Kościuszkę*	*Kościuszków*
N	*Nowakiem*	*Nowakami*	N	*Kościuszką*	*Kościuszkami*
Mc	*Nowaku*	*Nowakach*	Mc	*Kościuszce*	*Kościuszkach*

I. Proszę uzupełnić zdania odpowiednią formą wyrazów podanych w nawiasach.

Przykład: Dyskutowaliśmy o twórczości Adama Mickiewicza (Adam Mickiewicz)

1. Interesuję się malarstwem ..... (Jacek Malczewski).
2. Ta konferencja była poświęcona ..... (Juliusz Słowacki).
3. Film ..... (Krzysztof Zanussi) otrzymał nagrodę publiczności.
4. Aktorka zagrała w filmie ..... (Maria Curie-Skłodowska).
5. Ostatnio dużo czytałem o ..... (Roman Opałka) i o jego „Liczonych obrazach".
6. Filmy z ..... (Janusz Gajos) zawsze przyciągają publiczność.
7. Na festiwalu w Berlinie przyznano nagrodę ..... (Agnieszka Holland) za reżyserię filmu „Pokot".
8. „Zimna wojna" ..... (Paweł Pawlikowski) została nominowana do nagrody Oskara.
9. Ta wystawa jest poświęcona ..... (Xawery Dunikowski) i jego rzeźbom.
10. Państwo Elżbieta i Krzysztof ..... (Penderecki) udzielili wywiadu w I programie Telewizji Polskiej.

II. Proszę uzupełnić zdania odpowiednią formą wyrazów podanych w nawiasach.

Przykład: Dyskutowaliśmy o twórczości Adama Mickiewicza (Adam Mickiewicz)

1. Polacy interesują się biografią ..... (kanclerz + Angela Merkel).
2. Miałem okazję rozmawiać z ..... (prezydent + Bronisław Komorowski).
3. W tym roku nagrodę „Przyjazna Firma" odebrał ..... (dyrektor + Piotr Banach).
4. Wszyscy rozmawiali o ..... (naczelnik + Ewa Bachleda).

5. Podziękujcie ..... (magister + Róża Jarmułko).
6. Podziękujcie też ..... (magister + Jakub Kolski).
7. Nie znamy jeszcze ..... (doktor + Feliks Nawrotko).
8. Na naszym jubileuszu nie było ..... (dziekan + Henryk Gmiterek).
9. Przeprowadzę wywiad z ..... (reżyser + Jerzy Skolimowski).
10. Interesuję się twórczością ..... (malarz + Pablo Picasso).

III. Proszę uzupełnić tekst odpowiednią formą wyrazów podanych w nawiasach.

Przykład: Wczoraj odwiedziłem pana Kowalskiego (pan Kowalski).

Kilka dni temu byłem na spotkaniu absolwentów mojego liceum. Okazało się, że wielu z nich pełni dziś ważne funkcje i stanowiska. Rozmawiałem więc, na przykład z .... (profesor Anna Nowak)[1] i .... (dyrektor Filip Gomuła)[2] – pracownikami laboratorium fizyki jądrowej. Niektórych kolegów nie poznałem – tak się zmienili – w osobie .... (pani prezes Wiśniewska)[3] nie poznałem ..... (Kasia)[4], z którą siedziałem w jednej ławce, dziś eleganckiej szefowej wielkiej firmy. Na nasze spotkanie zaprosiliśmy także dawnych nauczycieli: naszego fizyka .... (pan Zygmunt Jaśko)[5] i .... (pani Janina Falska)[6], która uczyła nas geografii. Na pamiątkę zrobiłem mnóstwo zdjęć. Teraz z wielką przyjemnością je oglądam, wspominając tamte chwile.

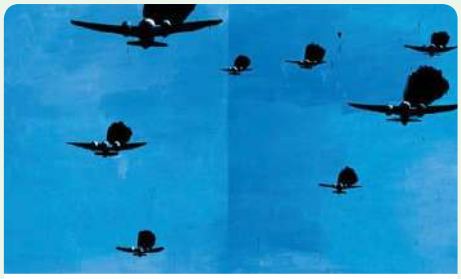
IV. Proszę uzupełnić informacje o artystach wstawiając do tekstów ich imiona i nazwiska w odpowiedniej formie.

Igor Mitoraj zaliczany jest do grona najwybitniejszych współczesnych rzeźbiarzy. Prace .... [1] – często gigantycznych rozmiarów – zdobią takie miasta jak: Rzym, Paryż, Mediolan, Londyn czy Kraków. .... [2] i jego twórczością zachwycili się także Amerykanie i Japończycy. Inspiracją dla artysty był antyk, a motywem powtarzającym się w większości rzeźb są charakterystyczne usta rzeźbiarza. O .... [3], który zmarł w 2014 roku, przypomina potężna głowa ustawiona na Rynku Głównym w Krakowie.

Igor Mitoraj, *Eros Bendato* w Krakowie

Wilhelm Sasnal to najdrożej sprzedający się za granicą polski malarz, który stał się artystyczną wizytówką Polaków. Za źródło inspiracji służą .... [4] fotografie, filmy czy internetowe memy. Obrazy .... [5] nie tylko komentują wydarzenia polityczne, ale również przedstawiają życie codzienne. W swoich dziełach odrzuca podział na popkulturę i kulturę wysoką. Z .... [6] współpracują największe galerie światowe. O .... [7] było głośno, gdy jego praca *Samoloty* przekroczyła na aukcji kwotę miliona złotych.

Wilhelm Sasnal *Samoloty*

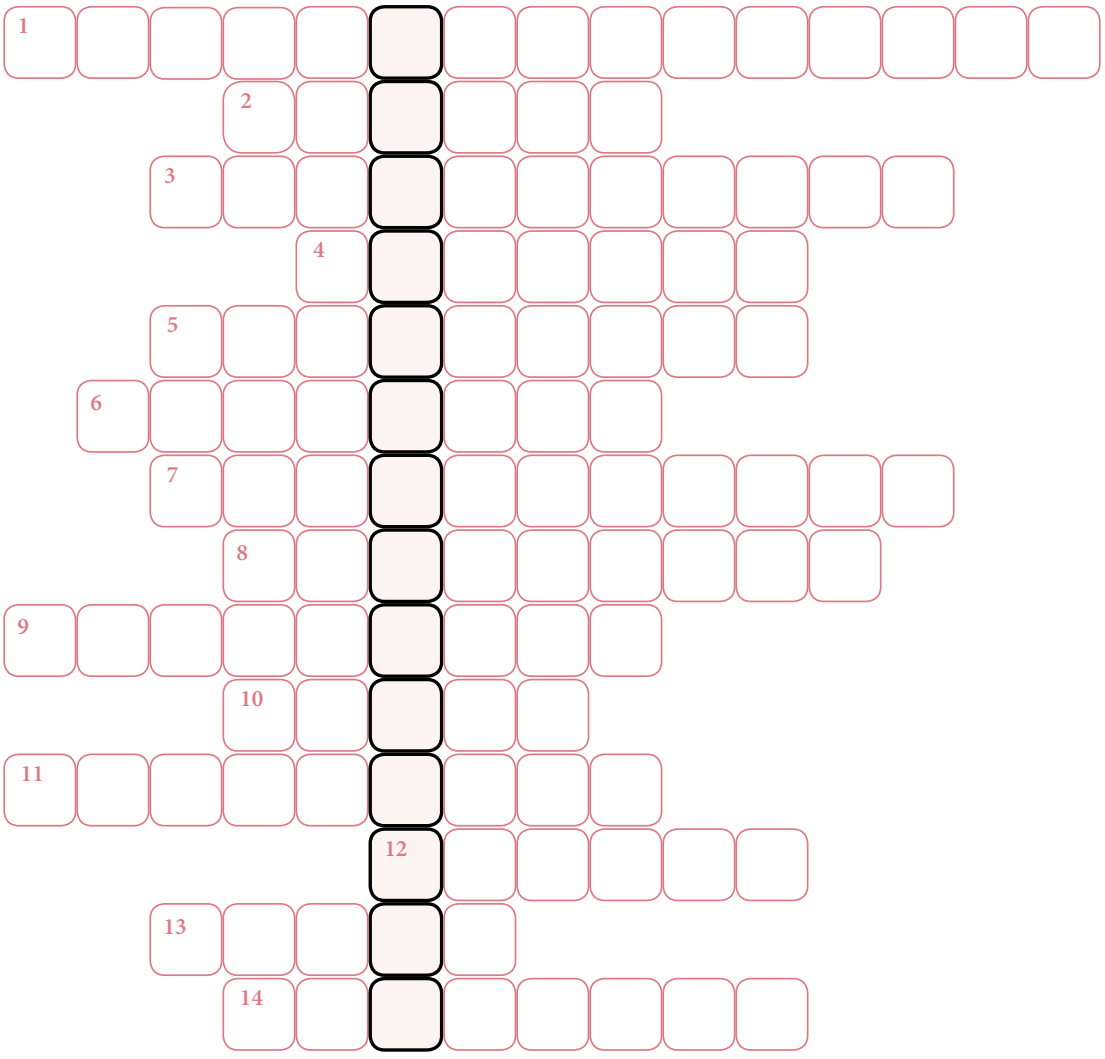
Magdalena Abakanowicz to jedna z najbardziej rozpoznawalnych polskich artystek za granicą. Sławę na całym świecie przyniosły .... [8] ogromne, abstrakcyjne tkaniny zwane abakanami. Jednak większa część twórczości .... [9] to dzieła wykonane z materiałów takich jak metal, drewno czy kamień. .... [10] inspirowała figura ludzka często pozbawiona głowy i rąk, funkcjonująca w grupie (*Tłum*, *Nierozpoznani*, *Plecy*). Dzieła rzeźbiarki wypełniają przestrzeń publiczną wielu miejsc na świecie.

Magdalena Abakanowicz
Nierozpoznani w Poznaniu

Film

I. Proszę rozwiązać krzyżówkę i podać hasło.

Hasło: .....

1. może odmłodzić albo postarzyć aktora
2. mała rola aktorska w filmie
3. autor scenariusza filmowego
4. osoba odpowiedzialna za całość dzieła teatralnego lub filmowego
5. pisze sztuki teatralne
6. autor zdjęć do filmu

7. projektuje stroje aktorów
8. finansuje produkcję filmu
9. autor oprawy plastycznej w filmie
10. na nim wyświetlany jest film
11. przystosowanie utworu literackiego do sfilmowania
12. przebieg zdarzeń w filmie
13. na przykład Charlie Chaplin
14. postać drugiego planu grająca małe, mniej ważne role

II. Proszę wysłuchać tekstu o polskich laureatach Oscarów i uzupełnić tabelę.

Polscy laureaci Oscarów

Imię i nazwisko laureata	**Rok przyznania nagrody**	**Tytuł filmu**	**Rodzaj nagrody**
Andrzej Wajda	*2000*[0]	Wszystkie filmy	Za całokształt twórczości
Paweł Pawlikowski	2015	*Ida*	.....[1]
Zbigniew Rybczyński	1983	.....[2]	Za film animowany
.....[3] i Ewa Braun	1994	*Lista Schindlera*	Za scenografię i dekorację wnętrz
Roman Polański	2002	*Pianista*	.....[4]
Janusz Kamiński (dwukrotnie)	.....[5] 1999	*Lista Schindlera* *Szeregowiec Ryan*	Za zdjęcia
Jan A.P. Kaczmarek	2005	.....[6].	Za muzykę do filmu

Recenzja

Recenzja to omówienie sprawozdawcze lub krytyczne konkretnego utworu literackiego, spektaklu teatralnego, filmu, wystawy, koncertu lub innego dzieła czy wydarzenia kulturalnego. Każda recenzja powinna zawierać:

- podstawowe informacje o dziele lub wydarzeniu (kiedy i gdzie miało miejsce, kto jest jego twórcą / twórcami)
- zarys problematyki lub krótkie streszczenie
- własną ocenę poszczególnych elementów (np. gry aktorskiej, scenografii, koncepcji reżysera itp.), która ma zachęcić lub zniechęcić odbiorcę do zapoznania się z dziełem będącym przedmiotem recenzji.

I. Proszę zapoznać się z recenzją, a następnie uzupełnić tabelę, wpisując w rubryki wybrane fragmenty tekstu.

Fabularne życie, animowana miłość

Film „Sala samobójców" wszedł do kin w 2011 roku i od razu wzbudził ogromne zainteresowanie wśród widzów i krytyków. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w fali nagród, w tym Orłów na Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni, którymi został wyróżniony. Reżyserem filmu, a zarazem jego scenarzystą jest Jan Komasa – młody, utalentowany twórca, który do współpracy zaprosił specjalistę od animacji i efektów specjalnych 3D Adama Torczyńskiego oraz kompozytora Michała Jacaszka – autora bardzo ciekawej oprawy muzycznej.

Film zaczyna się dość banalnie – młodzi, gniewni i zbuntowani bawią się na balu studniówkowym. Już wkrótce przed nimi egzamin dojrzałości (dosłownie i w przenośni). Kto go zda, a kto obleje? To wcale nie jest takie oczywiste. Studniówkowa impreza, staje się okazją do młodzieńczych wygłupów – jest alkohol, trawka ... i komórka, która wszystko rejestruje. Dalej scenariusz jest już dość znany – nie z filmów, ale z życia. Ktoś wrzuca nagranie do sieci i komuś rujnuje to życie. To film współczesny aż do bólu. Jest w nim ból dorastania, odkrywania siebie i samotność. Zdawałoby się, że to groch z kapustą. Nieprawda! Wszystko układa się w spójną całość. Wyśmiany i wyszydzony w Internecie przez swoich kolegów Dominik (świetny Jakub Gierszał) zamyka się w swoim pokoju. W sieci znajduje równie zranioną, bratnią duszę – Sylwię (Roma Gąsiorowska), która wprowadza go do „sali samobójców". Coraz więcej czasu spędzają razem w wirtualnym świecie na wirtualnych randkach. Zbliżają się do siebie tak bardzo, że przestają być dla siebie już tylko nickiem czy awatarem. I tutaj do filmu wkracza świat animowany – awatary zaczynają żyć życiem kryjących się za nimi ludzi.

Matka Dominika, by zrozumieć ten wirtualny świat, który pochłonął jej dziecko, sama przybiera postać awatara i wchodzi do „sali samobójców". To jedna z najpiękniejszych scen w tym filmie. Dorosła osoba przynosi wieści, których oni nie chcą słyszeć. Kolejne awatary znikają, bo kryjący się za nimi internauci zmieniają status na offline. A co ona ma zrobić? Też się wylogować? Przecież nie da się wylogować z życia, z bólu, z samotności...

Starsi aktorzy nie zawiedli – do ich kunsztu przywykliśmy. Ale 23-letni Jakub Gierszał nareszcie rozwinął skrzydła. Grany przez niego Dominik to rozpieszczony syn bogatych rodziców, którego do szkoły zawozi szofer. Jego matka (Agata Kulesza) wyciska ze swoich pracowników wszystkie soki, a ojciec (Krzysztof Pieczyński) dla kariery i pieniędzy zrobi wszystko. Niby obrzydliwie bogata rodzina, a wzbudza nić sympatii. Bo choć morał jest oczywisty, a wszystkie błędy wytknięte i obnażone, Komasie udało się uniknąć tak drażniącego moralizatorskiego nadęcia. Jego bohaterowie popełniają absurdalne błędy, może nawet niewybaczalne, ale nie da się ich jednoznacznie potępić. Charakterologicznie nie są przerysowani, bez skrajności – ani do końca dobrzy, ani do końca źli... po prostu autentyczni.

Reżyser Jan Komasa nowoczesnymi środkami opisuje to, co bliskie współczesnemu człowiekowi. Próbuje pokazać czas, w którym żyje, i opowiada o młodości zakotwiczonej tu i teraz, niepokornej i naiwnej jednocześnie. „Sala samobójców" to film, którego nie można przegapić. I warto zobaczyć go właśnie w kinie, które pozwala w pełni docenić mistrzostwo animacji, efektów specjalnych i doskonale brzmiącej muzyki.

Na podstawie: http://kultura.gazeta.pl

informacje o filmie	
nagrody	
animacja	zaprosił specjalistę od animacji i efektów specjalnych 3D Adama Torczyńskiego;
muzyka	
problematyka	
postacie	
najlepsze sceny	
gra aktorów	
ocena	

II. Proszę napisać recenzję z dowolnego wydarzenia kulturalnego.

Projekt

W kilkuosobowych grupach proszę przygotować kalendarz najciekawszych wydarzeń kulturalnych na nadchodzący miesiąc. Porównajcie propozycje poszczególnych grup i ustalcie jeden wspólny kalendarz imprez, który zostanie powieszony w klasie. Po miesiącu zrecenzujcie imprezy kulturalne z minionego miesiąca i opracujcie kalendarz na następny miesiąc.

Lekcja 9

Nic o nas bez nas

www.coslychac.pl

Wreszcie skończyliśmy z projektem „Wybory”. Wymyśliła go pani od WOS-u i zajął nam naprawdę dużo czasu. Musieliśmy wcielać się w polityków konkretnych partii, prowadzić kampanię wyborczą, no a potem wygrać w wyborach. Moja partia przegrała, ale wcale mnie to nie dziwi, ich program jest po prostu słaby, a niektóre pomysły głupie. Musiałem dokładnie poznać ich poglądy, to wiem. Muszę przyznać, że wciągnęła mnie ta zabawa, chociaż wcześniej politykę uważałem za nudną. Tylko naprawdę szkoda, że musieliśmy reprezentować prawdziwe partie polityczne, wolałbym wymyślić własną. Dopiero by zobaczyli!*

* przedmiot w szkole średniej – wiedza o społeczeństwie, w skrócie WOS.

Skomentuj @follow Udostępnij

Porozmawiajmy

1. Co według ciebie znaczy „być odpowiedzialnym za siebie i za innych”?
2. Jakie państwo można nazwać państwem demokratycznym?
3. Jak obywatele powinni dbać o swoje państwo?

Demokracja

I. Proszę połączyć pojęcia z ich definicjami zgodnie z przykładem.

0	***ustrój***	A	grupa ludzi związana wspólną tradycją historyczną, wspólną kulturą, przywiązaniem do danego terytorium, najczęściej posługująca się jednym językiem
1	ludzkość	B	całokształt materialnego i duchowego dorobku ludzkości na przestrzeni dziejów
2	społeczeństwo	C	grupa społeczna wyróżniana ze względu na pozycję społeczną, poziom życia jej członków lub rodzaj wykonywanej przez nich pracy
3	klasa	D	najważniejszy dokument państwowy, zbiór praw, które określają zasady funkcjonowania państwa
4	naród	E	ogół dóbr materialnych, środków i umiejętności osiągnięty przez ludzkość lub społeczeństwo w danej epoce historycznej
5	demokracja	F	grupa osób związana pochodzeniem, kulturą lub interesami, własnością
6	konstytucja	***G***	***organizacja i metody działania władzy państwowej***
7	społeczność	H	ogół ludzi na ziemi; ród ludzki
8	państwo	I	ogół ludzi połączonych więzami organizacyjnymi, gospodarczymi i kulturowymi; także: ogół obywateli danego kraju, regionu, okręgu
9	cywilizacja	J	zorganizowane politycznie społeczeństwo zamieszkujące określone granicami terytorium, mające niepodległą formę rządów
10	kultura	K	ludzie mieszkający na jakimś terenie lub należący do jakiejś grupy, np. zawodowej; środowisko, zbiorowość
11	wspólnota	L	forma rządów, w której wola większości obywateli jest źródłem władzy

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
G											

II. Proszę uporządkować pojęcia, zaczynając od najbardziej ogólnego.

JEDNOSTKA / NARÓD / SPOŁECZNOŚĆ / PAŃSTWO / SPOŁECZEŃSTWO

1. ……..
2. ……..
3. ……..
4. ……..

III. Proszę połączyć wyrazy z kolumny I z określeniami z kolumny II zgodnie z przykładem, a następnie uzupełnić nimi zdania.

0	***demokracja***	A	obywatelskie
1	klasa	B	ustawodawcza
2	symbole	C	polityczny
3	społeczeństwo	***D***	***ateńska***
4	państwo	E	publiczna
5	ustrój	F	narodowe
6	władza	G	społeczna
7	opinia	H	demokratyczne

0	1	2	3	4	5	6	7
D							

0. W ***demokracji ateńskiej*** największą władzę miało zgromadzenie obywateli.
1. W ..... musi być zachowany trójpodział władzy.
2. W Polsce funkcję ..... pełni dwuizbowy parlament, który składa się z sejmu i senatu.
3. ..... są wyróżniane na podstawie statusu materialnego.
4. Do najważniejszych ..... należą godło, hymn i flaga.
5. W krajach o wysokim stopniu rozwoju demokracji funkcjonuje .....
6. W systemie demokratycznym władza musi liczyć się z .....
7. Zasady ..... są zapisane w najwyższym akcie prawnym, czyli w konstytucji.

Patrz i mów

IV. Na podstawie ilustracji i fragmentów tekstów proszę wypowiedzieć się na temat demokracji.

WSPÓŁCZESNA DEFINICJA DEMOKRACJI

Demokracja *(demos -lud, kratos- władza)* - jest formą ustroju państwa, w której jego obywatele sprawują władzę bezpośrednio lub za pośrednictwem wybranych przedstawicieli.

TRÓJPODZIAŁ WŁADZY

Karol Monteskiusz (1689-1755)

WŁADZA

ustawodawcza	wykonawcza	sądownicza
parlament	prezydent rząd	niezawisłe sądy

Fundamentalne zasady współczesnej demokracji.

1. Zasada suwerenności narodu
2. Zasada reprezentacji (Naród sprawuje władzę przez swoich reprezentantów)
3. Zasada poszanowania praw mniejszości
4. Zasada podziału i równowagi władzy
5. Zasada konstytucjonalizmu i praworządności
6. Zasada pluralizmu (z łac. mnogi)

CECHY PAŃSTWA DEMOKRATYCZNEGO

- Władza powoływana na określony czas w wyborach
- Legalnie działająca opozycja
- Władza ustawodawcza ma uprawnienia do krytykowania rządu
- Niezależne i niezawisłe sądy
- Decyzje są podejmowane większością głosów, ale głos mniejszości też musi być brany pod uwagę
- Społeczeństwo obywatelskie i uczestnicząca kultura polityczna

> **Demokracja to okropny ustrój, ale lepszego nie wymyślono.**
>
> *Winston Churchil*

V. Proszę wysłuchać nagrania, a następnie wpisać do tabeli 5 zalet i 5 wad demokracji zgodnie z przykładem.

Demokracja			
zalety		wady	
0	*wpływ obywateli na funkcjonowanie państwa*	0	*powolność działania władzy*
1		1	
2		2	
3		3	
4		4	
5		5	

Społeczeństwo obywatelskie

I. Proszę uporządkować fragmenty tak, aby powstał spójny i logiczny tekst.

1 Odpowiedź na pytanie, czym jest społeczeństwo obywatelskie nie jest jednoznaczna. Trudno bowiem zdefiniować, czym ono jest, chociaż wiele osób podejmowało się tego trudu. Stanowi ono zmienną i dynamiczną konstrukcję społeczną. Najprościej rzecz ujmując: społeczeństwo obywatelskie charakteryzuje się zdolnością do samoorganizacji

..... komunikować swój przekaz milionom odbiorców na całym świecie. Dzięki działaniu w sieci, mała grupa ludzi może zmobilizować wiele osób do podjęcia natychmiastowych działań lub zwrócić uwagę na ważny problem społeczny. Społeczeństwo obywatelskie działa na różnych poziomach, a jego członkowie angażują się w wiele różnorodnych kwestii, wymagających rozwiązania,

..... powstały liczne organizacje i sieci pozarządowe o zasięgu globalnym, co pokazuje, że mamy do czynienia z powstawaniem globalnego społeczeństwa obywatelskiego. Społeczeństwo obywatelskie jest fundamentem państwa demokratycznego, to jego członkowie mają wpływ na wybór władz rządowych i samorządowych oraz na późniejszą kontrolę i ocenę ich działań, jak również na proces podejmowania decyzji.

..... pozarządowe, ruchy społeczne i religijne, związki zawodowe, biznesmeni itd. Warto zauważyć, że ze społeczeństwem obywatelskim mamy do czynienia już wtedy, gdy ludzie podejmują dobrowolnie określone działania na rzecz ważnej społecznie sprawy. Zadaniem społeczeństwa obywatelskiego jest wprowadzenie korzystnych zmian z punktu widzenia interesu społecznego, a jedną z jego cech jest poczucie odpowiedzialności za wspólne dobro. Duże znaczenie w jego utrzymaniu i rozwoju

..... zmiany czy też naprawy. Rola społeczeństwa obywatelskiego zmieniła się w ostatnim czasie. Jego członkowie stają się animatorami, społecznikami, usługodawcami. Wzrasta też znaczenie sektora prywatnego w tworzeniu społeczeństwa obywatelskiego. Niektórzy twierdzą, że ma to ogromne

..... Interesujący jest fakt, że w ostatnich kilku dekadach do dynamicznego rozwoju społeczeństwa obywatelskiego przyczyniły się zmiany geopolityczne oraz rozwój nowoczesnych technologii. W związku z tym na całym świecie

..... i podejmowania oddolnych działań bez potrzeby udziału instytucji państwowej. Można to zilustrować przykładem: jeśli na drodze dojazdowej do naszego domu powstała dziura, która utrudnia nam przejazd – w ramach społeczeństwa obywatelskiego oraz istniejącego prawa, podejmujemy działania mające na celu naprawienie szkody. Nie zawsze chodzi o to, by samodzielnie łatać dziurę, ale o to,

..... znaczenie dla budowania społecznego kapitału. Jeszcze niedawno społeczeństwo obywatelskie było uważane za oddzielny sektor w stosunku do rządu i sektora prywatnego. Dziś te trzy podmioty wchodzą ze sobą w silne interakcje, tworząc koalicje i budując partnerstwo.

..... mają organizacje pozarządowe, a także grupy nieformalne działające w świecie rzeczywistym i wirtualnym. Trzeba koniecznie podkreślić, że dzięki współczesnym technologiom społeczeństwo obywatelskie działa, rozwija się i umacnia za pośrednictwem Internetu. Członkowie społeczeństwa obywatelskiego mogą zatem działać nie tylko lokalnie, ale z powodzeniem

..... by dać sygnał odpowiednim władzom, że sytuacja wymaga interwencji. Innymi słowy – jako członkowie społeczności lokalnej – nie czekamy z założonymi rękami, aż urzędnicy zajmą się naszą sprawą, ale działamy wspólnymi siłami, by dokonać realnej zmiany w swoim otoczeniu. Społeczeństwo obywatelskie to swego rodzaju ekosystem, który tworzą jednostki, lokalne społeczności, organizacje

Na podstawie: https://spolecznik20.pl/

II. Proszę odpowiedzieć na pytania.

1. Jakie cechy posiada społeczeństwo obywatelskie?
2. Jaką funkcję społeczeństwo obywatelskie pełni w państwie demokratycznym?
3. Jak możemy jako społeczności lokalne wpływać na nasze codzienne życie?

Okrągły stół

Jednym z najważniejszych wydarzeń w najnowszej historii Polski były obrady tzw. Okrągłego Stołu, które trwały od 6 lutego do 5 kwietnia 1989 roku. Przedstawiciele władzy komunistycznej i demokratycznej opozycji (z Lechem Wałęsą na czele) oraz strony kościelnej usiedli do rozmów, które doprowadziły do fundamentalnej zmiany ustroju polityczno-ekonomicznego Polski. Okrągły stół symbolizował równość wszystkich stron i wolę osiągnięcia kompromisu. Dzięki zawartemu wówczas porozumieniu 4 czerwca 1989 roku odbyły się w Polsce wolne wybory do sejmu i senatu. Nastąpiło pokojowe przejęcie władzy przez opozycję, która utworzyła pierwszy w powojennej historii kraju niekomunistyczny rząd. Polska stała się suwerennym krajem demokratycznym o gospodarce rynkowej.

I. Proszę słuchać piosenki i wpisywać brakujące słowa.

Jeszcze będzie przepięknie

Słowa: Tomasz Lipiński
Muzyka: Tomasz Lipiński
Wykonanie: Tilt

Widziałem domy o ***milionach***[0] okien
A w każdym oknie .....[1] ból
Widziałem .....[2], miliony twarzy
Miliony masek do milionów ról

Ciemny tłum .....[3] i wyciągał ręce
Wciąż było mało i ciągle chciał .....[4]
I wciąż nie .....[5], ciągle było brak
Ciągle bolało, że ciągle jest tak

Strach nie pozwalał .....[6] o tym mówić
Strach nie pozwalał kochać się i .....[7]
Strach nakazywał .....[8] w dół oczy
Strach nakazywał cały czas się .....[9]

.....[10] miasta i przyjeżdżający
Tacy zmęczeni i tacy .....[11]
Przeklinający swój .....[12] los
Słyszałem .....[13] taki głos

Jeszcze będzie .....[14]
Jeszcze będzie normalnie x3

Ciemny tłum...

Organizacje pozarządowe

Sprawdź, czy rozumiesz.

akcja (organizować akcje) / darować co? na rzecz kogo? (pieniądze na rzecz potrzebujących) darczyńca / darowizna / fundować co? (stypendium, nagrodę) / fundacja / fundator / fundatorka pozarządowa (organizacja) / sponsorować co? (badania, organizacje) / sponsor / sponsorka wspierać kogo? co? (ekologów, fundacje) / wsparcie (moralne, finansowe)

I. Proszę połączyć pojęcia z ich definicjami zgodnie z przykładem.

0	***kwestia***	A	zrzeszenie osób mające na celu realizację określonych zadań; spółka kapitałowa oparta na kapitale złożonym z udziałów
1	laureat	B	instytucja, założona w celu realizacji celów społecznych, dobroczynnych, kulturalnych
2	składka	C	dyplom, suma pieniężna itp. stanowiące nagrodę za dobre wyniki, osiągnięcia w pracy, w zawodach sportowych itp.; nagroda w konkursie, niższa od pierwszych nagród
3	endemia	D	zdobywca nagrody lub zwycięzca
4	wyróżnienie	E	dobrowolny, niezarobkowy związek grupy osób, które łączą wspólne cele, zainteresowania
5	konwencja	F	bezzwrotna pomoc finansowa udzielona przedsiębiorstwu, instytucji lub organizacji ze środków publicznych
6	dotacja	***G***	***sprawa wymagająca rozstrzygnięcia lub załatwienia***
7	korporacja	H	stałe występowanie jakiejś choroby na określonym terenie
8	organizacja	I	zbiórka pieniędzy na jakiś cel; kwota pieniężna wpłacana regularnie i obowiązkowo przez jedną osobę do wspólnej kasy, na jakiś wspólny cel
9	fundacja	J	grupa osób działająca razem dla osiągnięcia wspólnych celów, działa w sposób formalny, ma swoją strukturę
10	stowarzyszenie	K	ogólnie przyjęte w jakimś środowisku normy postępowania, myślenia itp.; umowa międzynarodowa pociągająca skutki prawne

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
G										

II. Proszę przeczytać tekst, a następnie uzupełnić tabelę, wpisując odpowiedni numer organizacji.

Początków organizacji pozarządowych trzeba szukać już w średniowieczu. Zadania, których nie realizowały państwa, np. pomoc biednym, ułomnym wzięły na siebie kościoły i towarzystwa dobroczynne. Z czasem pojawiły się organizacje, które z jednej strony krytykowały rządy za poczynania godzące w prawa człowieka, a z drugiej wywierały presję na parlamenty i rządy w celu uchwalenia lub poprawiania praw.

1.

Organizacja Narodów Zjednoczonych, ONZ – uniwersalna organizacja międzynarodowa z siedzibą w Nowym Jorku powstała 24 października 1945 roku. Za swe główne cele działania ONZ uznaje:

- utrzymanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa,
- organizowanie wszechstronnej współpracy i popieranie rozwoju przyjaznych stosunków między państwami,
- wspieranie rozwoju społecznego, gospodarczego, kulturalnego i humanitarnego,
- działanie na rzecz przestrzegania praw człowieka i podstawowych wolności.

Podstawą działania ONZ jest zasada suwerenności i równości państw członkowskich. Obecnie organizacja liczy 193 państwa. Najmłodszym państwem członkowskim jest Sudan Południowy, przyjęty do ONZ w lipcu 2011 r.

2.

Amnesty International – międzynarodowa organizacja pozarządowa, której celem jest zapobieganie naruszeniom praw człowieka. Przeprowadza szereg pokojowych akcji obywatelskich – od pisania listów do rządów krajów łamiących prawa człowieka poprzez publikowanie informacji o ich naruszaniu, po realną pomoc finansową i prawną poszkodowanym osobom. Organizacja jest laureatem Pokojowej Nagrody Nobla z 1977 roku za „wkład w umacnianie podstaw wolności, sprawiedliwości, a tym samym pokoju na całym świecie". Amnesty International finansuje swoją działalność głównie ze składek członkowskich i darowizn od osób indywidualnych i firm. Organizacja jest niezależna politycznie i finansowo.

3.

Obroną praw człowieka, oprócz oczywiście sądów i policji, zajmują się różne stowarzyszenia i fundacje. Jedną z takich organizacji jest **Helsińska Fundacja Praw Człowieka**, która powstała w 1989 roku. Aktualnie jest to największa i najbardziej doświadczona tego typu organizacja pozarządowa. Środki na jej działalność są pozyskiwane od prywatnych sponsorów oraz różnych instytucji i podobnych organizacji. Helsińska Fundacja Praw Człowieka monitoruje działalność instytucji odpowiedzialnych za stan praworządności na danym terenie. Do Fundacji można zgłosić się po poradę w kwestii praw człowieka. Organizacja współpracuje z ONZ, Radą Europy, UNESCO, Międzynarodowym Instytutem Praw Człowieka w Strasburgu i wieloma innymi organizacjami pozarządowymi. Ponadto Fundacja zajmuje się prowadzeniem spraw sądowych dotyczących łamania praw człowieka.

4.

Lekarze bez Granic (fr. *Médecins Sans Frontières* – *MSF*), ang. *Doctors Without Borders*) – międzynarodowa organizacja pozarządowa utworzona w 1971 przez grupę francuskich lekarzy. Jej siedzibą jest Genewa. Członkowie organizacji uważają, że wszyscy ludzie mają prawo do opieki medycznej i że to prawo jest ważniejsze niż granice państwowe. MSF udziela pomocy medycznej zarówno w przypadkach nagłych (działania zbrojne, epidemie), jak i w przypadku endemii chorób, np. takich jak malaria. MSF działa w ponad 80 krajach całego świata, w szczególności w krajach Trzeciego Świata oraz w krajach ogarniętych wojną. Jej lekarze ryzykują życiem, by pomagać tam, gdzie pomoc i opieka medyczna jest najbardziej potrzebna. Składa się z wolontariuszy oraz stałych pracowników i jest sponsorowana przez osoby prywatne, organizacje non-profit, przedsiębiorstwa i rządy. MSF otrzymała wiele wyróżnień za swoje działania, w tym Pokojową Nagrodę Nobla w 1999.

5.

UNESCO to organizacja do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury działająca w ramach ONZ. Powstało 16 listopada 1945 r. Najważniejszymi celami UNESCO jest promowanie współpracy między krajami w zakresie oświaty, nauki i rozwoju kultury, aktywizowanie narodów i lokalnych społeczności w imię rozwoju kultury krajowej i lokalnej, zapewnienie dostępu do kształcenia, likwidacja różnic między płciami w możliwościach edukacyjnych, zmniejszenie ubóstwa. To dzięki UNESCO opracowano, m.in. Konwencję o Ochronie Światowego Dziedzictwa, na podstawie której powstała tzw. Lista Światowego Dziedzictwa, grupująca miejsca o szczególnej wartości kulturowej uznawane za cenne dla całej ludzkości. Obecnie na Liście Światowego Dziedzictwa znajduje się ponad 950 miejsc w 160 państwach. Siedziba UNESCO (od 1958 r.) znajduje się we Francji w Paryżu.

6

Greenpeace to niezależna międzynarodowa organizacja pozarządowa działająca na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Organizacja koncentruje swoje działania na najbardziej istotnych (zarówno globalnych, jak i lokalnych) zagrożeniach dla bioróżnorodności i środowiska. Za początek ruchu przyjmuje się akcję protestacyjną w 1971 roku, kiedy to grupa aktywistów wystąpiła przeciwko testom nuklearnym przeprowadzanym przez rząd Stanów Zjednoczonych u wybrzeży Alaski. Od tamtej pory istotą działania organizacji są akcje bezpośrednie na wodzie, ziemi i w powietrzu, które mają na celu zwrócenie uwagi opinii publicznej na przypadki niszczenia Ziemi, istotne problemy ekologiczne, a także wskazanie odpowiedzialnych za taki stan rzeczy. Biura Greenpeace znajdują się w ponad 40 krajach świata. Aby zachować swoją niezależność, organizacja nie przyjmuje dotacji od rządów, partii politycznych i korporacji. Działania jej finansowane są dzięki wsparciu indywidualnych darczyńców. W Polsce Greenpeace działa od 2004 roku i ma swoją siedzibę w Warszawie.

7.

Fundusz Pomocy Dzieciom (UNICEF – United Nations International Children's Emergency Fund) powstał w 1946 r. z inicjatywy Polaka Ludwika Rajchmana. Początkowo UNICEF skupiał się na pomocy lekarskiej, a następnie rozszerzył swoje działanie m.in. o edukację. Misją UNICEF jest pomoc dzieciom – zapewnienie im warunków zaspokojenia podstawowych potrzeb, opieki zdrowotnej, edukacji. Organizacja działa na całym świecie, jednak najbardziej jest potrzebna tam, gdzie dochodzi do wojen, klęsk żywiołowych, gdzie panuje bieda i skrajne ubóstwo. Finansowanie organizacji pochodzi w całości od darczyńców, a także od rządów państw, firm, różnego typu instytucji. Jednym ze sposobów zdobywania funduszy jest coroczna emisja kartek świątecznych UNICEF, z których dochód jest przeznaczony na działalność funduszu. W 1965 r. UNICEF został laureatem Pokojowej Nagrody Nobla.

8.

Polska Akcja Humanitarna (Polish Humanitarian Action, skrót PAH) – organizacja pozarządowa, której celem jest udzielanie pomocy humanitarnej i rozwojowej osobom dotkniętym skutkami klęsk żywiołowych i konfliktów zbrojnych. Organizacja powstała 26 grudnia 1992 r. z inicjatywy Janiny Ochojskiej. Od początku swojej działalności PAH udzieliła pomocy w 44 krajach; obecnie prowadzi stałe misje w Sudanie Południowym, Somalii, Syrii, Iraku i na wschodniej Ukrainie. Organizacja działa również na terenie Polski – od 1998 roku prowadzi program dożywiania dzieci *Pajacyk*. Polska Akcja Humanitarna specjalizuje się w zapewnianiu dostępu do wody i odpowiednich warunków sanitarnych. Pomaga również poprzez dostarczanie żywności, najpotrzebniejszych przedmiotów (np. odzieży, koców, namiotów, lekarstw, środków higieny itp.) oraz pomocy medycznej. Uczestniczy w odbudowie budynków użyteczności publicznej. Pomoc, której udziela Polska Akcja Humanitarna jest możliwa dzięki wsparciu osób indywidualnych, instytucji i firm. Za rok 2008 nagrodzona została Europejską Nagrodą Obywatelską.

https://pl.wikipedia.org/wiki

		numer organizacji
0	***Powstała zaraz po II wojnie światowej.***	***1, 5, 7***
1	Jest laureatem Pokojowej Nagrody Nobla.	
2	Jej wolonariusze udzielają pomocy medycznej.	
3	Walczy o prawa człowieka.	
4	Ma swoją siedzibę w Polsce.	
5	Działa w strukturach Organizacji Narodów Zjednoczonych.	
6	Zajmuje się budową studni w krajach afrykańskich.	
7	Jej celem jest walka o ochronę środowiska naturalnego.	
8	Działa na rzecz ochrony najcenniejszych zabytków.	
9	Nie przyjmuje pieniędzy od rządów państw.	

III. Proszę uważnie przeczytać tekst, a następnie – zgodnie z przykładem – zaznaczyć czy podane zdania są P (prawdziwe), F (fałszywe) czy BI (w tekście brak informacji).

Wścibskie psy

„Wścibskie psy" (z ang. watchdog) to fundacje i stowarzyszenia zwane strażniczymi, które patrzą rządzącym na ręce niezależnie od tego, jaka partia jest u władzy. Pilnują, by przestrzegali prawa i nagłaśniają w mediach przypadki jego łamania. Aktualnie prowadzą w sądach ok. 500 spraw przeciw urzędom i instytucjom rządowym. Zajmują się tym w interesie publicznym i po to, by obywatele wiedzieli, co robią rządzący na różnych szczeblach. Każda władza, niezależnie od tego, kto ją sprawuje, ich potrzebuje, gdyż inaczej się degeneruje.

W stowarzyszeniu Watchdog Polska na stałe pracuje 13 osób. Wspiera ich kilkunastu wolontariuszy i informatorzy działający w terenie. Większość to ludzie, którym władza czy urzędnicy nadepnęli na odcisk, wywołując emocje i wolę walki. Do takiej pracy nie każdy się nadaje. Potrzebne są osoby uparte, odważne, chcące i potrafiące zmieniać swoje otoczenie, angażujące się w działania służące wspólnemu dobru.

Polskie „wścibskie psy" od 2010 r. prowadzą Watchdogportal.pl, na którym znajduje się ciągle uaktualniana Baza Inicjatyw Strażniczych. W bazie jest zbiór 650 projektów prawnych oraz nazwy organizacji, a także nazwiska osób, do których można – w razie potrzeby – zwrócić się o pomoc i poradę.

„Wścibskie psy" zajmują się walką z korupcją, dostępem obywateli do informacji publicznej, monitoringiem wymiaru sprawiedliwości, ochroną praw różnych grup społecznych. Patrzą na ręce nie tylko władzy i administracji, ale także biznesowi. Wspierają również ludzi, którzy, pracując w jakiejś instytucji, decydują się ujawniać nieprawości.

W Polsce działa obecnie ok. 30 organizacji strażniczych. Najważniejsze to Helsińska Fundacja Praw Człowieka (HFPC) i Fundacja im. Batorego. Obie posiadają odpowiednie, wysoko wykwalifikowane kadry, które monitorują proces stanowienia prawa. Fundacja Batorego wspiera rozwój demokracji, powadzi akcje edukacyjne na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, czyli społeczeństwa ludzi świadomych swoich praw i obowiązków, angażujących się w sprawy społeczności lokalnej, swojego kraju i społeczności międzynarodowej. W walce z korupcją oraz w działaniach mających na celu pilnowanie standardów antykorupcyjnych organizacja ta jest w Polsce niekwestionowanym liderem. Z kolei HFPC jest najbardziej wszechstronna i ma największe doświadczenie w walce o wolności demokratyczne i prawa obywatelskie sięgające jeszcze początku lat 80. XX w., a więc czasów opozycji demokratycznej w PRL.

Organizacje watchdogów rozwinęły się głównie dzięki finansowemu wsparciu z zagranicy, przeznaczonemu na rozwój demokracji. Najlepiej i najzdrowiej byłoby, gdyby to sami Polacy zadbali o ich sponsorowanie, bo organizacje te są niezbędne do wpierania działań służących ochronie praw obywatelskich i konstytucyjnych standardów.

Na podstawie: Ryszard Socha, Wścibskie psy, „Polityka" nr 16 z 13.04-19.04 2016

		P	F	BI
0	***„Wścibskie psy" to organizacje związane z partiami politycznymi.***		×	
1	Organizacje strażnicze prowadzą sprawy sądowe na zlecenie partii politycznych.			
2	W Watchdog Polska pracuje na etatach ok. 30 osób.			
3	Większość członków organizacji strażniczych to osoby mające sprawy sądowe z powodu błędów urzędników.			
4	Organizacje strażnicze pilnują przestrzegania praw obywateli nie tylko przez urzędy.			
5	HFPC i Fundacja im. Batorego są merytorycznie przygotowane do obserwacji, kontroli i oceny projektów ustawodawczych.			
6	Fundacja Batorego opracowała standardy antykorupcyjne.			
7	Fundacja im. Batorego rozpoczęła działalność w czasach PRL.			
8	HFPC walczyła o demokrację od połowy XX wieku.			
9	Instytucje zagraniczne udzielają pomocy finansowej organizacjom strażniczym.			
10	Działalność organizacji strażniczych jest finansowana głównie z odpisów podatkowych Polaków.			

Gramatyka

Formy bezosobowe

Czasowniki mogą występować w formach osobowych i nieosobowych. Wyróżniamy nieosobowe formy czasownika zakończone na *-no*, *-to* (np.: *słuchano*, *przemyślano*, *wzięto*) oraz formy zwrotne z zaimkiem *się*, (*np. mówi się*, *buduje się)*. Nieosobowe formy czasownika nie zawierają informacji o wykonawcy czynności (podmiocie). Jest on nieznany, ogólny lub zbiorowy.

1. Formy nieosobowe zakończone na *-no*, *-to* tworzymy przez dodanie do tematu czasowników końcówki *-no* lub *-to*, np.: *czyta-ć / czytano; zrobi-ć / zrobiono; zawieź-ć / zawieziono, my-ć / myto; zamkną-ć / zamknięto* (zob. lekcja 1 – zasady tworzenia imiesłowów biernych).
Formy nieosobowe zakończone na *-no*, *-to* mają znaczenie czasu przeszłego.
Można ich także używać w trybie przypuszczającym: *zrobiono by*, *wzięto by*.

Dawniej czytano więcej gazet.
W związku z budową nowego wiaduktu zamknięto ulicę Lubelską.
Gdyby pogoda nie przeszkodziła, skończono by budowę drogi na czas.

2. Formy nieosobowe z zaimkiem *się* tworzymy przez dodanie *się* do czasownika w 3. osobie liczby pojedynczej, np.:
– czytać: *czyta się / czytało się / będzie się czytało / będzie się czytać*
– zbudować: *zbudowało się / zbuduje się*
Można ich także używać w trybie przypuszczającym: *czytałoby się*, *zbudowałoby się*.

Dzisiaj czyta się mało gazet. W przyszłości będzie się ich czytało jeszcze mniej.
Dawniej czytało się więcej gazet.
Gdyby nie pojawiła się prasa elektroniczna, czytałoby się więcej gazet.

I. Proszę uzupełnić podane zdania bezosobowymi formami czasowników w nawiasach zgodnie z przykładem.

A. Przykład: Wśród studentów ***przeprowadzono*** **(przeprowadzić)** ankietę dotyczącą programów telewizyjnych.

1. Ten sklep ..... (zamknąć) już miesiąc temu.
2. O tym wydarzeniu ..... (mówić) bardzo długo.
3. Wszyscy pragną, aby ..... (odkryć) lekarstwo na tę chorobę.
4. Po miesiącu ..... (odnaleźć) zagubione dokumenty.
5. Spektakl ..... (przenieść) z powodu choroby aktorów.

B. Przykład: Żeby dobrze przygotować się do matury, *robi się* (robić) tak:

1. Najpierw ..... (iść) do biblioteki po brakujące książki lub ..... (szukać) ich w Internecie w wersji elektronicznej.
2. Potem ..... (przygotowywać) warsztat pracy, czyli własne biurko.
3. Następnie ..... (brać) do pracy, czyli ..... (powtarzać) najważniejsze rzeczy.
4. Od czasu do czasu ..... (wstawać) od biurka i ..... (przewietrzać) umysł.
5. Kiedy ..... (odczuwać) zmęczenie, ... (kłaść) spać.

II. Czasowniki podane w nawiasach proszę postawić w odpowiedniej formie nieosobowej (formy typu: *robiono, robi się, robiło się* lub *będzie się robiło*).

Przykład: 0. Ten budynek ***wybudowano*** (wybudować) 20 lat temu.
0. Kiedyś ***budowało się*** (budować) o wiele wolniej niż dzisiaj.
0. Dzisiaj ***buduje się*** (budować) bardzo szybko.

1. To lekarstwo zazwyczaj ..... (brać) dwa razy dziennie.
2. Dawniej ..... (jeść) dużo tłuszczów zwierzęcych.
3. Mimo żmudnych badań nie ..... (wynaleźć) skutecznego leku na raka.
4. Pamiętaj, że przed wyjściem z domu ..... (zamykać) okna.
5. Do naszej szkoły ..... (zakupić) nowe komputery.
6. Już niedługo ..... (jeździć) samochodami bez kierowców.

III. Proszę uzupełnić tekst nieosobową formą czasowników podanych w nawiasach (formy typu: *robiono, robi się, robiło się, będzie się robiło*).

Budowę rezydencji królewskiej w Warszawie ***rozpoczęto***[0] (rozpocząć)[0] pod koniec XVI wieku z inicjatywy Zygmunta III Wazy, a ……[1] (ukończyć)[1] w roku 1619. W II połowie XVIII wieku wnętrza zamku, za sprawą ostatniego króla Polski, ……[2] (odrestaurować)[2] w stylu klasycystycznym. Komnaty zamkowe ……[3] (ozdobić)[3] rzeźbami, freskami i obrazami słynnych artystów. Dzisiaj spośród dzieł malarskich najwyżej ……[4] (cenić)[4] pejzaże Canaletta.

W okresie rozbiorów zamek ……[5] (przeznaczyć)[5] na siedzibę władz zaborczych, a po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku ……[6] (uczynić)[6] z niego najważniejszy budynek II Rzeczypospolitej. Po powstaniu warszawskim w 1944 roku, zgodnie z rozkazem Hitlera, częściowo uszkodzony gmach ……[7] (wysadzić)[7] w powietrze. Chociaż od zakończenia wojny ……[8] (mówić)[8] ciągle o jego odbudowie, rekonstrukcję budowli ……[9] (podjąć)[9] dopiero w latach 70–tych XX wieku.

Dzisiaj, kiedy ……[10] (zwiedzać)[10] Zamek Królewski w Warszawie, trudno uwierzyć w jego zawiłą historię.

IV. Proszę wstawić do tekstu czasowniki w formie nieosobowej. Uwaga! W niektórych zdaniach należy użyć form trybu przypuszczającego.

Na zebraniu pracowników firmy reklamowej zastanawiano się[0] (zastanawiać się)[0], jak zwiększyć zyski. ……[1] (Zwrócić)[1] szczególną uwagę na konieczność sprawniejszego docierania do potencjalnych klientów. ……[2] (Wysunąć)[2] propozycję, aby w tym celu podjąć próbę wejścia na rynki wschodnich sąsiadów. Wszyscy zgodzili się, że w związku z silną konkurencją, na polskim rynku ……[3] (robić)[3] coraz ciaśniej, więc z aprobatą ……[4] (przyjąć)[4] ten postulat.

Według kilku pracowników, na początku ……[5] (można)[5] poszukać zleceń na Ukrainie. ……[6] (Przypomnieć)[6], że kilka lat temu firma miała kontrahentów ze Lwowa i że teraz ……[7] (należy)[7] odnowić z nimi kontakty. Istnieje szansa, że poprzez nich ……[8] (dotrzeć)[8] do innych odbiorców. Pod koniec dyskusji ……[9] (zastrzec)[9] jednak, że realizacja tego ambitnego planu wymaga inwestycji. Zdaniem pracowników, przede wszystkim ……[10] (powinien/powinna)[10] wymienić przestarzały sprzęt komputerowy.

Patrz i mów

Unia Europejska

Na podstawie zdjęć i informacji zamieszczonych poniżej proszę wypowiedzieć się na temat Unii Europejskiej.

Czym jest Unia Europejska?

Unia Europejska to gospodarczo-polityczny związek demokratyczny państw europejskich. Powstała 1 listopada 1993 na mocy podpisanego 7 lutego 1992 traktu z Maastricht, jako efekt wieloletniego procesu integracji politycznej, gospodarczej i społecznej. Aktualnie do Unii Europejskiej należy 28 państw.

1 maja 2004 roku Polska została członkiem Unii Europejskiej.

W referendum akcesyjnym za wejściem Polski do UE opowiedziało się 77% głosujących, a frekwencja wyniosła 59%.

INSTYTUCJE UNII EUROPEJSKIEJ

Instytucje polityczne:
Parlament Europejski
Rada Unii Europejskiej
Komisja Europejska

Instytucje gospodarcze:
Europejski System Banków Centralnych
Europejski Bank Centralny
Europejski Bank Inwestycyjny

Instytucje sądowe:
Trybunał Sprawiedliwości
Sąd Pierwszej Instancji
Trybunał Obrachunkowy
Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

Rada Europejska

Inne organy:
Agencja Unii Europejskiej
Europejski Urząd Statystyczny

Instytucje doradcze:
Komitet Ekonomiczno-Społeczny
Komitet Regionów

Bilans finansowy obecności Polski w Unii na rok 2017 to proste działanie. Od 2004 roku dostaliśmy z Brukseli ponad 134 miliardy euro. Do unijnego budżetu musieliśmy się dołożyć, płacąc składki o wysokości prawie 44 miliardy euro. Daje to ponad 90 miliardów euro - 389 miliardów złotych - na plus.

Jakie prawa daje nam Unia Europejska?

Prawo wolnego rynku:
- swobodę przepływu towarów;
- swobodę przepływu usług;
- swobodę przepływu osób;
- swobodę przepływu kapitału.

Prawa wyborcze

Zwracanie się z petycją do Parlamentu Europejskiego

Opiekę dyplomatyczną i konsularną

Unia Europejska dla młodych...

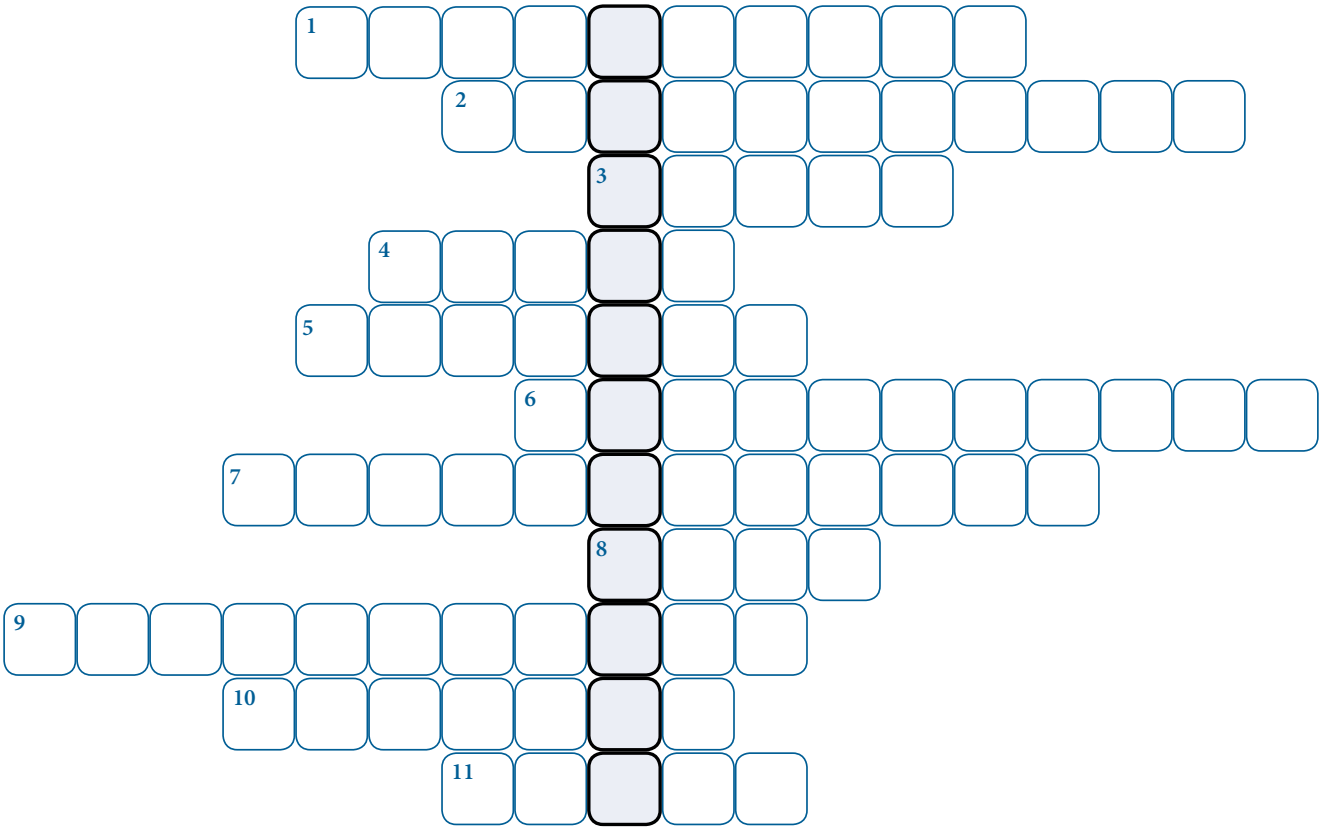
- Młodzi ludzie jako największy atut integracji europejskiej uważają możliwość swobodnego podróżowania po wszystkich państwach członkowskich. Dzięki temu wyjeżdżają na zagraniczne wakacje i integrują się z rówieśnikami z innych krajów.
- Wejście Polski do Unii Europejskiej to również nowe możliwości dla studentów.

Ponad 160 000 studentów dzięki stypendiom Erasmusa spędziło część studiów za granicą.

Krzyżówka

1. nazwa jednego z ustrojów
2. ludzie mieszkający na jakimś terenie lub należący do jakiejś grupy zawodowej
3. ogół mieszkańców pewnego terytorium mówiących jednym językiem, związanych wspólną przeszłością oraz kulturą
4. grupa społeczna wyróżniana ze względu na pozycję społeczną, poziom życia jej członków lub rodzaj wykonywanej przez nich pracy
5. zorganizowana politycznie społeczność zamieszkująca określone terytorium, mająca swój rząd i swoje prawa
6. stan rozwoju społeczeństwa w danym okresie historycznym, uwarunkowany stopniem opanowania przyrody przez człowieka
7. przynależność prawna do określonego państwa potwierdzona odpowiednim dokumentem
8. związek państw, organizacji międzynarodowych, stowarzyszeń itp.
9. grupa ludzi lub państw mających ustaloną strukturę i działających razem, aby osiągnąć wspólne cele
10. pomoc finansowa udzielona przedsiębiorstwu, instytucji lub organizacji ze środków publicznych, której nie trzeba zwracać
11. ogół przepisów i norm regulujących stosunki między ludźmi danej społeczności

Kącik literacki

Ryszard Kapuściński (1932–2007) – legenda polskiego i światowego reportażu, publicysta, poeta. Instynkt reportera prowadził go wszędzie tam, gdzie coś się działo. Jest uważany za twórcę reportażu literackiego, a jego utwory zostały przetłumaczone na wiele języków. Do najbardziej znanych należą: „Cesarz" (1978), „Szachinszach" (1986), „Imperium" (1993), „Heban"(1998), „Autoportret reportera" (2003), „Podróże z Herodotem" (2004). W 1986 r. ukazał się „Notes" – zbiór wierszy Kapuścińskiego. Zasłynął także jako autor cyklu aforyzmów i refleksji nad życiem „Lapidaria".

Proszę wybrać jeden z trzech wyrazów podanych w nawiasach najlepiej pasujący do kontekstu zgodnie z przykładem.

***Nowy podział świata* – Ryszard Kapuściński (fragment wywiadu)**

Dawny (rozdział, ***podział***, wydział)[0] świata na wschód i zachód – oraz konfrontacja, jaka się wówczas przez prawie pół wieku toczyła – przestał istnieć i mamy teraz podział: na świat zamożnych, bogatych, (sytych, najedzonych, przejedzonych)[1] i na świat ubogich, świat niedostatku. Świat jest podzielony bardzo nierówno, dlatego że do społeczeństw zamożnych (wyliczamy, zaliczamy, doliczamy)[2] mniej więcej jedną trzecią ludzkości, a ci, którzy są w gorszej sytuacji, a czasem po prostu w nędzy, to około dwie trzecie rodzaju ludzkiego. To jest (ważny, znany, główny)[3] istniejący w tej chwili podział, który będzie się prawdopodobnie pogłębiał. Ale są pewne rzeczy, które łączą te dwa światy. Pierwszą jest to, że nie ma wielkich (wojen, bitew, potyczek)[4], od wielu lat żyjemy w warunkach pokoju. Wojny mają charakter lokalny, a nie są wojnami na wielką (miarę, skalę, rozpiętość)[5]. Jeżeli byśmy podliczyli, to ludzie, którzy są tragicznie w te wojny uwikłani i cierpią z ich powodu, stanowią mniej niż jeden procent całej (cywilizacji, społeczności, ludzkości)[6]. To bardzo pozytywna cecha współczesnej rzeczywistości. Drugą jest to, że panuje dobry nastrój dla demokracji i ogólne (pójście, dojście, dążenie)[7] w jej kierunku. Jeszcze nigdy w historii świata nie było tak wielu krajów, tak dużej części rodzaju ludzkiego żyjącej w warunkach demokracji. To oczywiście nowe (zjawisko, zdarzenie, przywidzenie)[8]. Demokrację trzeba budować latami, bo (żąda, wymaga, nakazuje)[9] ona istnienia trwałych instytucji, które będą jej bronić, i tradycji. To wszystko trzeba (tylko, zaledwie, dopiero)[10] stworzyć, natomiast sam nastrój do demokracji jest dla wszystkich zjawiskiem szalenie pozytywnym, dlatego że tylko w warunkach demokracji jest możliwy rozwój, kontakt i (zamiana, odmiana, wymiana)[11] międzyludzka. Trzecią cechą, która mi się wydaje pozytywna i ważna, jest to, że właściwie wszystkiego na świecie jest coraz więcej: (produkuje się, robi się, tworzy się)[12] coraz więcej towarów, jest coraz więcej usług, coraz szybsza (łączność, komunikacja, komunikatywność)[13]. Przede wszystkim jest coraz więcej ludzi. Rocznie na kuli ziemskiej przybywa ich osiemdziesiąt cztery miliony. Dzisiaj nasza rodzina (ziemiańska, ziemna, ziemska)[14] liczy sześć miliardów ludzi.

Na podstawie: http://magazyn.o.pl/

Streszczenie

Streszczenie to krótkie i zwięzłe przedstawienie treści książki, filmu, spektaklu, artykułu, pracy naukowej itp. Może mieć formę pisemną lub ustną i być mniej lub bardziej szczegółowe. Celem streszczenia jest przekazanie najważniejszych tez autora w taki sposób, aby nie zmienić ich sensu. Dlatego w streszczeniu nie przedstawiamy własnych opinii i odczuć. Nie zamieszczamy w nim również dialogów ani cytatów.

Aby napisać dobre streszczenie, należy:

- uważnie przeczytać tekst wyjściowy,
- określić ogólnie jego temat (o czym on jest),
- dokonać wyboru najważniejszych elementów (np. najważniejszych wydarzeń w książce, głównych problemów poruszonych w pracy naukowej),
- starać się być obiektywnym przy ich wyborze,
- przedstawić wszystko własnymi słowami, czyli zacząć od określenia tematu, a następnie wyjaśnić, co autor na ten temat mówi.

I. W biografii Ignacego Paderewskiego proszę dokończyć podkreślanie najważniejszych informacji, które powinny znaleźć się w streszczeniu.

Ignacy Jan Paderewski urodził się 6 listopada 1860 r. we wsi Kuryłówka na Podolu. Jego matka zmarła kilka miesięcy później. Gdy Ignacy miał 3 lata, jego ojciec trafił do więzienia za udział w powstaniu styczniowym, a Paderewskiego adoptowała ciotka. Był wyjątkowo bystrym dzieckiem, żywo zainteresowanym muzyką. Z początku pobierał nauki w domu, a od 1878 r. uczył się w warszawskim konserwatorium muzycznym.

Paderewski wcześnie (w 1880 roku) założył rodzinę, żeniąc się z koleżanką z konserwatorium, Antoniną Korsakówną. Niestety, żona zmarła wskutek powikłań poporodowych, syn zaś urodził się ciężko upośledzony. Tragedia ta skłoniła go do poświęcenia się muzyce. Pozostawiwszy syna pod opieką przyjaciół, udał się do Berlina, by doskonalić swoje umiejętności kompozytorskie. Jednak dopiero przypadkowe spotkanie w Krakowie z legendarną polską aktorką, Heleną Modrzejewską, spowodowało, że kariera Paderewskiego jako pianisty-wirtuoza ruszyła z miejsca. Modrzejewska zorganizowała zbiórkę pieniężną w celu wysłania Ignacego do Wiednia na naukę do słynnego pedagoga fortepianu, Teodora Leszetyckiego i 3 lata później, w 1987 r., Paderewski zadebiutował w Wiedniu. Następnie odbył trasę koncertową po całej Anglii, a w 1891 r. udał się w pierwszą trasę po USA. Okazała się ona wielkim sukcesem, Paderewski zaczął więc regularnie koncertować w Ameryce (w swojej 50-letniej karierze pianisty przemierzył ten kontynent ponad 30 razy). Jeździł własnym wagonem z kilkoma instrumentami, by podczas podróży ćwiczyć i komponować. Dokądkolwiek przybywał, jego pociąg był witany przez oficjalne delegacje i tłumy fanów. Do polityki Paderewski trafił poprzez działalność dobroczynną, gdyż wspierał różne akcje charytatywne, finansował stypendia dla młodych muzyków, zasiłki dla bezrobotnych, pomoc dla weteranów i wiele innych inicjatyw. Na 500. rocznicę bitwy pod Grunwaldem (1910 r.) sfinansował budowę pomnika w Krakowie. Podczas odsłonięcia monumentu przemawiał do zgromadzonego tłumu i okazało się, że jest równie dobrym mówcą, co muzykiem.

Po wybuchu I wojny światowej Paderewski, wówczas mieszkaniec Kalifornii, został amerykańskim reprezentantem Komitetu Narodowego Polskiego w Paryżu. Miał w związku z tym tak napięty harmonogram, że zawiesił granie koncertów na kilka lat, poświęcając się w pełni działalności dyplomatycznej. Do Europy przypłynął w listopadzie 1918 r, a jego przybycie do Poznania dało bodziec do wywołania zbrojnego powstania, które zakończyło się wyzwoleniem Wielkopolski spod niemieckiego panowania. 16 stycznia 1919 roku został premierem, pełniąc również funkcję ministra spraw zagranicznych. I choć już w listopadzie ustąpił ze stanowiska premiera, dalej reprezentował Polskę za granicą na międzynarodowych konferencjach i w Lidze Narodów. Co ciekawe, był jedynym delegatem, któremu nie przydzielano tłumacza, ponieważ płynnie posługiwał się 7 językami. W 1921 r. Paderewski zrezygnował ze wszystkich oficjalnych stanowisk i osiadł w Szwajcarii. Powrócił do fortepianu, a w 1923 r. zaczął znowu koncertować.

Jeśli chodzi o życie prywatne, kompozytor szczęśliwie ożenił się ponownie (w 1899 r.), z Heleną Górską, która przez dwie dekady opiekowała się jego niepełnosprawnym synem Alfredem i która również była filantropką – jako szefowa pierwszego Polskiego Czerwonego Krzyża.

Po wybuchu II wojny światowej Paderewski wszedł w skład władz Polski na uchodźstwie. We wrześniu 1940 roku, mimo podupadającego zdrowia, udał się raz jeszcze do USA, by działać na rzecz Polski. W połowie 1941 r. Paderewski zachorował. Zmarł na zapalenie płuc 29 czerwca w Nowym Jorku. Jego pogrzeb w Waszyngtonie zgromadził tłumy. W 1992 r. szczątki Paderewskiego zostały przewiezione do Polski, a prochy złożone w krypcie w Katedrze św. Jana w Warszawie.

Na podstawie: https://culture.pl/pl/tworca/ignacy-jan-paderewski

II. **Proszę napisać streszczenie biografii Ignacego Paderewskiego, wykorzystując podkreślone przez siebie informacje. Streszczenie powinno liczyć 180–190 słów.**

Projekt

Proszę podzielić się na grupy. Każda grupa losuje jedną organizację pozarządową i przygotowuje raport z jej działalności w minionym roku, a następnie prezentuje go na forum klasy.

Lekcja 10
Zgodnie z prawem

www.coslychac.pl

Życie jest niesprawiedliwe! Dzisiaj dostałem mandat, choć to w ogóle nie była moja wina. Owszem, przeszedłem na czerwonym świetle, ale co z tego. Nie ja pierwszy i nie ostatni. Ulica była pusta i nic nie jechało z żadnej strony, sprawdziłem, nie jestem przecież głupi. Zresztą wiele osób tak robi, także starszych, widziałem nie raz. Tym bardziej nie rozumiem, dlaczego policja musiała zatrzymać akurat mnie. Powinni się zajmować poważniejszymi sprawami. Nawet im to powiedziałem, ale w ogóle to do nich nie dotarło. W kółko tylko powtarzali, że młodym ludziom nie można pobłażać, bo się niczego nie nauczą. Niby czego mam się uczyć?!

Skomentuj @follow Udostępnij

Porozmawiajmy

1. Czy zgadzasz się z autorem bloga, że dostał mandat „za nic”?
2. Dlaczego należy przestrzegać przepisów?
3. Czy czujesz się bezpiecznie w swoim mieście / miejscowości? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

Przestępczość

I. Proszę uzupełnić tabelę zgodnie z podanym przykładem.

Rodzaj czynu	Nazwa osobowa męska	Nazwa osobowa żeńska	Czynność
przestępstwo	przestępca	***przestępczyni***	popełnić przestępstwo
kradzież	 1	złodziejka	kraść /ukraść coś; okradać / okraść kogoś dokonać kradzieży
..... 2	napastnik	napastniczka	napadać / napaść na kogoś
oszustwo	oszust	oszustka	 3
fałszerstwo	fałszerz	 4	fałszować / sfałszować coś podrabiać / podrobić coś
przemyt	 5	przemytniczka	przemycać/ przemycić coś
..... 6	porywacz	porywaczka	porywać / porwać kogoś
zabójstwo	zabójca	 7	zabijać / zabić kogoś
morderstwo	morderca	morderczyni	 8
gwałt	 9	gwałcicielka	gwałcić / zgwałcić kogoś
..... 10	szantażysta	szantażystka	szantażować / zaszantażować kogoś
włamanie	 11	włamywaczka	włamywać się / włamać się do czegoś

II. W poniższym tekście zostały pomieszane dwa opisy przestępstw z kronik policyjnych. Proszę rozdzielić te teksty.

Hiszpan przyleciał do Warszawy z Brazylii. Zaraz po wylądowaniu ***Do nietypowej wpadki doszło o godz. 1 w nocy. Policjanci patrolujący ulice Warszawy zainteresowali się dwoma mężczyznami, którzy prowadzili rowery. Mundurowi**** ***opisują, że*** został zatrzymany przez polskie służby. Policjanci z wydziału do walki z przestępczością narkotykową w czasie legitymowania 27-letni Maciej K. i 38-letni Rafał M. zachowywali się bardzo nerwowo. Mieli wykrzykiwać na policjantów, by zajęli się zatrzymywaniem przy wsparciu kolegów z Izby Celnej znaleźli w jego bagażu podejrzane pakunki. Były schowane w walizce z odzieżą zapakowane w saszetki, w których miały być preparaty kosmetyczne prawdziwych złodziei. Zapytani o jednoślady**, zarzekali się, że należą do nich. Kiedy policjanci przyjrzeli się rowerom, okazało się, że w tylnych kołach brakuje powietrza Jak się okazało, było to około trzech kilogramów kokainy o wartości czarnorynkowej co najmniej 900 tys. zł. Zatrzymany 51-letni mężczyzna usłyszał już zarzut przemytu znacznej ilości środków odurzających a ramy pokryte są pajęczynami. Najbardziej zdziwiła ich jednak drewniana pułapka na myszy, która była przyczepiona do przedniej zębatki. Policjanci zdecydowali się przewieźć obu mężczyzn na komendę. Obywatelowi Hiszpanii grozić może grzywna i kara pozbawienia wolności na czas nie krótszy niż 3 do 15 lat. Dość szybko udało się ustalić blok i piwnicę, do której się włamali i z której ukradli rowery. Stołeczni policjanci pod nadzorem prokuratorskim wyjaśniają okoliczności sprawy, między innymi ustalają, gdzie miały trafić zabezpieczone narkotyki. O kradzieży właściciel jednośladów dowiedział się od policjantów.

Policjanci informują, że za kradzież z włamaniem grozi do 10 lat pozbawienia wolności. Na podstawie już zebranego materiału dowodowego sąd podjął decyzję o zastosowaniu wobec 51-letniego mężczyzny środka zapobiegawczego w postaci trzymiesięcznego aresztu.

* mundurowy (pot.) – tu: policjant
** jednoślad (pot.) – pojazd jednośladowy, np. rower, motocykl

III. Proszę podać informacje o przestępstwach z ćwiczenia II.

	I przestępstwo	II przestępstwo
Rodzaj przestępstwa	*przemyt narkotyków*	
Kto i gdzie go dokonał?		
W jakich okolicznościach został ujęty?		
Co mu / im grozi?		

IV. Proszę przeczytać tekst, a następnie wykonać zamieszczone pod nim ćwiczenie.

Oszustwo „na wnuczka" polega na tym, że przestępcy w książkach telefonicznych wyszukują osoby, których imiona mogłyby wskazywać, że właścicielami telefonu są osoby starsze. Następnie przestępca (tzw. telefonista) dzwoni do wybranej osoby i przedstawia się jako wnuczek lub wnuczka. Rozmowa prowadzona jest tak, aby oszukiwana osoba uwierzyła, że rozmawia z kimś ze swojej rodziny i sama wymieniła jego imię oraz inne dane, pozwalające przestępcom wiarygodnie pokierować dalszą rozmową. Tak przygotowaną „babcię" „wnuczek" prosi o pilną pomoc finansową.

Oto najpopularniejsze sposoby manipulacji oszustów:

- na wypadek – „telefonista" informuje, że spowodował wypadek samochodowy i pilnie potrzebuje pieniędzy na zapłacenie ofierze wypadku, aby uniknąć wezwania policji i rozprawy sądowej,
- na porwanie – rolę „telefonisty" pełni kobieta podająca się za córkę lub wnuczkę informując, że została porwana i musi zapłacić okup,
- na zwrot długu znajomemu – „telefonista" informuje, że zaciągnął u znajomego pożyczkę i w związku z nieszczęśliwym zdarzeniem tamtej osoby musi szybko zwrócić dług; następnie po odbiór pieniędzy od oszukiwanej osoby przychodzi rzekomy znajomy, który potwierdza swoją ciężką sytuację finansową,
- na zakup nieruchomości lub innego majątku – „telefonista" informuje, że jest w trakcie dokonywania bardzo korzystnej transakcji, np. u notariusza, i pilnie potrzebuje brakującej kwoty na jej sfinalizowanie.

„Wnuczek" zapewnia także „babcię", że odda dług jak najszybciej.

Gdy „babcia" wyraża zgodę, „wnuczek" informuje, że osobiście nie może przyjść po pieniądze (bo np. jest w areszcie albo jest porwany), ale wyręczy go w tym „kolega" lub „koleżanka" lub inna zaufana osoba, np. „pracownik banku" czy „pracownik sklepu".

„Kolega wnuczka" (tzw. odbierak) pojawia się u „babci". Tam przekazuje telefon komórkowy, umożliwiając w ten sposób ponowną rozmowę z rzekomym „wnuczkiem", co ma jeszcze bardziej uwiarygodnić mistyfikację.

Gdy zdarza się, że „babcia" mimo wszystko ma wątpliwości, oszuści stosują szantaż emocjonalny: płaczą, błagają o pomoc lub pozorują torturowanie po rzekomym porwaniu.

Oszuści wykonują do swoich ofiar bardzo dużo połączeń telefonicznych w krótkich odstępach czasu w celu wywarcia presji psychologicznej i nakłonienia do szybkiego przekazania pieniędzy. Takie częste telefony mają także utrudnić osobie oszukiwanej nawiązanie kontaktu z członkami rodziny, rzekomo proszącymi o pomoc finansową.

Gdy „babcia" jest już odpowiednio zmanipulowana oszust odbiera pieniądze. Często oprócz gotówki (waluta polska i zagraniczna) przestępcy nakłaniają osobę oszukiwaną do wydania im również biżuterii. Bywało, że „odbierak" jechał z ofiarą do banku i tam otrzymywał gotówkę. „Pożyczki" miewają też postać przelewów bankowych na podane konta.

Po wyłudzeniu pieniędzy „telefonista", chcąc zyskać na czasie, telefonicznie potwierdza odbiór gotówki i kolejny raz zapewnia o bardzo szybkim zwrocie pożyczki. Takie zachowanie powoduje, że oszukani uświadamiają sobie, że padli ofiarą przestępstwa dopiero, gdy nie następuje zwrot pieniędzy w obiecanym terminie.

Podobną metodą i ostatnio coraz bardziej popularną jest metoda „na policjanta".

Najpierw oszust dzwoni do osoby starszej i przedstawia się jako członek rodziny, a następnie błyskawicznie kończy rozmowę. Po chwili ponownie nawiązuje połączenie, przedstawia się jako policjant i informuje, że przed chwilą zadzwonił oszust, natomiast on jest funkcjonariuszem, który rozpracowuje groźną grupę przestępców. Na koniec wyjaśnia rozmówcy, że aby ich zatrzymać potrzebuje pieniędzy i prosi o ich pożyczenie, obiecując szybkie oddanie. Po uzyskaniu zgody, udaje się do domu ofiary, gdzie odbiera pieniądze, a oszukana osoba pozostaje z poczuciem dobrze spełnionego obowiązku wobec policji.

Jaka jest skala przestępstw „na wnuczka" i „na policjanta"? Na terenie całego kraju w 2016 roku na tzw. „wnuczka" i „policjanta" dokonano prawie 3000 przestępstw, podczas których wyłudzono ponad 32 mln zł. Ponad połowę wszystkich oszustw odnotowano w Warszawie. Liczba tego typu przestępstw rośnie z roku na rok i to mimo szeroko zakrojonych akcji informacyjnych. Trzeba przy tym pamiętać, że nieznana jest liczba przestępstw, które nie zostały zgłoszone policji.

Na podstawie: http://warszawa.wyborcza.pl/

Proszę ocenić, czy poniższe zdania są prawdziwe (P) czy fałszywe (F), czy może brak na ten temat informacji w tekście (BI).

		P	F	BI
0	***W książkach telefonicznych są zarejestrowane tylko starsze osoby.***		×	
1	Zdarza się, że osoba oszukiwana sama podaje dane potrzebne przestępcom.			
2	„Wnuczek" prosi wyłącznie o wsparcie materialne.			
3	Kobiety pełnią funkcję „telefonisty" tylko wtedy, gdy oszuści inscenizują porwanie.			
4	W sposobie na notariusza „babcia" jest informowana o sprzedaży nieruchomości.			
5	Po pieniądze „wnuczek" nigdy nie zgłasza się osobiście.			
6	Ofiara oszustwa rozmawia tylko przez telefon stacjonarny.			
7	Oszustów interesują tylko pieniądze w gotówce.			
8	Po odebraniu pieniędzy „wnuczek" nie kontaktuje się już z „babcią".			
9	W metodzie „na policjanta" starsza osoba jest przekonana, że pomaga złapać przestępcę.			
10	Policja zakłada, że nie wszystkie przestępstwa „na wnuczka i policjanta" są ujawniane przez ofiary.			

V. **Proszę wysłuchać tekstu i odpowiedzieć na pytania.**

1. Jakie są przejawy cyberprzestępczości? Proszę podać trzy przykłady.
   a) .....
   b) .....
   c) .....

2. Dlaczego część osób nie zdaje sobie sprawy z tego, że jest ofiarą cyberprzestępczości?
   .....
   .....

3. Dlaczego hakerom łatwiej udaje się zaatakować tablety i smartfony niż komputery?
   .....
   .....

4. Czym powinno się charakteryzować silne hasło?
   .....
   .....

5. Czy powinniśmy zgłaszać na policję cyberprzestępstwa? Jakie jest twoje zdanie na ten temat?
   .....
   .....

Zagadka kryminalna

I. **Proszę dopasować fragmenty tekstu do odpowiednich ilustracji, a następnie rozwiązać zagadkę kryminalną.**

1

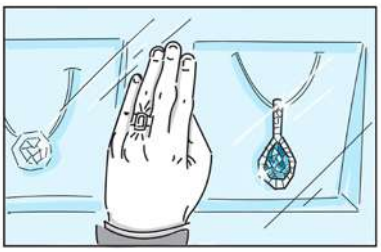
A ***Do komisariatu zadzwonił właściciel salonu jubilerskiego, niejaki Goldfinger, zawiadamiając policję o napadzie. Po kwadransie na miejsce przestępstwa przyjechał komisarz Hamilton wraz z ekipą.***
– W salonie jeszcze nie było nikogo – rozpoczął swą relację jubiler. – Stałem odwrócony tyłem do kontuaru i układałem pudełeczka z biżuterią w ściennej gablocie, gdy nagle usłyszałem za sobą męski głos:

2

B *Nachyliłem się nad kontuarem, aby otworzyć zamykaną na klucz gablotkę z pancernego szkła, w której były wyeksponowane moje najcenniejsze klejnoty, w tym naszyjniki z brylantami. W tej samej chwili poczułem potężne uderzenie w głowę. Upadłem na ziemię i straciłem przytomność.*

3

C *Kiedy się ocknąłem, po fałszywym arystokracie nie było już śladu. Wraz z nim zniknęły wszystkie moje najcenniejsze wyroby i cała gotówka z kasy. Cóż to za okropne czasy, panie komisarzu, nikomu już nie można ufać! – dramatycznie zakończył swą relację jubiler.*

4

D *– Czy szanowny pan może mnie obsłużyć? – usłyszałem uprzejme pytanie. Przy kontuarze stał starszy, elegancki dżentelmen, ubrany w szary, doskonale skrojony tweedowy garnitur, w muszce i ze staromodną laseczką w dłoni. Na nogach miał markowe zamszowe półbuty, zaś na małym palcu lewej ręki zauważyłem wielki herbowy sygnet. Zapamiętałem doskonale jego wygląd, gdyż tego rodzaju klienci dzisiaj należą już, niestety, do rzadkości.*

5

E *Hamilton dokładnie obejrzał salon jubilerski, usytuowanie drzwi wejściowych, położenie kontuaru ze szklanymi gablotami, a nawet zajrzał do pustej kasy pancernej. Poszkodowany wskazał policjantowi miejsce za kontuarem, gdzie został zaatakowany. – Panie Goldfinger – powiedział komisarz – wygląda na to, że nie było żadnego napadu, a całą tę historyjkę pan zmyślił, aby wyłudzić odszkodowanie. Niepotrzebnie nabił pan sobie guza na głowie, gdyż i tak pójdzie pan siedzieć!*

6

F *Lekko zaskoczony obecnością tego dżentelmena, trochę niepewnie odrzekłem: – Oczywiście, milordzie! Traktowałem go z należnym szacunkiem, gdyż tego wymagała jego pozycja społeczna, o czym świadczył sygnet ze znanym mi rodowym herbem. – Czym mogę służyć? – zapytałem. – Obchodzimy z żoną trzydziestą rocznicę ślubu – odparł – i chciałbym jej ofiarować z tej okazji jakiś drobiazg, powiedzmy, naszyjnik z brylantów…*

https://www.magazyndetektyw.pl/

1 - A	2 -	3 -	4 -	5 -	6 -

Dlaczego wezwany na miejsce zdarzenia komisarz Hamilton nie uwierzył jubilerowi?

II. W zagadce jest mowa o trzech rodzajach przestępstw. Proszę je wymienić.

1. ..... 2. ..... 3. .....

Gramatyka

Odmiana wybranych rzeczowników nieregularnych

Przypadek	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
Mianownik *kto? co?*	***sędzia***	***sędziowie***
Dopełniacz *kogo? czego?*	***sędziego***	***sędziów***
Celownik *komu? czemu?*	***sędziemu***	***sędziom***
Biernik *kogo? co?*	***sędziego***	***sędziów***
Narzędnik *(z) kim? (z) czym?*	***sędzią***	***sędziami***
Miejscownik *(o) kim? (o) czym?*	***sędzi***	***sędziach***
Wołacz *(o!)*	***sędzio!***	***sędziowie!***

Przypadek	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
Mianownik *kto? co?*	***sędzia (r. ż.)***	***sędzie***
Dopełniacz *kogo? czego?*	***sędzi***	***sędzi***
Celownik *komu? czemu?*	***sędzi***	***sędziom***
Biernik *kogo? co?*	***sędzię***	***sędzie***
Narzędnik *(z) kim? (z) czym?*	***sędzią***	***sędziami***
Miejscownik *(o) kim? (o) czym?*	***sędzi***	***sędziach***
Wołacz *(o!)*	***sędzio!***	***sędzie!***

Przypadek	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
Mianownik *kto? co?*	***książę***	***książęta***
Dopełniacz *kogo? czego?*	***księcia***	***książąt***
Celownik *komu? czemu?*	***księciu***	***książętom***
Biernik *kogo? co?*	***księcia***	***książąt***
Narzędnik *(z) kim? (z) czym?*	***księciem***	***książętami***
Miejscownik *(o) kim? (o) czym?*	***księciu***	***książętach***
Wołacz *(o!)*	***książę!***	***książęta!***

Rozwiązanie zagadki kryminalnej:
Stojąc odwróconym tyłem do kontuaru, a tym samym do drzwi wejściowych, jubiler nie mógł zobaczyć i zapamiętać całej sylwetki wchodzącego mężczyzny. Również rozmawiając z rzekomym napastnikiem, który wedle zeznania Goldfingera stał tuż przy kontuarze, sprzedawca nie mógł zobaczyć jego butów (rys.2).
Nie mógł ich również zobaczyć podczas ucieczki napastnika, gdyż jak sam oświadczył, po uderzeniu w głowę stracił przytomność i upadł na ziemię za kontuarem (rys.4).

Przypadek	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
Mianownik *kto? co?*	***ksiądz***	***księża***
Dopełniacz *kogo? czego?*	***księdza***	***księży***
Celownik *komu? czemu?*	***księdzu***	***księżom***
Biernik *kogo? co?*	***księdza***	***księży***
Narzędnik *(z) kim? (z) czym?*	***księdzem***	***księżmi***
Miejscownik *(o) kim? (o) czym?*	***księdzu***	***księżach***
Wołacz *(o!)*	***księże!***	***księża!***

Przypadek	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
Mianownik *kto? co?*	***chrzest***	***chrzty***
Dopełniacz *kogo? czego?*	***chrztu***	***chrztów***
Celownik *komu? czemu?*	***chrztowi***	***chrztom***
Biernik *kogo? co?*	***chrzest***	***chrzty***
Narzędnik *(z) kim? (z) czym?*	***chrztem***	***chrztami***
Miejscownik *(o) kim? (o) czym?*	***chrzcie***	***chrztach***
Wołacz *(o!)*	***chrzcie!***	***chrzty!***

I. Wyrazy umieszczone w nawiasach proszę wstawić do zdań w odpowiedniej formie.

0. Adwokat rozmawiał z ***panią sędzią*** (pani sędzia) o wezwaniu świadka.

1. Robotnicy jeszcze nie otrzymali ..... (pieniądz) za pracę ukończoną dwa ..... (miesiąc) temu.

2. Zdrada .... (książę, Radziwiłł - lm.) przyczyniła się do zajęcia Polski przez Szwedów.

3. Nie wszyscy ..... (ksiądz) akceptują formę przyjmowania komunii do ..... (ręka – lm.).

4. Posiadłości .... (hrabia, Sanguszko) znajdowały się na Mazowszu.

5. Te ..... (dzień) spędzone z ..... (przyjaciel – lm.) na zawsze pozostaną w mojej pamięci.

6. Rozstrzygnięcie tej sprawy powierzono .... (sędzia Nowicki).

7. Do naszych ..... (ucho) dotarł rzewny głos skrzypiec, a po chwili naszym ..... (oko) ukazał się widok pięknie oświetlonej sceny.

8. Tytuł ..... (powieść) trzeba umieszczać w ..... (cudzysłów).

9. ..... (mężczyzna) z tego ..... (plemię) byli bardzo wysocy.

10. Oglądałam zdjęcia z ..... (chrzest) moich ..... (brat) bliźniaków.

II. Rzeczowniki podane w nawiasach proszę wstawić do tekstu w odpowiedniej formie.

W jednej z sal ***pałacu***[0] (pałac)[0] wiszą portrety .....[1] (książę)[1] Potockich. Uwagę zwiedzających przykuwają spojrzenia wnikliwych .....[2] (oko)[2] poszczególnych przedstawicieli rodu i sugestywna mimika ich .....[3] (twarz)[3].

Zainteresowanie wzbudza obraz .....[4] (księżna)[4] Zofii, sportretowanej w wyrafinowanej pozie, z nietypowym ułożeniem .....[5] (ręka)[5].

Największe wrażenie robi jednak postać pierwszego właściciela pałacu, przedstawionego w .....[6] (zbroja)[6] w .....[7] (sceneria)[7] obozu wojskowego.

III. Rzeczowniki podane w nawiasach proszę wstawić do tekstu w odpowiedniej formie.

Maria, jak wiele młodych *dziewcząt*[0] (dziewczę), marzy o .....[1] (książę) z bajki, a siebie widzi w roli .....[2] (księżna) żyjącej w dostatku. Często wyobraża sobie, że, po uroczystym ślubie celebrowanym przez .....[3] .....[4] (5 + ksiądz), zmierza wspaniałą karetą ku .....[5] (pałac) położonemu w przepięknym parku. W tych marzeniach utwierdzają ją .....[6] (romans), które czyta nieustannie, a także oglądane w telewizji .....[7] (serial). Chociaż zwykle nie szasta .....[8] (pieniądz), nie żałuje ich na popularne tygodniki ilustrowane. Przeglądając je, ...[9] (oko) nie może oderwać od zdjęć modelek w pięknych kreacjach. Czasem mam ochotę wyrwać jej z .....[10] (ręka - l.m.) te głupie piśmidła, ale przecież nie mam prawa niszczyć cudzych marzeń. A może naprawdę zostanie .....[11] (księżna) ...

Przed sądem

I. Proszę połączyć pojęcia z definicją zgodnie z podanym przykładem.

0	***podejrzany***	A	osoba, której zarzuca się popełnienie przestępstwa, postawiona przed sądem
1	oskarżony	B	w Polsce: członek sądu reprezentujący społeczeństwo
2	świadek	C	osoba upoważniona do obrony oskarżonego w sądzie
3	przesłuchanie	***D***	***osoba podejrzewana o dokonanie przestępstwa***
4	śledztwo	E	wydanie wyroku określającego karę dla oskarżonego za popełnione przestępstwo
5	zeznanie	F	badanie przyczyn i okoliczności popełnienia przestępstwa prowadzone przez prokuraturę i policję
6	oskarżyciel	G	osoba powołana przez sąd do złożenia zeznań dotyczących rozpatrywanej sprawy
7	obrońca	H	osoba, która przed sądem żąda ukarania oskarżonego
8	ławnik	I	osoba powołana do rozpoznawania spraw i wydawania wyroków w imieniu państwa

9	sędzia	J	podczas prowadzonego śledztwa wypytanie kogoś o szczegóły dotyczące sprawy
10	aresztowanie	K	oficjalne wyjaśnienia złożone w sądzie lub przed innymi władzami
11	skazanie	L	pozbawienie wolności osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa
12	uniewinnienie	Ł	uznanie oskarżonego przez sąd za niewinnego

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
D												

II. Proszę połączyć czasownik z odpowiednim wyrażeniem.

0. popełnić	a) dowody
1. złożyć	b) pozew sądowy
2. udowodnić	c) wyrok
3. przesłuchać	d) grzywnę
4. przedstawić	e) apelację
5. wnieść	f) zarzuty
6. prowadzić	g) winę
7. uniewinnić	***h) przestępstwo***
8. postawić	i) oskarżonego
9. zapłacić	j) świadka
10. wydać	k) śledztwo

0 - h	1 -	2 -	3 -	4 -	5 -	6 -	7 -	8 -	9 -	10 -

Patrz i mów

III. **Na podstawie poniższych ilustracji proszę wypowiedzieć się na temat ścigania i karania przestępców.**

Mobbing w szkole

I. Proszę połączyć wyraz z odpowiednią definicją zgodnie z podanym przykładem.

0	***szykanowanie***	A	naruszanie czyjejś godności osobistej, obrażanie, znieważanie kogoś, lżenie
1	ośmieszanie	B	osoba niezręczna, niezaradna
2	wyszydzanie	C	lekceważyć coś
3	ubliżanie	D	agresywne lub prowokacyjne zachowanie wobec kogoś
4	poniżanie	E	powodowanie, że ktoś lub coś staje się przedmiotem śmiechu i drwin; kompromitowanie
5	zaczepka	F	osoba przewodząca w nakłanianiu grupy ludzi do czegoś złego
6	okrucieństwo	***G***	***nękanie kogoś, dokuczanie, utrudnianie komuś działania; prześladowanie kogoś***
7	niezdara	H	upokarzanie, upadlanie kogoś
8	empatia	I	zachowanie okrutne, nieludzkie, bestialskie wobec kogoś
9	prowodyr	J	dotyczące wzajemnych zależności między psychiką a ciałem
10	symulować	K	wyśmiewanie kogoś; kpienie, drwienie z kogoś, ośmieszanie
11	bagatelizować	L	chorobliwy brak apetytu
12	psychosomatyczne	Ł	świadomie wprowadzać w błąd otoczenie przez udawanie np. choroby
13	jadłowstręt	M	umiejętność wczuwania się w stan wewnętrzny drugiej osoby

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
G													

II. Proszę dopasować podtytuły do fragmentów tekstu zgodnie z podanym przykładem.

~~Gdzie pojawia się mobbing?~~

Kto jest sprawcą mobbingu?

Co to jest mobbing?

Dlaczego tak trudno rozpoznać mobbing?

Jak ustrzec dziecko przed mobbingiem?

Jaki jest mechanizm mobbingu?

Jakie są skutki mobbingu?

Jak zaczyna się mobbing i jak przebiega?

Jakie są cechy mobbingu?

Kto jest ofiarą mobbingu?

Gdzie pojawia się mobbing?

W ostatnich latach bardzo głośno mówi się na temat mobbingu w pracy. Ciągłe poniżanie, szykanowanie, ośmieszanie przez szefa czy współpracowników – takimi sensacjami żyje kolorowa prasa. Niestety mobbing to nie tylko zjawisko, które dotyczy dorosłych. Tego okrucieństwa doświadczają także dzieci - w szkole, na uczelni czy podczas zabawy na podwórku.

Najprościej mobbing można określić jako wytworzenie się wokół ofiary atmosfery zagrożenia, która ma na celu wyłączenie jej z grupy koleżeńskiej lub z życia społecznego.

Do najczęstszych form mobbingu zalicza się:

- szykanowanie,
- izolowanie,
- wyśmiewanie, wyszydzanie, ubliżanie,
- obmawianie, plotki,
- szantaż,
- przemoc fizyczną (popychanie, bójki, zaczepki, wrogie gesty).

Aby można było mówić o przejawach mobbingu muszą wystąpić następujące cechy:

- prześladowanie ofiary przez sprawcę mobbingu musi trwać przez dłuższy czas, powinno mieć charakter ciągły i trwać co najmniej pół roku,
- mobbing ma charakter celowy, czyli sprawcy chodzi o wyłączenie ofiary z grupy koleżeńskiej bądź zepsucie jej opinii,
- sprawca mobbingu ma nad ofiarą przewagę psychiczną lub fizyczną.

Do mobbingu może dochodzić już w klasie I szkoły podstawowej. Fakt, iż dzieci spotykają się z nowym otoczeniem wyrabia w maluchach chęć zajęcia w klasie określonej pozycji. Mechanizm mobbingu jest bardzo prosty. Najczęściej (choć nie zawsze) ofiarą staje się dziecko słabe psychicznie lub „inne" w porównaniu z rówieśnikami. Natomiast sprawca mobbingu pragnie udowodnić ofierze i pozostałym dzieciom swoją przewagę („jestem twardy", „nikogo się nie boję" itp.).

Ofiarą mobbingu może stać się każde dziecko, lecz na największe ryzyko narażone są dzieci, które są „inne" od swoich rówieśników. Ta inność może dotyczyć np. wzrostu, koloru skóry, włosów, stylu ubierania się, zachowania. Ofiarami stają się prymusi szkolni, niezdary klasowe, dzieci mniej sprawne fizycznie, jąkające się, otyłe – przykłady można podawać w nieskończoność. Narażone są też dzieci spokojne, ciche, otaczane w domu nadopiekuńczością, słabe psychicznie, które nie potrafią same się obronić, przeciwstawić sprawcy mobbingu.

Najczęściej sprawcami mobbingu (mobberami) są dzieci agresywne w stosunku do kolegów i do dorosłych, mające potrzebę dominowania i tyranizowania innych. Są silniejsi zarówno psychicznie, jak i fizycznie w porównaniu do swoich ofiar.

Bardzo często grożą, wyszydzają, wyśmiewają się z innych i są prowodyrami wszelkiego rodzaju zaczepek. Są to dzieci o niskim poziomie empatii. Sprawcami mobbingu bywają częściej chłopcy niż dziewczynki.

Dziecięcy mobbing generalnie rozpoczyna się bardzo niewinnie. W każdej klasie można znaleźć „kozła ofiarnego". Początkowo są to drobne, pojedyncze zaczepki ze strony sprawcy mobbingu, tzw. „badanie terenu". Agresor sprawdza, jak reaguje na atak ofiara i czy jest jakiekolwiek zainteresowanie ze strony kolegów

z klasy. Jeżeli ofiara jest bierna wobec ataków, nie umie się obronić i nie ma obrońców, do zaczepek dołączają się inne formy, takie jak plotki, publiczne poniżanie, a także przemoc fizyczna.

Z czasem ofiara utwierdza się w przekonaniu, że jest kimś gorszym, czuje się odrzucona i najczęściej zaczyna izolować się od grupy. Za wszelką cenę chce być jak najdalej od sprawcy mobbingu i dlatego przed wyjściem do szkoły zaczyna symulować rozmaite choroby.

Rozpoznanie, że dziecko padło ofiarą szkolnego mobbingu jest bardzo trudne z wielu powodów, a między innymi:

- mobbing to przemoc, która nie pozostawia śladów zewnętrznych na ciele, lecz rany psychiczne,
- ofiara żyje w ciągłym strachu przed sprawcą mobbingu i dlatego nie ma odwagi przełamać swojego lęku i poinformować nauczyciela czy bliskich o problemie,
- ofiara żyje w przekonaniu, że jest „gorsza" i wstydzi się mówić o swoich kłopotach,
- często sami nauczyciele mogą prowokować zaistnienie mobbingu, wyśmiewając czy poniżając dziecko na forum klasy,
- świadkowie mobbingu są objęci „zmową milczenia", są świadomi, że donosząc nauczycielowi, sami mogą stać się ofiarą mobbera,
- brak zainteresowania ze strony rodziców, bagatelizowanie problemu, kiedy dziecko zaczyna rozmawiać o swoich problemach.

Ofiary mobbingu są przeważnie zastraszone, czują się odrzucone, a ponadto mają świadomość swojej niskiej wartości, żyją w ciągłym stresie.

Ogólnie można wskazać na dwie grupy skutków mobbingu:

- następstwa psychiczne: depresja, nerwice, natręctwa, zakłócenia koncentracji, a w najgorszych sytuacjach próby samobójcze,
- następstwa psychosomatyczne: jadłowstręt, schorzenia żołądka i układu pokarmowego, zakłócenia pracy serca, oddechu, zakłócenia snu, nadmierne napięcie mięśni, bóle głowy.

Jeśli rodzic zaczyna podejrzewać, że dziecko jest dręczone, powinien natychmiast powiadomić o tym szkołę, w szczególności wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i psychologa, a następnie monitorować podjęte przez nich działania. Może również skontaktować się z rodzicami uczniów, którzy według dziecka prowokują zaczepki, i wspólnie z nimi podjąć kroki w celu poprawy sytuacji. Jeśli działania podjęte przez szkołę zawodzą, rodzic może zażądać zaangażowania pomocy z zewnątrz.

Na podstawie: https://wylecz.to/

III. Proszę posłuchać piosenki, a następnie wykonać zamieszczone pod nią ćwiczenie.

Kiedy już będę dobrym człowiekiem

Słowa: Bogdan Łyszkiewicz
Muzyka: Bogdan Łyszkiewicz
Wykonanie: Chłopcy z Placu Broni

A jak już będę dobrym człowiekiem
Niczego nie będę się bał
Zniszczę niewierność i kłamstwo zniszczę
Taką siłę będę miał

Ty się śmiejesz, a ja w to wierzę
Moja wiara to wszystko, co mam
Ty się śmiejesz, a ja w to wierzę
Moja wiara to wszystko, co mam

A jak już będę dobrym człowiekiem
Nigdy nie będę sam
Zniszczę obłudę i zazdrość zniszczę
Taką siłę będę miał

Ty się śmiejesz, a ja w to wierzę
Moja wiara to wszystko, co mam
Ty się śmiejesz, a ja w to wierzę
Moja wiara to wszystko, co mam

A jak już będę dobrym człowiekiem
Zapomnę, kto ile wart
Pomyślę o szczęściu i wiecznej radości
Taką siłę będę miał

Ty się śmiejesz, a ja w to wierzę
Moja wiara to wszystko, co mam
Ty się śmiejesz, a ja w to wierzę
Moja wiara to wszystko, co mam

Proszę podać formy pokrewne do wyrazów podkreślonych w tekście piosenki zgodnie z podanym przykładem.

kłamstwo: ***kłamać, kłamca, kłamczuch, kłamczucha, kłamanie*** .....

siła: .....

wiara: .....

obłuda: .....

zazdrość: .....

szczęście: .....

radość: .....

Opis sytuacji

Opis sytuacji to relacja z tego, co się wydarzyło. Tekst powinien zawierać informacje o:

- czasie i miejscu zdarzenia
- osobach uczestniczących w zdarzeniu
- zachowaniu osób uczestniczących w zdarzeniu.

Istotne jest, aby w opisie główne zdarzenie było oddzielone od mniej ważnych zdarzeń pobocznych (epizodów).
Opis sytuacji jest formą pośrednią między sprawozdaniem a opowiadaniem.

I. Proszę uporządkować opis sytuacji, ustawiając zdania w odpowiedniej kolejności.

0 Dzieci bawią się na placu zabaw koło przedszkola.

..... Któreś dziecko w pewnym momencie podstawia mu nogę.

..... Mopsik goni ją z wrzaskiem.

..... Wychowawczyni zauważa wypadek i wkracza, pocieszając Mopsika.

..... Nagle jedna dziewczynka zrywa z głowy czapkę otyłemu chłopcu, nazywanemu przez matkę pieszczotliwie Mopsikiem.

..... Mopsik zmienia kierunek i rzuca się w ślad za czapką.

..... Pokrzykując, ucieka ze swoją zdobyczą.

..... Zwraca mu czapkę i gani dzieci za niegrzeczne zachowanie.

..... Czapka wędruje od jednego dziecka do drugiego, a Mopsik biega między nimi i próbuje ją złapać.

..... Mopsik przewraca się i zaczyna płakać.

..... Kiedy już się wydaje, że niemal ją dogonił, ta rzuca czapkę innemu dziecku.

II. Proszę zaproponować dalszy przebieg wydarzeń i uzupełnić opis sytuacji.

Kilka minut po godzinie 2 w nocy do wszystkich patroli trafił komunikat o włamaniu do lokalu gastronomicznego na Ursynowie. Mężczyzna wyważył drzwi w barze i ukradł kasetki z pieniędzmi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tam wybiegł z samochodu i po krótkim pościgu został zatrzymany przez policjantów. Marcinowi R. grozi 10 lat więzienia.

III. Proszę na podstawie poniższej ilustracji opisać zdarzenie. W opowiadaniu proszę przedstawić to co było, co jest i co będzie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kącik literacki

Grzegorz Kasdepke (ur. 1972) – polski pisarz dla dzieci i młodzieży, autor scenariuszy, dziennikarz. Jest autorem serii książek dla dzieci pt. ***Detektyw Pozytywka***. Seria ukazała się także po ukraińsku. Każda książka jest zbiorem opowiadań zawierających zagadki na wzór kryminalnych. Tytułowym bohaterem jest detektyw Pozytywka, właściciel agencji detektywistycznej *Różowe Okulary*. Jest to postać sympatyczna, ale czasami zachowuje się dziwnie, np. do obrony własnej wykorzystuje wyłącznie kaktusa.

Proszę wysłuchać jednej z zagadek z książki Detektyw Pozytywka, a następnie uzupełnić tabelę.

Zagadka trzynasta, czyli kto popsuł latawiec?!

Czas akcji	***lato, wakacje*** .....
Miejsce akcji	.....
Wyposażenie namiotu detektywa	1. ***kaktus w doniczce*** .....; 2. .....; 3. .....; 4. .....;
Bohaterowie	1. ..... 2. .....
Odtworzenie przebiegu wydarzeń	..... Rano chłopiec znajduje mokry, zniszczony latawiec i wpada w rozpacz. ..... Zostaje ogłoszony konkurs na najpiękniejszy latawiec wykonany przez dzieci odpoczywające na koloniach. ..... Do akcji wkracza Detektyw Pozytywka. ..... Chłopiec robi latawiec z listewek i cienkiego papieru. ..... Detektyw Pozytywka uważa, że winowajcą jest sam chłopiec. ..... Chłopiec zostawia gotowy latawiec na noc na dworze.
Rozwiązanie zagadki	Chłopiec jest winny, bo ....

Projekt

Proszę przygotować się do dyskusji *Przestępczość wśród młodzieży*.
W tym celu proszę zebrać informacje na temat:
– rodzajów przestępczości,
– liczby dokonywanych przestępstw,
– sposobów zwalczania przestępczości wśród nieletnich.

Lekcja 11

Życie bez mediów jest (nie)możliwe...

www.coslychac.pl

Dzisiaj mój dziadek obraził się na telewizor. Nie wiem do końca, o co poszło, chyba coś z polityką. W każdym razie oglądał jakiś program i nagle zaczął krzyczeć, machać rękami i w ogóle zachowywał się tak, że mama z babcią nie mogły go uspokoić. A potem oznajmił, że to koniec i kazał tacie wynieść telewizor z pokoju. Trochę się przy tym namęczyliśmy, a podejrzewam, że i tak niedługo będziemy musieli go przynieść z powrotem. Nie wierzę, że dziadek długo bez niego wytrzyma, a już babcia na pewno. U nas to co innego, moi rodzice głównie siedzą w Internecie, a telewizor nam się przydaje jako ekran do xboxa i Netflixa. Telewizję zawsze oglądałem tylko u dziadków, a jak byłem mały, to się nawet złościłem, że nie można u nich bajki obejrzeć, kiedy się chce i jakiej się chce, tylko trzeba czekać. Zresztą nadal uważam, że to bez sensu. Ale babcia i dziadek nie mogą się jakoś przekonać do innych rozwiązań. Chociaż dziadek ostatnio sobie nawet facebooka założył, więc może z tym wyrzuceniem telewizora to nie będzie tylko na chwilę?

Skomentuj @follow Udostępnij

Porozmawiajmy

1. Jaką rolę w twoim życiu odgrywa telewizja albo radio?
2. Gdzie najczęściej szukasz informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie?
3. Jak wyobrażasz sobie przyszłość prasy?
4. Jak wyglądałby świat, gdyby nie było Internetu?

Historia mediów

Ludzie porozumiewają się ze sobą na dwa sposoby: bezpośrednio, czyli twarzą w twarz, albo pośrednio, czyli za pomocą ***medium*** *(pośrednik, przekaźnik), które umożliwia pokonanie czasu (np. książka) lub przestrzeni (np. telefon).* ***Mediami*** *są więc wszystkie wytwory człowieka, które służą szeroko rozumianej komunikacji.*

Sprawdź, czy rozumiesz

mass media / media tradycyjne (prasa, radio, telewizja) / media interaktywne (Internet)
media społecznościowe (Facebook, Instagram, Twitter)

I. Proszę uzupełnić tekst wyrazami z ramki, stawiając je w odpowiedniej formie.

~~kultura~~ / wyświetlać / wkrótce / schematyczny / służący / słowo / masowy
wyłonić się / koniec / utrwalić / wynaleźć / umożliwić / milowy

Ludzka ***kultura***[0] w swych początkach oparta była na ……[1] mówionym. Jest ono jednak ulotne, więc ludzie szukali sposobów, aby je ……[2]. Tak powstało pierwsze medium, czyli rysunek. To z rysunku ……[3] pismo, a pierwsze alfabety opierają się na tzw. piktogramach, czyli ……[4] rysunkach oznaczających daną rzecz lub zjawisko (pismo obrazkowe). Jednak drogi rysunku i pisma ……[5] się rozeszły, choć nie całkowicie (np. znaki drogowe). Kamieniem ……[6] w historii mediów był druk wynaleziony przez Gutenberga w połowie XV wieku. Nie tylko spowodował ……[7] wydawanie książek, ale także ……[8] rozwój prasy. Kolejnym ważnym okresem okazał się wiek XIX. To wówczas ……[9] fotografię, telegraf, a potem telefon. To wtedy pojawiły się pierwsze urządzenia ……[10] do utrwalania muzyki (najpierw fonograf, potem gramofon), wtedy zaczęto też ……[11] ruchome obrazki (kino). Natomiast wiek XX przyniósł najpierw radio i telewizję, a pod ……[12] również telefon komórkowy i Internet.

II. Proszę wstawić do tekstu usunięte fragmenty.

Gdzie został wynaleziony druk? Nie, to nie była Europa. Otóż, zanim na świecie pojawił się Gutenberg, ponad pół tysiąca lat wcześniej nieocenieni Chińczycy wydali *Diamentową Sutrę*, najstarszą drukowaną książkę (868 r. n.e.). Przypisuje się im również wynalezienie ***[A – 4]*** uczony Caj Lun za pomocą pomysłowej mieszanki składającej się z łodyg konopi, szmat, kory drzewnej i sznurków ze starych sieci rybackich, stworzył papier. Dopiero w XIII wieku nowy materiał rozpowszechnił się w Europie. Jednak, aby dowiedzieć się, jak wyglądały pierwsze książki, trzeba [B – …] właśnie opracowują pismo i poszukują sposobu jego uwiecznienia. Wpadają na pomysł zapisywania swoich tekstów

na glinianych tabliczkach, które uznawane są za pierwsze książki. Nieco później, Egipcjanie posługują się zwojami papirusów. Natomiast w I wieku naszej ery pojawia się książka w formie nieco bardziej przypominającej znaną nam współcześnie. Poszczególne elementy, [C – ....] lub związywane, a duże arkusze pergaminu składano w prostokąty. W średniowieczu książki przepisywane były ręcznie i oprawiane w skóry bądź drewno (stąd powiedzenie „przeczytać książkę od deski do deski"). Za bogato zdobioną, wysadzaną drogimi kamieniami pozycję można było kupić kilka całkiem nieźle prosperujących wiosek. Jak można się domyślać, [D – ....] pojawił się pewien uzdolniony człowiek.

W połowie XV wieku Gutenberg opracowuje ruchome czcionki – wynalazek, który zrewolucjonizował cały świat. Pierwszym wielkim dziełem drukarskim była oczywiście Biblia. Później wszystko potoczyło się [E – ...] skalę, rozwój społeczeństw – to tylko niektóre ze skutków tego niebywałego osiągnięcia. Do końca XV wieku drukarnie powstały we wszystkich krajach europejskich. Zaczęły powstawać książki o tematyce świeckiej, przeznaczone dla szerszego grona odbiorców. Stały się poręczniejsze, tańsze i bardziej dostępne. Książka [F – ...] kolejna komunikacyjna rewolucja.

Okazało się, że książka, aby zostać przeczytana, nie musi mieć materialnej postaci. Pierwsze audiobooki nagrywane były na płytach gramofonowych. Największą popularność zyskały stosunkowo [G – .....] kręgu odbiorców o dorosłych czytelników. Książki elektroniczne to dużo młodszy wynalazek. Ich początki związane są z powstaniem Internetu i możliwością przesyłania plików. Wraz z rozwojem technologii, powstał e-papier, który możemy spotkać w czytnikach. Podstawową jego zaletą [H – ...] światła, dzięki czemu nasze oczy nie męczą się tak szybko, jak podczas czytania ze zwykłego monitora. Są jednak przeciwnicy e-booków, którzy twierdzą, że książka, której nie można dotknąć ani powąchać, traci cały swój urok.

Na podstawie: https://www.coprzeczytac.pl/

Fragmenty tekstu

1. jak na przykład woskowe tabliczki, zaczęły być zszywane
2. już bardzo szybko. Powszechny dostęp do wiedzy, komunikacja na masową
3. jest fakt, że ekran nie podświetla się ani nie odbija
4. ***atramentu oraz tuszu. Legenda głosi, że w I wieku naszej ery, królewski***
5. niedawno, wraz z rozpowszechnieniem się innych nośników i poszerzeniem
6. cofnąć się w czasie do starożytności. Jest rok 3000 przed naszą erą. Sumerowie
7. trwała w niezmienionej formie do XX wieku, kiedy to nastąpiła
8. nie wszystkich stać było na taką ekstrawagancję. Na szczęście na horyzoncie

III. Proszę wysłuchać tekstu, a następnie zaznaczyć 4 zdania prawdziwe.

Lp.		P
0	**W dawnych czasach najważniejszym środkiem masowego przekazu były gazety.**	×
1	Prasa zawsze miała mały wpływ na kształtowanie się opinii publicznej.	
2	Radio i telewizja wpłynęły na spadek popularności gazet.	
3	Prasa, radio i telewizja przez wiele lat walczyły miedzy sobą o palmę pierwszeństwa.	
4	Internet prawdopodobnie zastąpi tradycyjne media.	
5	Internet umożliwia dostęp do wielu informacji.	
6	W sieci przeczytamy artykuły prasowe tylko po uiszczeniu opłaty.	
7	Gazety w wersji papierowej i elektronicznej są zawsze takie same.	
8	Prasa nie ma przed sobą żadnej przyszłości.	
9	Nie można jednoznacznie określić, czy papierowe gazety całkowicie znikną z rynku.	
10	Obecnie ludzie czytają wyłącznie e-prasę.	

Patrz i mów

Na podstawie zdjęć i rysunków proszę wypowiedzieć się na temat roli książek w życiu człowieka.

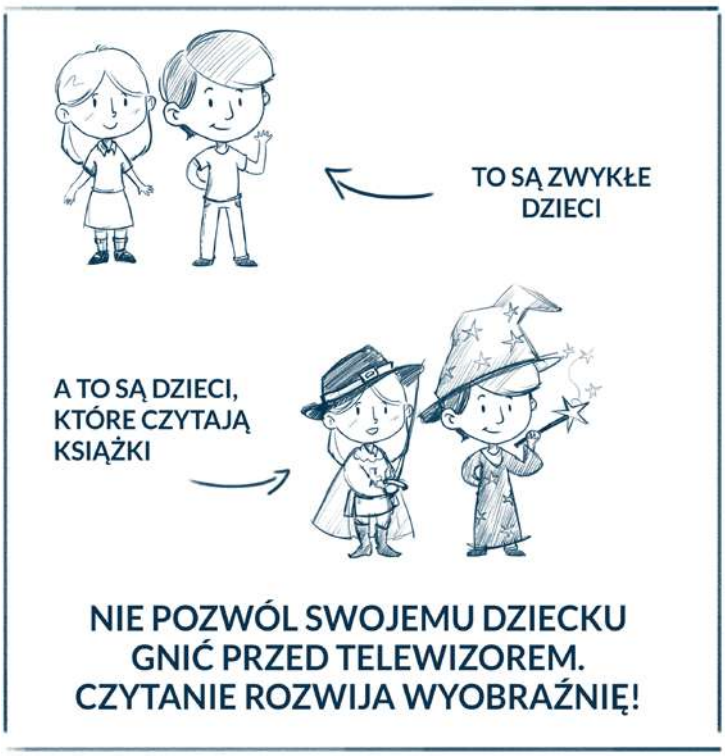

KSIĄŻKA VS TELEWIZJA

Media społecznościowe

I. Czytając tekst, podkreśl słowa zgodne z kontekstem.

Żyjemy w *(miejscu, <u>świecie</u>, kraju)*[0], w którym jednym kliknięciem możemy dowiedzieć się, co robią właśnie nasi znajomi, gdzie zjadł kolację (wasz, nasz, ich)[1] ulubiony muzyk lub jaką sukienkę kupiła koleżanka, której nie widzieliśmy od paru lat.

Media społecznościowe stworzyły rzeczywistość, w której na (wyciągnięcie, przyciągnięcie, odciągnięcie)[2] ręki mamy dostęp do niekończącego się przypływu informacji. Nietrudno nie zgodzić się z twierdzeniem, że świat nigdy wcześniej nie był tak dobrze połączony. Jednak im bardziej popularny stał się Instagram, Facebook czy Twitter, tym (bardziej, mniej, więcej)[3] osób zaczęło zastanawiać się, gdzie zmierza rzeczywistość, w której tak duże znaczenie mają social media.

Liczba użytkowników mediów społecznościowych szacowana jest na trzy miliardy osób, czyli około 40% populacji. (Zwyczajnie, Przeciętnie, Tradycyjnie)[4] spędzamy dwie godziny dziennie na Instagramie, Facebooku czy Twitterze. Statystyki pokazują, iż każdego dnia na Instagramie pojawia się 80 milionów zdjęć, a w przeciągu sekundy przybywa ponad 8 tysięcy postów na Twitterze. Nic dziwnego, że media społecznościowe wpływają nie tylko na (kształtowanie, budowanie, formowanie)[5] dzisiejszego świata czy kultury, ale mają również znaczenie dla naszego funkcjonowania i zdrowia psychicznego.

Nie jest tajemnicą fakt, iż media społecznościowe (pociągają, wywołują, prowadzą)[6] u niejednej osoby przypływ zazdrości. Widok zdjęć znajomych odpoczywających na rajskich plażach czy w luksusowych apartamentach dla wielu potrafi być trudny do (wytrzymania, zaakceptowania, zniesienia)[7], szczególnie że porównujemy naszą rzeczywistość z tym, co zobaczymy na portalu. Badanie przeprowadzone w zeszłym roku pokazały, iż prawie połowa użytkowników mediów społecznościowych czuła smutek po obejrzeniu zdjęć z życia znajomych. A dwadzieścia pięć procent osób było zazdrosnych, gdy znajomy (polubił, pokochał, docenił)[8] zdjęcie kogoś innego, zamiast zwrócić uwagę na ich posty.

To jedna strona medalu. Druga pokazuje, że (mniejszość, połowa, większość)[9] użytkowników (66%) celowo tworzy wpisy w mediach społecznościowych w taki sposób, aby ukazywały ich życie ciekawiej niż wygląda ono w rzeczywistości. Ponad 52 procent badanych (uznało, przyznało, doznało)[10] także, iż publikowane przez nich zdjęcia mają wywołać zazdrość wśród rodziny i znajomych. W ten sposób podbudowują swoje poczucie wartości.

Większość z nas jest (świadoma, przekonana, zorientowana)[11] negatywnych skutków niewłaściwego korzystania z mediów społecznościowych, jednak mimo wszystko nie możemy oprzeć się pokusie i zaglądamy do nich kilka razy dziennie. Dlatego niektórzy badacze uznają, że publikowanie postów jest trudniejsze do opanowania, niż powstrzymanie się od palenia papierosów czy picia alkoholu. Mogłoby brzmieć to jak szaleństwo, dopóki nie zwrócimy (refleksji, uwagi, myśli)[12] na fakt, że w tym momencie miliony ludzi na całym świecie przesuwają palcem po ekranie telefonu, przeglądając Instagram, a w kolejnej minucie YouTube zaleje fala trzystu godzin przeróżnych nagrań.

Na podstawie: https://fashionbiznes.pl/

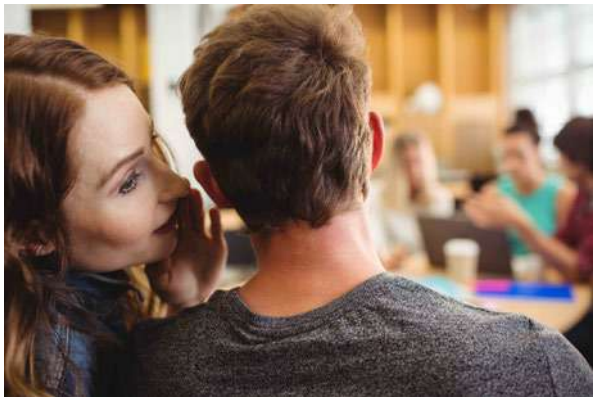
II. Proszę odpowiedzieć na pytania.

1. Czy masz konto na portalach społecznościowych? Na jakich?
2. Do czego wykorzystujesz portale społecznościowe?
3. Czy twoi znajomi w mediach społecznościowych, kreując swój wizerunek, są autentyczni? A jak ty postępujesz?

Plotka w mediach

I. Proszę słuchać nagrania i zaznaczać właściwą odpowiedź *a*, *b* lub *c* zgodnie z podanym przykładem.

Plotka stworzyła człowieka

0. Plotkowanie jest popularne
a) tylko w mediach.
b) ze względu na olbrzymi zasięg.
c) od początku istnienia ludzkości.

1. Plotka może mieć negatywne skutki
a) dla osoby, która ją rozpowszechniła.
b) szczególnie w niewielkim środowisku.
c) jeśli ktoś uzna ją za żart.

2. W życiu celebrytów plotka
a) pomaga zdobyć sławę i więcej pieniędzy.
b) może spowodować zniszczenie kariery.
c) nie ma większego znaczenia.

3. Plotki mogą mieć pozytywne skutki
a) ale zdarza się to bardzo rzadko.
b) gdy pomagają redukować stres w pracy.
c) tylko w przypadku sławnych ludzi.

4. Plotki wpływają na zmianę zachowania
a) jeśli boimy się opinii otoczenia o nas.
b) tylko w przypadku kobiet.
c) ale są to zmiany krótkotrwałe.

5. Zdaniem brytyjskiego uczonego dr. Emlera
a) plotkowanie jest skutkiem rozwinięcia przez ludzkość mowy.
b) dla większości osób plotka to coś mniej ważnego niż fakt.
c) ludzie w równym stopniu lubią dzielić się prawdziwymi i zmyślonymi wiadomościami.

II. Do podkreślonych wyrazów proszę dobrać wyraz bliskoznaczny z ramki i w odpowiedniej formie wstawić go do tekstu.

Fake news

tytuł / opracowywany / część / ~~***osobowość***~~ / autor / przypadek / nieprzerwany / czasami
włączyć / prawdziwy / kiedyś / spodziewać się / popularny / poświadczyć / natrafić / pozwolić się

Ludzkość od zarania dziejów miała przekorną ***naturę*** / ***osobowość***[0]. Żartobliwe wprowadzenie kogoś w błąd czy zmyślanie plotek na temat naszych sąsiadów to zjawiska częste i niekoniecznie groźne. Rzeczywistość często jest aż zbyt poważna, dlatego nieustanną / ……[1] popularnością cieszą się teksty satyryczne, wyśmiewające bieżące wydarzenia. Ale fake news to coś zupełnie innego. Tutaj mamy do czynienia z poważną treścią, niewyglądającą w żadnym wypadku / ……[2] na żart. Część takich

zmyślonych wiadomości to próba wyłudzenia, np. pieniędzy, inne tworzone / .....[3] są w celu manipulowania opinią publiczną. Pojawiają się w różnych miejscach, najczęściej jednak trafiamy na nie na portalach społecznościowych. Facebookowe nagłówki / .....[4] o śmierci znanej osoby albo sensacyjnej decyzji znanego polityka sprawiają, że trudno powstrzymać się od chęci przeczytania dalszej części artykułu. Jak nie dać się / .....[5] wprowadzić w błąd?

Na początek należy zwrócić uwagę na źródło informacji. Czasami sam adres strony może nam już zdradzić, że informacja nie jest wiarygodna / .....[6]. Twórcy fake newsów nierzadko podszywają się pod znane / .....[7] i szanowane portale, zmieniając nieco adres strony na przykład przez przestawienie lub zamianę liter.

Warto też sprawdzić źródła, na jakie powołuje się dany artykuł i ocenić ich rzetelność. Poza tym, jeśli na jakąś wiadomość natknęliśmy się / .....[8] po raz pierwszy w nieznanym nam portalu i nie informuje o niej nikt inny, nie sposób oczekiwać / .....[9] , że jest ona prawdziwa.

Istotne jest także sprawdzenie twórcy / .....[10] danego tekstu. Jeśli nie został on podany, to sygnał, że z informacją jest coś nie w porządku. Jeśli jakieś nazwisko się pojawi, ale jest nam nieznane, lepiej sprawdzić, kim jest ta osoba i jakie teksty wcześniej / .....[11] publikowała.

Zawsze można też zwrócić się do eksperta z danej dziedziny, aby potwierdził / .....[12], czy taka informacja jest w ogóle możliwa.

Kolejną kwestią jest ocena dołączonych do tekstu zdjęć i materiałów filmowych. Niekiedy/ .....[13] zdarzało się, iż zdjęcia tak naprawdę pochodziły z innego miejsca, a nawet roku, a rzekomo autentyczne nagranie video okazywało się fragmentem / .....[14] niszowego filmu, a nawet teledysku.

Tak naprawdę Internet daje nam narzędzia do sprawdzenia wiarygodności danego artykułu. Trzeba tylko uruchomić / .....[15] krytyczne myślenie, a następnie poświęcić trochę czasu, aby ujawnić oszustwo, a nie przyjmować każdej wiadomości jak prawdy objawionej.

Na podstawie: https://wiadomosci.onet.pl/

III. Proszę odpowiedzieć na pytania, używając wyrazów podanych w nawiasie.

0. Czym są fake news? (nieprawdziwe, manipulować)

Fake news to nieprawdziwe wiadomości podawane w mediach, aby manipulować poglądami ludzi.

1. Gdzie możemy spotkać się z fake newsami? (media, portale społecznościowe)

.....

.....

2. Dlaczego warto uważnie przeczytać adres strony, która podaje interesującą nas wiadomość? (podszywanie się, litery)

.....

.....

3. Co jeszcze warto sprawdzić, aby nie uwierzyć w fałszywe wiadomości? (autor, publikacje)

.....

.....

4. Dlaczego powinniśmy potwierdzać autentyczność zdjęć i materiałów video? (miejsce, film)

.....

.....

My i media

I. Proszę połączyć w całość fragmenty wypowiedzi, korzystając z podpowiedzi w postaci zdjęć.

0

Nie wyobrażam sobie śniadania bez czytania gazety. To taki mój „święty czas", przeznaczony wyłącznie dla mnie. Wstaję tak, abym nie musiał się spieszyć, robię sobie kanapki, parzę kawę i zasiadam przy stole.

1

Uwielbiam muzykę. Nie znoszę jednak radia, jeszcze żadna stacja mi się nie spodobała na tyle, żeby jej słuchać. W każdej za dużo gadają i w każdej puszczają za dużo reklam. Dlatego kiedyś słuchałam tylko swoich płyt,

2

Od zawsze czytałam książki wszędzie, gdzie się dało - w domu, szkole, poczekalni, autobusie. Nawet przy jedzeniu, co zwykle doprowadzało moją mamę do szału.

3

W moim rodzinnym domu najważniejszy był telewizor. Właściwie nie pamiętam, aby rodzice go wyłączali, nawet zasypiali przy nim. Był włączony w czasie posiłków,

4

Internet, tylko Internet. Zupełnie nie rozumiem po co ludziom jakaś telewizja czy radio. Zresztą, jak bardzo kochają te media, to znajdą je również w Internecie, co jasno pokazuje jego wyższość. Dla mnie Internet

5

Bardzo lubię słuchać radia. Często coś gotuję (to moja kolejna pasja), więc radio znakomicie umila mi przy tym czas. Mam swoją ulubioną stację, choć muszę przyznać, że

A Nic na to nie poradzę, że świat zaklęty w słowach wydaje mi się znacznie ciekawszy, niż ten, który mam za oknem.

B Subskrybuję kilka kanałów i powoli przymierzam się do prowadzenia własnego. Ale na razie nie zdradzę, o czym on będzie.

C jest całym światem, bo mogę z niego dowiedzieć się praktycznie wszystkiego. Nie muszę sprawdzać w słownikach, chodzić do biblioteki czy kupować gazet. A i kontakty ze znajomymi mam na wyciągnięcie ręki.

D Bardzo lubię też miesięcznik *Charaktery*, bo drukują tam naprawdę ważne i ciekawe teksty, a przy tym są one napisane w przystępny sposób.

E nie wszystkie audycje mi się podobają. Drażni mnie też to, że pojawia się coraz więcej reklam. Ale lubię muzykę tam nadawaną, a poza tym mogę w ten sposób wysłuchać wielu ważnych informacji.

F Przez jakieś 40 minut czytam sobie w spokoju wiadomości i nie ma mnie dla nikogo. W domu wszyscy od dawna wiedzą, że można ze mną rozmawiać dopiero, gdy skończę czytać.

6

Jeśli tylko mam czas, oglądam filmy. Najchętniej seriale, mam kilka ulubionych. Oczywiście nie w telewizji, bo nie pozwala ona oglądać tego, co lubię i wtedy, kiedy mogę. Pracuję na zmiany, więc mój rozkład dnia jest co chwilę inny.

7

Większość wiadomości czytam w Internecie, ale nie znaczy to, że nie kupuję gazet. Kupuję, tylko nie są to dzienniki. Wolę magazyny kobiece, w których znajdę interesujące mnie artykuły i wywiady.

8

Muszę się przyznać, że najwięcej czasu spędzam, przeglądając YouTube. Nie tylko ze względu na teledyski czy filmiki. Tam naprawdę można znaleźć wszystko!

9

Chyba jestem urodzonym graczem. Na przejście ulubionej gry mogę poświęcić naprawdę dużo czasu, choć staram się przy tym nie zawalać spraw zawodowych. Wiadomo, z czegoś żyć trzeba. Ale wolny czas spędzam najczęściej przy konsoli.

G a także podczas wizyt gości i nikt nigdy nie powiedział, że mu to przeszkadza. Dopiero na studiach nauczyłem się żyć bez tego pudła i do tej pory obywam się bez niego.

H Kiedyś robiłem to tylko na pececie*, jednak wymaga to zbyt wielu nakładów finansowych - gry stają się coraz lepsze i coraz bardziej wymagające, a sprzęt szybko się starzeje i nie nadąża za tymi zmianami.

I ale odkąd odkryłam Spotify, już tego nie robię. Mam teraz dostęp do wszystkiego, co lubię, a jeśli czegoś nie będzie tutaj, to na pewno znajdę to na innym, podobnym serwisie.

J Dlatego jestem gorącym zwolennikiem platform takich jak Netflix czy Showmax i wszystkich znajomych namawiam na wykupienie sobie abonamentu, na którejś z nich.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
F									

* pecet (pot.) - komputer stacjonarny

Patrz i mów

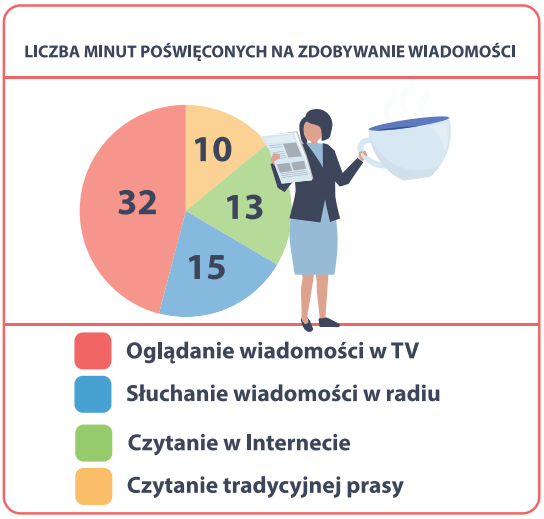
II. Na podstawie zdjęć i rysunków proszę wypowiedzieć się na temat funkcjonowania mediów i ich obecności w naszym życiu.

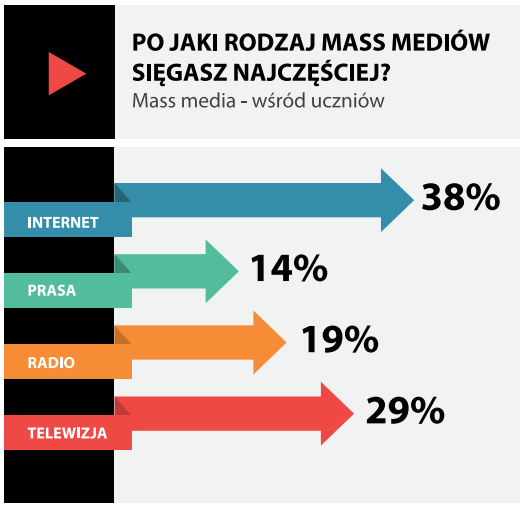

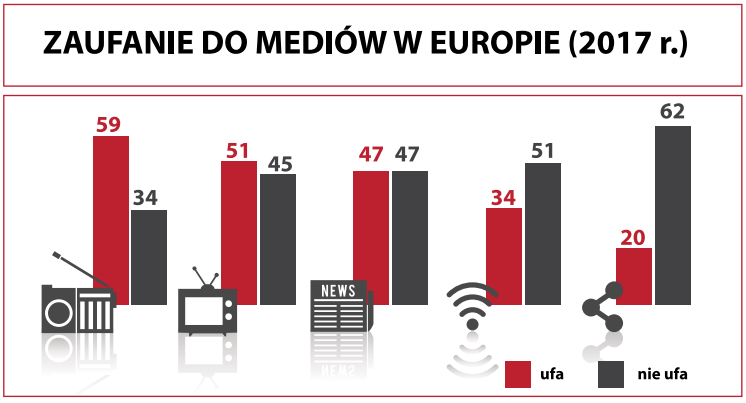

Gramatyka

Zdanie złożone można przekształcić na zdanie pojedyncze poprzez
a) zamianę jednego z orzeczeń na rzeczownik, np.:
Dyrektor obiecał pracownikom, że podwyższy płace.
Dyrektor obiecał pracownikom podwyżkę płac.
b) użycie odpowiedniego przyimka lub wyrażenia przyimkowego, np.:
Jeżeli będzie upał, włącz klimatyzację. – W razie upału włącz klimatyzację.
Zanim przejdziesz przez ulicę, rozejrzyj się uważnie dookoła. – Przed przejściem przez ulicę rozejrzyj się dookoła.

I. Proszę przekształcić zdania złożone na zdania pojedyncze, zamieniając jedno z orzeczeń na rzeczownik.

Przykład: Marek zapowiedział, że przyjedzie we wtorek.
Marek zapowiedział przyjazd we wtorek.

1. Wydawnictwo zapowiedziało, że opublikuje nową powieść znanego autora.

.....

2. Pracownicy laboratorium zdecydowali się, że ponownie przeprowadzą eksperyment.

.....

3. Kierownik obiecał mi, że zarezerwuje pokój w hotelu.

.....

4. Wróżka przepowiedziała nam, że szybko zdobędziemy pieniądze.

.....

5. Bank ogłosił, że wypowie kredyt temu przedsiębiorcy.

.....

II. Proszę zamienić zdania złożone na pojedyncze, używając odpowiednich wyrażeń z nawiasów.

Przykład:
Nie możemy zrealizować tego zamówienia, ponieważ zabrakło nam towaru. (ze względu)
Nie możemy zrealizować tego zamówienia ze względu na brak towaru.

1. Nie poszłam na spacer, bo padał deszcz. (z powodu)

.....

2. Chociaż miał dobre chęci, nie zdążył zrobić prezentacji. (mimo)

.....

3. Gdy wejdziesz do jej pokoju, posprzątaj bałagan. (po)

.....

4. Poszli do banku, żeby wypłacić pieniądze. (w celu)

.....

5. Jeśli nie masz klucza, nie otworzysz tych drzwi. (bez)

.....

6. Kiedy będzie festiwal, zobaczysz ciekawe filmy. (podczas)

.....

7. Jeżeli będzie pożar, proszę wychodzić wyjściem ewakuacyjnym. (w razie)

.....

8. Zanim pojedziesz na wycieczkę, dokładnie spakuj walizkę. (przed)

.....

9. Postanowiłem kupić ten prezent, chociaż była bardzo długa kolejka do kasy. (bez względu na)

.....

10. Chociaż obawiałaś się, zdałem egzamin. (wbrew)

.....

III. Proszę zamienić podkreślone zdania złożone na zdania pojedyncze, używając odpowiednich wyrażeń przyimkowych lub zamieniając jedno z orzeczeń na rzeczownik.

Przykład: Nie chciałem ci się przyznać, że grałam w tę grę[0].
Nie chciałem ci się przyznać do grania w tę grę.

1. Eksperci przewidują, że tradycyjna telewizja się kończy[1]. .....[1] Dzieje się tak, ponieważ pojawił się Internet[2]. .....[2] Dzisiaj po prostu łatwiej użyć serwisu streamingowego, aby włączyć film[3] .....[3] Dla starszych osób oczywiste jest, że korzysta się z telewizji kablowej lub satelitarnej[4]. .....[4] Dla młodszych już nie, dlatego tradycyjna telewizja traci widzów.

2. Chociaż wśród mediów dominuje Internet, radio nadal sobie radzi[1] .....[1] Wielu ludzi włącza radio, żeby wypełnić ciszę[2], ...[2] na przykład w czasie pracy albo jazdy samochodem. Radio może być też bliższe odbiorcy, gdy nadaje audycje lokalne[3]. .....[3] Poza tym wiele stacji radiowych prowadzi dziś transmisje przez Internet. Jeżeli więc ktoś nie ma tradycyjnego odbiornika, może słuchać ulubionych audycji, gdy włączy Internet[4] .....[4] na przykład w telefonie.

3. Obecnie na całym świecie dynamicznie rozwijają się gry wideo. Analitycy donoszą, że ten rynek jest już więcej wart niż globalny przemysł filmowy.[1] .....[1] Z gier wideo korzysta już 2,2 mld osób na świecie, a większość graczy ma od 25 do 44 lat. Co trzeci z tej grupy ma w domu peceta i konsolę, aby grać w jak największą liczbę gier.[2] ..... Dojrzali gracze wybierają tę formę spędzania wolnego czasu, żeby się zrelaksować i odstresować[3]. .....[3]. 2/3 badanych osób powróciło do grania po przerwie, ponieważ tęskniło za tą formą rozrywki.[4] .....[4] Większość z nich może grać tylko wieczorami, ponieważ pracuje.[5] .....[5].

Kącik literacki

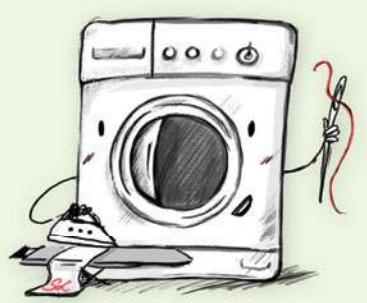
Stanisław Lem (1921–2006) polski pisarz science fiction, filozof i futurolog oraz krytyk. W swojej twórczości poruszał m.in. tematy takie jak: rozwój nauki i techniki, natura ludzka, możliwość porozumienia się istot inteligentnych czy miejsce człowieka we Wszechświecie. Jego książki przetłumaczono na ponad 40 języków. Był laureatem wielu nagród i odznaczeń, w tym najwyższego polskiego odznaczenia państwowego, czyli Orderu Orła Białego. Jego nazwiskiem nazwano planetoidę, a także pierwszego polskiego satelitę naukowego. Do najsłynniejszych utworów pisarza należą: *Solaris*, *Dzienniki gwiazdowe*, *Bajki robotów*, *Cyberiada*.

I. Proszę połączyć wyrazy z ich definicjami.

0	***cerować***	A	wyszywać wzór na tkaninie
1	wyżymać (wyżąć)	B	zaplanowane działanie
2	obrębiać	C	utwór poetycki złożony z 14 wersów
3	haftować	D	niezwykły, oryginalny i wykwintny
4	monogram	E	niski głos kobiecy lub chłopięcy
5	sentencja	F	szybko i zdecydowanie odpowiedzieć
6	krzepiący	G	wycisnąć wodę z czegoś mokrego
7	sonet	H	osoba pisząca słabe wiersze
8	wierszokleta	I	zdanie zawierające ogólną myśl o charakterze moralnym lub filozoficznym
9	alt	***J***	***naprawiać dziury lub rozdarcia w tkaninie***
10	wyszukany	K	litera lub kilka liter powiązanych kompozycyjnie, stosowanych jako podpis, znak własności, ozdoba
11	odparować	L	zagiąć i przyszyć brzeg tkaniny lub obszyć go nićmi, zabezpieczając materiał przed strzępieniem
12	posunięcie	Ł	taki, który wzmacnia, dodaje sił fizycznych i duchowych

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
J												

Tragedia pralnicza
(fragment)

[...] Nuddlegg wprowadził na rynek pralki tak zautomatyzowane, że same oddzielały bieliznę białą od kolorowej, po wypraniu zaś i wyżęciu prasowały ją, cerowały, obrębiały i oznaczały pięknie haftowanymi monogramami właściciela, a na ręcznikach wyszywały dydaktyczne, krzepiące sentencje, w rodzaju: „Kto rano wstaje, temu robot daje", itp. Snodgrass zareagował na to rzuceniem w sieć handlową pralek, które same układały czterowiersze do wyszywania, w zależności od kulturalnego poziomu i wymagań estetycznych klienta. Następny model pralki Nuddlegga wyszywał już sonety; Snodgrass odpowiedział pralkami podtrzymującymi konwersację w łonie rodziny podczas przerw programu telewizyjnego [...] a w następnym kwartale przedstawił pralkę, która piorąc, wyżymając, mydląc, szorując, płucząc, prasując, cerując, robiąc na drutach i rozmawiając, podczas tego wszystkiego odrabiała za dzieci zadania szkolne, udzielała horoskopów ekonomicznych głowie rodziny oraz samoczynnie przeprowadzała freudowską analizę snów, likwidując na poczekaniu kompleksy [...] Wtedy Nuddlegg, załamawszy się, rzucił na rynek Superbarda: pralkę wierszokletnicę, obdarzoną pięknym altem, która recytowała, śpiewała kołysanki [...] i prawiła paniom wyszukane komplementy. Snodgrass odparował to posunięcie pralką wykładowcą, pod hasłem: „Twoja pralka zrobi z Ciebie Einsteina!!!" — wbrew jednak oczekiwaniom model ten szedł bardzo słabo, obroty spadły do końca kwartału o 35%, a więc gdy wywiad ekonomiczny doniósł, że Nuddlegg przygotowuje pralkę tańczącą, Snodgrass zdecydował się, w obliczu grożącej katastrofy, na posunięcie całkowicie rewolucyjne. Zakupiwszy za sumę 350 000 dolarów odpowiednie prawa i zezwolenia osób zainteresowanych, skonstruował pralkę dla kawalerów [...]. Natychmiast obroty podskoczyły o 87%.

Stanisław Lem, *Dzienniki gwiazdowe*

II. Proszę odpowiedzieć na pytania.

1. Jak może zakończyć się przedstawiona historia?
2. Które z funkcji pralek wymyślone przez Lema chciałbyś mieć w swojej pralce, a których nie?
3. Jakie zjawiska współczesnego świata ośmiesza Stanisław Lem w *Tragedii pralniczej*?
4. Jak wyobrażasz sobie media za 20 lat?

Magia kina

I. Proszę wysłuchać nagrania i uzupełnić luki w tekście piosenki.

Scenariusz dla moich sąsiadów

Słowa: J. i W. Kuderski, W. Powaga, P. Myszor, A. Rojek
Muzyka: J. Kuderski
Wykonanie: Myslovitz

Kiedy ***powrócisz***[0] już
Ja będę .....[1]
Ulicą pójdę .....[2]
Kupię gazetę
.....[3] z sobą psa
Usiądę na .....[4]
Skończę scenariusz
By .....[5] był

Wieczorem
Wieczorem przed .....[6] domem
Wystawię ekran
I .....[7] film
Coś o mnie i o tobie
Będę leczył .....[8] sąsiadów sny

Z .....[9] przyleciał mój
Wielki przyjaciel
Kiedy .....[10]
Ja jadłem kanapkę
.....[11] że chyba jest chorym człowiekiem
Usiądź .....[12] i nie martw się bo

Wieczorem... (3x)

II. Proszę odpowiedzieć na pytania.

1. Czy zgadzasz się ze słowami piosenki, że filmem można kogoś uleczyć? Odpowiedź uzasadnij.
2. Co myślisz o pomyśle nakręcenia filmu, w którym widz decydowałaby o dalszej akcji?
3. Jeden z braci Lumière (twórcy kinematografu) powiedział o swoim wynalazku, że „to chwilowa ciekawostka, o której za trzy lata nikt nie będzie pamiętał". Jak myślisz, czy w przyszłości kino zostanie zapomniane?

E-mail

E-mail – to specyficzna odmiana listu prywatnego (formalnego i nieformalnego) oraz urzędowego. Zachowuje on wszystkie najważniejsze cechy listu tradycyjnego (wysyłanego pocztą), ale nie trzeba w jego treści wypisywać szczegółowych danych adresata ani daty.

Podobnie jak w liście, w e-mailu posługujemy się zwrotami grzecznościowymi, które należy zaczynać wielką literą.

Zwroty do adresata zależą od charakteru e-maila. W e-mailach nieformalnych są one nieoficjalne, serdeczne, często zdrobniałe. Natomiast w e-mailach formalnych są oficjalne, a imię i nazwisko powinno być poprzedzone tytułem naukowym lub stanowiskiem adresata (jeżeli takie posiada).

Rozpoczynając e-mail oficjalny, należy posługiwać się zwrotem: „Szanowny Panie / Szanowna Pani / Szanowni Państwo". Jeżeli korespondujemy z kimś przez dłuższy czas, możemy rozpoczynać e-maile sformułowaniem „Dzień dobry" (z kolei nie jest polecana forma "Witam", która może być odbierana jako okazanie wyższości przez nadawcę e-maila). Zarówno w e-mailu oficjalnym, jak i w nieoficjalnym, po zwrocie do odbiorcy należy postawić przecinek (nie wykrzyknik), a kolejną linijkę wiadomości rozpocząć małą literą.

Kończąc e-mail oficjalny, należy użyć zwrotu „Z poważaniem" lub „Z wyrazami szacunku". Sformułowanie „Pozdrawiam" jest charakterystyczne dla korespondencji nieformalnej.

Każdy e-mail musi być również podpisany. Pod formalnym (oficjalnym) e-mailem należy się podpisać pełnym imieniem i nazwiskiem, natomiast pod listami nieformalnymi można się podpisać: imieniem i nazwiskiem, samym imieniem, pseudonimem, inicjałami lub tylko pierwszą literą imienia.

W treści właściwej e-maila pisze się w skrócie to, co jest najważniejsze dla danej sprawy, zachowując podział na akapity (zaczynanie ich od wcięcia nie jest konieczne – wystarczy od nowego wersu).**

E-mail zawiera też elementy niewystępujące w tradycyjnych listach, które wymusza program komputerowy:

- specyficzny adres nadawcy i odbiorcy,
- dodatkowe pola adresowe, które nie muszą być wykorzystywane,
- temat maila,
- załączniki (nie ma obowiązku ich dołączania).

1. Schemat e-maila o charakterze formalnym

Do:	Wpisujemy imię i nazwisko oraz adres e-mail osoby (osób), do której piszemy
DW:	Oznacza „Do wiadomości", możemy tu wpisać adres osoby (osób), która powinna wiadomość przeczytać, ale nie jest jej adresatem (może to być np. przełożony)
UDW:	Oznacza „Ukryte do wiadomości", w polu tym możemy wpisać adres e-mail osoby (osób), która ma odczytać wiadomość, ale adresat nie powinien o tym wiedzieć
Temat:	Pole to powinno być zawsze uzupełniane, szczególnie gdy piszemy do kogoś po raz pierwszy. Wiadomość bez tematu i od nieznajomej osoby bywa często odrzucana bez czytania. Poza tym temat ułatwia późniejsze znalezienie danej wiadomości.

Właściwa treść

a) Formuła powitania (zwrot do adresata)
b) Treść wiadomości
c) Formuła pożegnalna
d) Podpis

Uwaga! Jeżeli korespondujemy z kimś kilkukrotnie w ciągu jednego dnia, nie rozpoczynamy każdego e-maila od zwrotu do adresata, tylko od razu odpowiadamy na otrzymaną wiadomość.

** Programy komputerowe często narzucają określoną strukturę tekstu, dlatego też poszczególne akapity są oddzielone spacją bez wcięcia.

2. Przykład e-maila oficjalnego

Od: Anna Nowak <annanowak@wp.pl>

Do: Prof. Jan Kowalski <kowalskijan@poczta.umcs.lubli.pl>

DW:

UDW:

Temat: zaliczenie seminarium

Szanowny Panie Profesorze,
nazywam się Anna Nowak. Studiuję na Wydziale Politologii na II roku (kierunek: stosunki międzynarodowe). W tym semestrze uczęszczałam na prowadzone przez Pana Profesora seminarium pt. Transformacja ustrojowa w Europie Środkowo-Wschodniej na przełomie wieków. Niestety, z powodu choroby (poświadczonej stosownym dokumentem) nie mogłam uczestniczyć w ostatnich zajęciach i w związku z tym nie pisałam testu końcowego.
Chciałabym zapytać, czy istnieje możliwość zaliczenia zajęć w przyszłą środę na konsultacjach Pana Profesora?
Byłabym wdzięczna za odpowiedź.

Z wyrazami szacunku
Anna Nowak

I. Proszę napisać e-mail do swojego nauczyciela / swojej nauczycielki w sprawie przygotowywanego przez ciebie referatu na temat roli Internetu we współczesnym świecie.

Od:

Do:

DW:

UDW:

Temat:

Projekt

I. **Proszę przygotować wspólnie projekt pod hasłem: „Media w naszym życiu”. Podzielcie się zadaniami:**
   - **przeprowadźcie ankietę wśród swoich rówieśników,**
   - **opracujcie wyniki ankiety,**
   - **przygotujcie wystąpienie prezentujące otrzymane przez was wyniki.**

II. **Proszę podzielić się na 4-5 osobowe grupy i przygotować prezentację na temat „Media masowe za 100 lat”.**

Lekcja 12
Plany i marzenia

www.coslychac.pl

Matura, matura i matura. W kółko tylko ta matura. I „Ucz się pilnie, bo nie zdasz, a jak nie zdasz, to nie pójdziesz na studia!" Czasami mam już ochotę krzyczeć, że najwyżej obleję i trudno. Ciekawe, co by wtedy zrobili. Ale tak naprawdę trochę byłoby mi szkoda, gdybym nie zdał... W gruncie rzeczy chcę iść na studia. Nawet już wiem, na jakie! Dlatego muszę się do tej matury porządnie przygotować. Tylko to ciągłe gadanie nauczycieli i rodziców mnie denerwuje. Jakby uważali, że bez ich ględzenia nie dam sobie rady. Poza tym czasami już zwyczajnie nie mam siły. Koniec roku coraz bliżej, więc widzę tylko książki i zeszyty. Nawet na spotkania z kumplami za często nie wychodzę, bo wszyscy jesteśmy w takiej samej sytuacji. I tylko tak sobie myślę, że fajnie by było, gdyby ktoś znalazł jakiś sposób, żeby nauka sama wchodziła do głowy, bez tego całego czytania i powtarzania. Najlepiej w czasie snu - zasypiasz, a rano już wszystko wiesz. Albo tabletki jakieś - łykasz pigułkę z matematyką i rozwiązujesz każde zadanie!
Ech... marzenia ściętej głowy. Póki co muszę się uczyć tradycyjnymi metodami...

Skomentuj @follow Udostępnij

Porozmawiajmy

1. Co planujesz robić po ukończeniu szkoły?
2. Czy twoje plany są zgodne z tym, czego naprawdę chcesz?
3. O czym marzysz?
4. Czego potrzebujesz, aby twoje marzenie się spełniło?
5. Czym różnią się marzenia od planów?

Warto marzyć

Sprawdź, czy rozumiesz

mieć, spełniać, realizować (co?) marzenia / marzyć (o czym?) o szczęściu / marzyciel, marzycielka marzycielski / wymarzony / marzenie spełnia się, ziszcza się / spełniło się, ziściło się

plany mieć, tworzyć, obmyślać / planować /zaplanować (co?) / planowanie (czego?) wyjazdu planowany (co?) wyjazd / zrealizować, wykonać plan

I. Proszę odpowiednio połączyć wypowiedzi z kolumny I z wypowiedziami z kolumny II.

Wywiad z Ewą Kosińską, psychologiem i terapeutą.

0	***Co to są marzenia?***	A	Wielu rzeczy. Marzą o wspaniałych wyczynach lub zabawkach. To daje im nadzieję, że każde jutro będzie lepsze. Marzą o zawodach czasem zupełnie odrealnionych. Ale dzięki tym marzeniom mogą się rozwijać, sięgać wyżej niż codzienna rzeczywistość. To nic, że sięgają tam tylko w marzeniach. Kiedyś te marzenia mogą stać się realnymi poczynaniami. Gdyby wielcy wynalazcy nie marzyli, to nie mielibyśmy żarówki, samolotów, telewizji, komputerów i wielu innych zdobyczy cywilizacji.
1	Jak powstaje marzenie?	B	Jeśli wystarczy nam oddawanie się marzeniom, ale nie będą one na tyle ważne, aby motywować nas do działania, mogą stać się ucieczką od życia. Ale tak się dzieje tylko w przypadku ludzi niedojrzałych. Dla nich wygodniejsze jest siedzenie w fotelu i wyobrażanie sobie, że działają, choć nie robią nic.
2	Jedni mówią, że marzenia utrzymują nas przy życiu. Inni, że są dla życia pożywieniem.	C	Aby oderwać się od problemów, aby uwierzyć, że mogą zaistnieć - znów lub wreszcie - piękne chwile w naszym życiu. Marzymy, aby dać sobie prawo do szczęścia, radości. Jeśli chcemy coś osiągnąć, musimy marzyć, bo to od marzeń zaczyna się wytyczanie celów. Osoby, które nie pozwalają sobie na marzenia ograniczają swoje życie do codziennej rutyny. Narzekają, że jest nudno, że nic dobrego ich nie spotyka. Nie wiedzą, czego chcieliby jeszcze dokonać, nie widzą możliwości poprawy swojego losu. Nie chcą dostrzec, że marzenia ubarwiają codzienność i czynią każdy dzień fascynującym.

3	Czego pragną dzieci?	D	Nie ma marzeń mądrych i głupich. Są osiągalne i nieosiągalne. Jeśli marzymy o czymś z założenia nieosiągalnym, nie będziemy rozczarowani, że się nie udało, ale możemy mieć przyjemność z bujania w obłokach. Natomiast wygórowane marzenia, które się nie spełnią, mogą frustrować. Byłabym natomiast ostrożna w nazywaniu niektórych marzeń dziwnymi. Każde z nich odnosi się przecież do bardzo osobistych, indywidualnych pragnień człowieka. Nietuzinkowe było na przykład marzenie Jasia Meli, który zdobył oba bieguny ziemi mimo, że w wyniku porażenia prądem stracił rękę i nogę.
4	A jaką rolę odgrywają marzenia w życiu seniorów?	E	Nie czekać na dobrą wróżkę. Działać. Warto też pamiętać, że na miejscu marzenia, które się spełniło, powinno pojawić się następne, które wypełni pustkę. Zanim jednak zaczniemy pracować nad precyzowaniem swoich pragnień, warto mieć w pamięci pewne chińskie przysłowie, które brzmi mniej więcej tak: "Bywa, że Bóg karze nas, pozwalając osiągnąć to, o czym marzymy".
5	Po co marzymy?	F	Działa to mniej więcej tak: chciałabym zobaczyć jakieś egzotyczne miejsce na świecie. Rozmyślam o nim, tworzę sobie w głowie wyobrażenie tego miejsca. I chcę swoje marzenie spełnić. Pragnienie wyjazdu połączone z wyobrażeniem, a więc moje marzenie, staje się motywacją do podjęcia działań. A jeśli czegoś bardzo chcemy, nawet najbardziej szalone marzenie, może się ziścić.
6	Czy bywają złe marzenia?	G	Przede wszystkim warto zastanowić się, czy będzie nam przyjemnie, gdy marzenie uda się zrealizować. Jeśli uznamy, że tak, że będziemy wtedy zadowoleni, a nawet dumni z siebie, zaczniemy się zastanawiać, jak je spełnić. W ten sposób wchodzimy w etap planowania, który również daje energię do życia. Niechęć, maruderstwo, lenistwo, niewiara w powodzenie są zabójcze dla marzeń. Namawiam, żeby przyjrzeć się aktywności osób w zaawansowanym wieku. Ludzie ci nierzadko spełniają marzenia, na które nie mieli czasu, prowadząc aktywne życie zawodowe. Śpiewają, tańczą, wędrują po górach - nareszcie żyją pełnią swoich pragnień, realizują swoje młodzieńcze ideały i cieszą się obecnością innych marzycieli. Są dowodem na to, że w żadnym wieku nie powinniśmy rezygnować z marzeń. Nawet z tych, które nigdy się nie spełnią.
7	Czy marzenia mogą demobilizować?	H	Ludziom starszym zwykle dokuczają choroby, doskwiera im samotność. Pragnąc zdrowia, marząc o prawdziwym przyjacielu, potrafią się mobilizować do działań pomagających te pragnienia zrealizować, nawet jeśli udaje się to w niewielkim stopniu. Poszukają więc tańszej apteki, zdecydują się na konsultacje z lekarzem, będą bardziej życzliwi dla innych. I tu znów wspomnę o nadziei. Jeśli marzeniom nie towarzyszy nadzieja, że mogą się one zrealizować, to może pojawić się zgorzknienie i zniechęcenie.

8 Czy zna pani przykłady głupich, albo dziwnych marzeń, które się spełniły?

9 Jak zatem postępować, by marzenia stały się inspiracją dla naszego życia?

10 Niemal przy każdej okazji życzymy sobie spełnienia marzeń. Co zatem robić, by marzenia się spełniały?

I ***Najprościej określić je można jako rozmyślania o rzeczach przyjemnych i wyobrażenia naszych pragnień, oczekiwań, potrzeb. Jednak marzenia to także odwrócenie uwagi od aktualnej sytuacji, to odległe fantazje, w których zapominamy o codzienności. Marzenia pojawiają się głównie wtedy, gdy ludzie są odprężeni albo zajęci nudnym lub mechanicznym zadaniem. Często marzymy również na chwilę przed zaśnięciem.***

J Mówiąc o marzeniach, zwykle mamy na myśli coś dobrego, pożytecznego, inspirującego do działania. Marzenia mają więc wydźwięk pozytywny, są pragnieniami, ale tymi przyjemnymi, wywołującymi chęć życia. Jeśli niosą negatywne emocje, mówimy raczej o złych pragnieniach wywołujących na przykład uczucia złości, zawiści itp. Jeśli ktoś pragnie czyjegoś nieszczęścia, to trudno powiedzieć, że marzy o zgubie danej osoby, raczej tej zguby pragnie.

K Tak to już jest, że dopóki czegoś pragniemy i mamy nadzieję na zrealizowanie tego pragnienia, chce nam się żyć. Niektórzy lekarze uważają wręcz, że człowiek żyje tak długo, jak długo potrafi marzyć o zrealizowaniu pragnień, niekoniecznie związanych ze zdrowiem. Człowiek marzy właściwie do późnej starości. Tyle tylko, że z wiekiem treść marzeń ulega zmianie.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I										

II. Proszę wysłuchać 7 wypowiedzi na temat planów i marzeń, a następnie do każdej z nich dopasować zdanie podsumowujące jej treść zgodnie z podanym przykładem.

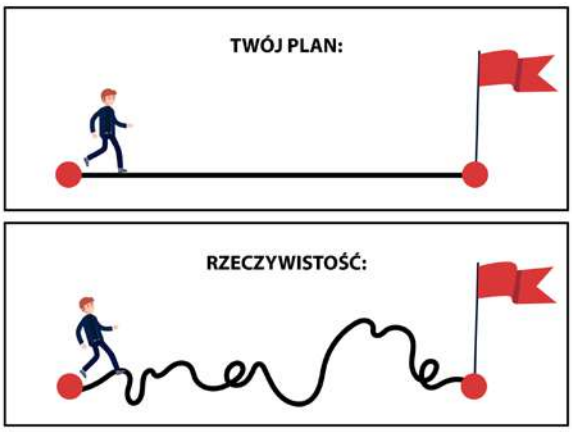
A. Marzenia - cele - plany.
B. Dzięki marzeniom następuje postęp.
C. Zagrożenia płynące z marzeń.
D. Dobrze jest marzyć!
E. Życie bez planu nie ma sensu.
F. Cel musi być możliwy do realizacji.
G. Marzenia są ucieczką od rzeczywistości.

Anna	Marek	Darek	Karolina	Marta	Sebastian	Natalia
F						

Patrz i mów

III. **Na podstawie poniższych materiałów proszę przygotować wypowiedź na temat realizowania marzeń i planów.**

Aspiracje i plany młodzieży

I. Proszę uzupełnić tekst wyrazami podanymi w ramce.

~~aspiracji~~ / utrzymywaniu się / połowy / państwowej / założyć / kariery / kontynuować / wyjazd / zainteresowaniami / pomoc / wyniki / łączyć / miłość / rodzinne / władzy

Z ostatniego badania Centrum Badania Opinii Społecznej dotyczącego ***aspiracji***[0], dążeń i planów życiowych młodzieży wynika, że dla niemal .....[1] badanych najważniejsza w życiu jest .....[2] i przyjaźń. 42% z nich ceni najbardziej udane życie .....[3], natomiast 40% pracę, która będzie zgodna z ich .....[4]. Zrobienie .....[5] jest istotne dla 34% uczniów szkół średnich, bogate życie towarzyskie dla 17%, a .....[6] innym dla 12%. Co ciekawe, tylko 2% badanej młodzieży najbardziej zależy na zdobyciu .....[7] politycznej.

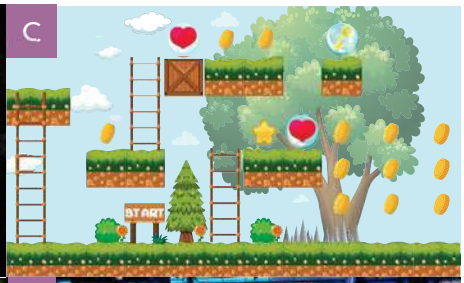
Interesująco kształtują się również .....[8] badania planów życiowych uczniów kończących szkołę średnią. 30% z nich zamierza .....[9] naukę na studiach i skupić się wyłącznie na tym. 27% badanych chce .....[10] studiowanie z pracą.

11% planuje .....[11] za granicę na stałe lub na dłuższy czas, natomiast 10% myśli o pracy w .....[12] lub prywatnej firmie. Własną firmę pragnie .....[13] 6% uczniów, a tylko 2% twierdzi, że zajmie się gospodarstwem rolnym. Natomiast o założeniu rodziny i .....[14] z zarobków współmałżonka myśli zaledwie 0,3% badanej młodzieży.

II. Proszę dopasować zdjęcia do wypowiedzi.

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

Po zdaniu matury zamierzam oczywiście pójść na studia. Myślę o farmacji, bo apteki zawsze będą potrzebne. Od chorób nie można uciec, więc lekarstwa nigdy nie staną się zbędne. Dlatego uważam, że gdy skończę te studia, bez problemu znajdę zatrudnienie. Oczywiście najpierw będę pracowała w czyjejś aptece, aby zdobyć odpowiednie doświadczenie, ale potem planuję otworzyć własną. 0

W tym momencie najbardziej zależy mi na tym, żeby zostać ratownikiem GOPR (Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego) w grupie Bieszczadzkiej. Od dziecka lubiłem chodzić po górach, znam je więc dobrze. Jazdę na nartach też opanowałem już dawno. Obecnie chodzę na kurs pierwszej pomocy. Czeka mnie jeszcze egzamin dla kandydatów, potem dwuletni staż, a następnie egzamin I stopnia, który podobno jest bardzo trudny. Zostanie zawodowym ratownikiem wcale nie jest łatwe i szybkie! 2

A ja nie wiem, co będę robić. Nie mam planów, nie zależy mi szczególnie na studiach, na spędzaniu całego dnia w pracy również. Najchętniej wybrałabym się w daleką podróż. Marzy mi się zwiedzanie świata, choć nie wiem, czy mi się uda. Problemem nie są pieniądze, bo można podróżować tanio, można też dorabiać gdzieś po drodze, a mnie na luksusach nie zależy. Problemem jest moja rodzina, która nie chce pogodzić się z moimi marzeniami. Nie wiem, może pójdę na jakiekolwiek studia, żeby tylko dali mi spokój, a po roku rzucę wszystko i jednak wyjadę... 4

Moją pasją jest sport i z nim wiążę swoją przyszłość. Lubię biegać, szczególnie na długich dystansach, dlatego zawsze osiągałem wysokie miejsca w maratonach. Wielokrotnie brałem też udział w turniejach tenisa stołowego i mogę się pochwalić kilkoma medalami. Dlatego chcę iść na studia na AWF (Akademii Wychowania Fizycznego), będę mógł połączyć przyjemne z pożytecznym. 1

Co będę robił po skończeniu szkoły? Wyjadę za granicę. Mój wujek mieszka w Anglii, więc nie będę miał żadnych problemów z mieszkaniem i wyżywieniem, a pracę znajdę już sobie sam. Zdaję sobie sprawę z tego, że na początku nie będzie to nic ambitnego, ale co z tego? Praca ma przynosić pieniądze, a nie satysfakcję, a tam zarobię znacznie więcej niż tutaj i od razu kupię sobie porządną brykę*. 3

Lubię rysować i jestem w tym niezła, ale nigdy nie czułam się artystką. Malowanie obrazów to jednak nie moja bajka. Dlatego nie wybieram się na ASP (Akademię Sztuk Pięknych), tylko myślę o grafice komputerowej. Trochę już się tym zajmuję, ale jako amator, a zależy mi na zdobyciu profesjonalnych umiejętności. Dlatego planuję studia, choć zamierzam łączyć je z pracą, najlepiej związaną z zawodem. Moim marzeniem jest projektowanie grafiki do gier komputerowych. Sądzę, że prędzej czy później uda mi się je zrealizować. 5

Od dziecka marzyłam o tym, żeby zostać weterynarzem. W moim domu zawsze były zwierzęta, więc zęby i sierść w niczym mi nie przeszkadzają. Wiem, jak należy postępować z psami czy kotami, nieobce mi są szczury, a nawet węże. Niejednokrotnie też podawałam swoim zwierzakom lekarstwa. Oczywiście zdaję sobie sprawę, że weterynarz zajmuje się nie tylko zwierzętami domowymi, wiem, że zdarza mu się przeprowadzać różne nieprzyjemne operacje. Muszę przyznać, że nie wiem, czy sobie z tym poradzę, ale zamierzam dać z siebie wszystko. 6

* bryka (pot.) - auto, samochód osobowy

Zawsze uważałam, że trzeba pomagać innym. Dlatego wybieram się na pedagogikę specjalną. Pracowałam już jako wolontariuszka w domu dziecka, więc wiem, że nie będzie to łatwe, ale wiem też, że lubię to robić. Stąd moja decyzja o takich, a nie innych studiach. Oczywiście ze względu na studia nie porzucę wolontariatu. Myślę, że jedno z drugim wspaniale się uzupełni. 7

Co będę robiła po zdaniu matury? Oczywiście pójdę na studia. Wybrałam ochronę środowiska na AGH (Akademii Górniczo-Hutniczej) w Krakowie. Nie jest to łatwe, bo trzeba dobrze znać biologię, chemię i fizykę, ale zawsze byłam dobra z tych przedmiotów. Poza tym od dłuższego czasu działam w lokalnym oddziale Greenpeace, bo naprawdę zależy mi na naszej planecie. Mamy tylko ją, a zachowujemy się, jakby jej zasoby były nieskończone. 9

Nie wybieram się na studia. Nie chcę marnować czasu. Im szybciej wejdzie się na rynek pracy, tym lepiej. Mam pomysł na własny biznes, choć wiem, że nie założę go od razu. Muszę najpierw zebrać trochę pieniędzy na start, a nie zamierzam zaczynać od kredytu. Dlatego zaraz po skończeniu szkoły idę do pracy. Przez ten czas będę mieszkał z rodzicami, więc na pewno uda mi się odłożyć odpowiednią sumę. 8

Myślę, że założenie rodziny jest ważne, ale lepiej nie robić tego zbyt szybko. Najpierw chcę zdobyć odpowiedni zawód i niezależność finansową. Planuję zdawać do Akademii Teatralnej w Warszawie i zostać aktorką. Wiem, że nie będzie to łatwe, ale mam już pewne doświadczenie, więc myślę, że mi się uda. A plan B? Logistyka. Owszem, jest dość odległa od aktorstwa, ale uważam, że to zawód, w którym również bym się sprawdziła. 10

Zawsze lubiłem gry komputerowe, zwłaszcza w trybie on-line, bo pozwala on grać z innymi, a to jest najfajniejsze. Mam swoją drużynę i powoli zdobywamy coraz lepsze miejsca w turniejach. Może nie jesteśmy jeszcze sławni, ale pewnego dnia zdobędziemy mistrzostwo. Uważam, że e-sport ma przed sobą wielką przyszłość i zamierzam to w pełni wykorzystać. 11

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
D											

Będziesz moją panią

I. Proszę wysłuchać nagrania i uzupełnić luki w tekście piosenki.

Słowa: Marek Grechuta
Muzyka: Marek Grechuta
Wykonanie: Marek Grechuta
Inny tytuł piosenki: Marzenia

Będziesz *zbierać*[0] kwiaty,
Będziesz się .....[1],
Będziesz .....[2] gwiazdy,
Będziesz na mnie .....[3],

I ty właśnie ty będziesz moją damą!
I ty tylko ty będziesz moją panią!

Będą ci grały .....[4] lipowe,
Będą śpiewały jarzębinowe,
Drzewa, ...[5], ptaki wszystkie...

Będę z tobą .....[6],
Bajki opowiadać,
.....[7] z pomarańczy,
W twoje dłonie .....[8]!

I ty właśnie ty będziesz moją damą!
I ty tylko ty będziesz moją panią!

Będą ci grały nocą .....[9],
Wiatry strojone .....[10] i słońcem,
Będą śpiewały, śpiewały bez.....[11]!

Będziesz miała .....[12],
Jak wiosenna róża,
Będziesz miała .....[13],
Jak .....[14] burza!

I ty właśnie ty będziesz moją damą!
I ty tylko ty będziesz moją panią!

Kącik literacki

Bolesław Prus (1847–1912) – naprawdę nazywał się Aleksander Głowacki. Był pisarzem i publicystą okresu pozytywizmu. Studiował matematykę i fizykę, ale ostatecznie został literatem. Angażował się w wiele społecznych przedsięwzięć, m.in. był prezesem Stowarzyszenia Kursów dla Analfabetów Dorosłych, a w testamencie ufundował stypendia dla utalentowanych dzieci pochodzących z ubogich wiejskich rodzin. Do jego najbardziej znanych utworów należą *Lalka*, *Placówka*, *Faraon*.

Lalka – to powieść realistyczna, której akcja rozgrywa się w II połowie XIX wieku. Głównym wątkiem utworu jest nieszczęśliwa miłość bogatego kupca Stanisława Wokulskiego do zubożałej arystokratki Izabeli Łęckiej. Powieść porusza szereg problemów społecznych i pokazuje przekrój ówczesnego społeczeństwa polskiego. Poniższa scena przedstawia pierwsze spotkanie Stanisława Wokulskiego z dalekim kuzynem Izabeli Łęckiej, Julianem Ochockim.

I. Proszę połączyć wyrazy z ich definicjami.

0	***forteca***	A	dosłownie
1	prawić	B	źródło stałego prądu elektrycznego
2	obwarowany	C	istniejące przepisy, normy, reguły
3	życie salonowe	D	łańcuchy, kajdany

4	ostryga	***E***	***miasto, zamek lub klasztor umocnione fortyfikacjami, niedostępne dla obcych***
5	stos elektryczny	F	dobrze umocniony i zabezpieczony przed czymś
6	literalnie	G	czas spędzany na spotkaniach towarzyskich arystokracji
7	impertynent	H	zdobyć kontrolę nad czymś, zapanować nad czymś
8	prawidła	I	mówić
9	okowy	J	wczesna wersja baterii elektrycznej
10	ogniwo	K	małż morski o ciele osłoniętym dwuczęściową muszlą
11	ujarzmić	L	osoba zachowująca się wobec kogoś arogancko, obraźliwie

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
E											

II. Proszę przeczytać fragment *Lalki* Bolesława Prusa, a następnie wykonać zamieszczone pod nim zadania.

Bolesław Prus *Lalka*, T. 1, rozdz. 11 (fragment)

Wokulski stanął na ulicy.

– Pan zajmuje się fizyką czy chemią?… – spytał zdziwiony.

– Ach, czym ja się nie zajmuję!… – odparł Ochocki. – Fizyką, chemią i technologią… Przecież skończyłem wydział przyrodniczy w uniwersytecie i mechaniczny w politechnice… Zajmuję się wszystkim; czytam i pracuję od rana do nocy, ale – nie robię nic. Udało mi się trochę ulepszyć mikroskop, zbudować jakiś nowy stos elektryczny, jakąś tam lampę…

Wokulski zdumiewał się coraz więcej.

– Więc to pan jest tym Ochockim, wynalazcą?…

– Ja – odparł młody człowiek. – No, ale i cóż to znaczy?… Razem nic. Kiedy pomyślę, że w dwudziestym ósmym roku tylko tyle zrobiłem, ogarnia mnie desperacja. Mam ochotę albo porozbijać swoje laboratorium i utonąć w życiu salonowym, do którego mnie ciągną, albo – trzasnąć sobie w łeb… Ogniwo Ochockiego albo – lampa elektryczna Ochockiego… jakież to głupie!… Rwać się gdzieś od dzieciństwa i utknąć na lampie – to okropne… Dobiegać środka życia i nie znaleźć nawet śladu drogi, po której by się iść chciało – cóż to za rozpacz!… […] Dużo czytałem, że szczęśliwy jest człowiek, który ma wielkie aspiracje. To kłamstwo. Ja przecież mam niepowszednie pragnienia, które jednak robią mnie śmiesznym i zrażają do mnie najbliższych. Spojrzyj pan na tę ławkę… Tu, w początkach czerwca, około dziesiątej wieczorem, siedzieliśmy z kuzynką Izabelą i z panną Florentyną. Świecił jakiś księżyc i nawet jeszcze śpiewały słowiki. Byłem rozmarzony. Nagle kuzynka odzywa się: „Znasz, kuzynie, astronomię?" – „Trochę." – „Więc powiedz mi, jaka to gwiazda?" – „Nie wiem – odpowiedziałem – ale to jest pewne, że nigdy nie dostaniemy się na nią. Człowiek jest przykuty do Ziemi jak ostryga do skały…" W tej chwili – ciągnął dalej Ochocki – zbudziła się we mnie moja idea czy mój obłęd… Zapomniałem o pięknej kuzynce, a zacząłem myśleć o machinach latających. A ponieważ myśląc, muszę chodzić, więc wstałem z ławki i bez pożegnania opuściłem kuzynkę!… Na drugi dzień panna Flora nazwała mnie impertynentem, pan Łęcki oryginałem, a kuzynka przez tydzień nie chciała ze mną rozmawiać… I żebym jeszcze co wymyślił; ale nic, literalnie nic, choć byłbym przysiągł, że nim z tego pagórka zejdę do studni, urodzi mi się w głowie przynajmniej ogólny szkic machiny latającej… Prawda, jakie to głupie?… […]

– Naturalnie – prawił dalej Ochocki – ani słówka nie wspomniałem o tym mojej ciotce, która […] ma zwyczaj

Bolesław Prus *Lalka*, T. 1, rozdz. 11 (fragment)

powtarzać: „Kochany Julku, staraj się podobać Izabeli, bo to żona akurat dla ciebie… Mądra i piękna; ona jedna wyleczyłaby cię z twoich przywidzeń…" A ja myślę: co to za żona dla mnie?… Gdyby chociaż mogła być moim pomocnikiem, jeszcze pół biedy… Ale gdzieżby ona dla laboratorium mogła opuścić salon!… Ma rację, to jej właściwe otoczenie; ptak potrzebuje powietrza, ryba wody… […] Ożeniłbym się z nią, gdybym miał pewność, że już nic w nauce nie zrobię…[…] Kobiety, ważna rzecz. Kochałem się już, zaraz, ileż to?… Cztery… sześć… ze siedem, tak, siedem razy… Zabiera to dużo czasu i napędza desperackie myśli… Głupia rzecz, miłość… Poznajesz, kochasz, cierpisz… Potem jesteś znudzony albo zdradzony… Tak, dwa razy byłem znudzony, a pięć razy zdradzony… […] A tymczasem gdy raz opanuje człowieka idea, już go nie opuszcza i nie zdradza nigdy…

Położył rękę na ramieniu Wokulskiego i patrząc mu w oczy jakimś rozstrzelonym i rozmarzonym wzrokiem spytał:

– Wszakże pan myślał kiedyś o machinach latających?… Nie o kierowaniu balonami, które są lżejsze od powietrza, bo to błazeństwo, ale – o locie machiny ciężkiej, napełnionej i obwarowanej jak pancernik?… Czy pan rozumie, jaki nastąpiłby przewrót w świecie po podobnym wynalazku?… Nie ma fortec, armii, granic… Znikają narody, lecz za to w nadziemskich budowlach przychodzą na świat istoty podobne do aniołów lub starożytnych bogów… Już ujarzmiliśmy wiatr, ciepło, światło, piorun… Czy więc nie sądzisz pan, że nadeszła pora nam samym wyzwolić się z oków ciężkości?… To idea leżąca dziś w duchu czasu… Inni już pracują nad nią; mnie ona dopiero nasyca, ale od stóp do głów… Co mnie ciotka z jej radami i prawidłami dobrego tonu!… Co mnie żeniaczka, kobiety, a nawet mikroskopy, stosy i lampy elektryczne?… Oszaleję albo… przypnę ludzkości skrzydła…

– A gdybyś pan je nawet przypiął, to co?… – spytał Wokulski.

– Sława, jakiej nie dosięgnął jeszcze żaden człowiek – odparł Ochocki. – To moja żona, to moja kobieta… Bądź pan zdrów, muszę iść…

Uścisnął Wokulskiemu rękę, zbiegł ze wzgórza i zniknął między drzewami.

Proszę zaznaczyć, czy poniższe stwierdzenia są P – prawdziwe, czy F - fałszywe.

		P	F
0	***Stanisław Wokulski nie znał wcześniej Juliana Ochockiego.***	×	
1	Julian Ochocki jest człowiekiem wykształconym.		
2	Julian Ochocki jest dumny ze swoich naukowych osiągnięć.		
3	Julian Ochocki jest człowiekiem w podeszłym wieku.		
4	Izabela Łęcka pośrednio obudziła w Ochockim nowe marzenie.		
5	Ciotka Ochockiego pragnie, aby ożenił się on z Izabelą Łęcką.		
6	Zdaniem Ochockiego Izabela nie byłaby dla niego dobrą żoną.		
7	Ochocki chce, żeby Izabela porzuciła życie salonowe.		
8	Sensem życia Juliana Ochockiego jest miłość.		
9	Według Ochockiego balony nie są wartościowym osiągnięciem.		
10	Zdaniem Ochockiego tylko maszyna latająca zmieni ludzkość na lepsze.		

III. Proszę odpowiedzieć na pytania.

1. Czy zgadzasz się z tym, jak Julian Ochocki ocenia swoje dokonania? Odpowiedź uzasadnij.
2. Czy zgadzasz się z opinią ciotki, że Ochockiego należy wyleczyć z jego przywidzeń? Dlaczego?
3. Co z marzeń Ochockiego spełniło się w dzisiejszym świecie, a co nie?

Gramatyka

Zdania warunkowe

Zdanie warunkowe to zdanie, które wyraża określony warunek (okoliczność), od którego zależy wykonanie innej czynności. Zdanie podrzędne warunkowe najczęściej łączy się ze zdaniem nadrzędnym za pomocą spójników *jeżeli*, *jeśli*, *gdy*, np.:

- *Jeżeli będę miał czas, pójdę do kina.*
- *Jeśli będziesz opuszczał zajęcia, będziesz miał kłopoty z zaliczeniem.*
- *Gdy będę miał pieniądze, kupię samochód.*

W zdaniu warunkowym można użyć trybu przypuszczającego, przekształcając je w następujący sposób:

- Jeżeli zdam wszystkie egzaminy, wyjadę na wakacje.
  Gdybym zdał *wszystkie egzaminy,* ***wyjechałbym*** *na wakacje.*
- Jeżeli jutro będzie ładna pogoda, wybierzemy się na spacer.
  Gdyby *jutro* ***była*** *ładna pogoda,* ***wybralibyśmy się*** *na spacer.*

I. Proszę uzupełnić zdania, podając 3 możliwe dokończenia.

Przykład:

0. Gdyby jutro była ładna pogoda,
a) poszedłbym na długi spacer.
b) pojechalibyśmy za miasto.
c) umyłabym wszystkie okna.

1. Gdybym dostał się / dostała się na wymarzone studia,
   a) .....
   b) .....
   c) .....

2. Gdybyśmy mogli przenosić się w czasie,
   a) .....
   b) .....
   c) .....

3. Gdyby ludzie nie mieli marzeń,
   a) .....
   b) .....
   c) .....

4. Gdyby w przyszłości wasze plany się zrealizowały,
   a) .....
   b) .....
   c) .....

5. Gdyby mógł spełnić jedno swoje marzenie,
   a) .....
   b) .....
   c) .....

II. Proszę przekształcić zdania na zdania warunkowe, używając trybu przypuszczającego zgodnie z przykładem.

Przykład: Jeżeli będzie ładna pogoda, pojedziemy na wycieczkę.
Gdyby była ładna pogoda, pojechalibyśmy na wycieczkę.

1. Jeżeli będę bardzo bogaty, nie będę musiał pracować.

.....

2. Jeżeli Dorota zda egzamin na prawo jazdy, będzie mogła kupić samochód.

.....

3. Jeżeli chcecie iść na studia, musicie najpierw zdać maturę.

.....

4. Jeżeli one pójdą dziś do kina, nie zdążą odrobić pracy domowej z matematyki.

.....

5. Jeżeli zostaniemy wieczorem w domu, zagramy w nową grę planszową.

.....

6. Jeżeli chcesz nową zabawkę, posprzątaj starannie swój pokój.

.....

7. Jeżeli wszyscy się zgodzą, pojedziemy na trzydniową wycieczkę w góry.

.....

8. Jeżeli spadnie śnieg, wybierzecie się na narty.

.....

9. Jeżeli dziecko lubi słodycze, namówi mamę do ich kupienia.

.....

10. Jeżeli oni chcą iść do teatru, kupią wcześniej bilety.

.....

III. Podane zdania proszę przekształcić zgodnie z podanym przykładem.

Przykład: Znasz niemiecki. Rozumiesz o czym mówią.
Gdybyś znał niemiecki, rozumiałbyś o czym mówią.

1. Znamy francuski. Możemy z nimi porozmawiać.

.....

2. Nie mamy pieniędzy. Pożyczysz nam?

.....

3. Proszę was. Pomożecie mi?

.....

4. Jesteś dyrektorem. Zarabiasz więcej.

.....

5. Pada deszcz. One nie pójdą po zakupy.

.....

6. Dzieci uważają na lekcjach. Rozumieją wszystko.

.....

7. Wstaniemy wcześniej. Na pewno zdążymy na pociąg.

.....

8. Przeprosiłyście go. Wybaczył wam.

.....

9. Dziecko będzie grzeczne. Matka zabierze je na lody.

.....

10. Kładę się spać wcześnie. Nie spóźniam się na zajęcia.

.....

IV. Proszę uzupełnić poniższe teksty, używając czasowników podanych w nawiasach w trybie warunkowym.

Przykład: Gdybym miała dużo pieniędzy, (kupić) ..... sobie dom.
Gdybym miała dużo pieniędzy, kupiłabym sobie dom.

1. Gdybym dostała kota, (nazwać) ..... go Filemon. (Być, on) ..... moim najlepszym przyjacielem. Razem z moim bratem (zabierać, my) ..... go do babci na wieś. (Biegać, on) ..... sobie po podwórku, a kury (uciekać) ..... przed nim do kurnika.

2. Gdybym miał pieniądze, (kupić) ..... sobie wielki dom. (Stać, on) ..... nad jeziorem, a dookoła (rosnąć) ..... drzewa. Czy wy nie (chcieć) ..... zamieszkać nad wodą? W takim miejscu na pewno (poczuć) ..... się szczęśliwi.

3. Gdybyś był pilnym studentem, nie (musieć) ..... po raz drugi zdawać egzaminu. (Mieć) ..... teraz dużo wolnego czasu, a twoi koledzy nie (pójść) ..... sami na dyskotekę. Ja też nie (siedzieć – r. ż.) ..... teraz samotnie przed telewizorem, bo z pewnością (być, my) ..... razem.

Opowiadanie

Opowiadanie to utwór literacki, który pozwala puścić wodze fantazji. Nie znaczy to, że tworzyć je mogą wyłącznie artyści. To jedna z form pisemnych, która często pojawia się w zadaniach szkolnych.

Opowiadania szkolne dzieli się na:

- odtwórcze – gdy opisujemy swoimi słowami przygody bohaterów książek lub filmów,
- twórcze – gdy sami wymyślamy opisywane wydarzenia.

Opowiadanie jest pisane prozą, powinno być krótkie i jednowątkowe. Tak naprawdę może w sobie zawierać inne formy wypowiedzi, na przykład: opis, charakterystykę, streszczenie, sprawozdanie czy pamiętnik. Mogą w nim również występować dialogi.

Opowiadanie ma luźną kompozycję, to znaczy, że przedstawiane wydarzenia nie muszą być ułożone w porządku chronologicznym (od początku do końca), nie muszą też zmierzać do puenty, ale zakończenie powinno być spójne z całością tekstu.

Osoby piszące opowiadania, najczęściej używają czasu przeszłego. Jednak nic nie stoi na przeszkodzie, aby przedstawiane przez nas wydarzenia opisane zostały w czasie przyszłym lub teraźniejszym. Jak w każdym utworze prozatorskim, w opowiadaniu muszą wystąpić: narrator, bohaterowie i fabuła.

- Narrator może być jednym z uczestników wydarzeń (narrację prowadzi się wówczas w 1. os. l. poj. lub 1. os. l. mn.) albo tylko obserwatorem (używa się wówczas 3. os. l. poj.).
- Bohaterem opowiadania może być każdy: człowiek, zwierzę, kosmita, a nawet przedmiot. Decyduje o tym tylko nasza wyobraźnia.
- Fabuła opowiadania również zależna jest od naszej fantazji. Powinna być jednak logiczna i konsekwentna (w ramach przyjętych założeń), aby czytelnik mógł zaakceptować przedstawiony mu ciąg wydarzeń.

Słownictwo przydatne podczas pisania opowiadania

wyrażające następstwo czasowe	określające czas wydarzeń	zwiększające dynamikę
na początku	dawno temu	nagle
najpierw	kilka dni temu	wtem
potem	jakiś czas temu	raptem
później	dawniej	nieoczekiwanie
następnie	niegdyś	znienacka
zaraz	kiedyś	ni stąd, ni zowąd
za minutę	przed (wieloma) laty	niespodziewanie
za chwilę	niedawno	w jednej sekundzie / minucie
po chwili	wczoraj	momentalnie
wreszcie	jutro	natychmiast
wkrótce	za jakiś czas	
na koniec	jakiś czas później	
	po jakimś czasie	

I. Proszę dokończyć zdania, wymyślając jak najbardziej niezwykłą przyczynę następujących wydarzeń.

1. Adrian spóźnił się na pierwszą lekcję, ponieważ .....

.....

2. Karolina przyjechała do Lublina, chociaż .....

.....

3. Mój młodszy brat dostał jedynkę, a .....

.....

4. Klasowa wycieczka okazała się bardzo udana, pomimo .....

.....

II. Proszę na małej kartce napisać dowolny wyraz. Następnie wszystkie kartki należy umieścić w pojemniku i pomieszać. Jedna osoba z klasy losuje 5 kartek i zapisuje na tablicy wylosowane słowa. Następnie proszę podzielić się na grupy i napisać krótkie opowiadanie, w którym zostaną użyte wszystkie wylosowane słowa.

III. Proszę w parach uzupełnić tabelkę.

temat opowiadania	Dzień, w którym spełniło się moje marzenie.
bohater główny (kim jest?, jak wygląda?, jaki jest? itp.)	
pozostali bohaterowie (kim są, ich charakterystyczne cechy itp.)	
krótki plan wydarzeń	
rodzaj narracji (pierwszoosobowa, trzecioosobowa, kim jest narrator?)	
czas opisu (przeszły, teraźniejszy, przyszły)	

III. Na podstawie wypełnionej tabelki proszę samodzielnie napisać opowiadanie w jednej z poniższych konwencji:

a) realistycznej
b) fantastycznej (s-f lub fantasy)
c) kryminalnej
d) horroru

Projekt

Proszę przygotować wspólnie projekt pod hasłem: „Marzenia młodzieży a marzenia dorosłych”. Podzielcie się zadaniami:

- **przeprowadźcie ankietę wśród swoich rówieśników i znanych wam dorosłych (np. rodziców, nauczycieli),**
- **opracujcie wyniki ankiety,**
- **przygotujcie wystąpienie prezentujące otrzymane przez was wyniki.**

Klucz

Klucz do lekcji 1

Matura

I.

Matura to koniec świata – powie ~~***duża***~~[o] większość zdających w danym roku. I jest w tym sporo prawdy, ponieważ **studencki** egzamin maturalny wyznacza ważną, graniczną datę w edukacji, zamykając długi ciąg lekcji od ósmej do szesnastej czy pisanie **ustnych** kartkówek, klasówek oraz wypracowań, tak dobrze znanych **z przedszkola**, szkoły podstawowej i średniej. Matura to też zupełnie inna bajka niż wcześniejsze egzaminy – jest większa, dłuższa i trudniejsza. To koniec świata wam znanego, który **nieprzerwanie** trwa zwykle od 4 do 24 maja z przerwami.

Jednak, jeśli spojrzy się na to z dystansu, matura to tylko bardzo duża klasówka, na którą wybierają się wszyscy twoi **młodsi** rówieśnicy. Kilka dni wysiłku umysłowego i czekają cię najdłuższe wakacje w życiu, trwające aż do **końca** października, a potem zupełnie nowa, ciekawsza przyszłość – studia z zajęciami, które czasami zaczynają się dopiero popołudniu, intrygujące znajomości, nowe pasje. Koniec świata, jakim jest matura, **gdy** tak naprawdę jest początkiem czegoś lepszego. Wystarczy tylko przeżyć do końca maja i zdać wszystkie egzaminy.

Szansa na to, że coś pójdzie nie tak, jest naprawdę **minimalnie** znikoma. Oblanie matury zdarza się nadzwyczaj rzadko. Zresztą, dlaczego miałbyś nie zdać? Naprawdę tak niskie masz **chyba** o sobie mniemanie? Poza tym, matura to tylko duża klasówka, a to oznacza, że zawsze można ją **lepiej** poprawić. Nie jesteś jedyny, nie jesteś jedyna – powtarzają i mają rację. Każdy, kto był w liceum musiał przejść przez maturę. Robiły to poprzednie roczniki i będą robiły następne **lata**. Życie toczy się dalej, a ty za rok będziesz machać ręką i mówić: Eeee tam, matura. Łatwizna. Teraz studiuję i maturę mam co pół roku! To się nazywa sesja…

II.

Kolejność fragmentów:
1, 4, 6, 7, 2, 5, 3

Jak uczyć się efektywnie?

1

Określ jasno cele, czyli to, czego masz się nauczyć. Pamiętaj zawsze, by upewnić się, że jest to osiągalne w czasie, którym dysponujesz. Zachowaj w tym względzie rozsądek.

2

Znajdź miejsce, w którym nic nie będzie cię rozpraszać. Odpowiednie miejsce do **nauki** zależy od indywidualnych potrzeb każdego człowieka. Część ludzi preferuje ciche miejsce, gdzie nie ma zbyt dużego tłoku (np. czytelnia), inni zaś lepiej uczą się w pokoju pełnym ludzi, ze słuchawkami na uszach. Najważniejsze byś ty znalazł takie otoczenie, jakie będzie najlepsze właśnie dla ciebie.

3

Zanim zaczniesz upewnij się, że masz wszystkie potrzebne materiały. Nic nie wpłynie **równie** niekorzystnie na twoją naukę jak brak materiałów i konieczność przetrząsania całego domu w ich poszukiwaniu.

4

Odpowiednio podziel naukę, by mieć wystarczająco dużo czasu na wszystkie zadania. Przykładowo zaplanuj czytanie notatek tak, by mieć czas na ponowne ich przejrzenie przed egzaminem.

5

Najpierw przystąp do opanowania pierwszego zagadnienia na twojej liście. Upewnij się, że pod czas nauki nie myślisz o niczym innym. Nie koncentruj się na tym co przed tobą, nie myśl o innych tematach i egzaminach. Skup się wyłącznie na tym, co masz przed sobą.

6

Gdy opanujesz pierwsze zagadnienie, zrób sobie krótką przerwę. Zrób coś, co odwróci twoją uwagę od nauki. Możesz pogadać z przyjacielem, posiedzieć chwilę w internecie lub przygotować sobie przekąskę. Cel to odprężenie umysłu, zanim przejdziesz do następnego zadania. Zawsze jednak ustal z góry ile trwa przerwa, jeżeli tego nie zrobisz, może się ona przedłużyć na cały dzień.

7

Wróć do punktu piątego i powtarzaj następne czynności, aż do momentu, gdy wykonasz wszystkie wyznaczone sobie zadania. Kilkakrotnie wypróbuj tą technikę, a z pewnością wyrobisz w sobie zdolność efektywnego uczenia się.

III.

Zwyczaje i przesądy maturalne

0	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
G	E	A	H	C	B	F	D

Kącik literacki

I.

1. rodzaju
2. biegiem
3. nosił
4. też
5. okres
6. poszczególnych
7. ważnym;
8. odtańczenie
9. gatunku
10. specjalnie

II.

1. podkręcając
2. pierwszą
3. hasło
4. blask
5. kroku
6. pochyla
7. kłania się
8. oczyma
9. prędzej
10. na czole
11. okrzyki
12. hucznie
13. wąż
14. żołnierskich
15. brzmi

Transkrypcja

Poloneza czas zacząć. – Podkomorzy rusza
I z lekka zarzuciwszy wyloty kontusza,
I wąsa podkręcając, podał rękę Zosi,
I skłoniwszy się grzecznie, w pierwszą parę prosi.
Za Podkomorzym szereg w pary się gromadzi;
Dano hasło, zaczęto taniec – on prowadzi.

Nad murawą czerwone połyskają buty,
Bije blask z karabeli, świeci się pas suty,
A on stąpa powoli, niby od niechcenia;
Ale z każdego kroku, z każdego ruszenia
Można tancerza czucia i myśli wyczytać:
Oto stanął, jak gdyby chciał swą damę pytać,
Pochyla ku niej głowę, chce szepnąć do ucha;
Dama głowę odwraca, wstydzi się, nie słucha,
On zdjął konfederatkę, kłania się pokornie,
Dama raczyła spojrzeć, lecz milczy upornie;
On krok zwalnia, oczyma jej spojrzenie śledzi
I zaśmiał się na koniec – rad z jej odpowiedzi,
Stąpa prędzej, pogląda na rywalów z góry
I swą konfederatkę z czaplinymi pióry
To na czole zawiesza, to nad czołem wstrząsa,
Aż włożył ją na bakier i podkręcił wąsa.
Brzmią zewsząd okrzyki:
"Ach, to może ostatni! patrzcie, patrzcie, młodzi,
Może ostatni, co tak poloneza wodzi!" (...)

I szły pary po parach hucznie i wesoło,
Rozkręcało się, znowu skręcało się koło,
Jak wąż olbrzymi, w tysiąc łamiący się zwojów;
Mieni się cętkowata, różna barwa strojów
Damskich, pańskich, żołnierskich, jak łuska błyszcząca,
Wyzłocona promieńmi zachodniego słońca
I odbita o ciemne murawy wezgłowia.
Wre taniec, brzmi muzyka, oklaski i zdrowia!.

Studia

I.

Dziedzina nauki	**Dyscypliny naukowe**
Nauki humanistyczne	***historia sztuki***, filologia angielska, filozofia
Nauki społeczne	**ekonomia, psychologia, nauki polityczne, dziennikarstwo,**
Nauki przyrodnicze	**geografia, biotechnologia,**
Nauki ścisłe	**astronomia, informatyka,**
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu	**pielęgniarstwo, farmacja, fizjoterapia**
Dziedzina sztuki	**dyrygentura, rzeźba, reżyseria teatralna**

III.

1 – E; 2 – C; 3 – G; 4 – F; 5 – B; 6 – D.

IV.

Kasia – psychologia
Artur – filologia romańska
Tomek – dziennikarstwo
Aśka – logistyka
Łukasz – marketing i zarządzanie
Franek – architektura
Magda – technologia żywności i żywienia

Transkrypcja
Przykład:
Andrzej w czasach licealnych doskonale radził sobie z przedmiotami ścisłymi. Matematyka, fizyka i chemia nie stanowiły dla niego żadnego problemu. Prywatnie interesuje się nowymi technologiami i robotyką. Udało mu się nawet złożyć samodzielnie własny komputer.

Kasia od najmłodszych lat ceniła sobie kontakt z ludźmi i powtarzała, że w przyszłości zostanie nauczycielką. W czasach licealnych jej zainteresowania poszerzyły się o zagadnienia związane z rozwojem dzieci i młodzieży. Jako wolontariuszka pracuje w Domu Dziecka – organizuje wychowankom ciekawe zajęcia w czasie wolnym, ale przede wszystkim rozmawia z nimi o ich problemach i planach na przyszłość.

Artur od dziecka wykazywał się umiejętnościami nauki języków obcych. W liceum biegle posługiwał się angielskim i niemieckim. Rozpoczął również naukę języka francuskiego, który uznał za najbardziej przyszłościowy i interesujący. Nie poprzestaje na nauce języka, interesuje się także kulturą i literaturą. Stara się czytać największych pisarzy angielskich i francuskich w oryginale.

Tomek jest bardzo spostrzegawczym obserwatorem. Zawsze zauważa to, co umyka innym. Jest świetnym rozmówcą, który ma wiele do powiedzenia, ale także umie słuchać innych. Przy tym nie boi się wyzwań, a kiedy nad czymś pracuje, jest bardzo wytrwały i dociekliwy. Wszyscy uważają go za osobę, otwartą, ciekawą świata i kreatywną. Do tego ma „lekkie pióro" – jego rozprawki i eseje są naprawdę wyjątkowe.

Aśka już w podstawówce zajmowała się organizacją różnych imprez klasowych. Była w tym świetna, pamiętała o najmniejszych szczegółach, umiejętnie przydzielała zadania innym. Jej talent organizacyjny rozwinął się w liceum. Zaplanowała i przygotowała klasową wycieczkę po Włoszech, załatwiając transport, bazę hotelową i dokładny, a do tego bardzo ciekawy program zwiedzania Italii. Dzięki jej zmysłowi organizacyjnemu cały wyjazd był niezwykle udany.

Łukasz jako kilkunastoletni chłopak zaczął pomagać ojcu w prowadzeniu firmy. Początkowo były to bardzo proste zadania, ale z czasem zaangażował się na poważnie. Robił dla firmy różne analizy, prowadził badania rynkowe, poszukiwał intratnych kontraktów. Bardzo chce udoskonalić swoją wiedzę i umiejętności biznesowe. Chyba nie będzie miał problemów z wyborem kierunku studiów.

Franek ma talent plastyczny – pięknie rysuje, maluje też olejne pejzaże. Jego pasją w dzieciństwie było budowanie z klocków lego. Tu ujawniła się jego kreatywność – tworzył niesamowite i bardzo skomplikowane budowle. Kolekcjonuje albumy z najsłynniejszymi zabytkami i marzy o tym, żeby zobaczyć na własne oczy katedrę Notre Dame i inne cuda świata. W liceum ujawniły się także jego zdolności do przedmiotów ścisłych.

Magda jest uczennicą klasy biologiczno-chemicznej. Dobrze sobie radzi zarówno z biologią, jak i z chemią. Lubi oba przedmioty, dlatego najchętniej wybrałaby kierunek, który łączy te dziedziny wiedzy. Od roku stara się prowadzić zdrowy styl życia i szczególną wagę przywiązuje do zdrowego odżywiania. Zauważyła, że wiedza z zakresu biologii i chemii bardzo jej się przydaje.

Gramatyka

I.

1. biegające, 2. będące, 3. jadącym, 4. chorujących, 5. stojących, 6. idące, 7. biorący, 8. stojącą, 9. mieszkającym, 10. myślących

II.

1. upieczone, 2. zmęczeni, 3. zapalonej, 4. zmartwieni, 5. znaleziony, 6. wyróżnionym;, 7. przyjęty, 8. lubiany, 9. podartych, 10. opowiedziane

III.

1. pochodzący, 2. wyróżniana, 3. obowiązującym, 4. karane, 5. spisywane, 6. toczący, 7. ulubionym, 8. wyśmiewani

IV.

1. opierający się, 2. przygotowaną, 3. umożliwiającą, 4. zamieszczane, 5. odbywających się, 6. prowadzonych, 7. pracujących, 8. niemających, 9. wybranych, 10. przebywające

Akademia Krakowska

I.

1 – F	2 – F	3 – P	4 – P	5 – F	6 – P	7 – F	8 – F	9 – P	10 – F

II.

1. niezbyt, 2. rozumem, 3. oceny, 4. niespodziewane, 5. często, 6. pechowym, 7. studenci; , 8. kłamcą, 9. jedynie, 10. naukę, 11. zdekonspirowano, 12. znakomite, 13. zakonu

Podanie

1 Lublin, dn. 05.0.2019 r.

5 Dr hab. Jan Kowalski, prof. UMCS
Dziekan Wydziału Humanistycznego
Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie

11 Jan Janowski

3 II rok, I stopień, filologia ukraińska

9 Proszę o pozytywne rozpatrzenie mojej prośby.

8 Zobowiązuję się wpłacać raty czesnego terminowo według ustalonego harmonogramu.

2 Jan Janowski

12 Załączniki:
1) zaświadczenia o dochodach matki
2) zaświadczenie z Urzędu Pracy

5 Zwracam się z uprzejmą prośbą o rozłożenie na raty płatności czesnego za studia stacjonarne na kierunku

4 ul. Baśniowa 23/54, 20-00 Lublin
e-mail: jan.janowski@gmail.com
tel. +48 777 666 555

10 Z wyrazami szacunku

6 filologia słowiańska w semestrze zimowym/letnim w roku akademickim 2019/2020 na styczeń 2020.

7 Prośbę swoją motywuję trudną, w chwili obecnej, sytuacją materialną mojej rodziny spowodowaną rozwiązaniem firmy, w której pracował ojciec

Klucz do lekcji 2

Wynalazki

I.

1 b); 2 b); 3 c); 4 b); 5 a); 6 c); 7 b); 8 a); 9 a); 10 c).

II.

B – 3	**C – 7**	**D – 1**	**E – 4**	**F – 8**	**G – 5**	**H – 2**	**I – 6**

A – GPS
B – proch strzelniczy
C – samochód
D – papier
E – dynamit
F – pendrajw / pendrive
G – penicylina
H – aspiryna
I – pociąg / lokomotywa parowa / parowóz

Transkrypcja

Przykład:

0. *Wynaleziono go już pięćdziesiąt lat temu. Zanim pod koniec XX wieku trafił do powszechnego użytku, był wykorzystywany do celów wojskowych w armii amerykańskiej. Dzisiaj wiele osób nie wyobraża sobie jazdy samochodem czy pływania łodzią bez tego urządzenia.*

1. Wynalazł go jeden z urzędników chińskiego cesarza około 100 r. n.e. Powstawał z surowców uważanych za najmniej wartościowe: kory drzew, włókien roślin, konopi, starych szmat. Wszystkie te składniki były gotowane na jednolitą masę, a po odsączeniu wody prasowane na cienkie arkusze.

2. Gdy 20 lipca 1969 r. Neil Armstrong stawiał pierwsze kroki na Księżycu, lek ten jako niezbędne wyposażenie znalazł się na pokładzie Apollo 11. Został wynaleziony 120 lat temu i zrobił na całym świecie największą karierę. Znajdziemy go w każdej domowej apteczce.

3. Najwcześniejsza receptura wytwarzania tego wynalazku pochodzi z roku 1044. Później sekret produkcji rozpowszechnił się w całej Azji, a następnie w połowie XIII wieku za sprawą kupców arabskich dotarł do Europy. W Chinach przez kilkaset lat był stosowany wyłącznie do wytwarzania ogni sztucznych i petard.

4. Autor wynalazku był pacyfistą i tworząc śmiercionośny materiał, uważał, że zahamuje on wywoływanie i prowadzenie wojen. Skutek był jednak zupełnie przeciwny, a wynalazca po opatentowaniu technologii w 1867 roku zarobił fortunę, z której część przeznaczył na ufundowanie nagrody za największe osiągnięcia w kilku dziedzinach nauki.

5. „Pleśń, która ratuje życie" – to najkrótsza definicja leku, który dokonał przełomu w medycynie w pierwszej połowie XX wieku. Szkocki mikrobiolog Aleksander Fleming odkrył substancję, która zwalczała bakterie chorobotwórcze. Dalsze badania prowadzone przez zespół naukowców doprowadziły do powstania pierwszego antybiotyku zapobiegającego wielu chorobom.

6. Pierwszy pojazd tego typu przewiózł pasażerów w Anglii w 1825 roku. W ciągu kilkunastu lat zawojował całą Europę i Amerykę. Stosowany początkowo napęd parowy został zastąpiony spalinowym, a współcześnie pojazdy te są zasilane elektrycznie.

7. Pierwsze pojazdy tego typu konstruowane na początku XIX wieku rozwijały prędkość 5 km na godzinę i były napędzane parą. Jazda trwała 20 minut, potem trzeba było zrobić przerwę na uzupełnienie wody i wytworzenie pary, aby ruszyć w dalszą drogę. Wkrótce parę wodną zastąpiono oliwą z oliwek lub olejem rzepakowym, aż w 1885 roku Carl Benz skonstruował pierwszy pojazd napędzany paliwem, którego używamy do dzisiaj.

8. Nazwa tego urządzenia pochodzi od jego obudowy przypominającej długopis ze skuwką. W Polsce funkcjonują także inne określenia: szczur, patyk, gwizdek, pendrak lub szminka. W sprzedaży wynalazek pojawił się w 2000 roku i wtedy rozpętała się wojna patentowa, w której uczestniczyły firmy z: USA, Izraela, Chin i Singapuru. Spór nie został rozstrzygnięty, co spowodowało masową produkcję, obniżenie cen i szybkie upowszechnienie się urządzenia.

III.

				[1]P	E	N	I	C	Y	L	I	N	A
[2]R	A	D	I	O									
		[3]W	A	T	T								
			[4]D	R	U	K							
[5]P	R	Y	S	Z	N	I	C						
[6]P	A	P	I	E	R								
				[7]B	E	L	L						
			[8]Ż	A	R	Ó	W	K	A				

„*Potrzeba* matką wynalazków"

Polskie wynalazki

II.

1. Wynalazki, których podstawową funkcją jest ochrona życia. (3, 4, 7)
2. Są autorami więcej niż jednego wynalazku. (2, 3, 5)
3. Wynalazki, które znalazły zastosowanie w ruchu kołowym. (2, 5)
4. Wynalazki, które można uznać za przedmioty codziennego użytku. (5, 8)
5. Fortepian był dla nich źródłem inspiracji (5, 6)
6. Wynalazki, które dokonały lub mogą dokonać przełomu w rozwoju techniki. (1, 9)
7. Nie opatentowali swoich prac. (4, 5)

Odkrycia

I.

1	2	3	4	5	6	7	8
F	I	E	H	D	C	B	A

Gramatyka

I.

1. Ameryka została odkryta przez Kolumba.
2. Kwiaty w ogrodzie są ścinane przez ogrodnika.
3. Praca będzie kończona przez robotników o szesnastej.
4. Zepsuta maszynka do mięsa została naprawiona przez mojego ojca.
5. Nie byli zapraszani przez nie na urodziny.
6. Wypracowania zostaną przyniesione przez uczniów w piątek.
7. Wczoraj obiad był przez nas jedzony na tarasie.
8. Dziesięciu uczestników konkursu zostało nagrodzonych przez jury.
9. Pracownicy zostali powiadomieni przez dyrektora o podwyżce płac.
10. Nasza szkoła została zbudowana 100 lat temu.
11. Czy moje mieszkanie mogłoby być sprzątane przez panią raz w miesiącu?
12. Wykwalifikowani inżynierowie i technicy są zatrudniani przez tę fabrykę.
13. Z okazji zaliczenia sesji została przez nią upieczona pyszna szarlotka.
14. Z powodu epidemii grypy zostało zamkniętych wiele szkół i przedszkoli.
15. Pieniądze od pacjentów nie są przyjmowane przez tych lekarzy.

II.

Studia na paryskiej Sorbonie zostały rozpoczęte przez Marię Curie-Skłodowską w wieku dwudziestu czterech lat. Po ukończeniu studiów poślubiła francuskiego naukowca Piotra Curie. Badania nad pierwiastkami promieniotwórczymi *były przez nich prowadzone wspólnie*. *Przez państwa Curie zostały odkryte dwa nowe pierwiastki. Pierwszy został nazwany przez nich polon*, na cześć kraju pochodzenia Marii, a drugi – rad. Za to odkrycie *małżonkowie zostali nagrodzeni przez Akademię w Sztokholmie Nagrodą Nobla*. Po tragicznej śmierci męża *prace nad radem były kontynuowane przez Marię Curie-Skłodowską*. Za efekty tych badań *została jej przyznana druga Nagroda Nobla* w 1911 roku.

Przez wiele lat *katedra fizyki na Sorbonie była kierowana przez polską uczoną*.

W Paryżu został przez nią założony pierwszy instytut radowy, a także *została przez nią zapoczątkowana* budowa takiego ośrodka w Warszawie.

Maria Curie-Skłodowska jest zaliczana do najwybitniejszych przedstawicieli nauki na świecie.

III.

1. Została przez niego wykorzystana do zasilania lamp własnego projektu.
2. Był koniec 1847 roku, gdy lwowskie więzienie zostało opuszczone przez Ignacego Łukasiewicza.
3. Wydobywana w Galicji ropa była też badana przez niego.
4. Zostały zaczęte przez niego prace wydobywcze na dużą skalę.
5. Tanie paliwo było poszukiwane przez Łukasiewicza.
6. W marcu 1853 roku ich pracownia została rozjaśniona przez blask / blaskiem pierwszej lampy naftowej.
7. W środku nocy została przeprowadzona operacja ratująca życie pacjenta.
8. Została wyparta dopiero przez żarówkę elektryczną.
9. Rozwój przemysłu naftowego został zapoczątkowany przez wynalazek Łukasiewicza.
10. Liczne produkty wytwarzane z ropy naftowej dzisiaj nie byłyby przez nas używane.

C. Materiał

I.

1. wiklinowy kosz / koszyk; 2. porcelanowa filiżanka; 3. żelazny gwóźdź; 4. plastikowa teczka; 5. kamienna rzeźba; 6. szklana butelka; 7. gliniany dzbanek; 8. foliowa torba; 9. drewniana skrzynka.

D. Kształt i barwa

I.

1. trójkąt – trójkątny; 2. prostokąt – prostokątny; 3. elipsa – eliptyczny / owal – owalny; 4. okrąg – okrągły / koło – kolisty; 5. walec – walcowaty / cylinder – cylindryczny; 6. stożek – stożkowaty; 7. kula – kulisty; 8. sześcian – sześcienny.

II.

1. wypukły 2. krótki 3. przyciemniony 4. zaokrąglony 5. wewnętrzny 6. rozszerzony 7. błyszczący 8. dolny 9. puszysty, 10. chropowaty, 11. przedni

E. Budowa

I.

1. ucho; 2. uszko; 3. trzonek; 4. rękojeść; 5. uchwyt; 6. klamkę.

III.

2. słoik – zakrętka; 3. długopis – skuwka; 4. garnek – pokrywka; 5. butelka piwa – kapsel.

F. Przeznaczenie

I.

1. służy; 2. używam; 3. korzystam; 4. jest przeznaczona; 5. są wykorzystywane; 6. jest stosowana; 7. będzie używany.

Klucz do lekcji 3

I.

1c, 2a, 3c, 4c, 5a, 6b, 7b

III.

Transkrypcja

Dzień Ziemi to świetna okazja, aby pomyśleć, co możemy zrobić dla naszej planety. Naprawdę każdy z nas może dbać o środowisko naturalne. Wystarczy trzymać się kilku prostych zasad.

1. ***Po pierwsze, pomyśl o odpowiedzialnych zakupach. Kupuj to, co jest ci teraz potrzebne, nie rób zapasów, zwłaszcza jedzenia. Zwykle i tak kończy się to wyrzucaniem części produktów, o których zapomnieliśmy i które przez to zdążyły się***

przeterminować. Dlatego staraj się nie robić zakupów, gdy jesteś głodny – wtedy kupujemy więcej niż jesteśmy w stanie zjeść. Najlepiej rób zakupy z przygotowaną wcześniej listą i ściśle się jej trzymaj.

2. Po drugie, staraj się wykorzystać wszystko, co masz w lodówce. Jeśli już zrobiłeś olbrzymie zakupy jedzenia, zadbaj o to, abyś niczego nie musiał wyrzucać. Z resztek zawsze można przygotować zapiekankę, pizzę albo jakąś zupę. Pamiętaj też, że jedzenie można mrozić, więc jeśli przygotowałeś zbyt dużą ilość danej potrawy, to po prostu część wrzuć do zamrażarki. Za jakiś czas będziesz miał gotowy posiłek.

3. Po trzecie, chodź na zakupy ze swoją torbą. Za torby foliowe nie tylko trzeba zapłacić, ale na dodatek są bardzo szkodliwe dla środowiska, bo rozkładają się prawie 400 lat (poza tym często zaplątują się w nie ptaki czy inne zwierzęta). W ogóle zwróć uwagę na opakowania – dla środowiska najkorzystniejsze jest szkło (bo można je niemal w nieskończoność przetwarzać), a najbardziej mu szkodzą kartony po mleku i sokach oraz jednorazowe kubki na kawę czy herbatę.

4. Po czwarte, oszczędzaj prąd, którego zużywanie nie tylko powoduje koszty, ale i (zwłaszcza w Polsce) przyczynia się do emisji dwutlenku węgla. Dlatego zamień żarówki na energooszczędne, zadbaj, aby w pomieszczeniach, w których nikt nie przebywa, nie świeciło się światło, wyjmuj telefon z ładowarki, gdy jest naładowany, zrezygnuj z trybu czuwania w telewizorze, a kupując sprzęt AGD, wybieraj ten z najniższym zużyciem energii.

5. Po piąte, nie marnuj wody. Zasoby wody naszej planety nie są nieskończone i nie bez przyczyny w niektórych rejonach świata jest z nią duży problem. Co robić, by jej nie marnować? Zadbaj o to, aby z twojego kranu nie kapało, włączaj pralkę, gdy będzie w pełni naładowana i kąp się pod prysznicem, a nie w wannie. Natomiast naczynia najlepiej myj w zmywarce, a jeśli jej nie posiadasz, to w misce z wodą lub w zatkanym zlewie. Warto też zakręcać kran podczas mycia zębów. Pamiętaj, że jeden nieszczelny kran powoduje w ciągu doby wyciek około 36 litrów wody, zaś nieszczelna spłuczka w WC aż 720 litrów.

6. Po szóste, zrób coś dobrego ze śmieciami, czyli zadbaj o ich właściwą segregację. Podstawowy podział śmieci to mokre (zmieszane) i suche (te, które można przetworzyć). W wielu miejscach znajdziemy też osobne pojemniki na szkło, plastik i papier. Istnieją również śmieci, których absolutnie nie powinniśmy mieszać z tymi wymienionymi wyżej, bo ich szkodliwość dla środowiska jest większa – mowa tu o lekarstwach i bateriach. No i absolutnie niedopuszczalne jest wyrzucanie śmieci do lasu, choćby dlatego, że plastikowa butelka rozłoży się w ziemi dopiero po 500 latach, guma do żucia po 5 latach, a niedopałki papierosów po 2.

7. Po siódme, nie wyrzucaj ubrań. Pozbywamy się ich, gdy stają się za małe, za duże, zniszczone albo gdy nam się po prostu znudzą. Ale zamiast wyrzucać je do śmieci, możemy oddać je komuś z rodziny lub znajomych (zwłaszcza ubrania dziecięce warto przekazywać, przecież często nie są w ogóle zużyte), albo wrzucić je do specjalnego pojemnika na używane ubrania (i wspomóc tym samym innych) albo wykorzystać w domu w innej formie – można je przerobić na inne ubrania, przeznaczyć na ściereczki czy wykorzystać jako wypełniacz do poduszek.

8. Po ósme, wybierz zielony transport, czyli sposób przemieszczania się przyjazny środowisku. Co należy do zielonego transportu? Najbardziej ekologiczne są oczywiście piesze wędrówki choć równie dobry jest rower, natomiast najmniej ekologiczny jest samochód (chyba że mówimy o samochodzie elektrycznym). Jeśli więc możesz porzucić samochód, ale rower czy chodzenie piechotą nie wchodzą w grę, to spróbuj poruszać się za pomocą autobusów, tramwajów czy pociągów. Podróżuje nimi wiele osób naraz, więc mniej szkodzą środowisku niż prywatne samochody.

9. Po dziewiąte, nie marnuj papieru. Aby wyprodukować tonę papieru, trzeba ściąć 17 drzew. Może i nie jest to dużo, ale pomyśl, że jedno drzewo produkuje tlen dla 10 osób. Owszem, drzewa też się sadzi, ale zanim młode drzewo zacznie produkować odpowiednią ilości tlenu, muszą minąć lata. Dlatego staraj się wykorzystywać papier wielokrotnie. Wrzucaj go do odpowiednich pojemników na śmieci, nie kseruj niepotrzebnie, drukuj obustronnie, nie wyrywaj kartek. A poza tym korzystaj z dobrodziejstwa Internetu – przejdź na rachunki i płatności on-line, a gazety i książki czytaj w postaci elektronicznej.

10. Po dziesiąte, unikaj mięsa, zwłaszcza wołowiny. Przemysłowa hodowla zwierząt i produkcja mięsa powodują wpuszczanie do atmosfery ogromnych ilości gazów cieplarnianych, a także zużywają mnóstwo wody i pożywienia. Na przykład do wyhodowania 1 kg wołowiny potrzeba 15,5 tys. litrów wody, czyli tyle, ile wypełnia niewielki basen

albo 100 pełnych wanien. Poza tym przemysłowa hodowla zwierząt wpływa na masowe niszczenie lasów, które są wycinane, aby stworzyć pola do uprawy roślin przeznaczonych na pasze. Inną konsekwencją takiej hodowli jest wymieranie dzikich zwierząt, gdyż z powodu zniszczenia lasów tracą one swoje naturalne siedziby.

IV

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
G	J	C	H	A	B	I	F	E	D

IV.

Przykładowe odpowiedzi

1. Z resztek możemy przygotować inne dania, a część potraw można jeszcze zamrozić.
2. Ponieważ torebki foliowe kupowane w sklepach szkodzą przyrodzie, gdyż bardzo długo się rozkładają.
3. Aby oszczędzać prąd możemy zamienić zwykłe żarówki na energooszczędne i pamiętać o gaszeniu światła w pustych pomieszczeniach.
4. Aby oszczędzać wodę warto dobrze zakręcać krany i kąpać się pod prysznicem, a nie w wannie.
5. Korzystanie z Internetu pozwala oszczędzać papier, a więc ratuje drzewa.
6. Ponieważ przemysłowa hodowla zwierząt powoduje wpuszczanie do atmosfery gazów cieplarnianych oraz przyczynia się do wycinania lasów.

Ochrona środowiska

I.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
D	I	F	K	H	B	J	C	A	G	E

II.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
H	E	G	K	C	J	Ł	L	B	F	I	A	D

III.

1. łapy; 2. Mordy; 3. łakomstwo; 4. proszę; 5. łapią się; 6. nie wiem; 7. im; 8. myśliwy; 9. dwoje

VI.

Transkrypcja

Pięć niezwykłych pomysłów na ochłodzenie Ziemi

Naukowcy od lat zastanawiają się nad sposobami ocalenia naszej planety przed globalnym ociepleniem. Bardzo ciekawe pomysły proponuje geoinżynieria, która zamierza ochłodzić klimat na Ziemi poprzez wpływanie na zmiany pogody. Oto pięć niezwykłych pomysłów wyjaśniających, jak to osiągnąć.

1. Rozpylenie w powietrzu dodatkowych cząstek odbijających promienie słoneczne. Będą one działać na podobnej zasadzie jak pyły wulkaniczne i w ten sposób spowodują długotrwałe ochłodzenie. Problemem rzecz jasna jest sposób dostarczenia tych cząstek do atmosfery. Trzeba by to zrobić za pomocą samolotów, dronów lub specjalnych balonów.

2. Chmury nad oceanami. Chodzi o utworzenie płaszcza ochronnego nad Ziemią poprzez zagęszczenie chmur deszczowych i uczynienie ich bardziej białymi, co sprawi, że pochłoną więcej światła. Jak to zrobić? Pomysłodawcy proponują użycie zdalnie sterowanych statków, które będą pływać po oceanach i zamieniać morską wodę w parę

wodną, a potem za pomocą ogromnych rur wprowadzą ją do atmosfery. Stworzyli już nawet działający prototyp statku do rozpylania pary wodnej.

3. Zwierciadła w kosmosie. Plan ten zakłada umieszczenie na orbicie Ziemi miliardów małych, wolno poruszających się, półprzezroczystych zwierciadeł, które będą zakrzywiały promienie słoneczne. Kosmiczne lustra stworzą w ten sposób orbitalną chmurę szerokości około 600 tys. kilometrów, która odbije około 2 proc. światła słonecznego docierającego do Ziemi – czyli tyle, ile potrzeba, aby zredukować skutki efektu cieplarnianego.

4. Plantacje sztucznych drzew albo masowe sadzenie prawdziwych. Sadzenie drzew może być jednak problematyczne, gdyż sporo ich wycięto, aby stworzyć uprawy rolne, których przecież teraz nikt nie usunie. Dlatego pojawił się pomysł ze stworzeniem sztucznych maszyn przypominających drzewa, które będą umiały wyłapywać z powietrza dwutlenek węgla.

5. Użyźnienie oceanów. Naukowcy chcą, aby wzbogacić wody morskie o dodatkowe substancje odżywcze, dzięki którym rozwiną się organizmy, które pobierają z powietrza dwutlenek węgla (algi). Nie wiadomo jednak, jak takie postępowanie wpłynęłoby na życie w oceanach i czy nie przyniesie skutków ubocznych. Wszystkie te pomysły pozostają na razie w sferze planów. Ostatnie analizy naukowe zakładają niestety, że żadnej z proponowanych technik nie da się zastosować w najbliższych latach na globalną skalę. Póki co więc pozostaje nam dbanie o ograniczanie wpuszczania gazów cieplarnianych do atmosfery.

   na podstawie: https://www.newsweek.pl/ oraz http://naukawpolsce.pap.pl/

Zdania prawdziwe: 3, 4, 6, 10

Imiesłowy przysłówkowe

I.

czasownik	imiesłów przysłówkowy współczesny	imiesłów przysłówkowy uprzedni
czytać – przeczytać	**czytając**	**przeczytawszy**
jeść – zjeść	jedząc	zjadłszy
mówić – powiedzieć	mówiąc	powiedziawszy
pokazywać – pokazać	pokazując	pokazawszy
biec – pobiec	biegnąc	pobiegłszy
dawać – dać	dając	dawszy
mieć	mając	———
siadać – usiąść	siadając	usiadłszy
brać – wziąć	biorąc	wziąwszy
zamykać – zamknąć	zamykając	zamknąwszy
przynosić – przynieść	przynosząc	przyniósłszy

II.

3. **Wyszedłszy** ze szkoły, Adam zobaczył, że pada deszcz.
4. **Wychodząc** ze szkoły, Adam zgubił portfel.
5. Karolina kupiła tę książkę, **myśląc**, że Oli się ona spodoba.
6. **Pomyślawszy** chwilę, zrezygnowałam z pójścia na koncert.
7. Dominik często czyta książki, **jedząc** obiad.
8. **Zjadłszy** lekką kolację, wybraliśmy się na spacer z psem.
9. **Zbudowawszy** domek z klocków, Piotruś położył się spać.
10. **Budując** domek z klocków, Piotruś świetnie się bawił.
11. Magda czuła radość, **grając** na fortepianie.
12. **Zagrawszy** w tym filmie, porzucił aktorstwo.
13. **Zawożąc** dzieci samochodem do szkoły, Karol głośno śpiewa.
14. **Zawiózłszy** dzieci do szkoły, Karol pojechał do pracy.

III.

1. Skończywszy występ, pojechałam autobusem do domu.
2. Wracając do domu, spotkałem moją babcię.
3. Odrabiając lekcje, marzyłam o spacerze.
4. przekształcenie niemożliwe – różne podmioty
5. Ugotowawszy obiad, tata zaczął czytać gazetę.
6. Zauważywszy nauczyciela, od razu przestaliśmy rozmawiać.
7. Kąpiąc się pod prysznicem, zużywasz mniej wody.
8. przekształcenie niemożliwe – różne podmioty
9. Używając zmywarki, oszczędzasz prąd i wodę.
10. Paląc węglem w piecu, przyczyniamy się do powstawania smogu.

IV.

(Chcieć[0]) *Chcąc*[0] dbać o środowisko naturalne, ludzie muszą pamiętać między innymi o ochronie zwierząt i roślin. **Obejmując**[1] je ochroną, mamy na celu zachowanie gatunku. Jeśli to możliwe, chroni się dany gatunek w jego naturalnym środowisku, jeśli nie, robi się to na przykład w ogrodach zoologicznych. **Wiedząc**[2] jednak, że skuteczna ochrona przyrody jest możliwa tylko przez zabezpieczenie całych ekosystemów, ludzie stworzyli parki narodowe i rezerwaty. **Zwiedzając**[3] teren takiego parku, należy dostosować się do zasad tam panujących. Musimy więc spacerować, **unikając**[4] m.in.: niszczenia gniazd czy nor, straszenia zwierząt, a czasami nawet fotografowania i filmowania. Niestety wiele gatunków zwierząt i roślin możemy obecnie zobaczyć jedynie **przebywając**[5] w parku narodowym lub rezerwacie. Dlatego **wróciwszy**[6] z takiej wycieczki, warto pomyśleć, co jeszcze można zrobić, aby ratować przyrodę.

Jaki będzie nasz świat

Jacy ~~***jesteśmy***~~	**będziemy**
Jakie wywiesimy **sztandary**	flagi
Nad **jednym** z naszych miast	każdym
Jaki będzie nasz świat	
I czy w ogóle będzie **wasz**	nasz
I czy w ogóle będzie świat	
Kiedy **pojedziemy**	pójdziemy
Nadzy na mróz	
Na mróz (3×)	
Kto **z nami** zostanie	nam
Z tych co za nami **sznurem**	murem
I za **kolejną** z naszych szans	ostatnią
Jaki będzie nasz **wkład**	ślad
I czy w ogóle będzie nasz	
Kiedy **rozbłysną** nasze słońca	zgasną
Kiedy pójdziemy	
Kiedy pójdziemy	
Nadzy na mróz	
Na mróz (3×)	
Na zbyt **twardy** lód	cienki

Tekst argumentacyjny (rozprawka)

II.

1. np. Ludzie powinni segregować śmieci.
2. np. Nie warto jeździć samochodem.
3. np. Parki narodowe są niepotrzebne.

Klucz do lekcji 4

Środki transportu

II.

1) żaglowcem, 2) rikszami, 3) barkami (rzecznymi), 4) parowiec, 5) psie zaprzęgi, 6) karawany, 7) wahadłowca / promu kosmicznego, 8) balonem, 9) ciężarówki / tiry, 10) rowerami wodnymi

III.

A	B	C	D	E	F	G	H	I
7	3	9	1	6	2	4	8	5

Podróżowanie

III.

1c, 2a, 3c, 4b , 5 b, 6a,

IV.

TRANSKRYPCJA

Autostop

Jedziemy autostopem,
Jedziemy autostopem,
W ten sposób możesz bracie,
Przejechać Europę.
Gdzie **szosy biała nić,**
Tam **śmiało bracie** wyjdź,
I nie martw się, co **będzie potem.**

Autostop, autostop
Wsiadaj, bracie, dalej, hop
Rusza wóz, będzie wiózł
Będzie wiózł nas dziś ten wóz

Autostop, autostop
Wsiadaj, bracie, dalej, hop
Rusza wóz, będzie wiózł
Będzie wiózł nas dziś ten wóz

Jedziemy autostopem
Jedziemy autostopem
Ech, **udał się nam dzisiaj**
Wóz ten i jego szofer
Choć **deszcz zaczyna mżyć**
Nam szosy biała nić
Ucieka **wciąż spod kół galopem**

Autostop, autostop…

Jedziemy autostopem
Jedziemy autostopem
Cóż **dla nas znaczy pociąg**
Na spółkę z samolotem
Gdzie szosy biała nić
Tam chce się, bracie, żyć
Czy **naprzód jedziesz, czy z powrotem**

Autostop, autostop…

Wakacyjne podróże

II.

B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
7	3	6	5	1	10	2	8	9	4

Transkrypcja

Przykład:

0. Puszcza Białowieska

To najstarszy las w Europie i jeden z pierwszych obiektów w Polsce wpisanych na listę UNESCO (1979 r.). Spotkamy tu dziko żyjące stada wilków, łosi, żbików, rysi i oczywiście żubrów, które tylko w Puszczy żyją w tak dużej liczbie (ok. 550 osobników).

1. Przełom Dunajca

Największe wrażenie robi z góry np. z popularnego punktu widokowego na Sokolicy. Doskonale widać stąd kręte koryto rzeki. Z perspektywy turystów w łodziach flisackich Przełom Dunajca prezentuje się nie mniej zjawiskowo. Pionowe skały osiągają nawet 300 m wysokości.

2. Toruń

Toruń szczyci się jedną z najlepiej zachowanych gotyckich starówek w Polsce. Z najdawniejszych czasów przetrwały m.in. fragmenty murów obronnych i baszty. Spacer warto rozpocząć pod XIX-wiecznym pomnikiem Mikołaja Kopernika, który jest chyba najpopularniejszym punktem orientacyjnym na mapie miasta. 300 m stąd znajduje się słynna toruńska Piernikarnia Mistrza Bogumiła.

3. Jaskinia Raj

Jaskinia Raj położona w Górach Świętokrzyskich uważana jest za najpiękniejszą w Polsce. To niezwykły, podziemny świat we wnętrzu wzgórza. Strop krasowej jaskini zdobią niezliczone sople stalaktytów i stalagmitów. Nigdzie indziej w Polsce nie można zobaczyć równie wspaniałej wapiennej szaty naciekowej. Zwiedzający poruszają się specjalnie wykonanym w dnie jaskini chodnikiem.

4. Kopalnia Soli w Wieliczce

Kopalnia Soli „Wieliczka" usytuowana jest na 9 poziomach na głębokości od 60 do 320 m pod powierzchnią ziemi. Znajduje się tu ok. 2400 komór połączonych chodnikami o długości 245 km. Zwiedzić można zaledwie maleńki fragment kopalni, po którym oprowadza trasa turystyczna licząca 3,5 km długości. 135 m pod ziemią działa uzdrowisko. Panujący w kopalni mikroklimat dobroczynnie wpływa m.in. na układ oddechowy.

5. Rynek we Wrocławiu

Staromiejski Rynek z majestatycznym Ratuszem i secesyjnymi kamienicami to żelazny punkt każdej wycieczki do Wrocławia. Latem warto usiąść w ogródku kultowej piwiarni Spiż, by pooddychać atmosferą miasta i spróbować najlepszych wrocławskich piw. Rynek należy do największych w Europie.

6. Zamek Książ

To największa budowla na Szlaku Zamków Piastowskich. XIII-wieczna rezydencja rodu Hochberg otoczona jest malowniczym parkiem krajobrazowym. Turystów intrygują także tajemnicze podziemia budowli pochodzące z czasów II wojny światowej, kiedy zamek został przeznaczony na jedną z kwater Hitlera. Tajny podziemny kompleks miał służyć jako fabryka sprzętu wojskowego i ośrodek badań nad bronią jądrową. Część tych podziemi jest obecnie udostępniona do zwiedzania

7. Kraina Wielkich Jezior Mazurskich

Jest to połączony kanałami system jezior o powierzchni ponad 480 km kw. Szczególną atrakcją Mazur jest, uznany za zabytek techniki, Kanał Elbląski – żeglowna droga wodna o długości ok. 150 km z pięcioma pochylniami i dwiema śluzami. W regionie Wielkich Jezior znajduje się kilka parków krajobrazowych, w których unikalna fauna i flora jest objęta ścisłą ochroną. W 2011 roku Kraina Wielkich Jezior Mazurskich znalazła się w finałowej dwudziestce cudów natury wytypowanych przez szwajcarską fundację *New7Wonders*.

8. Park Krajobrazowy Orlich Gniazd

Park Krajobrazowy Orlich Gniazd to przede wszystkim tajemnicze zamki, ale także przepiękne panoramy, malownicze dolinki, imponujące głazy, rozległe tajemnicze groty, wzgórza wapienne i jaskinie z nietoperzami. Największą atrakcją parku jest Szlak Orlich Gniazd, który łączy 25 zamków na wapiennych skałach, z których każdy ma ciekawą historię. Warto zobaczyć przede wszystkim zamki Mirów i Bobolice, ruiny zamku w Ogrodzieńcu, czy też zamek w Pieskowej Skale.

9. Zamek krzyżacki w Malborku

Zamek krzyżacki w Malborku ma ponad 250 000 metrów sześciennych i jest najdoskonalszym przykładem obronnej budowli gotyckiej. Nazywa się go największą górą cegieł w Europie, ponieważ do jego budowy Krzyżacy zużyli miliony sztuk tego budulca. Obecnie obiekt jest prawie całkowicie odrestaurowany i turyści mogą zwiedzić większą część tej olbrzymiej warowni.

10. Dolina Pięciu Stawów

Dolina Pięciu Stawów to jedno z najpiękniejszych, a zarazem najbardziej popularnych miejsc w Tatrach. Nazwa doliny wywodzi się od występujących w niej polodowcowych stawów , które tworzą wspaniały tatrzański krajobraz. Wielki Staw Polski pod względem długości, pojemności i głębokości jest największym zbiornikiem wodnym w Tatrach. Podobno gdyby na jego dnie umieszczono krakowski kościół Mariacki z wody sterczałaby tylko chorągiewka z wyższej wieży.

Na podstawie: http://podroze.se.pl/

III.

1P, 2F, 3F, 4F, 5P, 6F, 7P, 8F, 9F, 10P, 11F, 12P

Gramatyka

I.

1) jeżdżę / jadę, 2) wiezie / wozi, 3) pływa / płynie, 4) leci / latają, 5) biega / biegnie

II.

1) przepłynął, 2) zajechał, 3) wybiegły, 4) doleciał, 5) obeszli, 6) rozeszliśmy się 7) ujechać, 8) weszliśmy, 9) wpłynął / przywiózł, 10) odprowadziła, 11) schodził, 12) znieśli

III.

1) wy-, 2) Po-, 3) za-/ od-, 4) do-, 5) po-, 6) Roz-, 7) Roz-, 8) po-, 9) o-, 10) w-, 11) prze-, 12) za-, 13) wy-, 14) od-, 15) po-.

Kącik literacki

Prośba o wyspy szczęśliwe

A ty mnie na wyspy szczęśliwe **za**wieź,
wiatrem łagodnym włosy jak kwiaty **roz**wiej, **za**całuj,
ty mnie **u**kołysz i **u**śpij, snem muzykalnym **za**syp, otumań,
we śnie na wyspach szczęśliwych nie **prze**budź ze snu.

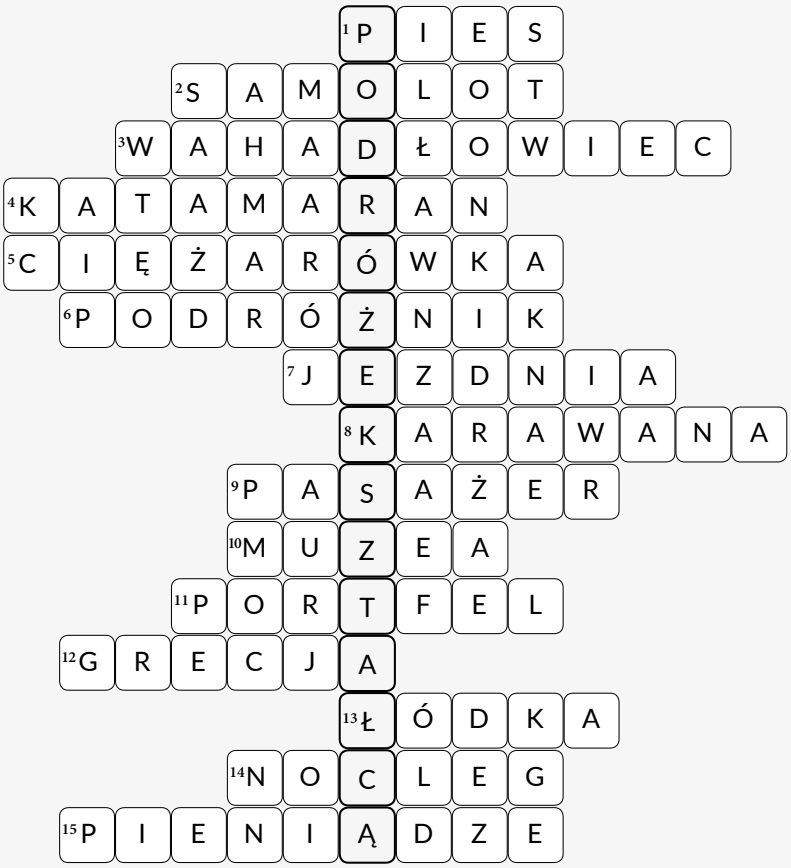
Pokaż mi wody ogromne i wody ciche,
rozmowy gwiazd na gałęziach pozwól mi słyszeć zielonych,
dużo motyli mi **po**każ, serca motyli **przy**bliż i **przy**tul,
myśli spokojne ponad wodami **po**chyl miłością.

Relacja z podróży

I.

1) przyciągają, 2) zebrali się, 3) Wyjechaliśmy, 4) wyróżniały się, 5) Rozchodząc się, 6) poznać, 7) wykonać, 8) dotarliśmy, 9) udaliśmy się, 10) opuściliśmy, 11) usiąść, 12) Obeszliśmy, 13) skierowaliśmy się, 14) wyruszyliśmy, 15) zabierając, 16) zatrzymaliśmy się, 17) zajechaliśmy, 18) rozeszliśmy się, 19) przeżyjemy

Krzyżówka

Klucz do lekcji 5

Lady Pank, *Vademecum skauta*

1. wciąż; 2. ciągle; 3. piskliwy; 4. zbieraj; 5. kochać; 6. rwij; 7. myślisz; 8. nauki; 9. łykać; 10. pianę; 11. wypada

Młodzież i media cyfrowe

I.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
N	I	Ł	F	A	E	B	K	J	M	G	C	H	D

II.

1-P 2-P 3-F 4-F 5-F 6-P 7-P 8-P 9-P 10-F

Uzależnienia

II.

1a, 2b, 3a, 4c, 5b

Depresja

II.

Kiedyś uważano, że depresja to choroba dorosłych. Obecnie szacuje się, że problem ten może dotyczyć nawet 20 proc. ~~**dzieci**~~.

Okres dojrzewania to burzliwy czas, kiedy młoda osoba musi sprostać wielu nowym i **ciężkim** sytuacjom. Do tego dochodzi konfrontacja z tym, w jaki sposób zmienia się **wygląd**. Nastolatek musi odnaleźć się w tej nowej rzeczywistości i odpowiedzieć sobie na pytanie: kim jestem? Natłok tylu **zjawisk** może przyczynić się do rozwoju depresji, zwłaszcza w przypadku bardzo wrażliwych osób.

Depresja, która pojawia się u młodych osób, jest trudna do **rozpoznania**, ponieważ dorośli często mylą ją z objawami typowymi dla okresu dojrzewania.

Tymczasem rodzice powinni zwrócić uwagę na sytuacje, gdy ich dziecko:

- rezygnuje z aktywności i zainteresowań, które do tej pory sprawiały mu **radość**,
- izoluje się od innych i zrywa kontakty z rówieśnikami,
- większość czasu spędza w swoim pokoju,
- bardzo często jest **zdenerwowane**,
- ma większe niż do tej pory problemy z nauką,
- skarży się na zaburzenia koncentracji,
- ma mniej energii,
- **nagle** chudnie,
- towarzyszy mu poczucie bezradności oraz brak nadziei,
- ciągle czuje się **senne** lub w ogóle nie potrzebuje snu.

nastolatków
trudnym
ciało
nowości
wykrycia
przyjemność
rozdrażnione
gwałtownie
niewyspane

Zlekceważenie tego problemu wiąże się z wieloma niebezpiecznymi **sytuacjami**. Wraz z rozwojem choroby dziecko przerywa naukę, ma problemy w szkole. Może uzależnić się od narkotyków lub alkoholu. W najgorszych przypadkach dochodzi **także** do samobójstw.

Co ciekawe, depresja częściej dotyka dziewczyn niż chłopców. Mają one niższą samoocenę niż chłopcy, co wypływa z różnych **powodów**. Jednym z nich jest fakt, iż znacznie bardziej odczuwają nacisk ze strony otoczenia na bycie atrakcyjną fizycznie. A wiadomo, że w okresie dojrzewania ciało się zmienia. Młode dziewczyny często mają **trudności** z zaakceptowaniem tych zmian. Na dodatek media na ogół promują niemożliwe do osiągnięcia ideały urody. Dla nastolatek jednak ten **wzór** staje się ważny i wiele dziewcząt zamartwia się, że ich ciało nie spełnia wyśrubowanych „norm". Do tego ktoś, kto nie jest **zadbany**, nie ubiera się modnie, jest często traktowany gorzej przez otoczenie.

Leczenie depresji u dzieci i młodzieży zależy od stopnia zaawansowania **dolegliwości**. Często sama terapia nie wystarczy, dlatego że depresja mogła przyczynić się do zmian w funkcjonowaniu mózgu. Bardzo ważna w tym procesie jest także rola **rówieśników**, którzy muszą szczególnie mocno okazać dziecku wsparcie oraz zainteresowanie.

Na podstawie: http://www.edziecko.pl/

konsekwencjami
nawet
uwarunkowań
problemami
ideał
szczupły
choroby
rodziców

Gramatyka

I.

1. 2 – róża: dwie róże
2. 3 – pies: trzy psy
3. 7 – książka: siedem książek
4. 9 – list: dziewięć listów
5. 13 – kredka: trzynaście kredek
6. 15 – tydzień: piętnaście tygodni
7. 31 –lekcja : trzydzieści jeden lekcji
8. 42 – tysiąc: czterdzieści dwa tysiące
9. 128 – rok: sto dwadzieścia osiem lat
10. 3745 – drzewo: trzy tysiące siedemset czterdzieści pięć drzew

II.

1. a) Trzy psy leżą na trawie.
   b) Pięć psów leży na trawie.

2. a) Dwanaście książek stoi na półce.
   b) Dwadzieścia jeden książek stoi na półce.

3. a) Dwa koty śpią na kanapie.
   b) Dziewięć kotów śpi na kanapie.

4. a) W ogrodzie kwitną cztery jabłonie.
   b) W ogrodzie kwitnie siedemnaście jabłoni.

5. a) Dzisiaj mam jedną ciekawą lekcję.
   b) Dzisiaj mam sześć ciekawych lekcji.

6. a) Ola zrobiła sto dziewiętnaście zdjęć.
   b) Ola zrobiła dwadzieścia cztery zdjęcia.

7. a) Dwadzieścia jeden autobusów jeździ po mieście.
   b) Sto trzydzieści trzy autobusy jeżdżą po mieście.

8. a) Jedenaście obrazów wisi na ścianie.
   b) Trzy obrazy wiszą na ścianie.

9. a) Cztery dziewczynki idą do parku.
   b) Piętnaście dziewczynek idzie do parku.

10. a) Na łące rośnie trzynaście kwiatów.
    b) Na łące rosną trzydzieści dwa kwiaty.

III.

1. a) Dwóch pisarzy napisało nową powieść.
   b) Dwaj pisarze napisali nową powieść.
   c) Siedmiu pisarzy napisało nową powieść.

2. a) Trzech artystów zdobyło nagrodę / nagrody.
   b) Trzej artyści zdobyli nagrodę / nagrody.
   c) Stu dwunastu artystów zdobyło nagrodę / nagrody.

3. a) Czterech nastolatków powiedziało wiersz.
   b) Czterej nastolatkowie powiedzieli wiersz.
   c) Dziewięciu nastolatków powiedziało wiersz.

4. a) Dwóch hejterów obraża ludzi w Internecie.
   b) Dwaj hejterzy obrażają ludzi w Internecie.
   c) Jedenastu hejterów obraża ludzi w Internecie.

5. a) Trzech zawodników wygra wyścig.
   b) Trzej zawodnicy wygrają wyścig.
   c) Dwudziestu jeden zawodników wygra wyścig.

6. a) Dwóch piosenkarzy będzie śpiewało podczas festiwalu.
   b) Dwaj piosenkarze będą śpiewali podczas festiwalu.
   c) Siedemdziesięciu czterech piosenkarzy będzie śpiewał podczas festiwalu.

7. a) Czterech laureatów konkursu zrezygnowało z nagrody.
   b) Czterej laureaci konkursu zrezygnowali z nagrody.
   c) Osiemnastu laureatów konkursu zrezygnowało z nagrody.

8. a) Trzech sportowców biegnie po boisku.
   b) Trzej sportowcy biegną po boisku.
   c) Trzydziestu dwóch sportowców biegnie po boisku.

9. a) Dwóch hydraulików będzie naprawiało kran.
   b) Dwaj hydraulicy będą naprawiali kran.
   c) Czternastu hydraulików będzie naprawiało kran.

10. a) Czterech uczniów nie przygotowało się do sprawdzianu.
    b) Czterej uczniowie nie przygotowali się do sprawdzianu.
    c) Trzynastu uczniów nie przygotowało się do sprawdzianu.

IV.

1–2. dwadzieścia dwie osoby; 3. korzystają; 4–5. osiem uczennic; 6–7. trzech uczniów; 8–9. piętnaście osób; 10–12. czterech nastolatków ujawniło; 13–14. siedem dziewczyn; 15. napisało; 16–17. sześć osób; 18. otrzymywało; 19–20. siedmiu uczniów;

V.

1. W tym budynku jest kilka rozbitych okien.
2. Czytanie książek zajmuje mnóstwo czasu.
3. Wiele moich koleżanek lubi dostawać kwiaty.
4. Praca nad tym projektem zajęła kilkaset godzin.
5. Na egzamin przyszło kilkanaście studentek.
6. Sporo twoich znajomych ma dziwne pomysły.
7. Tych parę osób było wczoraj nieobecnych.
8. Codziennie sypię ptakom trochę okruchów chleba.
9. Wielu waszych przyjaciół kupiło w tej okolicy dom.
10. Kilkanaście naszych psów jest bardzo groźnych.

VI.

1. Na urodziny zaprosiłem/łam tylko kilku dobrych kolegów
2. Trzech marynarzy wróciło / Trzej marynarze wrócili do domu
3. W tym kinie kilkaset osób oglądało film.
4. Siedemnaście kobiet z mojej pracy dostało dzisiaj kwiaty.
5. Wiele nastolatek zamieszczało swoje zdjęcia w Internecie.
6. Bardzo dużo dzieci cierpiało na depresję.
7. Czterech górników odeszło / Czterej górnicy odeszli z pracy.
8. Ilu znajomych przyszło do ciebie na urodziny?
9. Dwieście siedemdziesiąt cztery dziewczęta przyjechały na obóz.
10. Na spacerze w lesie zobaczyłem/-łam parę zwierząt.

Hikikomori – japoński wirus samotności i wyobcowania

I.

1. prywatności, 2. nazywa się, 3. dotknięta, 4. utrzymuje, 5. unika, 6. presja, 7. szczurów, 8. kariery, 9. próbują się, 10. cierpieć, 11. zbudowaniu, 12. specjalnych

Charakterystyka porównawcza

I.

1. **Zarówno** Piotr, **jak i** Jan są bohaterami bajki napisanej przez I. Krasickiego.
2. Bohaterów bajki **łączy** to, że są malarzami.
3. Piotr, **podobnie jak** / **tak samo jak** Jan, malował portrety.
4. Poza tym wszystko ich **różniło** / **dzieliło**.
5. Jan był **inny niż** Piotr.
6. **W przeciwieństwie do** Jana Piotr był dobrym malarzem.
7. Piotr i Jan malowali w **różny** / **inny** / **odmienny** sposób.
8. Jan, **odwrotnie niż** / **inaczej niż** Piotr, malował wiernie wygląd portretowanej osoby.
9. Piotr **jednak** zarabiał więcej, ponieważ upiększał wygląd portretowanych osób.
10. Dlatego życie obu malarzy było tak **różne** / **inne** / **odmienne**

Klucz do lekcji 6

Zasady zdrowego stylu życia

I.

1. kaloria; 2. przekąska; 3. komórka; 4. metabolizm; 5. miażdżyca; 6. nawyk; 7. ciecierzyca (cieciorka); 8. obrzęk.

II.

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**
H	D	J	A	C	I	E	B	F	G

III.

Propozycje odpowiedzi:
Woda jest lekarzem, bo: zapobiega obrzękom, nawadnia organizm.
Sen jest lekarzem, bo: regeneruje organizm, zapewnia odpoczynek, daje energię na następny dzień.
Świeże powietrze jest lekarzem, bo: dotlenia organizm, oczyszcza płuca, dodaje energii.
Ruch jest lekarzem, bo: poprawia metabolizm, wzmacnia kondycję, wpływa pozytywnie na psychikę.
Zdrowa dieta jest lekarzem, bo: dostarcza organizmowi składników odżywczych, eliminuje szkodliwe substancje z pokarmów, poprawia funkcjonowanie organizmu.

Zdrowe odżywianie

I.

0	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**
F	H	A	B	K	I	J	C	E	D	G

II. Propozycje odpowiedzi

1. Coca cola, podobnie jak chipsy, jest produktem uzależniającym.
2. Majonez zawiera dużo cholesterolu, który zatyka żyły / powoduje niedrożność żył.
3. Foliowane wędliny mają wiele konserwantów, które między innymi mają działanie rakotwórcze.

4. W margarynie występują szkodliwe tłuszcze trans, które mogą wywoływać wiele chorób.
5. Fast foody zawierają produkty o niskiej jakości, a nawet substancje toksyczne, które powstają podczas ich wytwarzania.

IV.

Ziemniaki – kasza, ryż; czerwone mięso – drób; białe pieczywo – pieczywo ciemne / razowe / pełnoziarniste; cukier biały – cukier brązowy; majonez – jogurt; margaryna – oliwa / olej; puszka brzoskwiń – świeże owoce

V.

1. 20%; 2. 28%; 3. rozpoczęcie życia od nowa; 4. postanowienie noworoczne; 5. 5%; 6. rzucenie palenia dla oszczędności; 7. nie wie dlaczego wprowadza zmiany.

TRANSKRYPCJA

Dlaczego Polacy próbują zmienić styl życia?

Aż 60% Polaków nie widzi potrzeby dokonywania zmian w swoim stylu życia, czyli próbę podjęcia takich działań deklaruje 40% naszych rodaków. Decyzja o przyjęciu nowego stylu życia najczęściej jest podejmowana z powodu pragnienia zmian (27%), ale także z powodu złego samopoczucia, słabej kondycji czy braku energii (20%). Względy zdrowotne ważne są dla 28% badanych, przy czym część z nich (12%) twierdzi, że zmienia styl życia pod wpływem zaleceń lekarza. 11% Polaków zaczyna dbać o siebie w związku z procesem starzenia się, a 9% kieruje się chęcią rozpoczęcia życia od nowa. Z kolei u 7% respondentów zmiany wiążą się z postanowieniami noworocznymi, natomiast 6% przyznaje, że ulega modzie na zdrowy styl życia, a 5% po prostu naśladuje bliskich czy znajomych. Tylko 1% ankietowanych ujawnia, że rozstaje się z kosztownym nałogiem palenia, ale ze względów oszczędnościowych, a nie zdrowotnych. Na inne przyczyny zmian w życiu wskazuje 2% badanych, zaś 4 % nie potrafi wyjaśnić, dlaczego podjęło taką decyzję.
https://kobieta.interia.pl/

Cienie mody na bycie fit

I.

1 – P; 2 – F; 3 – F; 4 – F; 5 – P; 6 – F; 7 – P; 8 – F; 9 – P; 10 – P

Gramatyka

I.

1. dziewięciu; 2. sześciu; 3. trzema; 4. dwóch jedną; 5. dwudziestu jeden; 6. czterej; 7. kilka; 8. wieloma; 9. pięćdziesięciu; 10. stu czterdziestu trzem.

II.

1. te dwie panie;
2. tym trzem mężczyznom;
3. sześciu małym kotom; 4. trzydziestu samochodów;
5. czterech muzeach historycznych;
6. kilkanaście moich koleżanek;
7. stu jeden uczestnikom;
8. stu dwudziestu trzech latach;
9. tysiąca pięciuset złotych, tysiąca siedmiuset złotych;
10. pięć tysięcy ludzi.

III.

1. wielu; 2. warzyw; 3. owoców; 4. czterdziestu; 5. pięćdziesięciu; 6. przepisów; 7. kilkanaście; 8. minut; 9. Dwie; 10. szklanki; 11. dwóch; 12. szklanek; 13. dwiema; 14szklankami; 15. trzema; 16. brzoskwiniami.

IV.

1. dwóch; 2. kolegów; 3. pięć; 4. koleżanek; 5. siedmiu; 6. osobom; 7. kilka; 8. dni; 9. pięcioma; 10. dziewczynami; 11. dwoma; 12. chłopakami; 13. sześciu; 14. dziewczynom; 15. dwa; 16. tygodnie; 17. dwaj; 18. chłopcy; 19. czterech; 20. godzin; 21. jednej; 22. Wielu; 23. znajomych; 24. dziesięciu; 25. dniach; 26. energii; 27. paru; 28. uczniów.

V.

1. dwa; 2. miesiące; 3. wielu; 4. uczniów; 5. pięciu; 6. dyscyplinach; 7. czterech; 8. medali; 9. sześć; 10. złotych.

VI.

1. sześć; 2. posiłków; 3. jedną; 4. kanapkę; 5. dwa; 6. jajka; 7. dwóch; 8. ogórków; 9. kilkunastu; 10. liści; 11. paroma; 12. kroplami; 13. kaszy; 14. mięsa; 15. kilkoma; 16. gałązkami; 17. trzydziestu; 18. minut; 19. warzyw; 20. owoców.

Odpoczynek czynny i bierny

Odpoczynek bierny	**Odpoczynek czynny**
Oglądanie filmów	Spacer
Gry komputerowe	Jazda na rowerze
Czytanie książek, gazet	Chodzenie z kijkami
Oglądanie telewizji	Pływanie
Poobiednia drzemka	
Słuchanie muzyki	
Spotkanie ze znajomymi	

Instagramowa rzeczywistość

1. rysuje się; 2. zawsze; 3. rzęsami; 4. załamania; 5. pastelowa; 6. dążeniu; 7. zamiana; 8. wraz; 9. niego; 10. promowanie; 11. rozciąganie; 12. oznacza; 13. poczucie.

Kącik literacki

Julian Tuwim *Życie*

Życie?
Rozprężę szeroko ramiona,
Nabiorę w płuca porannego wiewu,
W ziemię się skłonię błękitnemu niebu
I krzyknę, radośnie krzyknę:
– Jakie to szczęście, że krew jest czerwona!

Reklama zdrowego stylu życia

I.

1. Przez żołądek do zdrowia.
2. Zdrowy sen redukuje stres.
3. Zdrowo jem – więcej wiem.
4. Tylko woda zdrowia doda.
5. Pokonaj stres i trzymaj formę.
6. W zdrowym ciele zdrowy duch.

Klucz do lekcji 7

Społeczeństwo konsumpcyjne

I.

1. P; 2. P; 3. F; 4. P; 5. F; 6. P; 7. P. 8. P; 9. P; 10. F

II.

KLUCZ:

Minimalizm to koncepcja głosząca, że wartościowe życie ***~~zawsze~~***[0] nie ma wiele wspólnego z ilością rzeczy i pieniędzy, które posiadamy. Jest ono raczej wynikiem głębokiej **czarnej** refleksji nad tym, na ile nasze proste wybory są samodzielnymi decyzjami, a na ile efektem wzrastania w danej kulturze czy środowisku **naturalnym**. Niektórzy porównują stosowanie minimalizmu w życiu **jak** do rzeźbienia w bezkształtnej bryle, z której drogą eliminacji usuwamy zbędne elementy, tworząc dzieło sztuki.

Według minimalistów gromadzenie świadczy o lęku. Kiedy człowiek gubi się w tym, czego pragnie i kim naprawdę jest, szuka ratunku w rzeczach. Kupowaniem coraz to **już** nowszych sprzętów, ubrań i gadżetów zagłusza strach przed sobą, przed śmiercią, przed koniecznością wyboru.

Dlatego bycie minimalistą to **stale** nieustanny proces oczyszczania swojego świata z nadmiaru przedmiotów i bezcelowych działań, których efektem są tylko zmarnowane pieniądze i **zyskany** czas. To nauczenie się odróżniania tego, co jest rzeczywiście dla nas ważne, od tego, co zdaniem innych powinno być. To uświadomienie sobie, że nasz czas na tej planecie nie jest nieograniczony i najwyższa pora na ustalenie **najważniejszych** priorytetów.

Wbrew niesłusznej opinii, od minimalisty nie oczekuje się wyprzedania **cudzego** majątku i życia w skromności i ascezie. Chodzi jedynie o wywołanie **ulotnej** zadumy, czy rzeczy, które posiadamy i sposób, w jaki spędzamy czas, wnoszą coś pozytywnego w nasze życie, czy tylko odciągają uwagę od spraw naprawdę istotnych. Dlatego minimaliści zaczynają od porządkowania domu i usuwania z niego wszystkich zbędnych przedmiotów. I przekonują, że nawet jeśli minimalistyczny styl życia **do** nas nie przekonuje, to pozbycie się nadmiaru rzeczy przynajmniej sprawi, że będziemy mieli mniej **więcej** sprzątania.

Na podstawie:
https://verdum.pl/

Nastolatki i zakupy

Transkrypcja

Nastolatki i zakupy

Zakupy od lat nie są już domeną wyłącznie osób dorosłych. Dzisiejsze dzieci i nastolatki często dysponują własnymi pieniędzmi i wydają je zgodnie ze swoimi preferencjami. Skąd je biorą? **46% młodzieży otrzymuje od rodziców regular-**

ne kieszonkowe. Poza nim **55% nastolatków może liczyć na sporadyczne prezenty pieniężne od bliskich**, na przykład od dziadków, a **ok. 13% z nich otrzymuje pieniądze od rodziców w zamian za wykonanie różnych prac** w domu lub za dobre oceny. Starsze nastolatki, mniej więcej od 16. roku życia, pozyskują dodatkowe **pieniądze z pracy dorywczej** wykonywanej na przykład w wakacje. Do tego sposobu zdobywania funduszy przyznaje się **ok. 59% młodzieży**.

Wybierając sklep, w którym będą robić zakupy, nastolatki na ogół nie kierują się przyzwyczajeniem, tak postępuje zaledwie 10% z nich. Większe znaczenie mają dla nich aktualne promocje, niska cena lub opinia znajomych. Młodzi ludzie chętnie korzystają z możliwości robienia zakupów przez Internet, ale lubią też stacjonarne sklepy. Do wyboru sklepu stacjonarnego przede wszystkim przekonuje ich **możliwość dotknięcia towaru, obejrzenia go i przymierzenia – tak stwierdza 53% nastolatków. Dla 46% z nich ważna jest również** możliwość wizualnego porównania produktu **w realnym** świecie. Natomiast 44% młodych ludzi docenia w sklepach stacjonarnych możliwość natychmiastowego dokonania zakupu i brak konieczności oczekiwania **na przesyłkę**.

Co kupują nastolatki? Ok. 60% z nich najczęściej wydaje pieniądze na jedzenie – słodycze, napoje i przekąski. Poza tym dziewczęta częściej niż chłopcy kupują lody, kosmetyki, odzież i obuwie, za to chłopcy chętniej wydają pieniądze na fast food i gry komputerowe. Nastolatki mają też ogromny wpływ na decyzje zakupowe rodziców. **Ponad 70% z nich uczestniczy w wyborze butów i filmu w kinie, ponad 60 % ubrań i roweru**, a ponad **40 % miejsca na wakacje, konsoli do gier czy telefonu komórkowego**. Mają nawet wpływ **na wybór samochodu rodziców – deklaruje to 13% osób.**

Na podstawie:
http://www.egospodarka.pl/
https://blog.arvato.pl/

Dlaczego warto pomagać?

I.

1. lepsze; 2. obchodzą; 3. również; 4. mówią; 5. nas; 6. wartością; 7. liczyć; 8. bycia; 9. szeroko; 10. przytrzymać; 11. trochę; 12. żadną; 13. szansą; 14. wartości; 15. okiem; 16. doskonałym; 17. opisać;

III.

		numer fundacji
0	*Pomaga przede wszystkim chorym dzieciom.*	*1, 2, 5, 8*
1	Wspiera potrzebujących w innych krajach.	6, 10
2	Pomaga szpitalom.	5, 10
3	Nie prowadzi bezpośredniej działalności charytatywnej.	9
4	Wspiera walkę z niedożywieniem dzieci.	4, 10
5	Jej najważniejszym celem jest pomoc osobom niepełnosprawnym.	2, 3
6	Pomaga osobom, które straciły dach nad głową.	4, 6
7	Polacy wsparli ją najhojniej.	1
8	Pomaga osobom chorym, spełniając ich marzenia.	3

IV.

B-5; C-6; D-2; E-7; F-4; G-1; H-8; I-3

Transkrypcja

W Polsce co roku przeprowadza się wiele różnych akcji charytatywnych. Niektóre z nich odbywają się cyklicznie, niektóre jednorazowo, a jeszcze inne mają charakter ciągły.

Przykład:

Akcja ta odbywa się co roku zimą. Polega na zbiórce darów rzeczowych, m.in. odzieży, obuwia, książek, żywności długoterminowej, które zostają przekazane dzieciom z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Poszczególne sztaby akcji dbają o potrzeby dzieci z najbliższej okolicy. Organizatorzy akcji podkreślają, że nie zbierają pieniędzy.

1. Ta akcja ma charakter ciągły, a miejscem jej przeprowadzenia jest Internet. Wchodząc codziennie na stronę organizatorów akcji i klikając w brzuszek pajacyka opłacamy posiłek w stołówkach szkolnych dzieciom, których na to nie stać.

2. Coroczna akcja odbywająca się w szkołach na przełomie listopada i grudnia. Opiera się na przekonaniu, że drobne sumy w dużych ilościach przekładają się na realną pomoc. Jej celem jest wsparcie dzieci wychowujących się w domach dziecka lub w rodzinach zastępczych.

3. Akcje charytatywne skierowane do naszych „braci mniejszych" często mają charakter jednorazowy i lokalny. Tak jest i w tym przypadku. Plakat przedstawia zbiórkę żywności dla podopiecznych ze schroniska w Rybniku.

4. Nie wszystkie akcje polegają na pomocy ludziom lub zwierzętom. Niektóre mają na celu dbałość o środowisko naturalne. Ta akcja ma charakter stały, a swym zasięgiem obejmuje szkoły i instytucje w całym kraju.

5. Jest to jedna z najstarszych i największych cyklicznych akcji charytatywnych w Polsce. W drugą niedzielę roku w całym kraju odbywają się koncerty, festyny, festiwale i happeningi, w które angażuje się wielu znanych artystów. W czasie ich trwania wolontariusze zbierają datki, które następnie zostają przekazane różnym oddziałom szpitalnym w Polsce.

6. To akcja internetowa, więc należy do akcji stałych, a odpowiednie strony należy odwiedzać jak najczęściej, najlepiej codziennie. Co ciekawe jest nakierowana na niesienie pomocy zarówno ludziom, jak i zwierzętom.

7. Jest to jedna z najstarszych cyklicznych akcji charytatywnych. Odbywa się co roku przed świętami Bożego Narodzenia, a jej celem jest niesienie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. Darczyńcy wybierają konkretną rodzinę i to dla niej zbierają dary rzeczowe.

8. Tę akcję organizuje lubelskie Hospicjum im. Małego Księcia, które opiekuje się śmiertelnie chorymi dziećmi. Przeprowadzana jest w wielu szkołach, przedszkolach, sklepach i różnych instytucjach na terenie całego województwa lubelskiego oraz w kilku innych miejscach w Polsce. Polega na całorocznym zbieraniu plastikowych nakrętek, które następnie są przekazywane firmie recyklingowej. Otrzymane pieniądze Hospicjum przeznacza na spełnianie marzeń swoich podopiecznych.

Gramatyka

I.

1. Po parku biega troje dzieci.
2. Do tego pokoju prowadzi dwoje drzwi.
3. Nagrodę zdobyło siedmioro aktorów.
4. Po stawie pływa czternaścioro kacząt.
5. Do kina poszło ośmioro przyjaciół.
6. Babcia kupiła pięcioro prosiąt.
7. Na zebranie przyszło siedemnaścioro rodziców.
8. Na wycieczkę pojechało trzydzieścioro dziewięcioro uczniów.
9. Na koncercie grało dziesięcioro muzyków.
10. Na scenę weszło kilkanaścioro laureatów.

II.

1. Profesor umówił się na spotkanie z siedmiorgiem studentów.
2. W tym hipermarkecie klientów obsługuje dwadzieścioro sześcioro sprzedawców.
3. W nocy do kurnika wpadł lis i zagryzł jedenaścioro kurcząt.

4. W naszym gospodarstwie urodziło się ośmioro prosiąt.
5. W te wakacje zaginęło w górach dziewiętnaścioro turystów.
6. Przewodniczący jury gorąco dziękował sześciorgu laureatom.
7. Poskarżyłem się dwanaściorgu znajomym na nieuprzejmego sprzedawcę.
8. Adam napisał podanie do trojga urzędników.
9. Nauczyciel obiecał piętnaściorgu uczniom pomoc w rozwiązywaniu zadań z matematyki.
10. Dominika napisała wypracowanie o dwojgu niemowlętach.

III.

1. dwadzieścioro dziewięcioro uczniów; 2. Siedemnaścioro; 3. ośmioro; 4. czworo; 5. kilkorga nauczycieli; 6. czworgu nieukom; 7. trojgu kujonach; 8. sześciorgiem sportowców; 9. dziewięcioro uczniów.

IV.

1. trzydzieścioro jeden wolontariuszy; 2. czterystu dwudziestu ośmiu; 3. troje przyjaciół; 4. siedemdziesięcioma czterema opakowaniami; 5. trzydziestoma trzema kocami; 6. dziewiętnastoma kosmetykami; 7. dwanaściorga szczeniąt; 8. kilkunastu papugom; 9. dwóm / dwom cielakom; 10. dziewięciorgu kociętach; 11. kilku wężach; 12. piętnaścioro podopiecznych

Kącik literacki

I.

1 – f ; 2 – a; 3 – g; 4 – c; 5 – e; 6 – b.

Komu bije dzwon

1. udało się; 2. szczęścia; 3. ich; 4. żniwo; 5. każdego; 6. celom; 7. zbyt; 8. wszystko; 9. wsyp; 10. dzień; 11. łazić; 12. ten; 13. pękła; 14. rozlanych; 15. będzie; 16. zagadki

Klucz do lekcji 8

Kultura wysoka a kultura masowa

I.

Kultura wysoka	Kultura masowa
2, 3, 6, 8, 12, 13, 16	***1***, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 14, 15

II.

1. sytuacja; 2. emisji; 3. zniszczyła; 4. wyznawców; 5. osiągalna; 6. oponentów; 7. adresata; 8. placówki; 9. potrzebom; 10. przedstawień; 11. powagi; 12. rezultat; 13. współistnienia; 14. telenowelach; 15. dzieła.

III.

1. c); 2. b); 3. a); 4. b); 5. c); 6. a); 7. b); 8. c); 9. a); 10. c).

I.

1 – D	2 – F	3 – E	4 – A	5 – H	6 – B	**7 – C**	8 – G

III.

Formy spędzania wolnego czasu		
Przeglądanie stron internetowych	75%	
Oglądanie telewizji	66%	
Aktywność kulturalna Polaków		
Czytanie książek	48%	
Udział w wydarzeniach plenerowych	**37%**	
Udział w seansach kinowych	**37%**	
Udział w koncertach	24%	
Udział w wydarzeniach sportowych	14%	
Oglądanie spektakli w teatrze	**12%**	
Wizyty w galeriach	**9%**	
Oglądanie występów kabaretowych	9%	
Wyjścia do opery	4%	
Brak aktywności kulturalnej	21%	
Preferencje kulturalne w zależności od płci		
Rodzaj aktywności kulturalnej	**Kobiety**	**Mężczyźni**
Czytanie książek	**66%**	27%
Udział w wydarzeniach plenerowych	48%	25%
Oglądanie spektakli w teatrze	17%	**6%**
Brak aktywności kulturalnej	13%	**30%**

TRANSKRYPCJA

Jak wygląda życie kulturalne i czas wolny Polaków?

Polacy najchętniej swój czas wolny spędzają przeglądając Internet (75%) oraz oglądając telewizję (66%). Co z udziałem w wydarzeniach kulturalnych i czytaniem książek? Czy płeć i poglądy polityczne są powiązane z wyborami Polaków?

Wyniki badania przeprowadzonego w dniach od 23 do 26 lutego 2018 roku pokazują, że do najczęstszych aktywności kulturalnych, jakie minimum jeden raz w ciągu ostatniego roku podejmowali Polacy, należy czytanie książek (48%), udział w wydarzeniach plenerowych, np. festynach, piknikach, festiwalach (37%) i seansach kinowych (37%). Na kolejnych miejscach znalazły się udział w koncertach (24%), wydarzeniach sportowych (14%), teatralnych (12%), wizyty w galeriach i występy kabaretowe (po 9%) oraz wyjście do opery (4%). Co piąty Polak (21%) nie podjął żadnej z wymienionych aktywności kulturalnych.

Preferencje kulturalne różnią się w zależności od płci. Znacznie więcej kobiet niż mężczyzn czyta książki (66% do 27%), uczestniczy w plenerowych wydarzeniach kulturalnych (48% do 25%) oraz chodzi do teatru (17% do 6ne%). 30% mężczyzn i 13% kobiet nie podjęło żadnej z wymienionych aktywności w ciągu ostatniego roku.

http://di.com.pl/

III.

1. c; 2. c; 3. a; 4. b; 5. b.

Sztuki plastyczne

I.

1. węgiel; 2. sztaluga; 3. farba; 4. dłuto; 5. pędzel; 6. młotek; 7. kredka.

II.

1. obraz batalistyczny; 2. portret; 3. pejzaż; 4. scena obyczajowa; 5. obraz historyczny; 6. martwa natura; 7. rysunek; 8. kompozycja abstrakcyjna.

III.

1. **Wojciech Kossak** *Olszynka Grochowska*
2. **Olga Boznańska** *Dziewczynka z chryzantemami*
3. **Władysław Podkowiński** *Łubin w słońcu*
4. **Józef Chełmoński** *Bociany*
5. **Jan Matejko** *Konstytucja 3 Maja 1791 roku*
6. **Józef Pankiewicz** *Martwa natura z owocami i nożem*
7. **Stanisław Wyspiański** *Zielnik*
8. **Andrzej Wróblewski** *Słońce i inne gwiazdy*

Transkrypcja

Przykład:

Jacek Malczewski – czołowy reprezentant modernizmu, jest uważany za ojca symbolizmu w malarstwie polskim. W swoich obrazach poruszał ważne problemy narodowe, a także tematy uniwersalne związane z życiem i sztuką. Malował też portrety i liczne autoportrety, na których przedstawiał siebie niekiedy w ironicznym świetle, jak w obrazie ***Autoportret w zbroi***.

Andrzej Wróblewski debiutuje tuż po II wojnie światowej. Przeżycia wojenne odbijają się na twórczości artysty, podobnie jak doświadczenia czasów stalinowskich. Poszukując własnej drogi artystycznej tworzył też obrazy abstrakcyjne. Należy do nich płótno ***Słońce i inne gwiazdy***, będące fantazją artysty na temat kosmosu.

Stanisław Wyspiański to wszechstronny artysta, który w niezwykle oryginalny sposób wypowiadał się w malarstwie, dramacie, poezji czy sztuce użytkowej. Jednym z jego dzieł jest zbiór 47 rysunków kwiatów i roślin, znany pod tytułem ***Zielnik.*** Rysował je podczas botanicznych wypraw w okolice Krakowa. Celem Wyspiańskiego było opracowanie katalogu stylizowanych roślin, które miały służyć do zdobnictwa dekoracyjnego. Część rysunków posłużyła jako ilustracje w młodopolskim czasopiśmie Życie.

Obraz ***Dziewczynka z chryzantemami*** utrzymany jest w srebrzystoszarej tonacji, z wyjątkiem rudozłotych włosów modelki. Ta smutna i jednocześnie zamyślona blada twarz, ubranej nadzwyczaj skromnie dziewczynki i jej świecące oczy mają niezwykłą moc oddziaływania na widza. Portret ten jest całkowicie inny niż stylistyka w jakiej w końcu XIX wieku przywykło się malować dzieci – w salonach czy w innym pięknym otoczeniu. **Olga Boznańska** zrywa z obowiązującą konwencją i portretuje dusze swoich modeli.

Na pierwszym planie obrazu oracz wraz z towarzyszącym mu chłopcem przypatruje się lecącym bocianom. Siedzi pośród zielonej, pełnej kwiatów łąki, odpoczywając i posilając się w przerwie wiosennej orki. Na horyzoncie widać rząd brązowych wiejskich chałup krytych strzechami, wraz z topolą i z bocianim gniazdem. Z boku stoją dwa woły na zaoranym już kawałku pola. **Józef Chełmoński** w obrazie ***Bociany*** pokazuje wieś od strony nieefektownej, codziennej, dla niektórych nawet brzydkiej.

Józef Pankiewicz w latach 30. XX wieku maluje cykl martwych natur. Cechuje je dekoracyjna, barwna aranżacja przedstawionych obiektów. W ***Martwej naturze z owocami i nożem*** studiuje nie tylko barwę przedmiotów, ale także ich fakturę – matowość fajansu, przezroczystość szkła, lśnienie metalu czy refleksy światła na owocach.

Słynny batalista **Wojciech Kossak** w swojej twórczości utrwalił wiele polskich zwycięstw i klęsk. Obraz ***Olszynka Grochowska*** przedstawia krwawą bitwę z powstania listopadowego 1830 roku, w której powstańcy nie ulegli przeważającym siłom wroga. Na pierwszym planie widoczne są bataliony Czwartaków, odpierające kolejny szturm wojsk carskich.

Obraz **Jana Matejki** powstawał od stycznia do października 1891. W maju prace nad nim były jednak tak zaawansowane, iż możliwe było pokazanie płótna na jubileuszowej wystawie w Sukiennicach z okazji 100 rocznicy uchwalenia konstytucji. Płótno przedstawia pochód posłów z Zamku Królewskiego do katedry św. Jana w celu zaprzysiężenia wraz z królem tekstu konstytucji. ***Konstytucja 3 Maja 1791 roku*** znajduje się w zbiorach Zamku Królewskiego w Warszawie.

Władysława Podkowińskiego, czołowego polskiego impresjonistę fascynował pejzaż. Dostrzegał jego zmienność pod wpływem światła, gry barwne, ruch cienia, a także odbicia w tafli wody i drżenie rozgrzanego powietrza. Wszystko to odnajdziemy w obrazie ***Łubin w słońcu.*** Obraz cechuje efektowna kompozycja złożona z barwnych pasm kolejnych planów. Paleta barwna, utrzymana w jasnej tonacji oddaje nastrój letniego, słonecznego dnia.

Kącik literacki

I.

1 – D	2 – F	3 – J	4 – C	5 – E	6 – B	7 – I	8 – H	9 – G

Sławomir Mrożek *Cierpienia młodego Werthera*

Dyrektor filharmonii przyjął nas uprzejmie.

– Czym mogę służyć? – zapytał.

– Należy się nam pięćdziesiąt tysięcy.

– To jest zupełnie możliwe, niemniej nie jestem pewien, czy się orientuję, z jakiego to powodu. Czy mógłbym prosić o wyjaśnienie?

– Jako zaliczka – wyjaśniłem.

– Owszem, to się praktykuje. Ale zaliczka na poczet czego?

– Naszego występu w filharmonii.

– Tak, to już jest pewna podstawa. Jednakże, o ile mnie pamięć nie myli, widzimy się po raz pierwszy. Czyżbyśmy podpisali kontrakt zaocznie?

– Jeszcze nie, ale możemy zaraz podpisać.

– Niewątpliwie. Chciałbym tylko poznać zarys waszej propozycji. Panowie są zespołem muzycznym?

– Chwilowo nie, ale będziemy.

– A jaki repertuar, mniej więcej?

– To się okaże, kiedy nauczymy się grać.

– Grać?

– Na jakichś instrumentach muzycznych, oczywiście.

Tępota tego osobnika zaczęła mnie irytować.

– To panowie jeszcze nie umieją?

– Jeszcze czy już, co za różnica? Przyszłość i tak należy do nas. Nie widzi pan, że jesteśmy młodzi?

– O, na pewno. Czy wolno mi jednak coś zasugerować? Najpierw panowie nauczą się grać, potem trochę pograją, a potem zobaczymy. Przyszłość niewątpliwie do was należy.

I nie dał nam zaliczki faszysta. Wyszliśmy pokrzywdzeni społecznie. Na murze był afisz, że dają grać jakiemuś Mozartowi.

– Kto to jest? – zapytał... ale nie pamiętam, który z nas, bo mi pamięć nie dopisuje, zwłaszcza przed południem.

– Pewnie jakiś stary.

Przestaliśmy myśleć o sztuce i zajęliśmy się robieniem bomby. Trzeba ją będzie podłożyć w filharmonii. Walka o sprawiedliwość ma pierwszeństwo.

II.

Nie wszystko co stare jest złe. Wszystko co stare jest złe.

Przyszłość należy do młodych. Przyszłość należy nie tylko do młodych.

Ważne są chęci, a nie umiejętności. Chęci bez konkretnych umiejętności nic nie znaczą. Przyszłość nie tylko należy do młodych, ale także od nich zależy.

Źle pojęte poczucie niesprawiedliwości może być groźne.

Gramatyka

I.

1. Jacka Malczewskiego; 2. Juliuszowi Słowackiemu; 3. Krzysztofa Zanussiego; 4. Marię Curie-Skłodowską; 5. Romanie Opałce; 6. Januszem Gajosem; 7. Agnieszce Holland; 8. Pawła Pawlikowskiego; 9. Xaweremu Dunikowskiemu; 10. Pendereccy.

II.

1. kanclerz Angeli Merkel; 2. prezydentem Bronisławem Komorowskim; 3. dyrektor Piotr Banach; 4. naczelnik Ewie Bachledzie; 5. Magister Róży Jarmułko; 6. Magistrowi Jakubowi Kolskiemu; 7. doktora Feliksa Nawrotki; 8. dziekana Henryka Gmiterka; 9. reżyserem Jerzym Skolimowskim; 10. malarza Pabla Picassa.

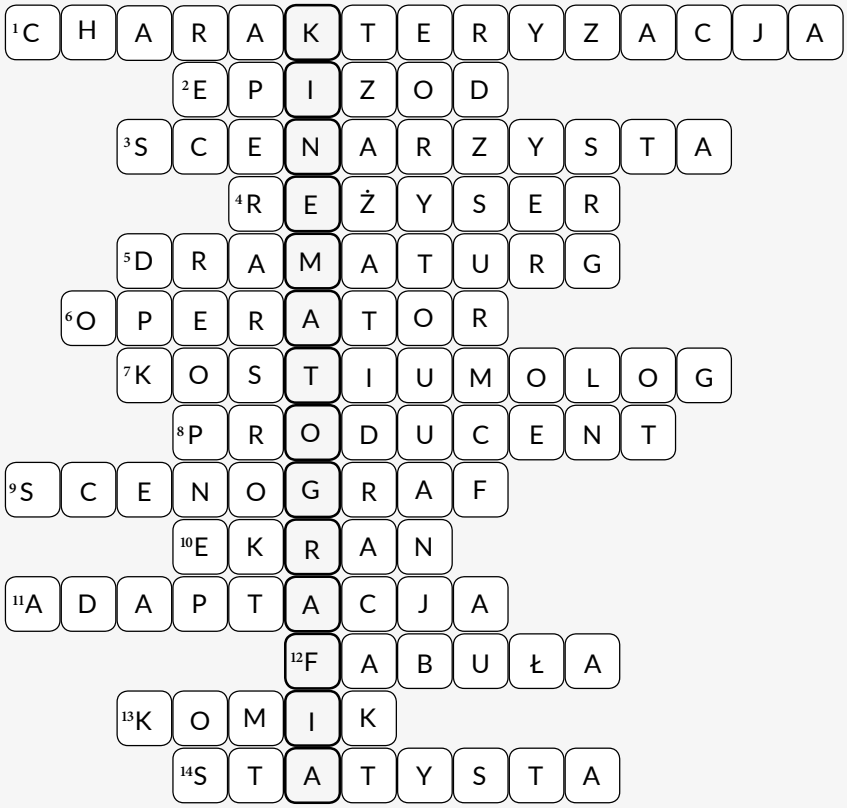
III.

1. profesor Anną Nowak; 2. dyrektorem Filipem Gomułą; 3. pani prezes Wiśniewskiej; 4. Kasi; 5. pana Zygmunta Jaśkę; 6. Panią Janinę Falską

IV.

1. Igora Mitoraja; 2. Igorem Mitorajem; 3. Igorze Mitoraju; 4. Wilhelmowi Sasnalowi; 5. Wilhelma Sasnala; 6. Wilhelmem Sasnalem; 7. Wilhelmie Sasnalu; 8. Magdalenie Abakanowicz; 9. Magdaleny Abakanowicz; 10. Magdalenę Abakanowicz;

I.

Hasło: kinematografia

II.

Transkrypcja

Polscy laureaci Oscarów

Ceremonia rozdania Oscarów to jedno z najważniejszych wydarzeń kulturalnych na świecie. Każdego roku miliony widzów zasiadają przed telewizorami, aby dowiedzieć się kto zdobył wymarzoną statuetkę. Historia Oscarów posiada także polskie akcenty w postaci nominowanych do tej nagrody, jak i jej laureatów. Kto może pochwalić się Oscarem?

Zbigniew Rybczyński otrzymał Oscara w 1983 roku za krótkometrażowy film animowany *Tango*. Choć dziś artysta wspomina ten dzień z dużym sentymentem, nie wszystko poszło wtedy po jego myśli. Kiedy po wręczeniu nagrody wyszedł na papierosa, ochroniarz nie chciał wpuścić go z powrotem do budynku. Statuetka oraz bilet zostały w środku, a Rybczyński miał na sobie tani garnitur oraz tenisówki – nie wydawał się przekonujący. Wywiązała się przepychanka, po której Polak został zabrany na posterunek policji.

Kilku polskich filmowców zostało nagrodzonych za pracę przy filmie Stevena Spielberga *Lista Schindlera* z 1994 roku. Był to Allan Starski i Ewa Braun – autorzy scenografii i dekoracji wnętrz. Oscara otrzymał także operator *Listy Schindlera* – Janusz Kamiński. W 1999 roku zostanie on ponownie nagrodzony, tym razem za zdjęcia do filmu *Szeregowiec Ryan*.

W roku 2000 Amerykańska Akademia Filmowa doceniła całość twórczości Andrzeja Wajdy przyznając mu honorowego Oscara. Podczas ceremonii reżyser podkreślił, że przyjmuje tę zaszczytną nagrodę jako wyraz uznania, nie tylko dla siebie, ale dla całego polskiego kina.

W roku 2002 Oscara za reżyserię po raz kolejny otrzymał Roman Polański, tym razem za film *Pianista*, który powstawał w koprodukcji z polską kinematografią. Film Polańskiego jest ekranizacją wojennych wspomnień Władysława Szpilmana, polskiego pianisty żydowskiego pochodzenia.

Wśród polskich laureatów Oscarów jest także Jan A.P. Kaczmarek – autor muzyki do filmu *Marzyciel* z Jonnym Deppem w roli głównej . Nagroda dla nieznanego polskiego kompozytora była dużym zaskoczeniem podczas ceremonii wręczania Oscarów w 2005 roku.

Niewątpliwie największym dotychczasowym osiągnięciem polskiej kinematografii, jeżeli chodzi o Oscary, jest nagroda przyznana w 2015 roku w kategorii „film nieanglojęzyczny" dla *Idy* Pawła Pawlikowskiego.

Imię i nazwisko laureata	**Rok przyznania nagrody**	**Tytuł filmu**	**Rodzaj nagrody**
Andrzej Wajda	2000	———————	Za całokształt twórczości
Paweł Pawlikowski	2015	*Ida*	Za film nieanglojęzyczny
Zbigniew Rybczyński	1983	*Tango*	Za film animowany
Allan Starski i Ewa Braun	1994	*Lista Schindlera*	Za scenografię i dekorację wnętrz
Roman Polański	2002	*Pianista*	Za reżyserię
Janusz Kamiński (dwukrotnie)	1994 1999	*Lista Schindlera* *Szeregowiec Ryan*	Za zdjęcia
Jan A.P. Kaczmarek	2005	*Marzyciel*	Za muzykę do filmu

Recenzja

I. Przykładowe rozwiązanie

informacje o filmie	Film „Sala samobójców" wszedł do kin w 2011 roku; Reżyserem filmu, a zarazem jego scenarzystą jest Jan Komasa – młody, utalentowany twórca;
nagrody	Znalazło to swoje odzwierciedlenie w fali nagród, w tym Orłów na Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni, którymi został wyróżniony.
animacja	zaprosił specjalistę od animacji i efektów specjalnych 3D Adama Torczyńskiego; do filmu wkracza świat animowany – awatary zaczynają żyć życiem kryjących się za nimi ludzi.
muzyka	kompozytora Michała Jacaszka – autora bardzo ciekawej oprawy muzycznej.
problematyka	To film współczesny aż do bólu. Jest w nim ból dorastania, odkrywania siebie i samotność.
postacie	Niby obrzydliwie bogata rodzina, a wzbudza nić sympatii. Bo choć morał jest oczywisty, a wszystkie błędy wytknięte i obnażone, Komasie udało się uniknąć tak drażniącego moralizatorskiego nadęcia. Jego bohaterowie popełniają absurdalne błędy, może nawet niewybaczalne, ale nie da się ich jednoznacznie potępić. Charakterologicznie nie są przerysowani, bez skrajności – ani do końca dobrzy, ani do końca źli... po prostu autentyczni.
najlepsze sceny	Matka Dominika, by zrozumieć ten wirtualny świat, który pochłonął jej dziecko, sama przybiera postać awatara i wchodzi do ,'sali samobójców". To jedna z najpiękniejszych scen w tym filmie. Dorosła osoba przynosi wieści, których oni nie chcą słyszeć.
gra aktorów	Starsi aktorzy nie zawiedli – do ich kunsztu przywykliśmy. Ale 23-letni Jakub Gierszał nareszcie rozwinął skrzydła.
ocena	„Sala samobójców" to film, którego nie można przegapić. I warto zobaczyć go właśnie w kinie, które pozwala w pełni docenić mistrzostwo animacji, efektów specjalnych i doskonale brzmiącej muzyki.

Klucz do lekcji 9

Demokracja

I.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
H	I	C	A	L	D	K	J	E	B	F

II.

NARÓD, PAŃSTWO, SPOŁECZEŃSTWO, SPOŁECZNOŚĆ, JEDNOSTKA

III.

1	2	3	4	5	6	7
G	F	A	H	C	B	E

1. państwie demokratycznym; 2. władzy ustawodawczej; 3. klasy społeczne; 4. symboli narodowych; 5. społeczeństwo obywatelskie; 6. opinią publiczną; 7. ustroju politycznego.

V.

Transkrypcja

Demokracja – wady i zalety

Demokracja nie jest ustrojem idealnym, ma wiele zalet, ale nie brakuje jej także wad, jak w każdej innej formie rządów. Warto lepiej przyjrzeć się zarówno wadom, jak i zaletom demokracji, by móc wyrobić sobie własny pogląd na jej temat.

Niewątpliwą zaletą demokracji jest możliwość **wpływania obywateli na funkcjonowanie państwa**, zapisana w konstytucji **wolność słowa i wyznania**, wolność zrzeszania się, **tolerancja, prawo wyboru i możliwość odwołania się od krzywdzących**, zdaniem danej osoby, **decyzji**. **Dostęp do informacji o działalności organów państwowych i samorządowych** to także zaleta tego ustroju. Demokracja **zapewnia porządek i ustala prawa**, które usprawniają funkcjonowanie państwa, **gwarantuje ochronę życia, nietykalność i wolność osobistą i zasadę równości wobec prawa**. Umożliwia **swobodne przemieszczanie się i wybór miejsca zamieszkania, łatwy dostęp do dóbr, służby zdrowia, edukacji.** Ponadto funkcjonuje **wolny rynek**. I wiele innych praw, które ułatwiają życie, każdemu obywatelowi, m.in.: **prawo do prywatności, swobodnego komunikowania się i wyrażania swoich poglądów, prawo do własności i dziedziczenia, prawa wyborcze, prawo swobodnego wyboru zawodu i miejsca pracy, prawo do nauki i bezpłatnego uczenia się w szkołach publicznych.**

Do podstawowych wad tego ustroju zaliczyć można **powolność działania władzy, korupcję**, która katastrofalnie wpływa na skuteczność każdej władzy, **brak stabilności rządu wynikający z wielości partii. Konflikty między siłami politycznymi** oraz ich zwolennikami, prowadzące do destabilizacji kraju to także wada tego systemu. Obywatele posiadają wprawdzie wolność i prawa, ale władza nie zapewnia im środków, aby mogli z nich skorzystać. Wadą demokracji jest również to, że mniejszość musi podporządkować się większości. Minusem ekonomicznym jest **bardzo duża nierówność materialna i bezrobocie. Brakuje też sankcji w przypadku niespełnienia obietnic wyborczych**. Politycy nie ponoszą bowiem odpowiedzialności za ich niedotrzymanie po dojściu do władzy. Trzeba więc cierpliwie czekać na kolejne wybory, żeby odsunąć ich od rządzenia. Poważnym minusem jest **manipulacja środkami masowego przekazu, podporządkowanie mediów publicznych do własnej propagandy czy wykorzystywanie ich do walki z opozycją.**

Na podstawie: https://eszkola.pl/

Społeczeństwo obywatelskie

I.

6, 10, 4, 7, 9, 2, 8, 5, 3

Okrągły Stół

I.

Widziałem domy o ***milionach***[0] okien
A w każdym oknie **czaił się**[1] ból
Widziałem **twarze**[2], miliony twarzy
Miliony masek do milionów ról

Ciemny tłum **kłębił się**[3] i wyciągał ręce
Wciąż było mało i ciągle chciał **więcej**[4]
I wciąż nie **starczało**[5], ciągle było brak
Ciągle bolało, że ciągle jest tak

Strach nie pozwalał **głośno**[6] o tym mówić
Strach nie pozwalał kochać się i śmiać[7]
Strach nakazywał **opuścić**[8] w dół oczy
Strach nakazywał cały czas się **bać**[9]

Mieszkańcy[10] miasta i przyjeżdżający
Tacy zmęczeni i tacy **cierpiący**[11]
Przeklinający swój **codzienny**[12] los
Słyszałem **także**[13] taki głos

Jeszcze będzie **przepięknie**[14]
Jeszcze będzie normalnie x3

Ciemny tłum…

Organizacje pozarządowe

I.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
D	I	H	C	K	F	A	J	B	E

II.

1) 2,4,7
2) 4, 7,8
3) 1,2,3
4) 6,8
5) 5
6) 8
7) 6
8) 5
9) 2,6,8

III.

1F, 2F, 3BI, 4P, 5P, 6BI, 7BI, 8F, 9P, 10 BI

Gramatyka

I.

A: 1) zamknięto; 2) mówiono; 3) odkryto; 4) odnaleziono; 5) przeniesiono

B: 1) idzie się / szuka się; 2) przygotowuje się; 3) bierze się / powtarza się 4) wstaje się / przewietrza się; 5) odczuwa się / kładzie się

II.

1) bierze się; 2) jadło się; 3) wynaleziono; 4) zamyka się; 5) zakupiono; 6) będzie się jeździło / jeździć

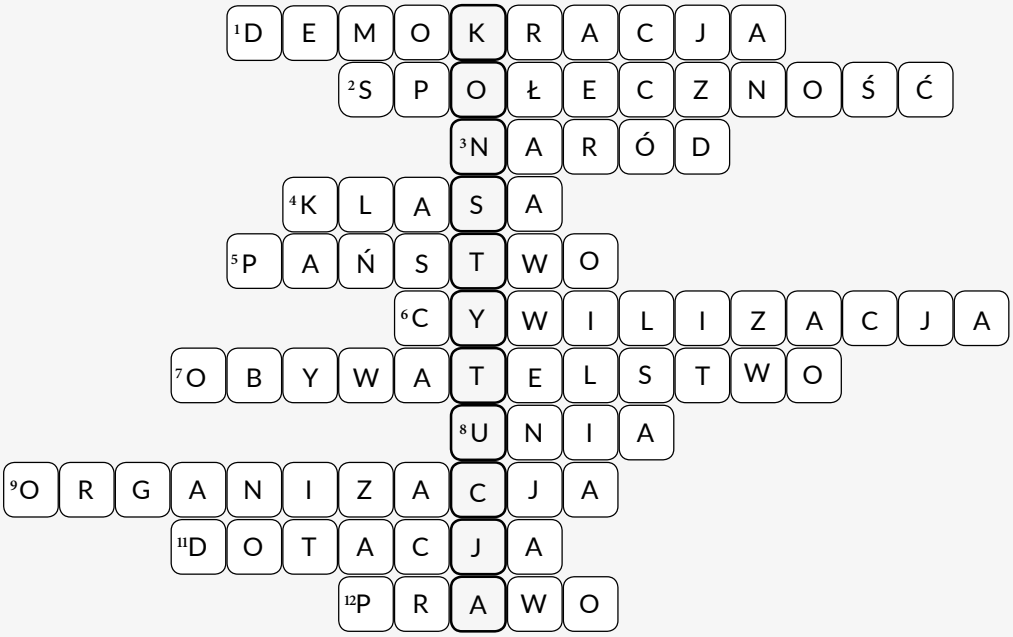
III.

1) ukończono; 2) odrestaurowano; 3) ozdobiono; 4) ceni się; 5) przeznaczono; 6) uczyniono; 7) wysadzono; 8) mówiło się; 9) podjęto; 10) zwiedza się

IV.

1) Zwrócono; 2) Wysunięto; 3) robi się; 4) przyjęto; 5) można by; 6) Przypomniano; 7) należałoby; 8) dotarłoby się; 9) zastrzeżono; 10) powinno się

Krzyżówka

Kącik literacki

1) sytych; 2) zaliczamy; 3) główny; 4) wojen; 5) skalę; 6) ludzkości; 7) dążenie; 8) zjawisko; 9) wymaga; 10) dopiero; 11) wymiana; 12) produkuje się; 13) komunikacja; 14) ziemska

Klucz do lekcji 10

Przestępczość

I.

Rodzaj czynu	**Nazwa osobowa męska**	**Nazwa osobowa** żeńska	**Czynność**
przestępstwo	przestępca	**przestępczyni**	popełnić przestępstwo
kradzież	**złodziej**	złodziejka	kraść /ukraść coś dokonać kradzieży
napad	napastnik	napastniczka	napadać / napaść na kogoś
oszustwo	oszust	oszustka	**oszukiwać / oszukać kogoś**
fałszerstwo	fałszerz	**fałszerka**	fałszować /sfałszować coś podrabiać / podrobić coś
przemyt	**przemytnik**	przemytniczka	przemycać/ przemycić coś
porwanie	porywacz	porywaczka	porywać / porwać kogoś
zabójstwo	zabójca	**zabójczyni**	zabijać / zabić kogoś
morderstwo	morderca	morderczyni	**mordować / zamordować kogoś**
gwałt	**gwałciciel**	gwałcicielka	gwałcić / zgwałcić kogoś
szantaż	szantażysta	szantażystka	szantażować / zaszantażować kogoś
włamanie	**włamywacz**	włamywaczka	włamywać się / włamać się do czegoś

II.

Hiszpan przyleciał do Warszawy z Brazylii. Zaraz po wylądowaniu ***Do nietypowej wpadki doszło o godz. 1 w nocy. Policjanci patrolujący ulice zainteresowali się dwoma mężczyznami, którzy prowadzili rowery. Mundurowi opisują, że*** został zatrzymany przez polskie służby. Policjanci z wydziału do walki z przestępczością narkotykową ***w czasie legitymowania 27-letni Maciej K. i 38-letni Rafał M. zachowywali się bardzo nerwowo. Mieli wykrzykiwać na policjantów, by zajęli się zatrzymywaniem*** przy wsparciu kolegów z Izby Celnej znaleźli w jego bagażu podejrzane pakunki. Były schowane w walizce z odzieżą zapakowane w saszetki, w których miały być preparaty kosmetyczne ***prawdziwych złodziei. Zapytani o jednoślady, zarzekali się, że należą do nich. Kiedy policjanci przyjrzeli się rowerom, okazało się, że w tylnych kołach brakuje powietrza.*** Jak się okazało, było to około trzech kilogramów kokainy o wartości czarnorynkowej co najmniej 900 tys. zł. Zatrzymany 51-letni mężczyzna usłyszał już zarzut przemytu znacznej ilości środków odurzających *a* ***ramy pokryte są pajęczynami. Najbardziej zdziwiła ich jednak drewniana pułapka na myszy, która była przyczepiona do przedniej zębatki. Policjanci zdecydowali się przewieźć obu mężczyzn na komendę.*** Obywatelowi Hiszpanii grozić może grzywna i kara pozbawienia wolności na czas nie krótszy niż 3 do 15 lat. ***Dość szybko udało się ustalić blok i piwnicę, do której się włamali i ukradli rowery.*** Stołeczni policjanci pod nadzorem prokuratorskim wyjaśniają okoliczności sprawy, między innymi ustalają, gdzie miały trafić zabezpieczone narkotyki. ***O kradzieży właściciel jednośladów dowiedział się od policjantów.***

Policjanci informują, że za kradzież włamaniem grozi do 10 lat pozbawienia wolności. Na podstawie już zebranego materiału dowodowego sąd podjął decyzję o zastosowaniu wobec 51-letniego mężczyzny środka zapobiegawczego w postaci trzymiesięcznego aresztu.

III.

	I przestępstwo	II przestępstwo
Rodzaj przestępstwa	*przemyt narkotyków*	Włamanie do piwnic, kradzież rowerów
Kto i gdzie go dokonał?	Obywatel Hiszpanii, 51 lat; przemycał z Brazylii narkotyki na sumę 900 tys, zł	Dwaj mężczyźni (27 lat i 38 lat) w Warszawie; okradli piwnice w bloku
W jakich okolicznościach został ujęty?	Zatrzymany na lotnisku w Warszawie; w bagażu saszetki z preparatem kosmetycznym naprawdę zawierały narkotyki	W nocy policjanci zauważyli dwóch mężczyzn z rowerami. Rowery były w pajęczynach, koła bez powietrza, do jednego była przyczepiona pułapka na myszy
Co mu/ im grozi?	Od 3 do 15 lat więzienia, kara grzywny; trzymiesięczny areszt	Kara do 10 lat pozbawienia wolności

IV.

1. P; 2. P; 3. BI; 4. F; 5. P; 6. BI; 7. F; 8. F; 9. P; 10. P

V.

Transkrypcja

Czym jest cyberprzestępczość i jak się przed nią bronić?

W dzisiejszych czasach cyberprzestępczość to coś więcej niż tylko wirusy komputerowe. To także kradzież tożsamości, włamania na konta bankowe i profile w serwisach społecznościowych, oszustwa i wyłudzenia za pośrednictwem Internetu, wysyłanie niechcianych e-maili lub SMS-ów przechwytujących dane osobowe oraz wiele innych nielegalnych działań, na które narażeni jesteśmy w trakcie korzystania z sieci.

Cyberprzestępcy mogą zaatakować każdego użytkownika Internetu oraz telefonu komórkowego. Ofiarą przestępczości w sieci w ciągu ostatniego roku padło 45 proc. polskich internautów, a część z nich może nawet nie być tego świadoma, ponieważ nie wie, iż szkodliwe oprogramowanie niekiedy działa w ukryciu, w niewidoczny sposób. Szczególnie narażone na ataki są dzieci, które nie wiedzą o istniejących zagrożeniach oraz są mniej podejrzliwe.

Hakerzy często używają prostych zabiegów socjotechnicznych, aby wzbudzić zaufanie internauty, na przykład podszywają się pod kolegę z pracy lub ze szkoły. Następnie proszą o przysługę, taką jak wysłanie SMS-a, który rzekomo kosztuje kilka groszy, a naprawdę kilkanaście złotych. Niestety, aż jedna na cztery osoby daje się nabrać na taki podstęp.

Z roku na rok przybywa użytkowników nowych technologii: tabletów oraz smartfonów. Dają one wiele możliwości komunikacji, ułatwiają pracę i naukę. Niestety, na ich rozwoju zyskują także przestępcy.

Urządzenia mobilne są słabiej chronione niż tradycyjne komputery. Podczas gdy ponad 80 proc. użytkowników komputerów używa przynajmniej podstawowego programu antywirusowego, w przypadku tabletów i smartfonów jest to jedynie 30 proc.

Tymczasem zagrożenie jest poważne, ponieważ wirus na telefonie komórkowym może wysyłać płatne wiadomości tekstowe bez wiedzy właściciela. Częstą techniką ataku jest też rozsyłanie wiadomości tekstowych z prośbą o kliknięcie podanego łącza albo oddzwonienie w celu odebrania „poczty głosowej". Tego typu SMS-y powinno się ignorować szczególnie, jeśli pochodzą z nieznanego źródła.

Niekiedy internauci sami wystawiają siebie i swoich znajomych na ataki hakerów poprzez ryzykowne zachowania, takie jak niesprawdzanie łączy przed ich udostępnieniem, zapominanie o wylogowaniu się po każdej sesji czy niekorzystanie z ustawień prywatności.

Podstawą bezpieczeństwa jest stosowanie silnych haseł. Jest to pierwsza linia obrony przed cyberprzestępczością i może uniemożliwić lub znacząco utrudnić atak. Niestety, wielu internautów wciąż zabezpiecza dostęp do swoich kont, używając własnego imienia, nazwiska lub daty urodzenia. Dobre hasło powinno składać się z co najmniej 7 znaków, nie być wyrazem słownikowym, zawierać wielkie i małe litery oraz cyfry i symbole. Niedopuszczalne jest także używanie jednego hasła do wszystkich zabezpieczeń.

Ważne jest także stosowanie oprogramowania antywirusowego, które ostrzeże nas przed zagrożeniami i pomoże usunąć ewentualne wirusy. Na rynku dostępne są nie tylko programy płatne, wymagające wykupienia corocznej licencji, ale także wiele bezpłatnych, które można pobrać z sieci.

A co należy zrobić jeśli już padniemy ofiarą przestępstwa? Oszukany może zgłosić sprawę na policję, jednak w wielu przypadkach ukaranie sprawcy może być trudne, a sam proces długotrwały. Niekiedy poszkodowani godzą się ze stratą niewielkiej sumy pieniędzy, a haker cieszy się ze znacznych zysków, ponieważ oszukał kilkaset takich osób.

Na podstawie: http://naszemiasto.pl/

Propozycja odpowiedzi

1. Jakie są przejawy cyberprzestępczości? Proszę podać trzy przykłady.
   a) *wirusy komputerowe*
   b) *włamania na konta bankowe i profile w serwisach społecznościowych*
   c) *oszustwa i wyłudzenia za pośrednictwem Internetu, wysyłanie niechcianych e-maili lub SMS-ów przechwytujących dane osobowe.*
2. Dlaczego część osób nie zdaje sobie sprawy z tego, że jest ofiarą cyberprzestępczości?
   Szkodliwe oprogramowanie niekiedy działa w ukryciu, w niewidoczny sposób.
3. Dlaczego hakerom łatwiej udaje się zaatakować tablety i smartfony niż komputery?
   W przypadku tabletów i smartfonów jedynie 30 proc urządzeń posiada program antywirusowy
4. Czym powinno się charakteryzować silne hasło?
   Dobre hasło powinno składać się z co najmniej 7 znaków, nie być wyrazem słownikowym, zawierać wielkie i małe litery oraz cyfry i symbole. Niedopuszczalne jest także używanie jednego hasła do wszystkich zabezpieczeń.
5. Czy powinniśmy zgłaszać na policję cyberprzestępstwa? Jakie jest twoje zdanie na ten temat?

Zagadka kryminalna

I.

1 – A	2 – D	3 – F	4 – B	5 – C	6 – E

II.

1. napad;
2. kradzież;
3. oszustwo (wyłudzenie odszkodowania).

Gramatyka

I.

1. pieniędzy, miesiące; 2. książąt Radziwiłłów; 3. księża, rąk; 4. hrabiego Sanguszki; 5. dni, przyjaciółmi; 6. sędziemu Nowickiemu; 7. uszu, oczom; 8. powieści, cudzysłowie; 9. mężczyźni, plemienia; 10. chrztu, braci.

II.

1. książąt; 2. oczu; 3. twarzy; 4. księżnej; 5. rąk; 6. zbroi; 7. scenerii.

III.

1. księciu; 2. księżnej; 3. pięciu; 4. księży; 5. pałacowi; 6. romanse; 7. seriale; 8. pieniędzmi; 9. oczu; 10. rąk; 11. księżną.

Przed sądem

I.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
D	A	G	J	F	K	H	C	B	I	L	E	Ł

II.

1 – e	2 – g	3 – j	4 – a	5 – b	6 – k	7 – i	8 – f	9 – d	10 – c

Mobbing w szkole

I.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
G	E	K	A	H	D	I	B	M	F	Ł	C	J	L

II.

Co to jest mobbing?
Jakie są cechy mobbingu?
Jaki jest mechanizm mobbingu?
Kto jest ofiarą mobbingu?
Kto jest sprawcą mobbingu?
Jak zaczyna się mobbing i jak przebiega?
Dlaczego tak trudno rozpoznać mobbing?
Jakie są skutki mobbingu?
Jak ustrzec dziecko przed mobbingiem?

Opis sytuacji

I.

0 Dzieci bawią się na placu zabaw koło przedszkola.

7 Któreś dziecko w pewnym momencie podstawia mu nogę.

3 Mopsik goni ją z wrzaskiem.

9 Wychowawczyni zauważa wypadek i wkracza, pocieszając Mopsika.

1 Nagle jedna dziewczynka zrywa z głowy czapkę otyłemu chłopcu, nazywanemu przez matkę pieszczotliwie Mopsikiem.

5 Mopsik zmienia kierunek i rzuca się w ślad za czapką.

2 Pokrzykując, ucieka ze swoją zdobyczą.

10 Zwraca mu czapkę i gani dzieci za niegrzeczne zachowanie.

6 Czapka wędruje od jednego dziecka do drugiego, a Mopsik biega między nimi i próbuje ją złapać.

8 Mopsik przewraca się i zaczyna płakać.

4 Kiedy już się wydaje, że niemal ją dogonił, ta rzuca czapkę innemu dziecku.

Kącik literacki

Czas akcji	Lato, wakacje
Miejsce akcji	Miejscowość wypoczynkowa nad jeziorem
Wyposażenie namiotu detektywa	1. ***kaktus w doniczce;*** 2. Okrągły stolik z szachownicą; 3. Składane krzesełko wędkarskie; 4. Zepsuty czajnik; 5. Tabliczka z napisem ”Agencja detektywistyczna *Różowe Okulary*”.
Bohaterowie	1. Detektyw Pozytywka 2. chłopiec odpoczywający na koloniach
Odtworzenie przebiegu wydarzeń	1. Zostaje ogłoszony konkurs na najpiękniejszy latawiec wykonany przez dzieci odpoczywające na koloniach. 2. Chłopiec robi latawiec z listewek i cienkiego papieru. 3. Chłopiec zostawia gotowy latawiec na noc na dworze. 4. Rano chłopiec znajduje mokry, zniszczony latawiec i wpada w rozpacz. 5. Do akcji wkracza Detektyw Pozytywka. 6. Detektyw Pozytywka uważa, że winowajcą jest sam chłopiec.
Rozwiązanie zagadki	Chłopiec jest winny, bo nie schował latawca. Na latawcu osiadła rosa i rozmiękczyła / zmoczyła papier, w którym zrobiły się dziury.

Transkrypcja

Zagadka trzynasta, czyli kto popsuł latawiec?!

Dla detektywa Pozytywki wakacje to tylko pozornie czas odpoczynku. Gdziekolwiek jest, wszędzie się czuje, jakby był w pracy — bo też wszędzie czają się różne tajemnice i zagadki. Z tego też powodu, gdy detektyw Pozytywka jedzie pod namiot, zawsze zabiera ze sobą tabliczkę z napisem: „Agencja detektywistyczna RÓŻOWE OKULARY” (tabliczkę, która wisi zwykle na drzwiach jego miniaturowej agencji). Oprócz tabliczki detektyw Pozytywka bierze także składane wędkarskie krzesełko (jedno z dwóch, jakie posiada), elektryczny czajnik (ten zepsuty — dobrego szkoda byłoby pod namiot), okrągły stolik z wymalowaną na wierzchu szachownicą (bez pionków, bo mogłyby się pogubić) oraz kaktus w doniczce (innej broni detektyw Pozytywka nie posiada). Niektórzy zastanawiają się, po co detektyw Pozytywka ciąga ze sobą to wszystko. Odpowiedź jest prosta. Jako że strych, na którym mieści się agencja detektywa Pozytywki, jest niewiele większy niż jego namiot, detektyw Pozytywka w każdym miejscu może się poczuć jak u siebie — niemalże jak w domu. A wiadomo, że wszędzie dobrze, ale w domu najlepiej, prawda? Tym razem detektywa Pozytywkę zaniosło aż nad jeziora. Rozbił swój mikroskopijny namiocik na polu biwakowym, w środku ustawił stolik, przy stoliku krzesełko, przy krzesełku czajnik, przy czajniku doniczkę z kaktusem (kaktus zawsze lepiej mieć pod ręką), obok wejścia zawiesił tabliczkę z napisem: „Agencja detektywistyczna RÓŻOWE OKULARY” — i już właściwie był gotowy do spędzenia tu wakacji. Teraz należało jedynie cierpliwie czekać na rozwój wypadków. I rzeczywiście — długo detektyw Pozytywka czekać nie musiał.

— Kto to zrobił?! — obudził go z rana wrzask jakiegoś chłopca.

Detektyw Pozytywka wyjrzał cichutko z namiotu. Na wszelki wypadek sięgnął po doniczkę z kaktusem; była to jednak zbyt daleko posunięta ostrożność — nic mu nie zagrażało. Kilka metrów dalej, tuż obok parterowego domku,

w którym spały dzieci z kolonii, klęczał nieduży chłopiec. Nawet z tej odległości było widać łzy w jego oczach. Przed chłopcem, na trawie, leżało coś, co przypominało latawiec.

— Co się stało? — zapytał detektyw Pozytywka, gramoląc się z namiotu.

— Mój latawiec... — jęknął chłopiec. — Robiłem go cały wieczór! Z listewek i cieniutkiego papieru! Dzisiaj jest konkurs! A tu proszę — ktoś oblał go wodą! Specjalnie, żeby papier zamókł i się porwał! Przecież nie padał deszcz, słyszałem! Oo, tu jest dziura... i tu... i przy sznurku...

Chłopiec był załamany. Detektyw Pozytywka zmarszczył brwi.

– Hm, ciekawe!

— Jakbym dorwał tego kogoś — wrzasnął nagle chłopiec — to...

— Cii! — Detektyw Pozytywka przyłożył palec do ust. — Wiem, czyja to sprawka. Twoja! — Detektyw Pozytywka uśmiechnął się nieznacznie.

Chłopca dosłownie zamurowało.

— Chyba nie myśli pan, że specjalnie zmoczyłem własny latawiec?!

— Nikt go nie zmoczył. — Detektyw Pozytywka wzruszył tylko ramionami. — Ale ktoś nie schował go na noc do domku. To wystarczyło.

Jak sądzisz, co sprawiło, że latawiec był rano mokry?

Klucz do lekcji 11

Historia mediów

I.

1. słowie, 2. utrwalić, 3. wyłoniło się, 4. schematycznych, 5. wkrótce, 6. milowym, 7. masowe, 8. umożliwił, 9. wynaleziono, 10. służące, 11. wyświetlać, 12. koniec

II.

A – 4, B – 6, C – 1, D – 8, E – 2, F – 7, G – 5, H – 3

III.

zdania zgodne z tekstem: 2, 4, 5, 9

Transkrypcja

Niegdyś prasa była głównym medium, ponieważ o najważniejszych wydarzeniach z regionu i świata dowiadywano się przede wszystkim z gazet. To na podstawie artykułów prasowych tworzyły się opinie poszczególnych grup społecznych. Dlatego prasa na początku swojego istnienia, była traktowana jako dobro luksusowe. Jednak jej znaczenie spadło, gdy pojawiło się radio, a później telewizja. Były one dużo szybsze niż prasa i z tego powodu gazet nie czytano już tak chętnie. Niemniej jednak wszystkie trzy media działały obok siebie, często się przenikając, gdyż żadne nie wykluczało drugiego. Poważniejsze zmiany na rynku medialnym przyniósł wiek XXI. Rozpowszechniający się w błyskawicznym tempie Internet przejął rolę głównego środka komunikacji społecznej i wszystko wskazuje na to, że w mniej lub bardziej dalekiej przyszłości zastąpi wszystkie tradycyjne media.

Jasne jest, że Internet najsilniej oddziałuje na prasę, ponieważ stanowi bardzo ważne i łatwo dostępne źródło informacji. To dlatego niektóre tytuły prasowe zniknęły z rynku. To dlatego też dzisiaj niemal każdy szanujący się tytuł prasowy posiada swoją stronę internetową. Oczywiście różni wydawcy w różny sposób traktują swoje internetowe wydawnictwa. Część z nich jest odpłatna, inne są darmowe. Część w Internecie publikuje całe artykuły, inne pokazują tylko fragmenty z papierowych wydań. Jeszcze inne są swojego rodzaju „przedłużeniem" papierowej wersji, a kolejne

stanowią niemalże osobne i odrębne pozycje na rynku prasowym, bazując jedynie na znajomości marki papierowego wydawnictwa.

Trudno jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, czym Internet jest dla tradycyjnych mediów. Niewątpliwie stanowi ogromną konkurencję dla wszystkich tytułów prasowych, stacji telewizyjnych czy rozgłośni radiowych. Jednak wszystkie te media nadal istnieją. Koniec prasy eksperci wieszczą od lat i choć rzeczywiście rynek prasowy się zmniejsza, to jednak gazety wydaje się nadal. Ludzie przecież wciąż potrzebują medium, które przedstawi im rzetelne, wiarygodne informacje, więc portale prasowe mają przed sobą przyszłość. Czy jednak e-prasa wyeliminuje tę papierową? Być może, ale raczej nie stanie się to w ciągu kilku najbliższych lat. Mimo wszystko są wśród nas ludzie, którzy nie wyobrażają sobie gazety w innej formie niż papierowa.

Na podstawie: http://www.capurr.de/

Media społecznościowe

I.

1. nasz, 2. wyciągnięcie, 3. więcej, 4. Przeciętnie, 5. kształtowanie, 6. wywołują, 7. zniesienia, 8. polubił, 9. większość, 10. przyznało, 11. świadoma, 12. Uwagi

Plotka w mediach

I.

1. b, 2. a, 3.b, 4.a, 5c

Transkrypcja

Plotka stworzyła człowieka

Plotkuje się wśród sąsiadów, w rodzinie i w zakładzie pracy. Z roznoszenia plotek utrzymują się profilowane media. Zdaniem naukowców, to skutek wpływu, jaki plotkowanie miało na rozwój naszego gatunku. Plotkowano od zawsze, ale współcześnie rola plotki znacząco się zwiększyła, bo niektóre plotki mają globalny zasięg. *Co?*, *kto?*, *komu?*, *za ile?* – takie wiadomości absorbują uwagę milionów. I coraz mniej ważne się staje, czy rozpowszechniane informacje to fakty, czy zwykłe plotki.

Dlaczego ludzie plotkują? W opinii ekspertów, z nudów albo po to, by komuś zaszkodzić. Plotki używa się najczęściej jako broni do zwalczania przeciwników w życiu codziennym i zawodowym. Wpływa na to fakt, że przed plotką nie sposób się obronić, za to ten, kto plotkę puścił w obieg, łatwo może się tego wyprzeć. Wystarczy powiedzieć, że żartował albo ktoś wprowadził go w błąd.

Badacze plotki wskazują, że może ona nieść skrajnie odmienne efekty. Przykładowo, im mniejsza jest społeczność, tym skutki plotki są groźniejsze. W małym mieście lub w zakładzie pracy plotka staje się dokuczliwa, może zniszczyć karierę zawodową lub życie prywatne.

Inaczej jednak sprawa wygląda w przypadku celebrytów. Plotki opublikowane w wielkim nakładzie w kolorowych czasopismach lub w plotkarskich serwisach internetowych zwykle działają na korzyść znanych osób. To, że ktoś sławny rozwodzi się albo nie wiedzie mu się w interesach, przyciąga uwagę wielu osób, bo pokazuje, że i celebryci miewają kłopoty. Z kolei oplotkowana znana osoba staje się jeszcze bardziej popularna, a to podnosi wysokość płaconych celebrycie honorariów za występy w mediach, udział w reklamach czy role w filmach.

Inną jeszcze funkcję pełni plotka w zakładach pracy. Według badań wpływa ona pozytywnie na samopoczucie pracowników, bo pomaga im zmniejszyć stres, wynikający z braku poczucia bezpieczeństwa w firmie.

Plotka może też znacząco, i to na korzyść, zmieniać ludzkie postawy. Groźba oplotkowania przez znajomych wpływa na zachowania ludzi – koryguje je i uszlachetnia. Na przykład z obawy o pomówienie o skąpstwo ludzie stają się hojniejsi dla członków swojej społeczności.

Skąd jednak wziął się zwyczaj plotkowania? Najnowsze badania dowodzą, że to właśnie zdolność i potrzeba plotkowania odróżnia człowieka od innych naczelnych. – *Ludzkość rozwinęła język, by plotkować o współplemieńcach* – oznajmił brytyjski uczony dr Emler. – *Z kolei rozwój języka wpłynął na powstawanie coraz większych społeczeństw, a to zapewniło sukces ewolucyjny właśnie naszemu gatunkowi.* Zdaniem brytyjskiego uczonego, plotkowanie nie zasługuje na negatyw-

ną opinię, bo jest fundamentalne dla człowieczeństwa. Jego badania dowodzą, że ok. 80 % kontaktów między ludźmi polega na wymianie informacji społecznych – prawdziwych i domniemanych, a więc faktów i plotek, a dla większości ludzi fakty i plotki są równie ważne.

Na podstawie: https://expressbydgoski.pl/

II.

1. nieprzerwaną, 2. przypadku, 3. opracowywane, 4. tytuły, 5. pozwolić się, 6. prawdziwa, 7. popularne, 8. natrafiliśmy, 9. spodziewać się, 10. autora, 11. kiedyś, 12. poświadczył, 13. czasami, 14. częścią, 15. włączyć

III. Przykładowe odpowiedzi:

1. Fake newsy możemy spotkać w różnych mediach, ale najczęściej pojawiają się na portalach społecznościowych.
2. Dlatego, że twórcy fałszywych wiadomości podszywają się pod znane portale, zmieniając litery w adresie, by wyglądał na autentyczny.
3. Trzeba sprawdzić, czy tekst ma autora, a jeśli go nie znamy, to kim on jest i co już publikował.
4. Ponieważ w fałszywych wiadomościach zdjęcia często pochodzą z innych miejsc, a materiały video mogą być fragmentem mało znanego filmu.

My i media

I.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
F	I	A	G	C	E	J	D	B	H

Gramatyka

I.

1. Wydawnictwo zapowiedziało opublikowanie nowej powieści znanego autora.
2. Pracownicy laboratorium zdecydowali się ponownie przeprowadzić eksperyment
3. Kierownik obiecał zarezerwowanie pokoju w hotelu.
4. Wróżka przepowiedziała nam szybkie zdobycie pieniędzy.
5. Bank ogłosił wypowiedzenie kredytu temu przedsiębiorcy.

II.

1. Nie poszłam na spacer z powodu deszczu.
2. Mimo dobrych chęci nie zdążył zrobić prezentacji.
3. Po wejściu do jej pokoju posprzątaj bałagan.
4. Poszli do banku w celu wypłacenia pieniędzy.
5. Bez klucza nie otworzysz tych drzwi.
6. Podczas festiwalu zobaczysz ciekawe filmy.
7. W razie pożaru proszę wychodzić wyjściem ewakuacyjnym.
8. Przed wyjazdem na wycieczkę dokładnie spakuj walizkę.
9. Postanowiłem kupić ten prezent bez względu na długą kolejkę do kasy.
10. Wbrew twoim obawom zdałam egzamin.

III.

1.

1. Eksperci przewidują koniec tradycyjnej telewizji.
2. Dzieje się tak z powodu pojawienia się Internetu. / ze względu na pojawienie się Internetu.
3. ... łatwiej użyć serwisu streamingowego do włączenia filmu.
4. Dla starszych osób oczywiste jest korzystanie z telewizji kablowej lub satelitarnej.

2.

1. Mimo dominacji Internetu wśród mediów radio nadal sobie radzi.
2. Wielu ludzi włącza radio w celu wypełnienia ciszy...
3. Radio może być też bliskie odbiorcy przez nadawanie audycji lokalnych.
4. ... może słuchać ulubionych audycji po włączeniu Internetu.../ przez Internet

3.

1. Według doniesień analityków rynek ten jest już więcej wart niż globalny przemysł filmowy.
2. Co trzeci z tej grupy ma w domu peceta i konsolę w celu grania w jak największą liczbę gier.
3. Dojrzali gracze wybierają tę formę spędzania wolnego czasu dla relaksu i odstresowania się. / w celu zrelaksowania się i odstresowania.
4. 2/3 badanych osób powróciło do grania po przerwie z tęsknoty za tą formą rozrywki. / ze względu na tęsknotę za tą formą rozrywki.
5. Większość z nich może grać tylko wieczorami ze względu na pracę. / z powodu pracy.

Kącik literacki

I.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
F	G	L	A	K	I	Ł	C	H	E	D	F	B

Scenariusz dla moich sąsiadów

I.

1. czekał, 2. wzdłuż, 3. zabiorę, 4. ławce, 5. gotowy, 6. mym, 7. wyświetlę, 8. chore, 9. nieba, 10. lądował, 11. wyśnił, 12. wygodnie

Klucz do lekcji 12

Warto marzyć

I.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I	F	K	A	H	C	J	B	D	G	E

II.

Anna	Marek	Darek	Karolina	Marta	Sebastian	Natalia
F	B	G	A	E	D	C

Transkrypcja

Przykład

Anna – *Najważniejszy jest wybór odpowiednich celów życiowych. Jeżeli je sobie ustalimy, możemy zaplanować, jak je osiągnąć. Tylko musimy pamiętać, aby nasze cele były możliwe do osiągnięcia. Nie ma sensu myślenie o lotach na inną planetę. Tego i tak nie dokonamy.*

Marek – Przeczytałem kiedyś, że to, co dawniej było marzeniem, dzisiaj jest powszednie i oczywiste. Uważam, że to bardzo prawdziwe stwierdzenie. Przecież gdyby ludzie nie marzyli o lataniu, nie mielibyśmy dzisiaj samolotów!

Darek – Nie warto marzyć! Marzenia nas rozleniwiają. Czekamy na cud, zamiast zmierzyć się z rzeczywistością. Owszem, ona zwykle nie jest różowa, ale w niej właśnie funkcjonujemy.

Karolina – Jak spełniać marzenia? To bardzo proste. Marzenia przekładamy na cele. Na podstawie celów tworzymy plan, a plan realizujemy. I gotowe!

Marta – W życiu potrzebne jest dokładne planowanie. Pozwala ono kontrolować to, co się dookoła nas dzieje. Dzięki planowaniu wiemy, co nas czeka każdego dnia i pamiętamy o tym, co powinniśmy robić. A to zapewnia nam poczucie bezpieczeństwa.

Sebastian – Oczywiście, że nasze marzenia są często zupełnie oderwane od rzeczywistości i dla wielu tzw. bujanie w obłokach jest tylko stratą czasu. Ale przecież dzięki marzeniom stajemy się bardziej kreatywni i zmotywowani do działania. Poza tym marzymy zwykle o czymś, co jest dla nas przyjemne, więc marzenia sprawiają, że jesteśmy szczęśliwi.

Natalia – Wszyscy dookoła mówią o tym, jakie marzenia są cudowne i jak powinniśmy dążyć do ich spełniania. A przecież marzenia mogą być niebezpieczne! Gdybym wciąż marzyła o księciu z bajki i wyobrażała sobie szczegółowo, jak cudownie wyglądałoby życie z nim, to nie mogłabym stworzyć związku z żadnym mężczyzną. Bo jaki normalny człowiek jest w stanie dorównać wymarzonemu ideałowi!

Aspiracje i plany młodzieży

I.

1. połowy, 2. miłość, 3. rodzinne, 4. zainteresowaniami, 5. kariery, 6. pomoc, 7. władzy, 8. wyniki, 9. kontynuować, 10. łączyć, 11. wyjazd, 12. państwowej, 13. założyć, 14. utrzymywaniu się

II.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
D	K	I	G	H	C	A	J	L	E	B	F

Będziesz moją panią

1. uśmiechać, 2. liczyć, 3. czekać, 4. skrzypce, 5. liście, 6. tańczyć, 7. słońce, 8. wkładać, 9. sierpniową, 10. barwą, 11. końca, 12. imię, 13. miłość, 14. jesienna

Kącik literacki

I.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
E	I	F	G	K	B	A	L	C	D	J	H

II.

1P; 2F; 3F; 4P; 5P; 6P; 7F; 8F; 9P; 10F

Zdania warunkowe

II.

1. Gdybym był bardzo bogaty, nie musiałbym pracować.
2. Gdyby Dorota zdała egzamin na prawo jazdy, mogłaby kupić samochód.
3. Gdybyście chcieli iść na studia, musielibyście najpierw zdać maturę.
4. Gdyby poszły dzisiaj do kina, nie zdążyłyby odrobić pracy domowej z matematyki.
5. Gdybyśmy zostali wieczorem w domu, zagralibyśmy w nową grę planszową.
6. Gdybyś chciał nową zabawkę, posprzątałbyś starannie swój pokój.
7. Gdybyśmy wszyscy się zgodzili, pojechalibyśmy na trzydniową wycieczkę w góry.
8. Gdyby był śnieg, wybralibyście się na narty.
9. Gdyby dziecko lubiło słodycze, namówiłoby mamę do ich kupienia.
10. Gdyby chcieli iść do teatru, kupiliby wcześniej bilety.

III.

1. Gdybyśmy znali francuski, moglibyśmy z nim porozmawiać.
2. Czy gdybyśmy nie mieli pieniędzy, to pożyczylibyście / pożyczyłabyś je nam?
3. Czy gdybym was poprosił, to pomoglibyście mi?
4. Gdybyś był dyrektorem, zarabiałbyś więcej.
5. Gdyby padał deszcz, nie poszłyby na zakupy.
6. Gdyby dzieci uważały na lekcjach, rozumiałyby wszystko.
7. Gdybyśmy wstali wcześniej, na pewno zdążylibyśmy na pociąg.
8. Gdybyście go przeprosiły, wybaczyłby wam.
9. Gdyby dziecko było grzeczne, matka zabrałaby je na lody.
10. Gdybym się kładła wcześnie spać, nie spóźniałabym się na zajęcia.

IV.

1. Gdybym dostała kota, **nazwałabym** go Filemon. **Byłby** moim najlepszym przyjacielem. Razem z moim bratem **zabieralibyśmy** go do babci na wieś. **Biegałby** sobie po podwórku, a kury **uciekałyby** przed nim do kurnika.

2. Gdybym miał pieniądze, **kupiłbym** sobie wielki dom. **Stałby** nad jeziorem, a dookoła **rosłyby** drzewa. Czy wy nie **chcielibyście** zamieszkać nad wodą? W takim miejscu na pewno **poczulibyście** się szczęśliwi.

3. Gdybyś był pilnym studentem, nie **musiałbyś** po raz drugi zdawać egzaminu. **Miałbyś** teraz dużo wolnego czasu, a twoi koledzy nie **poszliby** sami na dyskotekę. Ja też nie **siedziałabym** teraz samotnie przed telewizorem, bo z pewnością **bylibyśmy** razem.

TEST BIEGŁOŚCI Z JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO

POZIOM ŚREDNI OGÓLNY

B2

Imię: _____

Nazwisko: _____

PUNKTACJA	
Rozumienie ze słuchu	____ / 40 p. – ____ %
Rozumienie tekstów pisanych	____ / 40 p. – ____ %
Poprawność gramatyczna	____ / 40 p. – ____ %
Pisanie	____ / 40 p. – ____ %
Mówienie	____ / 40 p. – ____ %
RAZEM	____ / 200 p. – ____ %
OCENA: _____	

B2

ROZUMIENIE ZE SŁUCHU

LICZBA ZADAŃ: 5

CZAS TRWANIA: 30 minut

Imię nazwisko: _____

Liczba punktów: _____ / 40 p.

ROZUMIENIE ZE SŁUCHU

5 zadań, 30 minut **liczba punktów: ____ / 40 p.**

I. Proszę wysłuchać nagrania, a następnie dopasować numer tekstu do zdjęcia zgodnie z podanym przykładem. Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone dwa razy.

____ / 10 pkt. (10 × 1 pkt.)

A – 0

B – .....

C – .....

D – .....

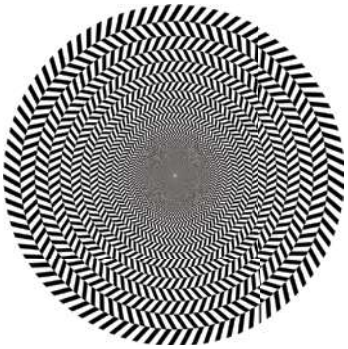
E – .....

F – .....

G – .....

H– .....

I – .....

J – .....

K– .....

II. Proszę wysłuchać tekstu, a następnie wskazać 5 zdań prawdziwych zgodnie z przykładem. Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone dwa razy.

____ / 5 p. (5 x 1p.)

Lp.		P
0	***W czasie wyprzedaży człowiek czuje się trochę jak myśliwy.***	×
1	Korzystanie z wyprzedaży pomaga oszczędzać.	
2	Kupowanie bez listy zakupów skłania nas do ulegania promocjom.	
3	Napis „do 50%” na metce oznacza, że za tę rzecz zapłacimy o połowę mniej.	
4	Gratisy dodawane do produktu nie wpływają na jego cenę.	
5	Inna cena na metce, a inna przy kasie może wynikać z błędu pracownika sklepu.	
6	Czasami sprzedawcy podnoszą ceny przed wyprzedażą.	
7	Wyprzedaże to świetna okazja dla tych, którzy wiedzą, co chcą kupić i ile to wcześniej kosztowało.	
8	Jeśli widzimy w sklepie obniżkę, trzeba z niej skorzystać.	
9	Cenę danego produktu można sprawdzić na specjalnych portalach.	
10	Celem wyprzedaży jest oszukanie klienta.	

III. Proszę słuchać tekstu i zaznaczać, czy poniższe stwierdzenia są P – prawdziwe, czy F – fałszywe. Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone dwa razy.

____ / 10 p. (10 x 1p.)

Lp.		P	F
0	***Wiele odkryć naukowych zawdzięczamy przypadkowi.***	×	
1	Alexander Fleming szukał szczepionki na tyfus, a odkrył penicylinę.		
2	Odkrycie sacharyny pośrednio zawdzięczamy bułkom upieczonym przez żonę C. Fahlberga.		
3	Gdyby Fahlberg umył ręce też odkryłby sacharynę.		
4	Promienie rentgena zostały odkryte w trakcie wyjątkowego eksperymentu.		
5	Gdyby Percy Spencer nie miał batonika w kieszeni, nie mielibyśmy dzisiaj kuchenek mikrofalowych.		
6	Przewożenie nitrogliceryny nie powodowało żadnych trudności.		
7	Można powiedzieć, że piasek uratował życie Alfreda Nobla.		
8	Alfred Nobel wynalazł dynamit, bo nitrogliceryna nie sprawdzała się jako środek wybuchowy.		
9	Wynalazca teflonu tak naprawdę chciał wynaleźć materiał ogrzewający potrawy.		
10	Do odkrycia naukowego poza szczęściem potrzebny jest naukowiec, który zrozumie wagę zaobserwowanego zjawiska.		
11	Wyprawa była możliwa dzięki pomocy finansowej różnych instytucji.		
12	Mimo ciężkiej choroby nie przerwał samotnego rejsu dookoła świata.		

IV. Proszę słuchać nagrania i uzupełniać brakujące wyrazy zgodnie z przykładem. Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone dwa razy.

____ / 10 p. (10 x 1 p.)

Przestrzeń a my

To, co nas otacza, ma kolosalny wpływ na nasze samopoczucie[0]. Przestrzeń potrafi wzbudzać emocje, ułatwiać lub utrudniać pracę, a także wiele o nas samych powiedzieć. Zadbajmy więc o nią w .....[1] sposób.

Nie na każdą przestrzeń mamy wpływ. Nie wybieramy otoczenia, w którym się .....[2], czy ludzi, z którymi pracujemy. Nie decydujemy też o architekturze naszej okolicy. Ale nie ma się co załamywać. Najważniejszą przestrzenią jest ta najbliższa. A nad nią już możemy zapanować.

.....[3] to jeden z trendów, który sprzyja koncentracji. Mniejsza ilość rzeczy, które nas otaczają, powoduje, że łatwiej nam się skupić. Najprościej zadbać o minimalizm w naszym miejscu pracy, czyli na .....[4]. Powinno się ono charakteryzować dwiema cechami. Po pierwsze – powinno być dostosowane do naszych potrzeb. Po drugie zaś, nie powinno być przeładowane przedmiotami. Zadbajmy więc o odpowiednie krzesło, właściwą wysokość .....[5] czy dopasowaną klawiaturę. Ale nie tylko kwestie techniczne powinny być brane pod uwagę. Uczyńmy to miejsce swoim także poprzez kilka drobnych przedmiotów, które sprawią, że poczujemy się .....[6]. Mogą to być np. zdjęcia, ulubiona lampka czy notes. Ważne, aby miały one zawsze stałe miejsce. Tak, dbajmy o porządek w swojej przestrzeni. Dzięki temu dużo skuteczniej będziemy się w niej odnajdywać, nie tracąc czasu na .....[7] szukanie notatek, telefonu czy długopisu. To zaś prowadzi do większej koncentracji na zadaniu, któ-

remu w danym momencie poświęcamy czas. Oczywiście są osoby, które świetnie odnajdują się w chaosie, a .....[8] bywa dla nich stymulujący, ale większość z nas najlepiej radzi sobie, kiedy nasze otoczenie zawiera pewne stałe elementy.

Warto pamiętać, że przestrzeń w pierwszej kolejności powinna .....[9] człowiekowi, dlatego dobrze jest zastanowić się nad tym, czy potrzebujemy tych wszystkich przedmiotów, które znajdują się w naszym otoczeniu? Czy ich rozmieszczenie będzie powodowało problemy? Odpowiedzi na te pytania z pewnością .....[10] zapanowanie nad przestrzenią, a tym samym wpłyną pozytywnie na komfort naszego życia.

V. Proszę połączyć informacje z obu kolumn zgodnie z podanym przykładem.
Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone dwa razy.

I		II	
0	***Mieszkanka Lublina***	A	jest podejrzany o cztery włamania do altanek na działkach.
1	Dwaj mężczyźni	B	podsłuchuje rozmowę złodziei i SMS-em powiadamia policję o przestępstwie.
2	Pasażer autobusu	C	jest poszukiwany przez policję za dwie inne kradzieże.
3	Policjanci	D	kradną telefon i wsiadają do autobusu komunikacji miejskiej.
4	25-latek	E	zatrzymują złodziei na przystanku autobusowym.
5	38-latek	***F***	***zostawia przez nieuwagę telefon komórkowy na bankomacie w sklepie.***

0–F	1–	2–	3–	4–	5–

B2

ROZUMIENIE TEKSTÓW PISANYCH

LICZBA ZADAŃ: 4

CZAS TRWANIA: 60 minut

Imię nazwisko: _____

Liczba punktów: _____ / 40 p.

ROZUMIENIE TEKSTÓW PISANYCH

4 zadania, 60 minut **liczba punktów: ____ / 40 p.**

I. Proszę czytać tekst i podkreślać wyrazy najbardziej pasujące do kontekstu zgodnie z podanym przykładem.

____ / 10 p. (10 x 1 p.)

Ukrainiec Iwan Puluj kilkanaście lat przed (***odkryciem***, wynalazkiem, teorią)[0] niemieckiego fizyka Wilhelma Röntgena przeprowadzał badania promieni, które (nazywał, uznawał, określał)[1] mianem „zimnego światła". W wyniku eksperymentów skonstruował urządzenie nazywane „lampą Puluja", które później (przez, za, pod)[2] jakiś czas znalazło się w masowej produkcji. Urządzenie to było (typem, formą, gatunkiem)[3] prymitywnej lampy rentgenowskiej. Jednak aż do czasu, gdy Wilhelm Röntgen odkrył promienie X i (wydał, opublikował, wygłosił)[4] wyniki eksperymentów, Puluj nie zdawał sobie do końca sprawy z możliwości swego wynalazku. Był jednak jednym z pierwszych uczonych, którzy (używali, wykorzystywali, posługiwali się)[5] promieniowanie rentgenowskie i jako pierwszy zastosował go w diagnostyce medycznej. Stworzył pierwsze na świecie zdjęcie (ludzkiego, humanistycznego, humanitarnego)[6] szkieletu. Wyniki badań opublikował w latach 1880 i 1882, ale przedstawił swoje pomysły w (niewyraźny, niewystarczający, niejasny)[7] sposób, korzystając z przestarzałej terminologii. Dokonał również wielu innych odkryć. Należy do nich skonstruowanie (urządzenia, mechanizmu, maszynki)[8] do określania mechanicznego równoważnika ciepła, które było prezentowane na Wystawie Światowej w Paryżu w 1878 roku. Miał też (udział, uczestnictwo, wkład)[9] w uruchomienie kilku elektrowni w Austro-Węgrzech.

Opublikował kilkadziesiąt artykułów i broszur, jest autorem ponad 50 prac naukowych, w tym z (dyscypliny, zakresu, nauki)[10] astronomii.

II. Proszę przeczytać tekst, a następnie dopasować numery poszczególnych opisów do podanych informacji zgodnie z przykładem.

____ / 10 p. (10 x 1 p.)

10 miejsc, które warto zobaczyć na Ukrainie

1. **Lwowski Teatr Opery i Baletu** jest jednym z najpiękniejszych w Europie. Został zaprojektowany w stylu neorenesansu przez polskiego architekta profesora Zygmunta Gorgolewskiego. Budowę rozpoczęto w 1897 roku, a w 1900 roku odbyło się jego uroczyste otwarcie. Budynek Opery Lwowskiej posiada bogate dekoracje malarskie i rzeźbiarskie. Gmach zajmuje powierzchnię ponad 3000 m², a widownia mieści ponad 1000 osób.

2. Zabytkowa Twierdza w Kamieńcu Podolskim należy do największych atrakcji turystycznych i jest uznawana za jeden z Siedmiu Cudów Ukrainy. Twierdza pełniła ważną rolę w systemie obronnym miasta. Składa się z dwóch części: Starego i Nowego Zamku. Początki Starego Zamku datuje się na XII–XIII w. Ta część twierdzy ma jedenaście baszt, z których każda posiada swoją nazwę i odrębną historię. Nowy Zamek został wzniesiony w wieku XVII.

3. **Chortyca** – największa wyspa położona na rzece Dniepr o powierzchni około 2,5 tys. hektarów, leżąca naprzeciw nabrzeża Zaporoża. Ten niezwykły historyczno-przyrodniczy rejon jest zaliczany do Siedmiu Cudów Ukrainy. Znajdował się tu główny ośrodek Kozaków – *Sicz Zaporoska*, czyli ufortyfikowany obóz kozacki, zniszczony w 1775 roku na polecenie carycy Katarzyny II. W roku 1965 powstał tu Państwowy Rezerwat Historyczno-Kulturalny „Chortyca", w którym odtworzono atmosferę czasów Kozaków Zaporoskich.

4. **Świtaź** – drugie co do wielkości (po jeziorze Jałpuh) i najgłębsze jezioro na Ukrainie. Woda jeziora ma wyjątkowy skład chemiczny i wykazuje właściwości lecznicze, gdyż w swoim składzie zawiera srebro

i glicerynę. Głębokość jeziora wynosi 58,4 m. Wchodzi ono w skład grupy **Jezior Szackich, która liczy** ponad 30 akwenów w obwodzie wołyńskim. Są one zlokalizowane w międzyrzeczu Bugu oraz Prypeci. W 1983 roku utworzono tutaj Szacki Park Narodowy.

5. Odessa – wielokulturowe miasto położone nad Morzem Czarnym o bogatej historii sięgającej czasów starożytnych. Pod względem liczby ludności zajmuje trzecie miejsce wśród miast Ukrainy. Odessa to największy port morski oraz ważne centrum kulturalne, naukowe, handlowe i turystyczne. Wśród miejsc, które warto zobaczyć w Odessie, można wymienić m. in. Teatr Opery i Baletu, Filharmonię, Latarnię Morską, Uniwersytecki Ogród Botaniczny czy słynne schody znane z filmu *Pancernik Potiomkin*.

6. **Howerla – to** najwyższy szczyt ukraińskich Karpat w paśmie Czarnohory na granicy obwodu iwanofrankowskiego i zakarpackiego, a zarazem najwyższy szczyt Ukrainy. Jego wysokość wynosi 2016 metrów nad poziom morza. Howerla znajduje się w obrębie Karpackiego Rezerwatu Biosfery i Karpackiego Parku Narodowego. Karpacki szczyt to częsty cel wycieczek turystycznych. Najpopularniejsza trasa prowadzi ze schroniska na Zaroślaku, istniejącego od 1881 roku.

7. Zamek w Podhorcach został wzniesiony w I połowie XVII wieku dla hetmana Stanisława Koniecpolskiego. Zespół zamkowy obejmuje pałac o cechach obronnych, kościół oraz ogrody pałacowe, składające się z części tarasowej i krajobrazowej. W 2008 roku Zamek w Podhorcach został wpisany na listę World Monuments Watch jako jeden z cennych zabytków świata zagrożonych zniszczeniem. Obecnie trwają tam prace konserwatorskie. W latach 70-tych pełnił funkcję zamku Radziwiłłów w filmie *Potop* Jerzego Hoffmana.

8. **Kijów** jest stolicą i największym miastem Ukrainy, położonym nad rzeką Dniepr, która dzieli miasto na dwie części. Miasto zostało założone w V wieku, jak mówi legenda, przez księcia Kija. Obecnie miasto liczy około 2,9 mln mieszkańców. Do najbardziej popularnych atrakcji turystycznych i zabytków Kijowa należą: Ławra Peczerska, Sobór Mądrości Bożej (Sofia Kijowska), Kościół św. Mikołaja, Złota Brama, Plac Niepodległości, Muzeum Jednej Ulicy, Muzeum II Wojny Światowej, Chreszczatyk (główna ulica miasta) oraz kolejka linowa.

9. **Fontanna w Winnicy** w ujściu rzeki Bug jest największą w Europie pływającą fontanną. Otwarcie tego multimedialnego projektu, zrealizowanego na koszt korporacji Roshen, odbyło się w 2011 roku. W lecie mieszkańcy i goście Winnicy mogą podziwiać fascynujące widowisko ze świetlnymi i laserowymi efektami oraz projekcje wideo na ogromnym ekranie ze strumienia wody, którego wysokość sięga 60 m.

Przykład: ***Miasta z teatrami operowymi, które warto zobaczyć:*** *1, 5*.

A. Atrakcje turystyczne na ukraińskich rzekach: ....., ...
B. Znajdują się na terenie parków narodowych: ....., ...
C. Służyły jako plany filmowe: ....., ...
D. Miasto z najstarszymi zabytkami sakralnymi: .....
E. Poza mieszkalnymi, pełniły funkcje warowne: ....., ..., ...

III. Proszę przeczytać tekst, a następnie zaznaczyć, czy poniższe stwierdzenia są P – prawdziwe, czy F – fałszywe.

____ / 10 p. (10 x 1 p.)

Unikaj oleju palmowego!

Olej palmowy jest obecny w większości naszych domów. Zawiera go około 50% produktów znajdujących się na sklepowych półkach, a jego popularność nie ogranicza się tylko do żywności. Na masową skalę wykorzystywany jest też do produkcji kosmetyków i biopaliw. Producenci go lubią, ponieważ plantacje palm olejowych są bardzo wydajne (ich uprawa jest sześć razy bardziej efektywna niż w przypadku produkcji oleju z pestek winogron i dziesięć razy w porównaniu do produkcji oleju z soi), co przekłada się na niską cenę. Niestety, konsekwencją rosnącego popytu na ten olej jest rabunkowe pozyskiwanie terenów pod uprawy palmy olejowej, tragiczne w skutkach nie tylko dla natury, ale i dla człowieka.

Temat niekontrolowanej wycinki lasów tropikalnych pod palmę olejową, choć dotyczy przede wszystkim Indonezji i Malezji, przestał być już problemem lokalnym. Celowe wypalanie obszarów leśnych na Borneo i Sumatrze pod nowe uprawy palmy olejowej doprowadziło do największej jak dotąd katastrofy ekologicznej XXI wieku, określanej mianem „zbrodni przeciwko ludzkości". Naukowcy uniwersytetów Columbia i Harvard oszacowali, że pyły i zanieczyszczenia spowodowane pożarami w Indonezji spowodowały choroby i śmierć nawet 100 tysięcy ludzi. Satelity NASA rocznie wychwytują ponad 120 tys. pożarów lasów tropikalnych w Indonezji. Za tę klęskę odpowiedzialny jest każdy człowiek kupujący produkty zawierające olej palmowy.

Ile miejsca zajmują plantacje palmy olejowej, by zapewnić produkcję oleju palmowego wykorzystywanego w przemyśle spożywczym, chemicznym i petrochemicznym? 27 milionów hektarów, czyli niewiele mniej niż zajmuje powierzchnia Polski wynosząca 31 milionów hektarów. Nic dziwnego, że produkcja oleju palmowego powoduje utratę olbrzymich obszarów leśnych. Na dodatek substancje chemiczne stosowane na plantacjach zanieczyszczają glebę i wodę. Wszystko to prowadzi do niszczenia bioróżnorodności i zagrożenia wyginięciem wielu gatunków zwierząt, m.in. słoni i tygrysów. Szczególnie tragiczny jest jednak los orangutanów. Te człekokształtne małpy, które mają z nami 97% wspólnego DNA i potrafią posługiwać się narzędziami, żyją tylko na Borneo i Sumatrze. Wskutek wycinania lasów deszczowych tracą swe naturalne siedziby i już wkrótce mogą wyginąć całkowicie.

Poza tym powiększanie terenów pod palmę olejową staje się także tragedią dla mieszkających tam ludzi. Często są pozbawiani ziemi i domów oraz przymusowo wysiedlani. Na dodatek w wyniku zanieczyszczeń tracą dostęp do czystej wody pitnej, a kurczące się zasoby ryb w rzekach powodują coraz większe problemy z pozyskiwaniem pożywienia.

Ekolodzy przekonują, że na zatrzymanie wzrostu produkcji oleju palmowego może mieć wpływ każdy konsument. Wystarczy sprawdzać dokładnie etykiety produktów i nie kupować tych, w których składzie występuje olej palmowy. Należy też uważać na określenie „olej roślinny", po którym nie pojawia się nazwa rośliny, ponieważ producenci często w ten sposób ukrywają użycie oleju palmowego. Aby podnieść świadomość konsumencką, 1 lutego został ogłoszony Dniem Bez Oleju Palmowego. Organizacje ekologiczne chcą w ten sposób promować redukcję nadmiernego spożycia oleju palmowego oraz zastępowanie go olejami produkcji europejskiej (np. olejem słonecznikowym, rzepakowym czy z oliwek).

Na podstawie: https://www.ekologia.pl/

		P	F
0	***Olej palmowy znajduje się wyłącznie w produktach spożywczych.***		×
1	Producentom bardziej opłaca się uprawa oleju palmowego niż sojowego.		
2	Tereny pod plantacje palm olejowych są pozyskiwane racjonalnie.		
3	Pożary lasów deszczowych w Indonezji należą do rzadkości.		
4	Obszar w Indonezji zajęty pod uprawę palm olejowych jest niewiele mniejszy od terytorium Polski.		
5	Uprawa palmy olejowej nie wymaga stosowania środków chemicznych.		
6	Naturalnym środowiskiem życia orangutanów są lasy deszczowe w Azji.		
7	Zakładanie nowych plantacji jest korzystne dla lokalnych społeczności.		
8	Nie tylko mieszkańcy Indonezji mogą mieć wpływ na los orangutanów.		
9	Należy kupować produkty, które w swoim składzie mają pozycję „olej roślinny".		
10	Organizacje ekologiczne promują oleje wytwarzane z innych roślin niż palma olejowa.		

IV. Proszę przeczytać tekst i znaleźć w nim 10 niepotrzebnych wyrazów.

____ / 10 p. (10 x 1 p.)

Od września 2018 roku używanie ***~~stacjonarnych~~*** telefonów komórkowych na terenie francuskich szkół podstawowych i średnich jest całkowicie zabronione. Zakaz obejmuje nie tylko jednak lekcje, ale także przerwy. Czy taki zakaz powinien obowiązywać także w naszych szkołach? W Polsce na razie nikt nikomu nie mówi o odgórnym rozwiązaniu tej kwestii. Problem jednak istnieje.

– *Telefony w szkole ewidentnie przeszkadzają, chociażby w trakcie czasu przerwy*. – mówi psycholog Mirosława Wieczorek-Stachowicz – *Zamiast wykorzystać stracony czas na interakcje społeczne, część osób gra na swoich komórkach. Uczniowie potrafią nawet siedzieć obok siebie i pisać wiadomości, zamiast rozmawiać ustnie. W czasie lekcji jest jeszcze gorzej. Jeżeli temat nie zaciekawia, to wyjmuje się telefon. To rozprasza i odciąga uwagę.*

– *Relacje między ludźmi nawiązuje się tylko wtedy w kontakcie bezpośrednim*. – dodaje socjolog dr Maciej Dębski – *Natomiast komunikowanie się w sieci prowadzi do zachowań aspołecznych.*

W przypadku uczniów rzadkie korzystanie z urządzeń mobilnych niesie jeszcze jedno poważne zagrożenie. – *Młodzież, która kładzie się bardzo późno spać, do drugiej czy trzeciej w nocy ogląda seriale, gra bądź komunikuje się z innymi, przychodzi do szkoły niewyspana, a z tego, co mówi nauczyciel, przyswaja aż 8-10%. Z edukacji i podnoszenia kompetencji takiej osoby niewiele będzie, ponieważ jej mózg jest zablokowany*. – dodaje Dębski.

Czy zatem francuskie rozwiązanie należałoby wprowadzić w życie nauczycieli także u nas? Z brytyjskich badań wynika, że uczniowie szkół, w których zabronione jest korzystanie z komórek, osiągają lepsze wyniki w nauce niż uczniowie uczący się w szkołach, gdzie korzystanie z telefonów jest dozwolone. Wydaje się więc, że taki zakaz miałby sens. Jak go jednak wprowadzić, aby nie przyniósł odwrotnych skutków ubocznych? Przecież od dawana wiadomo, że to, co zakazane, smakuje najlepiej. Może wystarczy więc zdrowy rozsądek i odpowiednia edukacja, aby uczniowie rozumieli, dlaczego korzystanie z telefonów przeszkadza w nauce?

Na podstawie: http://radiopoznan.fm/

B2

POPRAWNOŚĆ GRAMATYCZNA

LICZBA ZADAŃ: 6

CZAS TRWANIA: 60 minut

Imię nazwisko: _____

Liczba punktów: _____ / 40 p.

POPRAWNOŚĆ GRAMATYCZNA

6 zadań, 60 minut **liczba punktów: ____ / 40 p.**

I. Proszę uzupełnić tekst poprawnymi formami wyrazów podanych w nawiasach zgodnie z przykładami. Uwaga! Liczebniki proszę napisać słowami.

____ / 10 p. (20 x 0,5 p.)

Przykład:

Przy spektaklu ***pracowało***^{0} (pracować)^{0} dużo ***osób***^{0} (osoba)^{0} – ***dwaj scenografowie***^{0} **/** ***dwóch scenografów***^{0} (2 – scenograf, r.m.)^{0}, ***pięcioro muzyków***^{0} (5 – muzyk, oni i one)^{0} i ***wielu statystów***^{0} (wiele – statysta).

Na warsztaty teatralne do Krakowa przyjechało .....[1] .....[2] (17 – uczeń)[1-2], a dokładnie .....[3] .....[4] (9 – licealistka)[3-4] i .....[5] .....[6] (8 – licealista)[5-6]. Warsztaty .....[7] (prowadzić)[7] .....[8] .....[9] (2 – reżyser, r.m.)[8-9], a pomagało im w tym .....[10] .....[11] (3 – aktorzy, oni i one)[10-11]. Próby odbywały się w dużej sali z .....[12] (4)[12] drzwi, które były wykorzystywane w .....[13] .....[14] (parę, scenka)[13-14]. W jednej z nich uczniowie grali role .....[15] (kilkanaścioro)[15] .....[16] (kocię)[16] i każdy musiał znaleźć sposób, jak pokazać to zwierzę swoim ciałem. Występ na koniec warsztatów wypadł wspaniale, w dużej mierze dzięki .....[17] .....[18] (2 – pani)[17-18] – od kostiumów i charakteryzacji. Młodzi aktorzy mogli się przekonać, że to, co jako widzowie oglądamy na scenie, jest efektem pracy naprawdę .....[19] (wiele)[19] .....[20] (człowiek)[20].

II. Proszę uzupełnić tekst poprawnymi formami wyrazów podanych w nawiasach zgodnie z przykładami.

____ / 10 p. (20 x 0,5 p.)

Przykład: Do najwybitniejszych utworów ***literatury***^{0} (literatura)^{0} ***polskiej***^{0} (polska)^{0} zalicza się epopeję *Pan Tadeusz* ***Adama***^{0} (Adam)^{0} ***Mickiewicza***^{0} (Mickiewicz)^{0}.

W dziele tym przeczytamy o nieszczęśliwej miłości .....[1] (Jacek)[1] .....[2] (Soplica)[2] i .....[3] (Ewa)[3] .....[4] (Horeszkówna)[4] oraz o okrutnym ojcu dziewczyny – .....[5] (Stolnik)[5] .....[6] (Horeszko)[6]. Poznamy syna głównego bohatera, czyli tytułowego Tadeusza i jego rozterki miłosne związane z wyborem między .....[7] (dwie)[7] pięknymi kobietami. Spotkamy się także z działaniami tajemniczego .....[8] (ksiądz)[8] Robaka i żądzą zemsty .....[9] (Gerwazy)[9], który był kiedyś sługą Horeszków. Nienawidzi on wszystkich .....[10] (Soplicowie)[10] i wciąż źle się wyraża o .....[11] (sędzia)[11], czyli stryju Tadeusza. Do grona bohaterów .....[12] (epopeja)[12] można zaliczyć jeszcze dwóch (obecnie skłóconych ze sobą) .....[13] (przyjaciel)[13] – Asesora i Rejenta. Przyczyna ich sporu jest błaha – czyj pies jest lepszy – jednak konflikt się zaognia i nie wiadomo, do czego mogłoby dojść, gdyby nie interwencja .....[14] (Wojski)[14], kolejnego mieszkańca Soplicowa. To zresztą nie jedyny spór ukazany w tym utworze. Mamy przecież jeszcze kłótnię o zamek, rozpoczętą przez .....[15] (hrabia)[15], spadkobiercę Horeszków, a zakończo-

ną zajazdem na Soplicowo. W zajazd zostaje jeszcze wmieszana okoliczna szlachta zaściankowa, której nie udało się powstrzymać ..... (Maciej)[16] ..... [17] (Dobrzyński)[17]. Mimo tych wszystkich skomplikowanych zdarzeń, dzieło polskiego wieszcza narodowego kończy się szczęśliwie. Do Soplicowa przybywają Legiony Polskie wraz z generałem ..... [18] (Dąbrowski)[18], Jacek Soplica odzyskuje dobre imię, a wszyscy z zachwytem wysłuchują koncertu granego na cymbałach przez ..... [19] (Jankiel)[19]. Poza tym odbywają się podwójne zaręczyny Tadeusza i Zosi oraz Rejenta i Telimeny, a ich szczęściem cieszy się Gerwazy z ..... [20] (Protazy)[20]. Zaś na koniec wszyscy wspólnie tańczą poloneza.

III. Proszę przekształcić podane zdania zgodnie z przykładem (zamiana strony czynnej na bierną).

____ / 5 p. (5 x 1 p.)

W tym roku odbędą się wybory parlamentarne. ***Prezydent wkrótce ogłosi termin wyborów***[0]. Wszystkie partie polityczne już przygotowują listy kandydatów do sejmu i senatu.[1] Komitety wyborcze będą organizowały z nimi spotkania.[2] Działacze i specjaliści od PR opracowywali wcześniej wystąpienia kandydatów w debatach telewizyjnych.[3] Przewodniczący komisji wyborczej zamknie kampanię wyborczą w terminie określonym ustawą.[4] Nowych parlamentarzystów wybierzemy na początku października.[5]

0. Termin wyborów wkrótce zostanie ogłoszony przez prezydenta.

1. Listy kandydatów do sejmu i senatu już .....
   .....
2. Spotkania z nimi .....
   .....
3. Wystąpienia kandydatów w debatach telewizyjnych wcześniej .....
   .....
4. W terminie określonym ustawą .....
   .....
5. Na początku października .....
   .....

IV. Proszę przekształcić podkreślone fragmenty zdań zgodnie z przykładem (zamiana zdań złożonych na pojedyncze). Proszę wykorzystać wyrażenia podane w nawiasach.

____ / 5 p. (5 x 1 p.)

Przykład: Dyrektor odwoła zajęcia z informatyki, jeśli zachoruje nauczyciel.
(w razie)
Dyrektor odwoła zajęcia z informatyki ***w razie choroby nauczyciela***.

1. Unia Europejska zorganizowała uroczyste posiedzenie, żeby przyjąć nowych członków.
   (w celu)
   .....
   .....

2. Młodzi ludzie spędzają zbyt wiele czasu przed komputerami, chociaż lekarze zdecydowanie się temu sprzeciwiają.
(mimo)

.....

.....

3. Kiedy dyskutowaliśmy o zaletach i wadach demokracji, ujawniły się w naszej klasie duże różnice zdań na ten temat.
(podczas)

.....

.....

4. Proces został odroczony, ponieważ dwaj świadkowie byli nieobecni.
(z powodu)

.....

.....

5. Wybierzemy się na rajd samochodowy, nawet jeśli będzie brzydka pogoda.
(bez względu)

.....

.....

V. Proszę przekształcić wyrazy podane w nawiasach i w odpowiedniej formie wstawić je do tekstu zgodnie z przykładami (imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe).

____ / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Przykład: Liczba ***zwiedzających***[0] (zwiedzać)[0] znacznie rośnie. W większości miast, w których ***urządzana***[0] (urządzać)[0] jest Noc Muzeów, można jeździć komunikacją miejską nie ***płacąc***[0] (płacić)[0] za bilet. Mieszkańcy, raz ***wziąwszy***[0] (wziąć) udział w tej imprezie, na pewno będą w niej uczestniczyli w następnych latach.

Pierwsza Noc Muzeów .....[1] (zorganizować)[1] w Berlinie w 1997 roku, już w 2001 roku stała się imprezą ogólnoeuropejską. Obecnie w Europie jest około 150 miast .....[2] (brać)[2] udział w tym wydarzeniu. Prestiżu dodała mu także Rada Europy, ...[3] (objąć)[3] specjalnym patronatem coroczną organizację imprezy.

Noc Muzeów, ...[4] (odbywać się)[4] w Polsce od 2003 roku, cieszy się ogromną popularnością. To wyjątkowy czas, kiedy muzea w całym kraju, ...[5] (udostępniać)[5] swoje wnętrza .....[6] (oglądać)[6], robią to całkowicie za darmo lub za symboliczną opłatę. Za darmo .....[7] (odwiedzać)[7] są także teatry, kina, galerie i siedziby różnych instytucji.

Noc Muzeów spełnia ważny cel edukacyjny, ...[8] (promować)[8] rodzimą kulturę i tradycję. Ze względu na różnorodność wydarzeń kulturalnych nie nudzą się podczas niej nawet najbardziej .....[9] (wymagać)[9] osoby i wszyscy nad ranem wracają do domów trochę .....[10] (zmęczyć)[10], ale za to pełni wrażeń.

VI. Proszę wybrać odpowiednie prefiksy z ramki i dopisać je do czasowników zgodnie z przykładami. Uwaga! Każdy prefiks może być użyty tylko raz.

____ / 5 p. (10 x 0,5 p.)

z- / roz- / za- / do- / od- / ***s-*** / prze- / w- / wy- / o- / u- / po-

Naukowcy z Brytyjskiego Stowarzyszenia Nauk **s**tworzyli[0] listę 10 rzeczy, które **z**mieniły[0] świat.

Bez czego nie moglibyśmy się .....być[1] w dzisiejszym świecie?

Listę otwiera GPS, który .....myślono[2] już w 1978 roku dla armii amerykańskiej.

Drugie miejsce zajął walkman, którego dzisiaj .....stąpił[3] iPOD.

Trzecie zasłużone miejsce należy do kodu kreskowego, a na czwartym .....jawiły[4] się gotowe dania, czyli popularne chociaż niezdrowe fast foody.

Playstation to urządzenie nr 5 na liście. Pierwszą, szarą konsolę .....prowadzono[5] na rynek w 1994 roku i już wtedy stała się jedną z najchętniej kupowanych „maszynek" na świecie.

Facebook, Instagram, grono.net – serwisy społecznościowe .....lokowały się[6] na miejscu szóstym, tuż obok SMS-ów na miejscu siódmym. To dzięki nim .....szło[7] do rewolucji w sposobach komunikowania się. Kolejna, ósma pozycja to karty płatnicze. Przy ich użyciu .....prowadza[8] się co roku miliardy zakupów. Przedostatnie, dziewiąte miejsce zajęły mikrofale, niezbędne aby .....grzać[9] obiad w pośpiechu.

Ostatnia pozycja należy do trampek. Chociaż są najstarsze na liście, młodzi ludzie nadal się z nimi nie .....stają[10] i bardzo chętnie je noszą.

B2

PISANIE

LICZBA ZADAŃ: TRZY ZESTAWY DO WYBORU

CZAS TRWANIA: 90 minut

Imię nazwisko: _____

Liczba punktów: _____ / 40 p.

Kryteria oceny:

- wykonanie zadania (treść, długość, forma, kompozycja) **_____ / 10 p.**
- bogactwo językowe **_____ / 16 p.**
- poprawność językowa **_____ / 14 p.**

RAZEM:	**/ 40 p.**

PISANIE

Jeden zestaw, 90 minut **liczba punktów: ____ / 40 p.**

Uwaga! Proszę wybrać **tylko jeden** z zestawów i **wykonać obydwa** zadania (**a** i **b**) z tego samego zestawu.

Zestaw I

a.	Napisz recenzję z wydarzenia kulturalnego (spektaklu teatralnego, filmu, koncertu), w którym ostatnio uczestniczyłeś / -łaś.	180 słów
b.	Byłaś / byłeś na wystawie starego sprzętu elektronicznego (telewizorów, komputerów i telefonów). Proszę opisać przedmiot, który wzbudził twoje szczególne zainteresowanie.	120 słów

Zestaw II

a.	Organizujecie koncert charytatywny, z którego dochód zostanie przeznaczony na schronisko dla zwierząt. Napisz ogłoszenie, które zostanie rozwieszone w okolicy szkoły.	60 słów
b.	„Konflikt pokoleń jest nieunikniony”. Czy zgadzasz się z tym stwierdzeniem? Napisz tekst argumentacyjny, w którym uzasadnisz swoją opinię.	240 słów

Zestaw III

a.	Byłaś / byłeś z koleżanką / kolegą z Polski na wycieczce po Ukrainie. Napisz relację z tej wycieczki.	120 słów
b.	„Młodzież dziś i wczoraj”. Proszę napisać charakterystykę porównawczą.	180 słów

Zestaw nr: ____ **Imię i nazwisko zdającego: _____**

Imię i nazwisko zdającego: _____

Imię i nazwisko zdającego: _____

Imię i nazwisko zdającego: _____

Imię i nazwisko zdającego: _____

B2

MÓWIENIE

CZAS TRWANIA: do 15 minut

Imię nazwisko: _____

Numer zestawu: _____

Liczba punktów: _____ **/ 40 p.**

Kryteria oceny:

Wykonanie zadań (20 p.)

- Zadanie 1 (wypowiedź na podstawie zestawu fotografii) ____ **/ 7 p.**
- Zadanie 2 (komentarz do tekstu) ____ **/ 6 p.**
- Zadanie 3 (monolog) ____ **/ 7 p.**

Poprawność językowa (20 p.)

- Gramatyka ____ **/ 8 p.**
- Słownictwo i styl ____ **/ 8 p.**
- Płynność wypowiedzi i wymowa ____ **/ 4 p.**

RAZEM:	**/ 40 p.**

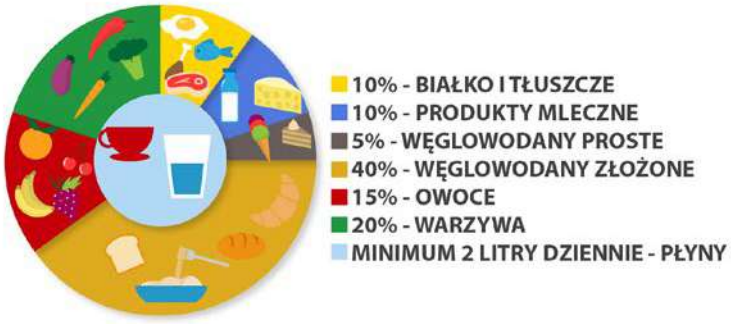
MÓWIENIE liczba punktów: ____ / 40 p.

Zadanie 1.
Proszę omówić ilustracje i wypowiedzieć się na temat zdrowych i niezdrowych sposobów odżywiania się.

Zadanie 2.
Proszę przeczytać tekst , streścić go i wyrazić opinię na poruszony w nim temat.

Maturzyści nie muszą już rozpoczynać produkcji ściąg na kilka miesięcy przed egzaminami. Wystarczy kilka minut, by gotowe ściągnąć z Internetu. Wielu osobom nawet nie chce się takich gotowców wydrukować i ściągają na sprawdzianach za pomocą smartfonów, na bieżąco wyszukując potrzebne informacje. Inni z Internetu biorą cudze wypracowania, kupują prace dyplomowe albo pomysłowe gadżety umożliwiające dyskretne ściąganie. I choć ściągawek używano od dawna, to komputery ułatwiły korzystanie z intelektualnej pracy innych. Pokusa, by iść na łatwiznę, jest ogromna, społeczne przyzwolenie duże, więc ściąganie upowszechniło się na niespotykaną dotąd skalę, stając się plagą szkół na całym świecie. Pedagog społeczny Konrad Kobierski przepytał ponad 700 uczniów z Łodzi. 98% z nich otwarcie przyznało, że ściąga. Co trzeci dlatego, że nie umie, co piąty – bo chce dostać lepszy stopień, a 17% ściąga z lenistwa.

Taka postawa kształtuje się bardzo wcześnie. Najpierw rodzice odrabiają za dzieci lekcje, potem przymykają oko na robienie ściąg. Na sprawdzianach nauczyciele wychodzą z sali albo czytają. Nawet tych, którzy pilnują, łatwo można oszukać. Odbieranie telefonów komórkowych na niewiele się zda, gdy za drobną kwotę można kupić długopis piszący tuszem widocznym tylko w świetle UV. Napisany nim tekst po 30 sekundach „znika" – po podświetleniu wiązką UV emitowaną z zakrętki staje się znów widoczny.

Na podstawie: https://www.focus.pl/

Zadanie 3.
Proszę wypowiedzieć się na podany temat:

„Marzenia poprawiają rzeczywistość". Czy zgadza się Pani/Pan z tą opinią? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

KLUCZ DO TESTU BIEGŁOŚCI
Z JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO
POZIOM B2

ROZUMIENIE ZE SŁUCHU

Transkrypcje

I.

Najdziwniejsze muzea w Polsce

Masz dosyć szklanych gablotek i eksponatów, których nie można dotknąć? Nudzą cię wystawy malarstwa, starych mebli i rodzinnych pamiątek? W czasie podróży po Polsce warto odwiedzić niecodzienne, a czasami wręcz zwariowane muzea, których u nas nie brakuje. Zapraszamy na przegląd dziwnych polskich muzeów.

Przykład 0. *W Bystrzycy Kłodzkiej można zwiedzić Muzeum Ognia. Powstało w 1964 roku z inicjatywy mieszkańców pracujących w pobliskiej fabryce zapałek. W ekspozycji znajdziemy około 500 tysięcy eksponatów. Wśród nich są przedmioty służące do rozniecania ognia, poczynając od średniowiecznych krzesiw, poprzez lampy oliwne, górnicze, elektryczne, a kończąc na różnego rodzaju zapalniczkach - chemicznych, lontowych, benzynowych, gazowych i elektrycznych. Szczególne miejsce w zbiorach zajmują opakowania i etykiety zapałek z różnych stron świata.*

1. Od okazów zatopionych w formalinie, przez znaki drogowe i przybory kuchenne, po maskotki, broszki i okulary do pływania - wszystko to znajdziemy w muzeum w Kudowie Zdroju. Zasada doboru eksponatów jest jedna - muszą w jakiś sposób wiązać się z tym wodno-lądowym płazem. Prezentowanych jest tutaj ponad 3000 eksponatów pochodzących z 20 krajów i 6 kontynentów. Szczególnym zainteresowaniem muzeum cieszy się wśród dzieci, a celem jego powstania było propagowanie ochrony tych zwierząt.

2. Pojazdy cyrkowe, riksze, bicykle i inne nietypowe jednoślady można obejrzeć, a nawet osobiście wypróbować w muzeum w miejscowości Gołąb. Muzeum oferuje też lekcje dotyczące historii środka lokomocji, jego napraw i konserwacji, a nawet tego, jak te pojazdy będą wyglądały w przyszłości.

3. To muzeum znajduje się w gospodarstwie agroturystycznym w Orzechówce. Jak mówi jego założyciel, Adolf Kukliński „narzędzie to towarzyszy człowiekowi od narodzin do śmierci. Na początek kołyskę, a na koniec trumnę trzeba przecież czymś zrobić". W muzeum zebranych jest ponad 1850 eksponatów, a najstarszy w kolekcji pochodzi z początku XVIII wieku. W gospodarstwie znajduje się również kuźnia, w której właściciel prowadzi lekcje kowalstwa i płatnerstwa.

4. Muzeum w Żorach z elewacją mieniącą się w słońcu tak naprawdę łączy w sobie funkcje parku naukowego, muzeum techniki i regionalnego centrum historii. Przy tym wszystkim stanowi też doskonałą rozrywkę dla maluchów. Inspirujące atrakcje pobudzają kreatywność i zachęcają do rozwoju intelektualnego. Nazwa „Żory" pochodzi od żaru i związana jest z wypalaniem lasów, które kiedyś na tych terenach było konieczne, żeby pozyskać ziemię pod uprawę.

5. W Rzeszowie można zwiedzić Muzeum Dobranocek PRL-u. Składa się na nie ok. 2,5 tysiąca gadżetów związanych z popularnymi niegdyś bajkami. Wśród nich są kadry filmowe, przedmioty codziennego użytku, plakaty, gry planszowe, płyty winylowe. Poza tym można zobaczyć tutaj oryginalne lalki z filmów kukiełkowych. W jednej z sal odbywają się też projekcje najstarszych polskich dobranocek.

6. Chociaż towarzyszą nam już od czasów starożytnej Grecji, ich prozaiczność i powszechność sprawia, że są niezauważalnym elementem naszej codzienności. Kiedyś były wyznacznikiem statusu społecznego. W Łowickim muzeum możemy podziwiać ich niezwykłą kolekcję, liczącą ponad 4 tysiące eksponatów. Jej główny trzon stanowią eksponaty, które były ozdobą strojów historycznych oraz współczesnych wybitnych postaci świata nauki, kultury, polityki i sportu.

7. W tym muzeum można dotykać wszystkich eksponatów i własnoręcznie sprawdzać, jak działają. Można tutaj poznać różne „brudne" ciekawostki i anegdotki, obejrzeć narzędzia i naczynia związane z szeroko pojętym myciem i czyszcze-

niem (tarki, balie, dzwony do prania itp.), a nawet samodzielnie zaprojektować i wykonać najpopularniejszy, pieniący się środek codziennej higieny! Muzeum poświęcone „historii brudu i czystości" znajduje się w Bydgoszczy.

8. Gdzie nauka spotyka magię, a zabawa spotyka się z nauką - tak przedstawia się niezwykłe muzeum w Łebie czyli Illuzeum. W tym miejscu można obejrzeć różnego rodzaju iluzje optyczne, paradoksy, triki, dziwne obrazy… Co istotne, Illuzeum jest muzeum interaktywnym, a więc wszystkiego można dotknąć i wypróbować. Niestety dla indywidualnych turystów placówka otwarta jest tylko w sezonie letnim, w pozostałych miesiącach przyjmowane tu są wyłącznie grupy zorganizowane.

9. Aby odwiedzić to muzeum trzeba się wybrać do Radzionkowa na Śląsku. Są tam nie tylko pocztówki, maszyny i narzędzia, ale także wyposażenie wnętrz oraz archiwalne dokumenty z XVI i XVII wieku związane z piekarniami. Dodatkowo zwiedzający mogą na miejscu własnoręcznie uformować pieczywo i je upiec. Na podwórzu zostały założone poletka ze zbożami najczęściej występującymi w Polsce. W zbiorach muzeum znajdują się także specjalne pieniądze, które w czasach kryzysu gospodarczego pozwalały na zakup tego produktu.

10. „Wejście do toalety tylko za okazaniem książeczki zdrowia", „Pamiętaj, że urodziłeś się bez części zapasowych" - takie i inne hasła możemy zobaczyć w Muzeum Przestróg, Uwag i Apeli, które znajduje się w Kopalni Złota w Złotym Stoku. Jest ono kolekcją tabliczek ostrzegawczych, informacyjnych i propagandowych z czasów socjalizmu. Większość z nich wiąże się z przestrzeganiem przepisów BHP, czyli Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w zakładach. Obecnie w muzeum znajdziemy około 300 tego typu uwag, przestróg i apeli.

Na podstawie: https://traveladvisor.pl/

II.

Jak nie dać się nabrać na wyprzedaże?

Wyprzedaż przypomina nieco polowanie. Zastrzyk adrenaliny, wyostrzone zmysły, przyspieszony oddech... Wszystko po to, by w porę wypatrzyć najkorzystniejszą ofertę i sięgnąć po nią przed innymi klientami. Łatwo jednak dać ponieść się emocjom i... wpaść w wyprzedażowe sidła. Jak tego uniknąć?

Zacznijmy od planowania zakupów. Dzięki temu łatwiej nam będzie opanować chęć kupienia trzeciego żelazka, drugiej takiej samej koszuli lub kolejnego, kompletnie nieprzydatnego kubka, który koniecznie chce wskoczyć nam do koszyka. Przygotowana wcześniej lista pozwoli uporządkować potrzeby i ograniczyć kosztowne zachcianki.

W czasie wielkich wyprzedaży warto zwrócić uwagę, czy to, co nazwane zostało wyprzedażą, faktycznie nią jest. Podstawę stanowi sprawdzenie metki i porównanie nowej ceny ze starą. Nie zawsze to, co leży w dziale „wyprzedaż 50%" naprawdę kosztuje o połowę mniej. Znaczącą różnicą jest także „taniej 50%" i „do 50%". Jak zwykle - diabeł tkwi w szczegółach.

Powinniśmy również sprawdzić, czy cena na metce jest taka sama, jak ta, która wyświetla się na kasie. Różnice się zdarzają - niekiedy wynikają ze zwykłej ludzkiej pomyłki, innym razem z nieuczciwości sklepu. Ceny zawyżają też często wszelkiego rodzaju gratisy lub sprzedawanie produktów w kompletach. Warto zastanowić się, czy rzeczywiście potrzebujemy ślicznej łyżeczki dodawanej do paczki kawy i aż dwóch krawatów zamiast jednego.

Nie da się też ukryć, iż w niektórych sklepach ceny rosną na kilka dni przed wyprzedażami. Wszystko po to, by można było taką cenę przekreślić i podać nową, pozornie niższą, a w rzeczywistości taką samą, jaka była jeszcze miesiąc wcześniej.

Jeśli więc od dłuższego czasu nosicie się z zamiarem zakupu nowego telewizora i orientujecie się w cenach i modelach – super, wyprzedaż jest doskonałym momentem na to, żeby dokonać tego zakupu. Gdy jednak korci was, by nabyć produkt, o którego zakupie wcześniej nie myśleliście, bo akurat dziś jest „taki tani", najpierw zastanówcie się czy faktycznie go potrzebujecie. Jeżeli wciąż będziecie chcieli go nabyć, warto sprawdzić w internetowych porównywarkach (Ceneo, Skąpiec itp.) historię ceny danego przedmiotu, by móc ocenić na ile faktycznie obecna promocja jest atrakcyjna.

Żadne wyszukane strategie i zabiegi nie pomogą, jeśli wyruszając na zakupy zapomnimy o zabraniu ze sobą zdrowego rozsądku. Najważniejszą radą jest: nie kupować czegoś, o czym wiemy, że jest nam niepotrzebne. Promocje i wyprzedaże są bowiem przygotowane tak, by klienci uwierzyli, że zakup jest opłacalny i czuli potrzebę skorzystania z oferty.

Na podstawie: https://kobieta.interia.pl/

III.

Przypadkowe odkrycia

W potocznej świadomości tkwi obraz naukowca jako człowieka, który ciężką i mozolną pracą dochodzi do swojego odkrycia. A jednak historia pokazuje, że wiele wynalazków i odkryć powstało dzięki przypadkowi i szczęściu. Oto przegląd kilku z nich.

Pierwszy antybiotyk

Jednym z najbardziej znanych i chyba najbardziej przełomowych odkryć w dziejach ludzkości była penicylina – substancja hamująca rozwój niektórych chorobotwórczych mikrobów. Za osobę, która doprowadziła do jej odkrycia powszechnie uznaje się dzisiaj Alexandra Fleminga. Ale on tę substancję zauważył przypadkiem. Poszukując szczepionki na tyfus, na jednej z płytek, na której hodował bakterie, zauważył nalot pleśni. Wokół jej plam bakterie zniknęły. Tak doszło do odkrycia pierwszego antybiotyku, który pozwolił wyeliminować szereg, często śmiertelnych chorób.

Słodzik do kawy

Znacznie dziwniejsza jest historia popularnego dziś słodzika, czyli sacharyny odkrytej w 1878 roku. Chemik Constantin Fahlberg nie umył po prostu rąk po pracy. W domu, gdy jadł bułki przygotowane przez jego żonę, wypieki wydały mu się wyjątkowo słodkie. Dopytywał się, dlaczego tak smakują i dopiero po zdziwionej minie żony zrozumiał, że odpowiedzialne za to muszą być jego brudne ręce, a dokładniej pozostałości badanej wcześniej tego dnia smoły węglowej. Tak odkrył sacharynę.

Prześwietlenie

W 1895 roku Wilhelm Roentgen, niemiecki fizyk przeprowadzał rutynowy eksperyment z użyciem promieni katodowych, kiedy zupełnie przypadkiem zauważył, że zostawiają one ślad na fluorescencyjnym kartonie. Wtedy zrozumiał, że cząstki światła mogą przenikać przez obiekty stałe. Dzisiaj, dzięki użyciu tego promieniowania, można prześwietlać ludzki organizm.

Mikrofalówka

Równie przypadkowo i równie niespodziewanie ludzkość „weszła w posiadanie" wynalazku bardziej praktycznego, choć mniej doniosłego, czyli kuchenki mikrofalowej. Błyskawiczne podgrzewanie potraw umożliwił nam Percy Spencer. W 1945 roku inżynier pracował przy urządzeniu emitującym mikrofale. W pewnej chwili poczuł w kieszeni coś dziwnego. Nie tylko zrobiło się tam mokro, ale coś zaczęło skwierczeć. Zaskakującą sensacją okazał się czekoladowy batonik, który zaczął się topić. Wszystko za sprawą mikrofal, na które mała przekąska była narażona.

Noblowski dynamit

W 1860 roku powszechnie używanym materiałem wybuchowym była nitrogliceryna. Był to środek skuteczny, ale bardzo niestabilny. Szczególnie niebezpieczny był transport oraz przetrzymywanie tej substancji. Testując różne warianty nitrogliceryny w fabryce, w której była produkowana, Alfred Nobel przez przypadek wylał jedną z fiolek na ziemię. Nitrogliceryna wbrew oczekiwaniom zatrwożonego odkrywcy nie wybuchła. Środkiem stabilizującym, który zapobiegł eksplozji, były ziarenka piasku, między które wsiąkła substancja. Ta mieszanka była wstępną formą dynamitu, który trafił do produkcji niedługo później.

Teflonowa patelnia

Zupełnie przypadkowe było też odkrycie teflonu, za co powinniśmy dziękować, przygotowując następnym razem jajecznicę. Amerykański chemik Roy Plunkett w 1938 roku pracował nad nową substancją chłodzącą, którą można by zastosować w lodówkach. Po zmieszaniu dwóch gazów i pozostawieniu ich na noc w chłodnym pomieszczeniu, mieszanka osiadła na ściankach kanistra, tworząc materiał o niezwykłych właściwościach. Był wyjątkowo odporny na wysokie temperatury oraz, co najważniejsze, miał właściwości nieprzywierające, z czego korzystali swego czasu nawet konstruktorzy z NASA.

Największy udział w tym szczęściu, pomimo ogromnej roli przypadku, mieli jednak sami odkrywcy, którzy potrafili dostrzec potencjał w rzeczach z pozoru bezużytecznych. Jak powiedział swego czasu Luis Pasteur, „los sprzyja pracowitym umysłom".

Na podstawie: https://natemat.pl/

IV.

Przestrzeń a my

To, co nas otacza, ma kolosalny wpływ na nasze samopoczucie. Przestrzeń potrafi wzbudzać emocje, ułatwiać lub utrudniać pracę, a także wiele o nas samych powiedzieć. Zadbajmy więc o nią w odpowiedni sposób.

Nie na każdą przestrzeń mamy wpływ. Nie wybieramy otoczenia, w którym się wychowujemy, czy ludzi, z którymi pracujemy. Nie decydujemy też o architekturze naszej okolicy. Ale nie ma się co załamywać. Najważniejszą przestrzenią jest ta najbliższa. A nad nią już możemy zapanować.

Minimalizm to jeden z trendów, który sprzyja koncentracji. Mniejsza ilość rzeczy, które nas otaczają, powoduje, że łatwiej nam się skupić. Najprościej zadbać o minimalizm w naszym miejscu pracy, czyli na biurku. Powinno się ono charakteryzować dwiema cechami. Po pierwsze – powinno być dostosowane do naszych potrzeb. Po drugie zaś, nie powinno być przeładowane przedmiotami. Zadbajmy więc o odpowiednie krzesło, właściwą wysokość monitora czy dopasowaną klawiaturę. Ale nie tylko kwestie techniczne powinny być brane pod uwagę. Uczyńmy to miejsce swoim także poprzez kilka drobnych przedmiotów, które sprawią, że poczujemy się swobodniej. Mogą to być np. zdjęcia, ulubiona lampka czy notes. Ważne, aby miały one zawsze stałe miejsce. Tak, dbajmy o porządek w swojej przestrzeni. Dzięki temu dużo skuteczniej będziemy się w niej odnajdywać, nie tracąc czasu na niepotrzebne szukanie notatek, telefonu czy długopisu. To zaś prowadzi do większej koncentracji na zadaniu, któremu w danym momencie poświęcamy czas. Oczywiście są osoby, które świetnie odnajdują się w chaosie, a bałagan bywa dla nich stymulujący, ale większość z nas najlepiej radzi sobie, kiedy nasze otoczenie zawiera pewne stałe elementy.

Warto pamiętać, że przestrzeń w pierwszej kolejności powinna służyć człowiekowi, dlatego dobrze jest zastanowić się nad tym, czy potrzebujemy tych wszystkich przedmiotów, które znajdują się w naszym otoczeniu? Czy ich rozmieszczenie będzie powodowało problemy? Odpowiedzi na te pytania z pewnością ułatwią zapanowanie nad przestrzenią, a tym samym wpłyną pozytywnie na komfort naszego życia.

V.

Świadkiem niecodziennej sprzeczki stał się pasażer komunikacji miejskiej w Lublinie. Przez przypadek usłyszał, jak dwóch złodziei kłóci się o to, co zrobić z przywłaszczonym telefonem komórkowym. 23-letni współpasażer powiadomił SMS-em policję. Funkcjonariusze zatrzymali mężczyzn na przystanku autobusowym.

Wszystko zaczęło się od tego, że mieszkanka Lublina przez roztargnienie zostawiła swój telefon komórkowy na bankomacie w sklepie przy ul. Zana w Lublinie. Po jakimś czasie kobieta wróciła po zgubę, jednak telefonu już nie było. Zainteresowali się nim dwaj mężczyźni, którzy zabrali go, a następnie wsiedli do autobusu miejskiego z zamiarem sprzedania sprzętu w jednym z lombardów. Ich rozmowę podsłuchał jeden z pasażerów komunikacji miejskiej. Mężczyźni sprzeczali się, czy należy wyłączyć telefon i wyrzucić kartę sim. Chłopak zorientował się, że komórka została komuś skradziona. 23-latek wysłał SMS do oficera dyżurnego Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie. Poinformował w nim funkcjonariuszy o sprawcach kradzieży oraz o tym, którym autobusem jedzie. Kiedy mężczyźni wysiedli na przystanku, zatrzymali ich funkcjonariusze z oddziału prewencji. Przestępcy zostali przewiezieni do policyjnego aresztu. Obaj są dobrze znani policji. 25-latek jest poszukiwany, ponieważ ma na swoim koncie dwie inne kradzieże. Z kolei 38-latek jest sprawcą czterech włamań do altanek działkowych.

https://kurierlubelski.pl/

ROZWIĄZANIE ZADAŃ

I.

B - 6	C - 7	D - 10	E - 1	F - 9	G - 3	H - 8	I - 4	J - 2	K - 5

II.

Zdania zgodne z tekstem: 2, 5, 6, 7, 9

III.

1P, 2P, 3F, 4F, 5P, 6F, 7P, 8F, 9F, 10P

IV.

1	odpowiedni	6	swobodniej
2	wychowujemy	7	niepotrzebne
3	Minimalizm	8	bałagan
4	biurku	9	służyć
5	monitora	10	ułatwią

V.

0 -F	1 - D	2 - B	3 - E	4 - C	5 - A

ROZUMIENIE TEKSTU CZYTANEGO

I.

1	określał	6	ludzkiego
2	przez	7	niejasny
3	typem	8	urządzenia
4	opublikował	9	wkład
5	wykorzystywali	10	zakresu

II.

A – 3, 9;
B – 4, 6;
C – 5, 7 ;
D – 8;
E – 2, 3, 7.

III.

1P, 2F, 3F, 4P, 5F, 6F, 7F, 8P, 9F, 10P

IV.

Od września 2018 roku używanie ***~~stacjonarnych~~***[0] telefonów komórkowych na terenie francuskich szkół podstawowych i średnich jest całkowicie zabronione. Zakaz obejmuje nie tylko **jednak**[1] lekcje, ale także przerwy. Czy taki zakaz powinien obowiązywać także w naszych szkołach? W Polsce na razie nikt **nikomu**[2] nie mówi o odgórnym rozwiązaniu tej kwestii. Problem jednak istnieje.

– *Telefony w szkole ewidentnie przeszkadzają, chociażby w trakcie* ***czasu***[3] *przerwy*. – mówi psycholog Mirosława Wieczorek-Stachowicz – *Zamiast wykorzystać* ***stracony***[4] *czas na interakcje społeczne, część osób gra na swoich komórkach. Uczniowie potrafią nawet siedzieć obok siebie i pisać wiadomości, zamiast rozmawiać* ***ustnie***[5]*. W czasie lekcji jest jeszcze gorzej. Jeżeli temat nie zaciekawia, to wyjmuje się telefon. To rozprasza i odciąga uwagę.*

– *Relacje między ludźmi nawiązuje się tylko* ***wtedy***[6] *w kontakcie bezpośrednim*. – dodaje socjolog dr Maciej Dębski – *Natomiast komunikowanie się w sieci prowadzi do zachowań aspołecznych.*

W przypadku uczniów **rzadkie**[7] korzystanie z urządzeń mobilnych niesie jeszcze jedno poważne zagrożenie. – *Młodzież, która kładzie się bardzo późno spać, do drugiej czy trzeciej w nocy ogląda seriale, gra bądź komunikuje się z innymi, przychodzi do szkoły niewyspana, a z tego, co mówi nauczyciel, przyswaja* ***aż***[8] *8-10%. Z edukacji i podnoszenia kompetencji takiej osoby niewiele będzie, ponieważ jej mózg jest zablokowany.* – dodaje Dębski.

Czy zatem francuskie rozwiązanie należałoby wprowadzić w życie **nauczycieli**[9] także u nas? Z brytyjskich badań wynika, że uczniowie szkół, w których zabronione jest korzystanie z komórek, osiągają lepsze wyniki w nauce niż uczniowie uczący się w szkołach, gdzie korzystanie z telefonów jest dozwolone. Wydaje się więc, że taki zakaz miałby sens. Jak go jednak wprowadzić, aby nie przyniósł odwrotnych skutków **ubocznych**[10]? Przecież od dawana wiadomo, że to, co zakazane, smakuje najlepiej. Może wystarczy więc zdrowy rozsądek i odpowiednia edukacja, aby uczniowie rozumieli, dlaczego korzystanie z telefonów przeszkadza w nauce?

POPRAWNOŚĆ GRAMATYCZNA

I.

1	siedemnaścioro	11	aktorów
2	uczniów	12	czworgiem
3	dziewięć	13	paru
4	licealistek	14	scenkach
5	ośmiu	15	kilkanaściorga
6	licealistów	16	kociąt
7	prowadziło / prowadzili	17	dwóm / dwom / dwu
8	dwóch / dwaj	18	paniom
9	reżyserów / reżyserzy	19	wielu
10	troje	20	ludzi

II.

1	Jacka	11	sędzi
2	Soplicy	12	epopei
3	Ewy	13	przyjaciół
4	Horeszkówny	14	Wojskiego
5	Stolniku	15	hrabiego
6	Horeszce	16	Maciejowi
7	dwiema / dwoma	17	Dobrzyńskiemu
8	księdza	18	Dąbrowskim
9	Gerwazego	19	Jankiela
10	Sopliców	20	Protazym

III.

1. Listy kandydatów do sejmu i senatu już ***są przygotowywane przez wszystkie partie polityczne.***
2. Spotkania z nimi ***będą organizowane przez komitety wyborcze.***
3. Wystąpienia kandydatów w debatach telewizyjnych wcześniej ***były opracowywane przez działaczy i specjalistów od PR.***
4. W terminie określonym ustawą ***kampania wyborcza zostanie zamknięta przez przewodniczącego komisji wyborczej.***
5. Na początku października ***zostaną przez nas wybrani nowi parlamentarzyści.***

IV.

1. Unia Europejska zorganizowała uroczyste posiedzenie w celu przyjęcia nowych członków.
2. Młodzi ludzie spędzają zbyt wiele czasu przed komputerami mimo zdecydowanych sprzeciwów lekarzy.
3. Podczas dyskusji o zaletach i wadach demokracji, ujawniły się w naszej klasie duże różnice zdań na ten temat.
4. Proces został odroczony z powodu nieobecności dwóch świadków.
5. Wybierzemy się na rajd samochodowy bez względu na pogodę.

V.

1	zorganizowana	6	oglądającym
2	biorących	7	odwiedzane
3	objąwszy	8	promując
4	odbywająca się	9	wymagające
5	udostępniając	10	zmęczeni

VI.

1	o-	6	u-
2	wy-	7	do-
3	za-	8	prze-
4	po-	9	od-
5	w-	10	roz-

Język polski bez granic

Podręcznik do nauki języka polskiego jako obcego

dla szkół ukraińskich

klasa XI

poziom B2

Spis nagrań

Lekcja 1	***Kącik literacki*** **Ćw. II**	**1**
	Studia **Ćw. IV**	**2**
Lekcja 2	***Wynalazki*** **Ćw. III**	**3**
Lekcja 3	***Dzień Ziemi*** **Ćw. III**	**4**
	Ochrona środowiska **Ćw. IV**	**5**
	Ochrona środowiska **Ćw. VI**	**6**
Lekcja 4	***Wakacyjne podróże*** **Ćw. II**	**7**
	Kącik literacki	**8**
Lekcja 5	***Depresja*** **Ćw. I**	**9**
Lekcja 6	***Zdrowe odżywianie*** **Ćw. V**	**10**
Lekcja 7	***Nastolatki i zakupy*** **Ćw. I**	**11**
	Dlaczego warto pomagać? **Ćw. IV**	**12**
Lekcja 8	***Życie kulturalne*** **Ćw. II**	**13**
	Sztuki plastyczne **Ćw. III**	**14**
	Film **Ćw. II**	**15**
Lekcja 9	***Demokracja*** **Ćw. V**	**16**
Lekcja 10	***Przestępczość*** **Ćw. V**	**17**
	Kącik literacki	**18**
Lekcja 11	***Historia mediów*** **Ćw. III**	**19**
	Plotka w mediach **Ćw. I**	**20**
Lekcja 12	***Warto marzyć*** **Ćw. II**	**21**

Test B2. Rozumienie ze słuchu

Zadanie I	**22**
Zadanie II	**23**
Zadanie III	**24**
Zadanie IV	**25**
Zadanie V	**26**